

Univerzita Karlova

Filozofická fakulta

Rigorózní práce

2017

Mgr. Miroslava Pourová

Univerzita Karlova

Filozofická fakulta

Ústav informačních studií a knihovnictví

Studijní program: Informační studia a knihovnictví

Studijní obor: Informační studia a knihovnictví

Rigorózní práce

Mgr. Miroslava Pourová

Literární archiv Václava Černého: korespondence Kritického měsíčníku

Literary archive of Václav Černý: correspondence of Kritický
měsíčník

Praha, 2017

Konzultant: Mgr. Alena Petruželková

Tímto děkuji konzultance své rigorózní práce Mgr. Aleně Petruželkové za trpělivé vedení, cenné podněty a rady, Mgr. Kristýně Kaucké PhD a Mgr. Janě Tvrzníkové za trpělivé čtení a rady a pracovníkům Památníku národního písemnictví.

Prohlášení:

Prohlašuji, že jsem tuto diplomovou práci vypracoval(a) samostatně a výhradně s použitím citovaných pramenů, literatury a dalších odborných zdrojů.

V Praze, dne

.....

podpis studenta

Abstrakt

Rigorózní práce představuje literární archiv Václava Černého a jeho revue Kritický měsíčník. Nejprve se autorka věnuje Černého literárnímu archivu jako celku, poté je popsána historie Kritického měsíčníku. Podrobněji je pak popsána část archivu vztahující se k revue a jejím autorům. V druhé části je pozornost věnována jednotlivým autorům a vzájemné korespondenci mezi Černým a autory Kritického měsíčníku.

Klíčová slova

Václav Černý, Kritický měsíčník, literární archiv

Abstract

Rigorosum thesis presents the literacy archive of Vaclav Cerny and his revue Kritický měsíčník. First, the author turns the Černý's literacy archive as a whole, then describes history of Kritický měsíčník . In detail is describes part of literacy archive about Kritický měsíčník a his authors. The second part focuses on the authors and correspondence between Václav Černý and authors of Kritický měsíčník.

Key words

Václav Černý, Kritický měsíčník, literacy archive

Obsah

1	Úvod.....	10
1.1	Metodologie.....	11
2	Životopis	13
2.1	Studia a působení na univerzitě	13
2.2	Druhý odboj.....	14
2.3	Poválečná léta	16
2.4	Vědec v komunistickém režimu	17
2.5	Dílo	21
2.5.1	Vydavatelská a redakční činnost	22
2.5.1.1	Čechoslovák a Mladé snahy	22
2.5.1.2	Host.....	22
2.5.1.3	Lidové noviny.....	23
2.5.2	Barokní literatura.....	23
2.5.3	Česká a evropská středověká literatura	24
2.5.4	Překladatel a romanista	24
2.5.5	Paměti.....	26
3	Václav Černý kritik.....	28
3.1	Co je a co není kritika.....	28
4	Václav Černý a četba	31
4.1	Četba v dětství	31
4.2	Čtenář profesí	35
4.3	Rodný kraj	36
4.4	Literární hrdinové Václava Černého	38
4.4.1	Švejk.....	38
4.4.2	Jakub Thibault	40
4.4.3	Don Quijote	40
5	Knihovna Václava Černého	42
5.1	Osobní knihovna.....	42
5.1.1	Historie knihovny	42
5.1.2	Získávání knih	44
5.1.2.1	Nákupy.....	44
5.1.2.2	Dary a dedikace	45

5.1.2.3	Půjčování knih	46
5.1.3	Profil knihovny.....	47
5.1.3.1	Obecná charakteristika	47
5.1.3.2	Próza	48
5.1.3.3	Poezie.....	51
5.1.3.4	Příruční knihovna	52
5.1.3.5	Filozofie.....	53
5.1.3.6	T. G. Masaryk.....	54
5.1.3.7	Bratři Čapkové.....	55
5.1.4	Práce s knihou	56
5.1.5	Místa setkávání.....	57
5.1.6	Hodnocení literatury.....	58
5.1.7	Pábení.....	59
5.2	Knihovny Václava Černého.....	60
5.3	Existenciální literatura v Černého knihovně	63
5.4	Existencialismus, mravnost a svoboda	64
5.5	Předchůdci existencialismu	65
5.5.1	Franz Kafka	65
5.6	Fedor Michajlovič Dostojevskij	66
5.7	André Gide	67
5.8	Henri Bergson.....	68
5.9	První sešit o existencialismu.....	71
5.10	Druhý sešit o existencialismu	73
5.10.1	Jarní almanach básnický.....	74
5.10.2	Jiří Orten.....	76
5.11	Literatura o existencialismu.....	77
5.11.1	Jan Patočka	78
6	Literární archiv Václava Černého	81
6.1	Kritický měsíčník	82
6.1.1	Korespondence Kritického měsíčníku	86
6.1.1.1	Autoři Kritického měsíčníku	90
6.1.1.1.1	Josef Adamec (1914-1976)	90
6.1.1.1.2	Gustav Bareš (1910-1979)	91

6.1.1.1.3 Kamil Bednář (1912-1972)	92
6.1.1.1.4 Ivan Blatný (1919-1990)	95
6.1.1.1.5 Klement Bochořák (1910-1981)	95
6.1.1.1.6 Josef Branžovský (1909-1992)	96
6.1.1.1.7 Josef Brož (1921-).....	97
6.1.1.1.8 Josef Bukáček (1897-1980).....	97
6.1.1.1.9 Miloslav Bureš (1909-1968)	99
6.1.1.1.10 Lumír Čivrný (1915-2001).....	100
6.1.1.1.11 Josef Dostál (1892-1955)	101
6.1.1.1.12 Pavel Eisner (1889-1958).....	103
6.1.1.1.13 Gustav Franci (1920-)	111
6.1.1.1.14 František Halas (1901-1949).....	112
6.1.1.1.15 Vladimír Holan (1905-1980).....	115
6.1.1.1.16 Ota Jahoda	116
6.1.1.1.17 Jaroslav Janů (1908-1969)	119
6.1.1.1.18 Vojtěch Jirát (1902-1945)	120
6.1.1.1.19 Jaromír John (1882-1952)	121
6.1.1.1.20 Robert Konečný (1906-1981).....	124
6.1.1.1.21 František Kovárna (1905-1952)	126
6.1.1.1.22 Adolf Kroupa (1910-1981).....	129
6.1.1.1.23 Jan Linhart (1916-).....	129
6.1.1.1.24 Vladimír Neff (1909-1983)	130
6.1.1.1.25 František Nechvátal (1905-1983).....	130
6.1.1.1.26 Arne Novák (1880-1939)	132
6.1.1.1.27 Bohumil Novák (1908-1992)	134
6.1.1.1.28 Jindřich Pinkava	142
6.1.1.1.29 Jiří Pistorius (1922-2014).....	143
6.1.1.1.30 Antonín Matěj Píša (1902-1966).....	144
6.1.1.1.31 Karel Polák (1903-1956).....	146
6.1.1.1.32 Bohumil Polan (1887-1971).....	151
6.1.1.1.33 Josef Polišínský (1915-2001)	153
6.1.1.1.34 Albert Pražák (1880-1956).....	155
6.1.1.1.35 Marie Pujmanová (1893-1958)	156

6.1.1.1.36	Kamill Resler (1893-1961).....	158
6.1.1.1.37	Karel Růžička (1894-1970).....	159
6.1.1.1.38	Erik A. Saudek (1904-1963)	160
6.1.1.1.39	Zdeněk Vančura (1903-1974)	162
7	Závěr	164
8	Seznam literatury	169
9	Obrazová příloha.....	1

1 Úvod

Rigorózní práce zpracovávající Literární archiv Václava Černého navazuje na diplomovou práci o Černého osobní knihovně.¹ Již v diplomové práci bylo zřejmé, že jsou obě části Černého fondu provázány, vzájemně se doplňují a překrývají (např. dva vytržené titulní listy z knihy Edvarda Valenty a A. C. Nora s rukopisnými dedikacemi či samizdaty uložené v archivu, zmínky o půjčování či čtení knih v korespondenci). Stejně jako nebyla věnována pozornost Černého knihovně, stejně tak nebyla reflektována Černého korespondence v řadě prací věnujících se hodnocení Černého kritického díla. Výjimku tvoří publikace Růženy Hamanové obsahující korespondenci s Františkem Hrubínem a okrajově pak publikace Júlia Vanoviče *Osobnost' Václava Černého* zohledňující pouze korespondenci Václava Černého s rodiči.

Zatímco diplomová práce se zaměřila především na část knihovny obsahující existenciální literaturu, rigorózní práce zpracovává část literárního archivu týkající se Kritického měsíčníku. Tato revue pro literární a uměleckou kritiku poskytovala mj. publikační prostor nejmladší básnické generaci, jejíž autory Černý označil za představitele českého existencialismu a jejichž práce doprovodil úvodem v Jarním almanachu básnickém (Jiří Orten, Kamil Bednář, Zdeněk Kriebel atd.). Měsíčník však neopomíjel ani autory generace starší, kteří byli Černým označeni za předchůdce tohoto filozofického směru a kteří s Černým pravidelně spolupracovali (Vladimír Holan, František Halas, Josef Hora). Publikovány byly také překlady zahraničních existenciálních autorů (Jean-Paul Sartre) a příspěvky hodnotící jejich dílo. Vzhledem k okruhu autorů, kteří do Měsíčníku pravidelně přispívali, mohla rigorózní práce navázat na práci diplomovou, kde již byla část korespondence využita v souvislosti s akvizicemi a obsahem osobní knihovny, a mohlo dojít k propojení obou fondů Černého pozůstalosti.

Kritický měsíčník představuje významný časopis z let 1938-1942 a 1945-1948. Vydávání Měsíčníku kopíruje období Černého tvůrčí svobody a reflektuje události totalitních režimů v Československu. Autoři, kteří mohli v revue publikovat, považovali stránky Měsíčníku za prestižní a řada z nich pravidelně oslovovala Černého s přáním uveřejnit zde své příspěvky. Mnoha autorům poskytl Měsíčník útočiště během druhé světové války, Černý se navíc nebál otiskovat zakázané autory. Spisovatelé často na Černého pomoc ve společné korespondenci vzpomínali i o mnoho let později. Ani Černý na své spolupracovníky po

---

¹ POUROVÁ, Miroslava. *Knihovna Václava Černého* [diplomová práce]. Praha: Univerzita Karlova, Filozofická fakulta, Ústav informačních studií a knihovnictví, 2016. 108 s.

zániku Měsíčníku nezapomínal. „...přijměte srdečné blahopřání k Vaší nedávné rehabilitaci. Jsem rád, že došlo na Vaše slova: že režim se zhroutí zevnitř, jakmile se zcela zdiskredituje. Vzpomínám na chvíle v březnu 1961, které jste mi tak obětavě věnoval nad rukopisem mých básní 'Člověk na zemi', i na Vaše rady a povzbuzení. Možná, že někdy se snad uskuteční i můj návrat do literatury, i když za 20 let bylo mnoho beznadějně ubito a ztraceno. V tom směru jste to byl i Vy, kdo mě trochu podržel nad vodou, a na to se nezapomíná.“ (KOVAŘÍK, 1968, s. 1) Stejně tak autoři Měsíčníku dodávali Černému odvalu a podporovali Černého v tvůrčí práci v dobách perzekuce. „Až budete zase psát, vězte, že Vás lidi takhle čtou a že jim dáváte vědomí o nezničitelnosti svobody.“ (MACHONIN, 1976, s. 1)

Cílem předkládané rigorózní práce je charakterizovat literární archiv Václava Černého a podrobněji analyzovat část archivu vztahující se ke Kritickému měsíčníku. Součástí práce je rovněž propojení archivu s knihovnou Václava Černého i vyrovnání se s výhradami posudků diplomové práce (doplnění datace knih, formulace týkající se filozofických otázek).

První část práce je věnována celému archivu Václava Černého, jeho organizaci a členění. Protože rigorózní práce rozšiřuje diplomovou práci autorky, byla pasáž o Kritickém měsíčníku přesunuta z životopisné části do druhého oddílu práce pod kapitolu 6.1 Kritický měsíčník a rozšířena o další informace. O nové poznatky byla obohacena i původní diplomová práce (doplnění dedikovaných knih, poznámkový aparát, podrobnější náhled na korespondenci autorů uvedených v diplomové práci). Rigorózní práce také vychází z informací uvedených v diplomové práci autorky, a i v rigorózní práci autorka dokumentuje Černého práci s knihou, půjčování a získávání knih, Černého setkávání s přáteli a kolegy-autory. Třetí tematický okruh práce je věnován souhrnnému zhodnocení Černého dochované korespondence; poslední část se věnuje obsahu samotných dopisů.

1.1 Metodologie

Vzhledem k rozsahu archivu, který čítá zhruba 60 kartonů, bylo nutné zaměřit se podrobněji pouze na jednu vybranou část. Z analýzy dvou soupisů Černého fondu bylo patrné, že jednotky týkající se Kritického měsíčníku tvoří tematicky ucelenou část archivu. Vzhledem k okruhu autorů, kteří do Měsíčníku pravidelně přispívali, mohla rigorózní práce navázat na práci diplomovou a mohlo dojít k dalšímu propojení obou fondů Černého pozůstalosti.

Po sestavení seznamu všech autorů Kritického měsíčníku (celkem 193 autorů) byly v soupisech fondu vyhledány dokumenty, rukopisy a korespondence (relevantních bylo 111 autorů KM) vztahující se k těmto literátům a materiály související s fungováním redakce Měsíčníku (např. dopisy čtenářů, oběžný list zasláný Černým autorům KM, zabavená čísla

revue, potvrzení o převzetí redakčních materiálů KM literárním archivem PNP). Ve studovně Památníku národního písemnictví byla pozůstalost prohlédnuta a zdokumentována. Autorka dohledala knihy autorů KM, knihy zmíněné v korespondenci mezi autory a Černým v osobní knihovně a na základě svých zjištění doplnila obsah Černého knihovny. Korespondence autorů je řazena abecedně podle příjmení jednotlivých autorů. Ke každému autorovi je doplněna krátká poznámka o jeho profesním působení, převzatá z Databáze národních autorit NK ČR² nebo ze Slovníku české literatury³.

Pro úplnost pozůstalosti Václava Černého je zařazen i fond Archivu Akademie věd, kde je uloženo sedm novinových výstřížků s Černého texty. Černého příspěvky se však vztahují ke kritikově působení v Komisi pro soupis rukopisů a s tématem předkládané rigorózní práce souvisejí jen okrajově.

Citace z dopisů jednotlivých autorů jsou ponechány v dobovém pravopise, včetně chyb a zkratk. Pro označení Kritického měsíčníku je v práci užíváno celé jméno revue či zkratka KM nebo pouze označení Měsíčník.

Rigorózní práce má rozsah 158 stran (64 310 znaků) s 20 stranami příloh. Součástí práce je seznam použité literatury, který je seřazen abecedně podle záhlaví, seznam archivních pramenů a obrazová příloha. Záznamy jsou strukturovány dle normy ISO 690 2.

---

² *Databáze národních autorit NK ČR* [online]. Praha: Národní knihovna ČR, © 2014-, [cit. 2017-08-05]. Dostupné online z:

http://aleph.nkp.cz/F/X4HT4YUXLP816AKKG8NMNGDIXM39TJJTFSI9CSQP792JRVFFE1-36095?func=file&file_name=find-b&local_base=AUT

³ *Slovník české literatury* [online]. Praha: Ústav české literatury AV ČR, © 2006-2008, [cit. 2017-08-05]. Dostupné online z: <http://www.slovníkceskeliteratury.cz/>

2 Životopis

2.1 Studia a působení na univerzitě

Literární vědec, spisovatel, překladatel, kritik a filozof, prof. dr. Václav Černý DrSc., navštěvoval nejprve obecní školu v České Čermné, poté studoval reálné gymnázium v Náchodě a maturitu složil roku 1924 na Carnotově lyceu ve francouzském Dijonu, kam přešel z kvinty náchodského gymnázia. (ČERNÝ, 1994a, s. 9) Na Carnotově lyceu byl zapsán v učebním programu B se zaměřením na latinu a živé jazyky. Kromě francouzštiny se věnoval také němčině, starověké a novověké historii, zeměpisu a matematice. (ČERNÝ, 1994a, s. 41-42, s. 45) Ve vyšších ročnících lycea pokračoval v učebním programu classe de philosophie se zaměřením na filozofii, fyziku, chemii, přírodovědu, dějepis a zeměpis Francie s koloniemi. Za vynikající studijní výsledky byl oceněn Čestnou cenou za filozofii, Čestnou cenou bývalých žáků a byl vyslán na celostátní zkoušku nejlepších žáků středních škol. (ČERNÝ, 1994a, s. 88; PUTNA, 1995, s. 9)

Vysokoškolská studia zahájil rodák z Jizbice u Náchoda na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy, kde se věnoval romanistice, bohemistice a filozofii. Studia úspěšně dokončil v roce 1929 s prospěchem 1,00. Závěrečná práce Ideové kořeny současného umění vyšla díky podpoře F. X. Šaldy také knižně. Poté na přímlovu otceva přítele profesora Součka začal působit na Druhé české reálce v Brně Křenově, ale již roku 1930 odešel na popud rady Bouse pracovat do Ženevy jako sekretář Institutu d'études slaves. (ČERNÝ, 1994a, s. 223) Na místní Calvinově univerzitě se stal roku 1931 nejmladším docentem srovnávacích literatur a obecné literární vědy, habilitoval se prací Bergson, la jeune poésie des peuples latins et le „Poétisme“ tchéque. Ve Švýcarsku měl na starosti studenty ženevských univerzitních fakult, navrhl zde založit Československý studentský spolek, přednášel zde rovněž pro krajany např. na téma Husitství a českobratrství, Moderní česká literatura či Dějiny českého protestantismu. (ČERNÝ, 1994a, s. 247-248) Pro Institut opatřil překlady některých děl, jednalo se např. o titul Architektura Prahy, studie z oboru chemie nebo české překlady z Henriho Frédérica Amiela. (ČERNÝ, 1994a, s. 236-237, s. 242)

Po návratu do Prahy složil zkoušky pro středoškolskou profesuru z češtiny a francouzštiny. Mezi lety 1936-1938 vyučoval na Dívčím reálném gymnáziu E. Krásnohorské v Praze a na Reálném gymnáziu v Kladně. (ČERNÝ, 1994a, s. 190, s. 199) Během svého působení na středních školách navázal na učitelské zkušenosti svého otce, v předmětu filozofická propedeutika zase zúročil své znalosti z filosofie. (ČERNÝ, 1994a, s. 205-207)

Od zimního semestru 1931-1932 působil na katedře románských literatur na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy. V roce 1936 se habilitoval u F. X. Šaldy prací *Essai sur le titanisme dans la poésie romantice occidentale entre 1815 et 1850*, kterou dokončil během únorových pololetních prázdnin r. 1928. (ČERNÝ, 1994a, s. 188-189) Univerzitní působení pro Černého představovalo ideální spojení vědecké práce a předávání získaných poznatků nastupující generaci. Přednášel na téma *Česká literatura a její vztahy s literaturou francouzskou, Vrchlický a Západ, Významná období rozvoje českého ducha a Romantický titanismus na Západě*. (ČERNÝ, 1994a, s. 255, s. 286) Kromě toho v letech 1938-1939 suploval jako mimořádný profesor francouzskou literaturu a semináře na Filozofické fakultě Masarykovy univerzity v Brně. Také v moravské metropoli byl navržen na profesuru, ale jmenování bylo zmařeno uzavřením vysokých škol. Po 17. listopadu 1939 vyučoval až do konce 2. světové války na Reálném gymnáziu v Dušní ulici v Praze. (ČERNÝ, 1994a, s. 221, s. 286, s. 293; PULEC, 2009, s. 53)

2.2 Druhý odboj

Během války se prostřednictvím svého bratra Vladimíra a majora Jaroslava Emingera⁴ zapojil do protinacistického odboje, v letech 1941-1942 byl hlavním představitelem Národního revolučního výboru inteligence jako zástupce nestraníků. Bedřich Václavek pro Výbor koncipoval text *Spisovatelé a hnutí národně revoluční*, jímž se spisovatelská obec přihlásila k protinacistickému odboji, které mělo podpořit jednotné demokratické řízení divadla, filmu, tisku, rozhlasu a školství. Černý měl za úkol vypracovat návrh nového systému školství a na Filozofické fakultě UK vybudovat tajnou skupinu.⁵ (ČERNÝ, 1992a, s. 249, s. 323) Po zatčení Vladislava Vančury a Bedřicha Václavka byla činnost hnutí ochromena. Součinností Josefa Palivce, Jaroslava Kratochvíla a Černého byla zajištěna kontinuita druhého odboje pro Ústřední ilegální hnutí. Spolu s Palivcem byl rovněž členem organizace ÚVOD, pro kterou zajišťoval spojení s komunistickým odbojem. I zde měl na starosti školství a kulturu. (ČERNÝ, 1992a, s. 311, s. 318)

Během okupace přednášel tři roky literaturu, včetně zakázané. (ČERNÝ, 1992a, s. 227) Pro Národní revoluční výbor sestavil a redigoval ilegální spisovatelský sborník *Jaro*

---

⁴ Československý generál, velitel Vládního vojska v období Protektorátu Čechy a Morava. Již během první světové války sloužil na východní frontě, v meziválečném období působil především na Slovensku, v Maďarsku a na několika místech v Čechách a na Moravě. Generálem Aloisem Eliášem byl vybrán jako velitel Vládního vojska. Během okupace se snažil zabránit posílání československých vojáků na východní frontu, po převelení do severní Itálie kryl řadu zběhů, kterým hrozilo zastřelení a jejich rodinám koncentrační tábory. Po válce byl obviněn z kolaborace, byl však zproštěn všech obvinění. Po roce 1948 byl postaven mimo službu.

⁵ Publikováno r. 1948 ve sborníku prvního poválečného sjezdu spisovatelů *Účtování a výhledy*. (ČERNÝ, 1994a, s. 249)

1942. Kromě úvahové výzvy Černého byly do sborníku pojaty výzvy Vladislava Vančury a Bedřicha Václavka a básnické příspěvky. Články do sborníku se odevzdávaly přímo Černému, který je distribuoval do tajné libeňské tiskárny Cyrila Šumbery.⁶ (ČERNÝ, 1992a, s. 250)

Kromě Národního revolučního výboru inteligence byl rovněž členem Petičního výboru Věrní zůstaneme, jehož úkolem byl nejen odboj proti německým okupantům, ale také národní osvobození a poválečná obnova státu. Černý v rámci Petičního výboru formuloval program Za svobodu.⁷ Zároveň byl výborem vyzván ke koncipování manifestu Odboj k národu k 28. říjnu 1939. (ČERNÝ, 1992a, s. 140, s. 143) Angažoval se také v Obci českých spisovatelů, pro kterou spolu s Františkem Halasem a Bohumilem Mathesiem formuloval její prohlášení. (ČERNÝ, 1992a, s. 33)

Ilegálními odbojovými organizacemi byl vysílán, aby doručoval zprávy do Francie. Přes Josefa Palivce, generála Zdeňka Nováka a ilegální skupinu Lípa zajišťoval spojení také s Londýnem. (ČERNÝ, 1992a, s. 96, s. 309-310) Rukopisný materiál pro odbojový tisk odcházel každý týden do kanceláře na Florenci, kde si Černý zároveň vyzvedával odbojové materiály pro Brno. (ČERNÝ, 1992a, s. 176) Zprávy českého odboje byly mikrofilmovány v nakladatelství Melantrich redaktorem Františkem Melounem.⁸ (ČERNÝ, 1992a, s. 321)

Roku 1942 Černý převzal do úschovy a na venkově⁹ uložil archiv Obce českých spisovatelů z let 1937-1938. (ČERNÝ, 1992a, s. 31) Později mu zapisovatel archivu Emanuel Lešehrad přinesl další část archivu z let 1938-1939, jednalo se o dokumenty, které měly být původně na doporučení Ivana Olbrachta i Vladislava Vančury spáleny. (ČERNÝ, 1992a, s. 216)

Díky činnosti v odboji byl Černému „odkládán nástup k nasazení.“ (ČERNÝ, 1992a, s. 360) Den po návratu z návštěvy Náchoda do Prahy byl 11. ledna 1945 zatčen a pět měsíců vězněn na Pankráci. Ze svého pobytu v nacistickém vězení plánoval vydat samostatnou knihu,

---

⁶ Pracovník komunistického hnutí, člen KSČ, v letech 1941-1942 spolupracovník II. ilegálního ústředního vedení KSČ. V libeňské tiskárně zajišťoval spolu s Jaroslavem Cihlářem vydávání a kolportaci Rudého práva a ilegálních letáků. Po atentátu na Reinharda Heydricha v červenci 1942 byla tiskárna objevena a Šumberu zatklo gestapo. Roku 1944 byl v Dráždanech popraven.

⁷ V plném znění vyšlo v osmerce o 56 stranách, jako ilegální tisk na podzim roku 1941 s heslem Pravda vítězí a se sedmi citáty prezidenta Masaryka. (ČERNÝ, 1992a, s. 144)

⁸ Reportér Českého slova, později pracoval v dalších denících nakladatelství Melantrich (A-Zet, Telegraf, Nedělní České slovo). V letech 1942-45 byl redaktorem Pražského ilustrovaného zpravodaje, od roku 1946 redaktorem Svobodného slova. Po válce se stal zahraničním dopisovatelem tiskové kanceláře Melantrichu z Londýna. V roce 1950 pracoval jako tajemník Výboru pro pomoc československým uprchlíkům, o rok později začal pracovat v redakci Radia Svobodná Evropa v Mnichově.

⁹ Černý ve svých Pamětech sice konkrétní místo přímo nejmenuje, ale jedná se pravděpodobně o dům rodičů na Náchodsku v České Čemrné.

jeden příspěvek chtěl věnovat teorii konspirace. K jejich realizaci nakonec nedošlo.¹⁰ (ČERNÝ, 1992a, s. 61, s. 370-371)

2.3 Poválečná léta

Po propuštění ukončil své působení v Družstevní práci, kde se snažil pozvednout úroveň české knihy a své služby nabídl České národní radě, kde následně působil jako předseda kulturního a školního referátu v Zemském národním výboru. Obnoveno bylo Černému rovněž členství v československé sekci Penklubu. (ČERNÝ, 1992a, s. 296, s. 380, s. 394) Od zimního semestru roku 1945 opět působil na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy, kde přednášel Obecné a srovnávací dějiny literatury pro romanisty, hispanisty, bohemisty, komparatisty i další zájemce. (PISTORIUS, 1996, s. 38) Černý přednášel na téma Směry a problémy současné francouzské literatury, Vznik románských národů, Soudobé španělské písemnictví, Ganivetovo Idearium espaňol, Sociologické metody literární vědy, Rozbor staročeského Mastičkáře, Španělské literární baroko, Přehled moderních literatur od renesance po preromantismus. (ČERNÝ, 1992b, s. 61, s. 182) V rámci svých přednášek komparatistiky organizoval semináře zaměřené na četbu a rozbor děl. (ČERNÝ, 1992b, s. 106) Studentům předkládal texty ze staročeské lyriky, texty o směrech a proudech soudobé francouzské literatury, ukázky ze španělských básníků a španělské ideologie Angela Ganiveta. (ČERNÝ, 1992b, s. 107) U studentů chtěl především „vyvolat zájem, bystřít jejich vědecký postřeh a orientovat je ke skutečným potřebám.“¹¹ (ČERNÝ, 1992b, s. 376)

Dne 18. června 1946 se stal řádným členem České akademie věd a umění, Černému byl udělen čestný doktorát francouzských univerzit a byl vyznamenán Československým válečným křížem. Stal se rovněž členem Kulturní rady, aktivně v ní ale nikdy nepůsobil. Po roce 1945 byl zvolen za člena delegace, která na Trojském mostě jménem odboje vítala velitele tankové armády Pavla Semjonoviče Rybalka.¹² Původně měl být také členem delegace hájící práva odboje v polemické diskuzi s vládou v hotelu Alcron, této funkce se však zřekl. Prezident Ludvík Svoboda udělil Černému za práci v odboji Dekret Válečného

---

¹⁰ Černého odbojovou činnost lze dohledat v dokumentech v Černého archivu. Černý po válce také sepsal přehled své odbojové činnosti.

¹¹ Rozsáhlou přednáškovou činnost reflektují dochované materiály v Černého archivu, který obsahuje veškerou přednáškovou činnost na univerzitě i mimo akademickou půdu, rozsáhlý fond podkladů, výpisků a textů pro tyto přednášky.

¹² Sovětský vojevůdce, velitel tankové armády během druhé světové války. Pod Rybalkovým vedením se 3. gardová tanková armáda zúčastnila bitvy u Stalingradu, bitvy u Kurska, bitvy u Charkova a bitvy u Kyjeva, bojovala ve Slezsku a zúčastnila se bojů o Berlín. Dne 9. května 1945 dorazila armáda do Prahy jako hlavní úderná síla Pražské operace.

kříže 1939 a za odbojové zásluhy mu byla předána Pamětní medaile. (ČERNÝ, 1992a, s. 393, ČERNÝ, 1992b, s. 103)

Po válce byl Černý přesvědčen, že se naše kultura musí orientovat na Východ (Černý měl na mysli Rusko). Černý to považoval nejen za výhodné, ale také za výraz naší „veřejné kulturní slušnosti“. (ČERNÝ, 1995, s. 27) Zároveň chtěl zachovat živý styk se Západem (pro Černého především s Francií), ke kterému podle Černého naše země patřila, a jeho přerušení by znamenalo krizi a úpadek naší kultury. Věřil, že dojde ke spojení obou kulturních prostředí. (ČERNÝ, 1995, s. 30, 35) Černý byl přesvědčením demokrat a socialista, a i naše kultura měla být svým obsahem sice socialistická, ale ve své vlastní národní podobě. Černý socialismus vnímal jako společenství rovnocenných lidí, ve kterém není omezena tvůrčí svoboda. Nebyl zástupcem ani propagátorem socialistického realismu, nýbrž se stal jeho kritikem. (ČERNÝ, 1992a, s. 210, 212, s. 223; BUGGE, 1995, s. 11)

2.4 Vědec v komunistickém režimu

Ještě 5. února 1948 Československá národní rada badatelská zvolila Černého svým řádným členem v odboru Filologie cizích jazyků, ale po vítězství komunistické strany byl pro své názory perzekvován – Černému byla znemožněna pedagogická i publikační činnost (osobní spis byl na Václava Černého založen již 16. 4. 1946 z příkazu ministra vnitra). Měla být prověřena především činnost v protinacistickém odboji a politická činnost po Únoru 1948.¹³ (BUGGE, 1995, s. 13) Akčním výborem Filozofické fakulty UK byl upozorněn na nedostatečně revolučně a marxisticky orientované přednášky. (ČERNÝ, 1992b, s. 195) Když na výzvu sekretáře fakulty odmítl podat přihlášku k zaškolení v marxismu, byly zrušeny Černého přednášky o španělské a italské literatuře, později začaly být jeho ostatní přednášky uváděny pro posluchače 3. a 4. ročníku jako nepovinné. (ČERNÝ, 1992b, s. 264, s. 374, s. 378) Roku 1950 byl ministerstvem poslán na studijní dovolenou.¹⁴ Toto nucené přerušení přednášek se 16. října 1950 stalo záminkou k ukončení zaměstnaneckého poměru pro neplnění pracovních povinností. (ČERNÝ, 1992b, s. 380-381) Sám Černý později vzpomínal, že se „zachoval tak, aby musel ze svého místa profesora odejít, zároveň s obětmi [komunistických čistek na fakultě].“ (ČERNÝ, 1992a, s. 223)

---

¹³ Přehled spisů vedených proti Václavu Černému uvádí článek Rudolfa Vévody Václav Černý jako nepřátelská osoba uveřejněný v časopisu Tvar a v příspěvcích Pavly Kreuzigerové vydané tamtéž. Kreuzigerová navíc zmiňuje konflikty s Gustavem Barešem zastupujícím časopis Tvorba, útoky v kulturní rubrice Mladé fronty a v časopise Generace. (VÉVODA, 1995, s. 12-14; KREUZIGEROVÁ, 2009a, s. 12)

¹⁴ Studijní dovolenou si brali povinně všichni profesori, jejichž přednášky nebyly v souladu s marxisticko-leninskou ideologií. Během tohoto studijního volna pobíral vyučující pouze polovinu platu a měl za úkol nastudovat si díla marxisticko-leninských autorů. (KREUZIGEROVÁ, 2009b, s. 12)

Roku 1951 byl přidělen do Ústavu lidové písně, práci však mohl vykonávat z domova. (ČERNÝ, 1992b, s. 382; VÉVODA, 1995, s. 336) Od září 1952 byl vězněn za protistátní činnost, na jaře roku 1953 souzen, avšak pro nedostatek důkazů osvobozen. Proces se připravoval kvůli Černého údajné protistátní činnosti v tzv. Křesťansko-demokratické straně v procesu nazvaném Zelená internacionála. V návrhu na zatčení z 15. září 1952 byla uvedena i Černého protistátní činnost pro nakladatelství Vyšehrad; schůzky s Bedřichem Fučíkem¹⁵ a poslech zahraničních rozhlasových stanic. (VÉVODA, 1995, s. 13; FORMÁNEK, 2007, s. 31; ČERNÝ, 1994b, s. 217) V roce 1952 proběhla u Černých v bytě domovní prohlídka, při které byla zabavena téměř veškerá korespondence z let 1948-1953. (ČERNÝ, 1992b, s. 387) Při třídních politických prověrkách vědeckých pracovníků Černý nevyhověl a roku 1958 byl nucen ústav opustit. (ČERNÝ, 1992a, s. 218, ČERNÝ, 1992b, s. 429; KAPLAN, 1998, s. 1)

Po propuštění byl předvolán na ministerstvo lehkého průmyslu, ale nabízená místa v tomto odvětví odmítl a žádal zařazení podle své kvalifikace. Přidělen byl do Kabinetu pro moderní filologii ČSAV, roku 1960 byl jmenován členem Komise pro soupis rukopisů jako odborný pracovník. Věnoval se evidenci, kritickému soupisu a studiu rukopisů jazykově románských z 15. – 19. století.¹⁶ (ČERNÝ, 1995, s. 11, ČERNÝ, 1992b, s. 429, s. 434-435)

Ve fondech veřejných a znárodněných zámeckých a klášterních knihoven se Černému podařilo identifikovat několik neznámých rukopisů. Když v zámeckém archivu Künburků v Mladé Vožici pořizoval profesor dr. Miroslav Boháček¹⁷ soupis fondu, Černý v několika anonymních španělských rukopisech identifikoval dramatické texty Pedra Calderóna de la Barcy. Jednalo se o drama Velkovévoda z Gándie¹⁸, Nesmí se věřit ani pravdě¹⁹ a ztracená hra Zápas lásky a žárlivosti. (ČERNÝ, 1995, s. 11-12, s. 146-150)

---

¹⁵ Český literární kritik, historik, editor a překladatel. Od roku 1929 vedl nakladatelství Melantrich, o 10 let později se stal šéfredaktorem nakladatelství J. R. Vilímek. Po válce se stal ředitelem sloučených nakladatelství Vyšehrad a Universum (nakladatelský a knihkupecký podnik Československé strany lidové), po Únoru 1948 působil jako korektor nakladatelství Vyšehrad. V roce 1951 byl zatčen a o rok později ve vykonstruovaném procesu odsouzen k 15 letům vězení. V roce 1960 byl propuštěn na základě amnestie a v roce 1967 rehabilitován.

¹⁶ Také Černého bádání ve fondech zámeckých a klášterních knihoven se promítlo v Černého pozůstalosti a knihovně. Černý publikoval řadu článků na toto téma (např. série studií o Casanovovi) a v Černého pozůstalosti lze najít řadu materiálů k soupisům rukopisů a starých tisků.

¹⁷ Právník a kodikolog, profesor římského práva na Právnické fakultě Univerzity Komenského a Právnické fakultě Univerzity Karlovy, později pracovník komise Československé akademie věd pro soupis a studium rukopisů. S Černým se při společné práci spřátelili a dopisovali si.

¹⁸ Součástí hry byly také dva veselé dramatické výstupy připojované jako mezihry o přestávkách hlavní hry. Drama nebylo nikdy publikováno tiskem a poslední zprávy o něm se objevily v roce 1691. (ČERNÝ, 1995, s. 11-12, s. 17-18, s. 146-150, ČERNÝ, 1992a, s. 443)

¹⁹ Jednalo se o hru o Albrechtovi z Valdštejna. Hra měla velkolepou premiéru koncem února 1634, tedy v době, kdy byl již Valdštejn po smrti, a jednalo se o první uvedení Valdštejnovy postavy na scénu. Černý s pomocí soudobých zpráv florentského vyslance rekonstruoval její děj. Článek o rukopisu a rozboru byl uveřejněn

Hry byly publikovány knižně v překladu Gustava Francla, na kterém se podílel i Černý. Calderónovské objevy Černému znovu otevřely vstup do veřejného prostoru. Publikační prostor v zahraničí poskytla redakce španělské moderní revue *Atlántida*, v domácím prostředí N. A. Sigalová pomohla Černému uveřejnit studii o Corneillově baroku v kulturní rubrice *Lidové demokracie*. (ČERNÝ, 1992b, s. s. 443-445; HAMAN, 2006, s. 6). Po období omezování veřejného působení mezi lety 1948-1956 to bylo poprvé. Calderónovské objevy Černého vrátily i do pedagogického procesu, alespoň neoficiálně se stal konzultantem doktorských prací zabývajících se novými objevy. (ČERNÝ, 1992b, s. 446-448, s. 482)

Další neznámý rukopis identifikovaný Černým pocházel z lobkovického fondu, uloženého v pražské univerzitní knihovně v roce 1963. Jednalo se o dosud neznámé práce Michaila Vasiljeviče Lomonosova – Apoteóza Petra Velikého, Paralela s Alexandrem Velikým a zákonodárcem Lykurgem a Vyvrácení omylů a pomluv některých dějepisců. Znalci ruského baroka však později prokázali, že autorem těchto spisů Lomonosov není. (ČERNÝ, 1995, s. 54-56, ČERNÝ, 1992b, s. 496; NOVOTNÝ, 2006, s. 172)

Následovaly další články, ve kterých Černý publikoval komentáře k rukopisům Lope de Vegy uložených na Kynžvartu, k textům a apokryfům Francisca de Quevedy, nejcelistvějšímu světovému souboru melitensií Franze Paula von Smitnera uložených ve fondu Národního muzea či ke Cassanovově pozůstalosti ve Státním archivu v Mnichově Hradišti. (ČERNÝ, 1995, s. 59-62, s. 68-69)

Pro nevyhovující vědecký a politicko-ideový profil byl v r. 1957²⁰ z Kabinetu propuštěn. (ČERNÝ, 1992b, s. 488) Vyloučen byl také z výboru Syndikátu československých spisovatelů a ze spisovatelské obce vůbec. (ČERNÝ, 1992b, s. 197) V témže roce byl také znovu pronásledován kvůli dvěma setkáním s Romanem Jakobsonem. Jistě v tom hrálo roli i to, že odmítl jakékoliv politické angažmá – ať už podepsat přihlášku do KSČ nebo vstoupit do Strany národních socialistů. (ČERNÝ, 1992a, s. 38) „Přišlo mi vzpomenout si také na Šaldovo moudré: pracuj si, vzdělanče, uznáš-li to za dobré, třeba i ve stranách, ale i pak zůstávej nad stranami, i nad tou vlastní!“ (ČERNÝ, 1992b, s. 36)

V dubnu 1968 pomáhal Ivanu Svitákovi s přípravami programu Klubu angažovaných nestraníků, v témže roce se stal místopředsedou Společnosti pro lidská práva. Díky svobodnějšímu ovzduší se mohl opět nakrátko vrátit na své původní místo na Karlově

---

francouzsky v *Acta Musei Nationalis Pragae* 1961, č. 1, s. 75-105. (ČERNÝ, 1995, s. 11-12, s. 17-18, s. 146-150, ČERNÝ, 1992a, s. 443)

²⁰ Ve svých Pamětech Černý uvádí jako rok propuštění r. 1958. (ČERNÝ, 1992, s. 433)

univerzitě, kde obnovil Katedru srovnávací a obecné literatury. Již na jaře roku 1970 byl ale penzionován a Katedra komparatistiky byla zrušena. (ČERNÝ, 1992b, s. 629) Odešel také z Komise pro studium rukopisů a zároveň byla Černému zakázána veškerá publikační činnost. Od 70. let byl opět pod dohledem Státní bezpečnosti. Přednáškové činnosti v oboru literární vědy a literárněhistorické metodologie se však úplně nevzdal, jen se zaměřil na prostředí mimo univerzitu. V Památníku národního písemnictví přednesl např. příspěvky o Marcelu Proustovi, Jamesi Joyceovi, Dantovi Aligierim, Karlu Čapkovi, Kunderově Žertu a Vaculíkově Sekyře. Vystupoval také v literárních cyklech Lidové knihovny na Žižkově. (ČERNÝ, 1994a, 431; JONÁKOVÁ, 2006, s. 60)

Proti Černému byla v periodickém tisku, v Československé televizi i v Československém rozhlasu organizována štvavá kampaň; Rudolf Černý ve svém článku Jak se dělá kontrarevoluce uveřejnil Černého tendenční životopis.²¹ (ČERNÝ, 1992b, s. 624, s. 632-633) Černý byl obviněn, že po srpnu 1968 mělo pod jeho vedením dojít k vytvoření pravicové vlády v ČSSR. Policie prohledávala byt Černých, zabavovala věci, nainstalovala odposlech a několikrát odvedla Černého k výslechu. (VÉVODA, 1995, s. 13)

V 70. letech Černému publikační prostor poskytly samizdatové edice Petlice, Expedice, Kvart, Studnice, Pražská imaginace i exilová edice Arkýř, z periodik především Svědectví, Proměny, Spektrum a Listy. Černého příspěvky se objevily ve sbornících Pohledy 1, Jan Patočka, První skica k podobizně, Kniha Charty 77 sv. 2, Československý fejeton, Hodina naděje, O svobodě a moci, Pokus o vlast. (SLOMEK, 1992, s. 4) V neoficiálním tisku Černý namísto podpisu používal značky VČ, vč či vd. Některé články kryla dr. Anna Vondruš.²² Podobně jako Václav Havel napsal generálnímu tajemníkovi ÚV KSČ Gustavu Husákovi protestní dopis, ve kterém upozorňoval na propagandistickou kampaň vedenou proti jeho osobě; v roce 1977 se stal jedním z prvních signatářů Charty 77. (JONÁKOVÁ, 2006, s. 62-63; ČERNÝ, 1992b, s. 374)

Řada Černého knih, článků, úvodů a doslovů zůstala pouze v rukopise či nebyly zařazeny do sborníků. Některé jeho studie (např. Girardův obraz současné francouzské literatury) mohly vyjít pouze v cizině, kde Černému vyjadřovala podporu řada zahraničních organizací alespoň čestným členstvím. Černý byl zvolen členem Academie Real, čestný

---

²¹ Jednalo se o časopisy Rozhlas, Květy, Protirevoluci, Rudé právo, Dějiny strany hovoří k dnešku, Tribuna, Lidová kultura. Útoky na Černého ale i např. spisovatele Jana Procházku vysílala Československá televize v pořadu Svědectví od Seiny, Černého osobou jsou také inspirované dva díly seriálu Třicet případů majora Zemana (Klauni, Štvanice). Odposlechy pořízené během Pražského jara sloužily jako hlavní důkaz Černého protirežimních postojů a byly rovněž odvysílány v sedmidílném pořadu Ze zákulisí kontrarevoluce, který vznikl k příležitosti druhého výročí vpádu vojsk Varšavské smlouvy. (KREUZIGEROVÁ, 2009, s. 6)

²² Dr. Anna Vondruš byla bývalou studentkou profesora Černého, nabízela profesorovi zorganizování vlastního bytového semináře, který odmítl. (JONÁKOVÁ, 2006, s. 62-63)

doktorát udělila univerzita v Montpellier, jako jediný Čechoslovák se stal členem čestného mezinárodního výboru Královské belgické akademie a byl navržen do světového předsednictva Světové asociace hispanistů. (ČERNÝ, 1992b, s. 109, s. 219)

Černého jméno rovněž figurovalo v Příloze k politické směrnicí Ministerstva kultury ČSSR a na seznamu knih, které měly být vyřazeny z veřejných knihoven. Jednalo se o všechna díla od roku 1936. (ČERNÝ, 1992b, s. 372; 630-631; ČERNÝ, 1994b, s. 211) Knihovny měly na základě tzv. Deseti bodů Klementa Gottwalda schválených na IX. sjezdu KSČ vyřadit jednak protifašistickou, jednak protisovětskou a protilidovědemokratickou literaturu, stejně jako literární brak. Černého knihy se také objevily na cenzurních seznamech a doplňcích Ústřední lidové knihovny hl. města Prahy a Masarykova lidov ýchovného ústavu. Černého knihy byly označovány jako nemarxistické či protimarxistické a Černý byl zařazen mezi buržoazní úpadkové filozofy a spisovatele. (ŠÁMAL, 2009, s. 41, 44, 55, 213)

Ačkoliv se Černému coby literárnímu vědci dostalo mezinárodního věhlasu a uznání, vycestovat do zahraničí mohl jen s velkými obtížemi. Musel proto odmítat pozvání do Ameriky, Anglie, Jugoslávie, Španělska, Švýcarska, Francie, Belgie, Holandska, Ruska, Polska, Maďarska, četná pozvání mu ani nebyla doručena. (ČERNÝ, 1994b, s. 211, s. 220) Při cestě do Norska byl Černému zabaven kufr s vědeckými knížkami a články a při cestě na studijní pobyt do Říma byl Černému zabaven pas. Emigraci však vždy odmítal. (ČERNÝ, 1994b, s. 385, s. 614, ČERNÝ, 1992b, s. 269) Když získal povolení vycestovat do Berlína, rozhodl se odmítnout. „...odpověděl jsem dopisem zvučí straně NDR, že je pod důstojnost československého vědce, aby jel kamkoliv, nesmí-li jeti jinam, a aby připustil, že za něj bude vybíráno, kam pojede a které vědecké styky jsou kulturně prospěšné a které nikoliv.“ (ČERNÝ, 1994b, s. 222)

Václav Černý zemřel 2. července 1987 v Praze po vleklých zdravotních problémech.²³ Pohřeb proběhl pod dozorem Státní bezpečnosti. V České Čermné byla Černému v roce 1995 odhalena pamětní deska. (LUKEŠ, 1992, s. 2; FETTERS, 2005, s. 7)

2.5 Dílo

Rozsah témat, kterými se Černý zabýval, dosáhl úctyhodné šíře, řada děl se dočkala světového ohlasu. Těžiště Černého vědeckého zájmu spočívalo sice v literatuře, lingvistice a filozofii, ale Černého zajímala např. také teologie a nikdy se nepřestal vyjadřovat k politické

---

²³ Problémy s očima Černého trápily již od r. 1978 a jeho stav se příliš nezlepšil ani po operaci. Po stanném právu v Polsku už nepsal, to, co měl již napsáno, přepisoval či přidával dodatky. Řadu svých přátel už ke konci života nepoznával. (BĚLOHOUBEK, 1998, s. 47-49)

situaci. (JONÁKOVÁ, 2006, s. 57-58; WIENDL, 1994, s. 20) Podle Černého se však autor měl chovat tak, že „ještě nic pořádného neudělal a dívat se na dosavadní práci jako na něco, co je jen přehrou.“ (ČERNÝ, 1946, s. 2)

2.5.1 Vydavatelská a redakční činnost

2.5.1.1 Čechoslovák a Mladé snahy

Prvními vydavatelskými a redakčními počiny Václava Černého byly vlastní časopisy Mladé snahy (obr. 1) a Čechoslovák (obr. 2). Celkem Černý napsal, ilustroval a vyrobil pět čísel časopisu Mladé snahy v letech 1916-1917, a čtyři čísla Čechoslováka v roce 1918.

V Mladých snahách Černý uveřejnil také své první literární pokusy na pokračování – povídky Dobrodruh a Šilenci. Kromě těchto dvou příspěvků uveřejňoval Černý v časopise seriál o zajímavých místech Čech a krátké portréty českých spisovatelů a umělců (např. Adolf Heyduk, Viktor Dyk, Mikoláš Aleš, Josef Mánes) včetně jejich díla. Jako ilustrační doprovod sloužily vlepované obrázky se slovanskými motivy.

Prvním číslem Čechoslováka, jehož vydávání zřejmě podnítil vznik samostatné republiky, uvedl Černý národní hymnou a manifestem o svobodném Československu. Také druhé číslo je věnováno československému státu, třetí číslo pak začíná hymnou slovenskou. Společným tématem všech čísel jsou osobnosti národního obrození zařazené do rubriky Český Slavín, ve které přibližoval dobu obrozeneckou či její osobnosti (např. Josefa Jungmanna, Františka Ladislava Čelakovského, Jana Kollára, Pavla Josefa Šafaříka). Kromě těchto textů se objevily příspěvky věnované Bezručovým Slezským písním a Masarykově osobnosti.

Ve třetím čísle Černý uvedl novou rubriku Noviny, která přinášela zajímavosti k zařazeným článkům. V tiráži nazvané Drobnosti Černý komentoval kresby a ornamenty publikované v časopise (ideální podobizna Jana Husa, kresba československých vojáků, mapa republiky, vlepené státní znaky). Pro své čtenáře si Černý připravil prémii – obraz Lesní krajina (autorem obrazu byl bratr Vladimír), kterou si čtenáři mohli zakoupit za 30 haléřů.

2.5.1.2 Host

Již během univerzitních studií Černý publikoval články o vlivu Henri Bergsona v románech Marcela Prousta a Comta de Lautréamonta. Na žádost Ivana Blatného napsal pro časopis Host i další příspěvky, stal se např. pravidelným příspěvatelem rubriky o knižních novinkách. Články se týkaly rozmanitých témat – surrealismu, španělského ultraismu či obecně poezie. (ČERNÝ, 1994a, s. 187-188; KYLOUŠEK, 2003, s. 93)

V letech 1926-1929 působil jako redaktor Hosta. O své redaktorské premiéře říkal, že „první číslo naprosto nedopadlo nejhůř, a udalo hned i nový ráz, jež chtěl [Černý] revui vtisknout.“ (ČERNÝ, 1994a, s. 192)

Do Hostu byly postupně zařazovány příspěvky z naší i cizí poezie, překlady z Ortegy y Gasset, Guillerma de Torre, Aloise Epsteina, Léona-Pierra Quinta a dalších. V roce 1929 byla nová koncepce časopisu nakladatelem odmítnuta. Marie Majerová Černému nabídla publikační prostor v časopise Čin, Josef Hora chtěl Černého získat do redakce časopisu Plán. Černý zvolil Plán, ve kterém již před tím uveřejnil několik překladů a statí. Spolu s Ivanem Blatným a Čestmírem Jeřábkem však plánovali reorganizaci Literární skupiny a obnovení Hosta, který měl vycházet v Brně. Ze společného záměru však nakonec sešlo. (ČERNÝ, 1994a, s. 193, s. 196, s. 216)

2.5.1.3 Lidové noviny

Od Julia Firta²⁴ dostal v roce 1936 nabídku řídit kulturní rubriku Lidových novin, v rámci které měl na starosti především umělecko-kritickou přílohu tzv. Literární pondělí. (KOSATÍK, 2011, s. 139, ČERNÝ, 1994a, s. 332) Pracovnu po dva roky sdílel s bratry Čapkovými, zde také obdržel pozvání od Karla Čapka mezi pátečníky. Z úcty k F. X. Šaldovi však nabídku nikdy nepřijal, ani později když byly schůzky pátečníků obnoveny Čapkovou ženou Olgou Scheinpflugovou.²⁵ Později toho ovšem litoval. (ČERNÝ, 1992a, s. 347, ČERNÝ, 1992b, s. 170) Spolu s dalšími literáty Ivanem Olbrachtem, Egonem Hostovským, Janem Čepem, Jaroslavem Seifertem, Vítězslavem Nezvalem, Františkem Halasem, Paulem Claudelem, či Émilem Verhaerenem se také slavní bratři stali tématem jeho kritických článků. (ČERNÝ, 1994a, s. 333, s. 336)

2.5.2 Barokní literatura

Jedním z období české literatury, kterému Černý věnoval zvýšenou pozornost, byla barokní literatura a její místo v evropském písemnictví. Černého záměrem bylo mj. poskytnout nový pohled na období baroka a vyvrátit domněnky o této epoše jako době úpadku. (MED, 2010, s. 135; VIKTORA, 2006, s. 123)

---

²⁴ Původní profesí úředník Lihové centrály převzal v roce 1929 nakladatelství Františka Borového a v roce 1936 Lidové noviny. Roku 1939 odešel do Velké Británie, kde působil jako pracovník informační služby ministerstva zahraničních věcí. Po návratu do Československa řídil nakladatelství Melantrich. Jako člen Československé strany národněsocialistické se stal poslancem Národního shromáždění. Po vítězném únoru opět emigroval. V exilu spoluorganizoval Radu svobodného Československa. Působil také v rádiu Svobodná Evropa.

²⁵ S Karlem Čapek se vidal Černého bratr Vladimír. S Josefem Čapkem se Černý setkával na návštěvě u Josefa Palivce. (PALIVEC, 1938, s. 1) S Olgou Scheinpflugovou se setkával nejprve u Karla Rameše, později u spisovatelky doma, kdy Černému podávala pravidelné zprávy o svém vězněném švagrovi Palivcovi. (ČERNÝ, 1992, s. 388)

Černý se také soustavně zabýval francouzskou barokní literaturou. Stanovil např., kdy se ve francouzské próze poprvé objevily barokní prvky, ve kterých žánrech, a u kterých spisovatelů. Do terminologie zavedl pojem literární baroko, zajímal se o formování barokní estetiky; studii věnoval dílu Adama Michny z Otradovic. (ČERNÝ, 1937; PEČMAN, 2006, s. 48) Přednášky profesora Josefa Hendricha²⁶ vzbudily zájem Černého o dílo Jana Ámose Komenského. Své znalosti o baroku zúročil při sestavování antologie evropské barokní poezie *Kéž hoří popel můj*. Posmrtně ještě vyšlo čtrnáct studií o baroku našem i cizím, ve kterých Černý nově vyložil pojem baroka a navrhnul vlastní periodizaci tohoto období. (PICHOVÁ, 2008, s. 125-126; SUK, 1992, s. 8)

2.5.3 Česká a evropská středověká literatura

Černý se od roku 1942 zabýval poezií trubadúrů a staročeskou lyrikou. Ačkoliv se jednalo především o středověkou literaturu a středověkého člověka v románských zemích, několik příspěvků věnoval také domácí literatuře. Během válečných let komparoval staročeskou milostnou lyriku s literaturou románskou, západoevropskou trubadúrskou a dvorskou písní. Českému čtenáři vylíčil žakře, světské divadlo, středověké frašky, bonifanty i mastičkáře. Dokonce se věnoval historickým hudebním nástrojům. (ČERNÝ, 1992a, s. 294; ČERNÝ, 1958; ČERNÝ, 1955; ČERNÝ, 1969)

2.5.4 Překladatel a romanista

Černý již v obecné škole vynikal svým nadáním a znalostmi, s lehkostí zvládal také výuku jazyků včetně gramatiky.²⁷ Postupně se naučil francouzsky, italsky, španělsky, portugalsky, německy, rusky a samozřejmě ovládal i latinu. Na filozofické fakultě si zapsal jednorozční kurzy historické mluvnice italské, španělské, portugalské a rumunské. Je proto přirozené, že svůj um zúročil také při překládání. (PITŘINEC, 1995, s. 3; ČERNÝ, 1994b, s. 95)

Rozsáhlé filologické znalosti uplatnil při překládání jazykově náročných děl, jako jsou Montaignovy Eseje či starofrancouzské kroniky a výbor z poezie středověkých trubadúrů. Na překladech poezie spolupracoval s básníky, kteří z tzv. podstročnicků verše vytvářeli. (luk, 2007, s. 58) Černý se také zabýval kritikou překladů, ve kterých se zaměřoval na soulad

---

²⁶ Profesor pedagogiky, teoretik výchovy a komeniolog přešel roku 1936 z Filozofické fakulty Komenského v Bratislavě na Filozofickou fakultu Univerzity Karlovy v Praze. Během druhé světové války pracoval jako ředitel Masarykova lidověvýchovného ústavu, v poválečném období opětovně působil na pražské univerzitě. Za své protikomunistické postoje byl pronásledován.

²⁷ Latinská slovíčka si například opakoval cestou z Čermné do gymnázia v Náchodě. (JONÁKOVÁ, 2006, s. 59)

originálu s překladem, pozornost věnoval oběma aktérům – autorovi i jeho překladateli.²⁸ Řadu překládaných titulů opatřil rozsáhlým úvodem či doslovem a poznámkovým aparátem. Po zákazu publikační činnosti nesměly Černého komentáře k překladům vycházet. (BĚLOHOUBEK, 1998, s. 142, s. 146; ČERNÝ, 1995, s. 203)

Překladatelská práce byla pro Černého „...podivuhodným zážitkem, něčím mezi těžkou námahou, rozkoší a pocitem splňovaného poslání...“ (ČERNÝ, 1992a, s. 13) Překládal během svého pobytu v Brně a později, když byla Černému znemožněna publikační činnost, byly překlady východiskem z hmotné nouze. I tak si ale díla k překladu vybíral, především jimi chtěl vyplnit mezery, které vznikaly jako důsledek komunistické kulturní politiky. Některé příspěvky přikryli svým jménem Josef Čermák²⁹ a Vladimír Mikeš³⁰. (ČERNÝ, 1992a, s. 222; ČERNÝ, 1992b, s. 493-494; CHALOUPKA, 1995, s. 11) Překlady publikoval jak knižně v Melantrichu a Odeonu, tak časopisecky v Plánu, Přítomnosti, Rozhledech, Kvartu, Životu, Lumíru, ve sborníku U, v Literárních novinách a v Listech pro umění a kritiku. (ČERNÝ, 1992a, s. 275, s. 277; ČERNÝ, 1992b, s. 321, s. 493)

Ve třicátých letech se Černý věnoval především španělské poezii jak starší, tak současné (Antonio Machado, Ramon del Valle-Inclán, Juan Ramón Jiménez, Federico García Lorca, Luis de Góngora y Argot, Juana Inés de la Cruz) a filozofii (Miguel de Unamuno, Ortega y Gasset). (BĚLIČ, 1999, s. 6)

Z výše uvedených literárních oblastí byla Černého celoživotní láskou především literatura francouzská. V polovině šedesátých let vydal, jako dosud jediný u nás, výbor z již zmíněných Montaignových Esejí. Intenzivně se zabýval středověkou francouzštinou, z které českému čtenáři představil Paměti křížákovy od Jeana de Joiville. Věnoval se francouzskému myšlení a filozofii prostřednictvím překladů děl Augustina Saint-Beuva (Podobizny a eseje) a Hippolyta Taina (Studie o dějinách umění). (MONTAIGNE, 1995; SAINTE-BEUVE, 1969; TAINE, 1978; ČERNÝ, 1963)

Z italského písemnictví přeložil De Sanctisovy Dějiny italské literatury, v pozůstalosti se dochoval rukopis o Francescu De Sanctisovi a neúplná Antologie italské renesance. V rámci cyklu přednášek Co dala renesance evropské kultuře uveřejnil příspěvek Od Danta k

---

²⁸ Řada kritik překladů je uveřejněna ve výboru Tvorba a osobnost a v Lidových novinách. Černého texty publikované v Literárním pondělí v letech 1936-1938 vydala v roce 2016 Filozofická fakulta Univerzity Karlovy.

²⁹ Josef Čermák byl bývalý žák Václava Černého, který kryl jeho díla pro nakladatelství Vyšehrad. Na řadě titulů se také sám podílel. (Kreuzigerová, 2009a, s. 12)

³⁰ Vladimír Mikeš byl rovněž bývalým žákem Václava Černého. Kromě Černého překladů Studie o dějinách a umění Hippolyta Taina kryl šifrou VM také příspěvky Vítězslava Gardavského, Anně Kareninové-Furekové, Petru Koptovi, Ludvíku Kunderovi či Janu Vladislavovi.

Tassovi. (CATALANO, 1999, s. 89) Černému byl často vytýkán malý zájem o itálie a itálie (zvláště francouzštinu).

Z románské oblasti se kromě již uvedených autorů věnoval Paulu Claudelovi a jeho vztahu k Čechům, Pierru Corneilovi, Stephanu Mallarméovi, Paulu Valérymu či Rubénu Daríovi. Zajímal se i o vztah Jaroslava Vrchlického k románským literaturám. Pro Bohumila Mathesia, který působil v nakladatelství Sfinx, vybíral hesla z románských literatur do literárně naučného slovníku, z francouzštiny a španělštiny hesla sám psal. (HAMAN, 1995, 6; CATALANO, 1999, s. 87-89; ŠUMAN, 2008, s. 133; KUČEROVÁ, 2008, s. 106)

2.5.5 Paměti

Zamýšlená autobiografie měla mít podle původního plánu sedm částí. Černý na svých vzpomínkách, které měly zachytit celý život od dětství přes studentská léta, léta v odboji, poválečnou éru a období od 50. let, Chartu 77 až po současnost, začal pracovat v 60. letech. Nakonec však došlo k vydání pouze tří svazků, které popisují události z let 1921-1972, přesto alespoň z náznaků lze tušit, o čem všem měl Černý v úmyslu pojednat v dalších svazcích. (VLADISLAV, 1983/1984, s. 4-5; LUKEŠ, 1992, s. 2) Původně Paměti vznikaly jako komentář pro čtenáře Kritického měsíčníku. Černý později litoval, že na rozsáhlém díle nezačal pracovat mnohem dříve, aby je stihl dokončit. (ČERNÝ, 1992a, s. 395, s. 397, BĚLOHOUBEK, 1998, s. 19)

Černého Paměti vyvolaly značné ohlasy. Vedle faktografických chyb³¹, omylů a nepřesností, byly Černému vytýkány pasáže, které psal s hořkostí a neuváženě; antisemitsky laděné výpady, tvrdošijnost, jízlivost, nespravedlnost, pýcha i přílišný subjektivismus a kontroverzní soudy. (WEINDL, 1995, s. 17, BRABEC, 1993, s. 6; DRESLER, 1995, s. 8-9; KALVODA, 1995, s. 20)

Přesto i Černého odpůrci oceňují obsáhlost autobiografie, systematicky podávané svědectví a jedinečný intelekt. Texty považují za strhující, provokativní, jazykově vytříbené a doporučují ke čtení každému, kdo se chce seznámit s našimi moderními dějinami. Někteří toto dílo vnímají jako jakési memento, pro jiné je poselstvím, nezapomínající pamětí. Oceňovány jsou také Černého portréty rozmanitých osobností. (PETŘÍČEK, 1992, s. 4; JUNGSMANN,

---

³¹ Karel Pecka ve svém článku Opožděné doznání uvádí, že faktické chyby byly způsobeny omezeným přístupem k informacím a nedostatkem sil autora. Korektury Pamětí by zdržely jejich expedici ke Škvoreckým do Toronta a kvůli zvýšení frekvencí domovních prohlídek hrozilo, že Paměti vůbec nevyjdou. (PECKA, 1992, s. 5) Řada autorů také upozorňuje na fakt, že se nejedná o historickou studii, nýbrž biografii a výroky v ní uvedené se musejí brát i s dobovým kontextem. (BRABEC, 1993, s. 6; KALVODA, 1995, s. 25) Řada nepřesností mohla vzniknout také tím, že Černého Paměti byly psány se značným časovým odstupem. (VLADISLAV, 1995, s. 5; KALVODA, 1995, s. 21) Sám Černý o Pamětech říkal: „Nepíšu dějiny, vzpomínám.“ (ČERNÝ, 1992b, s. 5)

1995, s. 15, s. 18-19; MACHONIN, 1995, s. 26-27; KVAČEK, 1994, s. 1). Milan Šimečka v nich nenachází jedinou nudnou stránku a Jan Vladislav označuje Paměti jako „několik knih v jedné – nárys politických dějin Francie a Československa od konce 1. světové války až po dnešek přes stručnou srovnávací historii moderní kultury obou zemí s exkurzem o jejich školství, až po souhrnný nástin moderní francouzské literatury a podrobnější obraz české poezie, prózy, kritiky a vůbec humanitních věd tohoto století: a to všechno tvoří součást obecnější úvahy o místě a úloze vzdělance v tomto světě...“ (VLADISLAV, 1995, s. 10)

První kniha nezačíná, jak je obvyklé, dětstvím, k tomuto období se Černý již nedostal, ale rokem 1921, kdy Černý odešel studovat na Carnotovo lyceum do Dijonu. Zahrnuje rovněž Černého vysokoškolská studia na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy, ženevské období i léta strávená v Brně. (ČERNÝ, 1994a)

Druhý díl mapující období 1938-1945 měl vyjít v Československém spisovateli jako Křik Koruny české, byl ovšem zničen ještě před expedicí, druhý sešit tohoto dílu zůstal pouze ve fázi první korektury. První vydání pod názvem Pláč koruny české se uskutečnilo až v exilovém nakladatelství manželů Škvoreckých Sixty-Eight Publishers za přispění Nadace Charty 77. Druhé vydání převzaté z torontské edice vyšlo ve spolupráci Edice Rozmluvy a časopisu Svědectví jako 16. svazek. Původně Černý tento díl vydávat nechtěl a Jiřího Pistoria žádal, aby tento záměr tlumočil Josefu Škvoreckému. (PISTORIUS, 1996, s. 38) V roce 1992 brněnské nakladatelství Atlantis do nového vydání zařadilo také dodatky, kterými Černý okomentoval torontské vydání. (ČERNÝ, 1992a)

Poválečná léta a komunistické období Československa do r. 1972 shrnul Černý do závěrečného dílu Paměti. Komentuje v něm únorové události, 50. léta, uvolněnou atmosféru let 60. a počátek let 70. V posledním dílu Paměti se Černý vyjádřil k režimu, který zabraňoval lidem svobodně pracovat. (ČERNÝ, 1992b)

3 Václav Černý kritik

3.1 Co je a co není kritika

Kromě překladatelské a literárně historické činnosti se Václav Černý věnoval také kritice. Černého filozoficky založené kritiky zaměřené na soudobou literaturu byly nejednou příliš náročnou četbou pro čtenáře kulturních rubrik. (KARFÍK, 1995, s. 45) „Kritika jsem chtěl mít filozoficky školeného, neměl jsem nic proti tomu, aby jeho soud byl třeba i aplikací filozofického názoru a systému.“ (ČERNÝ, 1994a, s. 318) Svými kritikami vytvářel svébytné dílo zrcadlící „úplnost, jednotu a celistvost jeho osoby a názoru na svět a člověka“, a pro čtenáře byly „novým zážitkem, nejčastejšie oslovením, výzvou.“ (VANOVIČ, 1999, s. 18; ČERNÝ, 1992a, s. 84)

Do žánru literární kritiky byl zasvěcen již během studií na filozofické fakultě, především svým učitelem F. X. Šaldou. Ke kritické činnosti Černého povzbuzoval také spolubydlící Egon Hostovský. (ČERNÝ, 1994a, s. 150) Ačkoliv hlavní poslání své práce viděl v romanistice, stal se již díky článkům v Hostu „mimoděk a jaksi z polopřinucení“ nejvýraznější kritickou osobností své generace, *paradepferdem*³², jak ho Šalda nazýval. Navzdory prvotním pochybám začal kritiku milovat a ctít i jako „životní riziko“. (BRABEC, 1995, s. 34, 36)

Celé Černého kritické dílo se vyznačovalo osobitým stylem, břitkými polemikami i všudypřítomnou ironií. Každou knihu, kterou hodnotil, zároveň poměřoval osobností autora. Neváhal přitom poukazovat na autorovy nedostatky. Při analýze jednotlivých složek díla, včetně lingvistických, dokázal postihnout i nejskrytější vrstvy díla. (KYLOUŠEK, 2008, s. 100-101) Po uměleckém díle požadoval, „aby bylo celistvé a v sobě sourodé, jednotné, osobně intimně pravdivé, a zároveň originální, tvořivé, nové osobitostí zpracování vstřebané matérie.“ Kritika byla pro Černého žánr vědecký i tvůrčí, využil v ní své bohaté vědomosti a rozhodně odmítal „osobivý, plytký, rádoby hlubokomyslný, ze všech rukávů povysoukaný, nastavovaný žvást nesourodých a navzájem si odporujících nápadů a dojmů.“ (ČERNÝ, 1992a, s. 21)

Černý psal barvitě, neváhal čtenáře přímo oslovovat, pokládat rétorické otázky, předkládat tvrzení. Černého nezaměnitelný styl čtenář rozeznal už po přečtení první věty. (JUNGMANN, 1988, s. 255; VANOVIČ, 1999, s. 36, 171, 227) Čtenáře prostřednictvím svých textů učil rozlišovat „zlato od pozlátká“, dával jasně najevo, který autor je jeho osobě

---

³² Označení pro přehlídkového, parádního koně. (ČERNÝ, 1994a, s. 350)

blízký a kterého chtěl „pouze“ interpretovat. (PECKA, 1992, s. 5; KOŽMÍN, 1995, s. 39; KUČEROVÁ, 2008, s. 107-110)

Ve svých kritických člancích se nezávisle a svobodně vyjadřoval ke všem generacím, směrům, skupinám či školám, na stránkách kteréhokoliv časopisu.³³ Zároveň se však vyjadřoval pouze k takovým knihám, které Černého něčím oslovily. Podobně jako divadelní kritice se vyhýbal kritice generační³⁴, podpůrné a propagační. (ČERNÝ, 1994a, s. 208, s. 218, s. 276)

3.1.1 Václav Černý a F. X. Šalda

Za „největší zjev kulturního života“ považoval Černý F. X. Šaldu (tvůrce teorie, etiologie a teleologie kritiky), který na něj zapůsobil svou heroickou osobností a nejvíce právě jako kritik a literární historik³⁵, a to i přesto, že s jeho pojetím kritiky zcela nesouhlasil. Přes určité výhrady, zejména co se týče chápání kritiky jako uměleckého žánru, Šalda pro Černého zosobňoval literáta, pro něhož byla kritika posláním, nikoliv zaměstnáním.

Na čem se naopak se „starým čarodějem“, jak Šaldu Černý nazýval, shodl, byl názor, že kritika souvisí především s kritikovým vkusem a je na něm založena. Kritik se měl rovněž ztotožnit s tvořivým elánem umělce, vžít se do jeho tvůrčího stavu a prožít s ním veškerý proces tvoření díla. Detailní znalost interpretovaného díla oba považovali za podmínku sine qua non. (ČERNÝ, 1992c, s. 88-95, 130, 178, 205; VANOVIČ, 1999, s. 20)

Černý Šaldu navštěvoval v jeho soukromém bytě od podzimu 1925. Vedli spolu diskuze o kulturním dění a literatuře, i když Šalda byl spíše posluchačem než vypravěčem. Shodně oba uznávali Jiřího Wolкера, Vítězslava Nezvala, Jaroslava Seiferta, Jana Zahradníčka a Vladislava Vančuru, z cizích osobností Danta Aligieriho, Charlese Baudelaira, Paula Valéryho či Marcela Prousta. (MACEK, 1996, s. 263) Ačkoliv Šalda o znalostech svého žáka nepochyboval, i jeho překvapily obšírné citáty z Mussetovy poezie. Černý znal totiž Musseta skoro celého nazpaměť, hlavně Noci. „Znal jsem slušně i Franceovo dílo i florentskou renesanci, prostudoval jsem si ještě trochu zevrubněji františkánství a Franceův půl ironicko-skeptický, půl milostný vztah k náboženství.“ (ČERNÝ, 1994a, s. 97)

---

³³ Ačkoliv chtěl být nestranným kritikem, neubráníl se občasnému nepochopení některých směrů. Jako například v Kritickém měsíčníku: „Myslíte surrealisty?... už po roce 1924 prvním článkem, jenž vůbec vyšel z mého pera... rozebral jsem a odmítl tehle ismus...“ Obdobně se ve stati Dnešní literatura a mýtus odmítá vyjádřit k Beckettovu dílu Čekání na Godota. (KOŽMÍN, 1995, s. 41)

³⁴ „Nikdy, vůbec nikdy mne nelákaly vavříny „kritika generačního“, prosazovat hodnoty a programové cíle jediného, byť i vlastního pokolení.“ (ČERNÝ, 1994a, s. 317-318)

³⁵ Od některých oponentů byli Černý a Šalda označováni termínem V. X. Č. (MACEK, 1994, s. 258)

Černý byl okouzlen Šaldovými výklady o literatuře. K literatuře měl sice blízký vztah od mládí, ale především Šaldovo univerzitní působení, vedle působení Josefa Pekaře a Josefa Šusty, ovlivnilo zaměření Černého studia. (BĚLOHOUBEK, 1998, s. 7) „Co lákalo a poutalo u Šaldy, bylo, že zrovna nutil, vedl, sváděl k přímému styku s autory, nebylo možné slyšet u něho o Mussetovi, Sandce, Mériméovi, Mallarméovi, Francovi, ba i jen o těch Goncourtech a třeba i o pouhém Champfleury, a nejt se přesvědčit na místo a nezačít se soustavně do těch autorů, a po nich i do soudů, jež o nich francouzská literární historie a kritika vyslovila a dosud vyslovovala a co Šalda nezamlčoval, ale připomínal...A což teprv, když vám prezentoval Stendhala, Flauberta, Taina.“ (ČERNÝ, 1994a, s. 113)

Hold Šaldovi Černý složil nejen vydáváním Kritického měsíčníku, kterým navázal na Šaldův Zápisník, ale také knihou Osobnost, tvorba a boj, jež měla být parafrází na Šaldovy Boje o zítřek. (ŠPIRIT, 2001, s. 476; MED, 2006, s. 46) Všechny Šaldovy články týkající se literatury Černý prozkoumal a kriticky zhodnotil, později připravil několik antologií Šaldových textů. Stal se nejen vykladačem Šaldova díla, ale také přímým následovníkem. Černý se rovněž angažoval ve Společnosti F. X. Š. i v jejím výboru, než byl z obou funkcí vyloučen. (ČERNÝ, 1994a, s. 170, s. 312; ČERNÝ, 1992a, s. 81; ČERNÝ, 1992b, s. 372)

4 Václav Černý a četba

Václav Černý o sobě říkával, že denně pracuje se šesti knihami – jednu využíval pro psaní, jednu ke čtení, jednu studoval, o jedné přemýšlel, další překládal a poslední, zpravidla detektivku, si četl před usnutím. (JONÁKOVÁ, 2006, s. 63-64) Četbu vnímal jako oddech, jako činnost, ze které vše vychází, kolem které se vše točí a zase se k ní vrací. Výsostné místo v četbě zaujímal česká literatura, kterou nejen miloval, ale i velmi dobře znal. Celý svůj život prožil mezi četbou a jejím výkladem, mezi četbou školní i domácí, četbou povinnou, milovanou, vsugerovanou i vznícenou. Sám sebe označoval za bibliomana, který si nejčastěji četl v některé z pražských kaváren.³⁶ (ČERNÝ, 1992b, s. 353, s. 389)

4.1 Četba v dětství

K tomu, co formovalo dětský svět Václava Černého, dnes nemáme žádné doklady, jisté však je, že velký vliv na Černého měli především rodiče. Zejména řídicí učitel Václav Černý st. nasměroval a inspiroval syna nejen ohledně studia, ale také v pozdější učitelské a literárněhistorické práci. Rovněž otcova knihovna byla prvním důležitým zdrojem četby.³⁷ (JONÁKOVÁ, 2006, s. 57-58; PITŘINEC, 1995, s. 28)

Ve vzpomínkách Černý přiznává, že na něj měly vliv absurdní a hrdinské příběhy, „čtené nebo vyslechnuté z milovaných úst.“ (ČERNÝ, 1994a, s. 65) Jako učitelské dítě se naučil číst sám a díky podnětnému domácímu prostředí, které bylo neodmyslitelně spojeno s

---

³⁶ Kavárny od Vikárky na Hradě přes Malostranskou a Slavii až po Václavské náměstí a „Reprezenták.“ (ČERNÝ, 1994a, s. 305) „...seděl jsem přece zatím raději v Unionce, a pan Patera mi k rozevřené sbírce básní přinášel studentskou černou kávu á 1, 50 Kč...podvědomě šuměl poslední Baudelairův verš, od něhož jsem právě zvedl hlavu. (ČERNÝ, 1994a, s. 100) Dále navštěvoval Národní kavárnu, kavárnu Opera a vinárny Réva, U Supů a U Parketů na Národní třídě. (ČERNÝ, 1946, s. 33; HAMANOVÁ, 2006, s. 261)

³⁷ „[Denis] Jeho Čechy po Bílé hoře v překladu profesora Vančury jsem už jako chlapec četl v otcově knihovně.“ (ČERNÝ, 1994a, s. 65) „Vyhledl jsem si v otcově knihovně svazky Časopisu pro moderní filologii a poslal jsem svůj článek do Brna profesorovi P. M. Haškovicovi...“ (ČERNÝ, 1994a, s. 75-76) „...pátrals podle návyků z otcovy knihovny, ale „pana císařského rady“ Jana Otty, Štolce a Šimáčka, Kočího, J. R. Vilímka ses celou Prahou stěžá dohledal, to byla minulost a zasloužile vysloužilé stáří, kniha, po které jsi zatoužil, to teď byl samý František Borový, a pak byla pravidelně v obálce V. H. Brunnera, dal sis ho, mistra naší nové knižní grafiky, skrčka malého, nestarého, ale už jaksi chorobně sklíčeného, ukázat v Unionce, pokud nebyl tam, mohl být ještě jen v Tůmoyce u stolu redaktora Boučka. Anebo Václav Petr, nakladatel Wolkerův. Anebo Melantrich, legionářský Čin, katolický Kuncíř, komunistický Fromek, S. V. P. Mánes, socdemácká Družstevní práce, hned roku 1925 založili tihle všichni a pár dalších, soukromějších, Klub moderních nakladatelů Kmen, zřetelný výraz, nových cest a metod českého nakladatelského podnikání, odpovídající novým poměrům, vzniku republiky, generační výměně. Ale nejvíc času strávils okukováním knih nakladatelství Otakara Štorcha-Mariena, to byl úspěch razantní a jakoby Paříž v Čechách, Štorch vydával Rozpravy Aventina (1925-1934), měl svou síň Aventina, vlastně stálou výstavu modernistického umění, teprve v ní poznals, kdo byli slavná Osma, ale také již naši Tvrdošíjn s Josefem Čapkem, a Muzika a Jan Zrzavý, zkrátka Štorch se podnikatelsky rozběhl, až oči přecházely.“ (ČERNÝ, 1994a, s. 149-150)

četbou, získal a vstřebal tolik vědomostí³⁸, že mohl nastoupit do školy o rok dříve než Černého vrstevníci. Ve škole platil za nadané dítě, které prospívalo s vyznamenáním, premiantem zůstal také v Dijonu. Právě studijní léta ve Francii strávil Černý nejvíce s knihou, která ho provázela během vyučování i ve studijním volnu. Dá se říci, že kniha byla v lyceu Černého nejintimnějším společníkem. Jak vyplývá z literatury, příliš se s ostatními chlapci nekamarádil, a ani v Pamětech se blíže o svých spolužácích nezmiňuje, s výjimkou Jiřího Voskovce. (PITŘINEC, 1995, s. 28; JÁMEK, 1994, s. 6; PAVLÍKOVÁ, 1994, s. 75)

Ačkoliv v Pamětech najdeme o spolužácích stěží nějakou zmínku, v dopisech bratrovi líčí společné zážitky, připojuje fotografie ze školních výletů, popisuje maškarní ples i slavnostní večeři, kterou si společně přichystali na Štědrý den, společenské hry, muzicírování a také hru, kterou se spolužáky vymysleli a hráli. Domů zaslal několik čísel časopisu *Sale boite* (Špinavá bouda)³⁹, který se spolužáky vydával, a ve kterém si společně dělali legraci z francouzského internátu. Černý se ostatně chtěl sblížit s některým z francouzských spolužáků, aby se zlepšil v jazyce. (ČERNÝ, 1922, s. 3; ČERNÝ, 1922, s. 1)

Zprvu se Černý ve Francii musel vyrovnat nejen se steskem po domově, s všedními, stále stejnými dny, ale rovněž s drilem francouzského internátu. Dijonské lyceum kladlo na své studenty vysoké nároky, po skončení výuky se chlapci povinně museli věnovat samostudiu a úkolům, teprve potom měli volno. Hodně času proto trávili ve studovně, kde měl každý žák své místo ve dvoumístné lavici s přihrádkou s knihami, sešity, povolenou četbou, osobními věcmi a penězi. (ČERNÝ, 1994a, s. 12, 14) Během studijních hodin si však často studenti četli i knihy podle vlastního výběru, pravidelnou a oblíbenou četbou byl například Guy de Maupassant. (ČERNÝ, 1994a, s. 17-18) Žádná Maupassantova kniha dnes není součástí Černého knihovny, dochoval se pouze Maupassantův životopis od G. De Lacaze-Duthers (1926).

K doporučené školní četbě patřily ilustrovaná historie francouzské literatury, čítanka, komentovaný výběr literárních textů s výkladem, několik antologií z Pierra Corneille, Jeana Racina, Moliéra⁴⁰, kritické edice úplných textů právě probíraných autorů, ilustrované dějepisné knihy Alberta Malleta. (ČERNÝ, 1994a, s. 24) Tyto knihy měly sloužit jako jakási příruční knihovna, kdy „...žák sám, podnícen krásnou lidovou triádou, sáhl zvědavě do své

---

³⁸ Profesora v Dijonu například překvapil citováním Rodrigova monologu Corneilova Cida, ačkoliv citovat verše z paměti patřilo ke klasickému vzdělání lycejních studentů, tzv. *lecons des récitations*. (VANOVIČ, 1999, s. 25, s. 167)

³⁹ Časopis měl podtitul nezávislý ilustrovaný čtrnáctideník, orgán pokrokové a demokratické strany dijonských otroků. (ČERNÝ, 1922, s. 2)

⁴⁰ Jednalo se o osmerková vydání nakladatelství Hachette. (ČERNÝ, 1994a, s. 24) Corneillovo vydání Cida z roku 1921 se dochovalo v Černého knihovně.

příhrádky, aby se v soustavné historii literatury poučil o Corneillovi a ve výboru si přečetl všechno, co obsahoval, a seznámil se případně s celým jeho dílem; a napjat školním výkladem o evropské politice Mazarinově, otevřel si i Malleta a zhltl v jednom zátahu všech těch dvě stě stran o dvoru Ludvíka XIV., podstatě monarchistického absolutismu, stavbě i stylu Versaillí, Condém a Turennovi, principech vedení války, preciózních salónech i jejich mobiliáři, až po všechny ty královny milenky, galikanismus (snaha o samostatnost církve ve Francii proti papeži) a Port-Royal, vždyť to všechno souviselo a plynulo jedno z druhého... Četba a zase četba, výuka se neustále vracela k textům, a to detailně, tak říkajíc slovo za slovem studovaným a vykládaným, ve třídě i za domácí úkol...“ (ČERNÝ, 1994a, s. 24)

Černý byl metodou čtení francouzských pedagogů nadšen, podrobně ji popisoval v dopisech svému otci a velmi oceňoval jejich přístup k výuce prostřednictvím knih. (ČERNÝ, 1942, s. 24) „V latině profesor přinášel, diktoval, ukládal úryvky z prózy, epiky, lyriky, epigramatiky, ale i z antické korespondence, politické elokvence, filozofie i morální esejistiky, úředních akt a výnosů, rejstřík autorských jmen byl neporovnatelně širší než v programech středoevropských...“ (ČERNÝ, 1994a, s. 25)

Na druhou stranu Černý rodičům popisoval, jak profesori nejsou moc vstřícní, se žáky se ze zásady nestýkají mimo školu, výkladu je málo, stará literatura se moc neučí, pořád jen ukládají knihy za úkol nebo zadávají básně, které se mají naučit z paměti. Příčiny Černý spatřoval v tom, že francouzští profesori nemají zkoušky z pedagogiky. (ČERNÝ, 1922, s. 2-3) I přesto Černému při porovnání s českým vzdělávacím systémem přišla francouzská metoda bližší, především svým „vštěpováním rozsáhlých vědomostí, rozvíjení samostatného, kritického myšlení a svobodného individua.“ (JAMEK, 1994, s. 6)

Během studií Černý přečetl antické klasiky, přísloví, básně, texty Caesarovy, La Fontainovy Bajky a Elegie k nymfám ve Vaux, Corneillova Cida a Nicoméde, Moliéra. Získal přehled literatury od středověku, přes renesanci a klasicismus, až po romantismus a realismus. „...Četli jsme je ve třídě s profesorem, a třeba jen po dvacítiveršových odstavcích za dvouhodinovku, verš po verši, odstín po odstínu; četli sami étudách za domácí přípravu...Memorovali je po kusech z paměti...Sám jsem v mládí znával celého Cida, Horáce, Britannica, Athalii, povězte mi nějaký slavný verš, a budu pokračovat!“ (ČERNÝ, 1994a, s. 25-26) Tato povinná literatura z hodin měla být dále studována během soukromé studijní

přípravy. Žáci se soustředili především na četbu filozofie, ze které museli odevzdávat výtahy.⁴¹ (ČERNÝ, 1994a, s. 42)

Ve volných chvílích si Černý obvykle chodíval ve čtvrtek a v neděli číst francouzské knihy do rozlehlého anglického parku, který býval liduprázdňý a poskytoval osamělému studentovi ideální místo pro četbu. V době vycházek se také toulal po památkách nebo navštěvoval kino a klasická představení dijonského divadla. (ČERNÝ, 1921, s. 2) Černý se také těšil na jarní a letní dny, kdy už bude možné číst ráno a večer v lyceu, a to nejen díla francouzská, ale také německá a ruská. (ČERNÝ, 1922, s. 2)

Kromě knih byl součástí Černého četby Studentský časopis, který v Dijonu odebírali z Československa, a do kterého Černý také přispíval. „A tak jsem jednoho letního večera 1924 dočetl poslední stránku románu George Sandové, vrcholného díla jejího socialistického období, druhého dne jsem si rovnou sedl za stůl opuštěné třídy naší školy a zplodil jsem z četby a vzpomínek ze saint-simonistů a fourieristů studii Socialismus George Sandové podle románu Péché de M. Antoine... tam [do Studentského časopisu] celá naše generace uložila svoje začátečnické pokusy: do ročníku II. jsem poslal exaltovanou Odpověď na článek o socialismu...“ (ČERNÝ, 1994a, s. 75-76) Během studií také přispíval do náhodských Podkrkonošských rozhledů, které otiskly jeho stat' o Maxmiliánu Robespierrovi.

Radostně Černý rovněž vzpomíná na dobu školních prázdnin, kdy před odjezdem domů studenti využívali uvolněného režimu Carnotova lycea. „Knížky, denně volný východ, nerušená radostná zábava.“ (ČERNÝ, 1994a, s. 70) Především o prázdninách se Černý mohl věnovat vlastní četbě, která nesouvisela s výukou. (ČERNÝ, 1922, s. 1) Černý na celé své mládí vzpomíná jako na „léta četby a do bláznovství milovaných knih, pomocníků skutečných...“ (ČERNÝ, 1994, s. 70)

Do lycea si z domova přivezl Černý pouze tři knihy. Milované a několikrát čtené Gogolovy Večery na Dikaňce⁴², Trockého Perspektivy ruské revoluce⁴³ a Pellicovo Moje vězení⁴⁴. Po příjezdu byly knihy Černému zabaveny a vráceny až později. (ČERNÝ, 1921, s. 1) Ještě před nimi se začel do příběhů o Tarzanovi, Hvízdavém Danovi a Nobodým, všech dílů indiánek Karla Maye, Kiplingovy Knihy džunglí a Podivuhodných cest Nielse

---

⁴¹ Černý v Pamětech zmiňuje Descartesovu Rozpravu o metodě, Comteovův Kurs pozitivní filozofie, Bernardův Úvod do experimentální metody, Leibnizovu Monadologii a Millovu Logiku. Mezi povinnou četbu patřila také epická báseň Herrmann a Dorothea. (ČERNÝ, 1994a, s. 21, s. 42)

⁴² Jednalo se o laciné osmerkové vydání ve starém pravopise od nakladatelství ruských emigrantů Ruskoje slovo. (ČERNÝ, 1994a, s. 46)

⁴³ Vydání z roku 1917 berlínského nakladatelství Verlag Ladyžnikov. V Berlíně však roku 1917 Trockého kniha nevyšla. (ČERNÝ, 1994a, s. 46; VLADISLAV, 1995, s. 29)

⁴⁴ Cizojazyčné laciné vydání se slovníčkem z edice nakladatelství Unie. Silvio Pellico ho navíc přivedl k mazzinismu, který si doživotně oblíbil. (ČERNÝ, 1994a, s. 46)

Holgerssona od Selmy Lagerlöfové. „Po celou tu osvěživou chvíli výletu do Upplandu s návštěvou Uppsaly, Falunu a Gävle, jsem si žil hlavně jen s milým fantómem své dávné chlapecké četby...“ (ČERNÝ, 1992b, s. 62) V Černého knihovně se z těchto dětských příběhů dochovaly mayovky Pouští a préríí (1987), Červenomodrý Metuzalém (1970) a dvousvazkový Old Surehand (1927) spolu s Kiplingovým Kimem (1978) a nedatovanými Pohádkami.

Ve druhém roce svého pobytu v Dijonu se začal učit italsky a rovněž četl rusky kvůli procvičení jazyka. Po prázdninách, které strávil v České Čermné, přijel do lycea také s otcovým Ottovým malým německým slovníkem. (ČERNÝ, 1922, s. 2) V dopisu rodičům z 6. 5. 1922 se Černý přiznává, že na českou literaturu nezbyvá čas, dával přednost francouzské, přestože jazyk ještě příliš neovládal. Ale cílevědomost Černého nutila se v jazyce zdokonalovat, a tak již 3. listopadu 1921 napsal bratrovi dopis celý francouzsky, 21. 1. 1922 se v dopise rodičům pyšnil úspěchem, když si z Racinova dramatu (blíže nespecifikovaného) musel vyhledat ve slovníku jenom 5-6 slov. (ČERNÝ, 1922, s. 2)

4.2 Čtenář profesí

Po návratu do Čech Černý pokračoval ve studiu francouzské filozofie. „...zalehl jsem nejprve do Parodiho, potom do Benrubiho...“⁴⁵ (ČERNÝ, 1994a, s. 111-112) Ve výčtu filosofů se objevily i další světové osobnosti jako např. Benedetto Croce, Georg Simmel, Arthur Schopenhauer, Frederico Jameson. (ČERNÝ, 1994a, s. 111-112) Psaní každé větší práce předcházela důkladná filozofická příprava. Živě se také zajímal o veškeré mluvnice, rukověti, brožury a články. (ČERNÝ, 1994a, s. 119, s. 305)

Po odjezdu do Ženevy se Černý zaměřil na literaturu srovnávací a obecnou. Tři roky ve Švýcarsku strávil „uprostřed pohoří knih“ a tyto „nové a nové haldy knih“ byly psány v nejrůznějších jazycích. Do Ženevy si také nechával zasílat Šaldův Zápisník, aby neztratil kontakt s českým kulturním děním. (ČERNÝ, 1994a, s. 228, s. 255-256, s. 274; PULEC, 2009, s. 52)

Černý během svého ženevského pobytu navštívil několik míst, která byla spojena s literaturou. „Já jsem si v jeho [Rodolphu Töpfferových⁴⁶] cestopisných, a spíš turistických črtách – celou jejich oblast jsem vídal z oken svých bytů – a v jeho vlídných lidových ženevských novelách mezi sousedským humorem a dobráčkou ironií rád okoušel z krotkých,

---

⁴⁵ Dominique Parodi (1870-1955) byl francouzský filozof, který se zabýval tradicionalismem, demokracií, morálními problémy a moderním myšlením. V Černého knihovně jsou Parodiho knihy *Les Bones Psychologique* (1928) a *Tradicionalisme et démocracie* (1909). Isaak Benrubi (1876-1943) byl filozof židovského původu. Ve svém díle se věnoval agnosticismu a morální filozofii.

⁴⁶ Švýcarský učitel, autor, malíř, kreslíř, karikaturista. Známý je pro své ilustrované knihy, které lze považovat za první evropský komiks.

někdy líbezných slastí ženevského biedermeieru, poznával tu nejautentičtější poezii malé vlasti a uvědomoval jsem si, co mravní síly, niterné jistoty a urozené lásky k lidem může umělcovu srdci vnuknout i ta nejmenší malá vlast, má-li opravdu duši a cítí-li své poslání.“ (ČERNÝ, 1994a, s. 246-65, s. 271-273; HRBATA, 1996, s. 15) Töpfferovy cestopisy se v Černého knihovně nedochovaly.

Do Švýcarska odjel rovněž na svatební cestu se svou ženou Miloslavou, se kterou toužili poznat nejen přírodní krásy, ale i místa, o kterých četli. „...za Byronem jsme zůstávali na dlouhé hodiny v Coppetu, posedali pod stromy a na pažitech de Staëlčina zámeckého anglického parku se stránkami překrásné Sainte-Beuvovy studie o ní na klíně – právě jsem ji překládal pro svou českou sainte-beuvovskou antologii – a ztráceli jsme se v sentimentální minulosti francouzského předromantismu...“ (ČERNÝ, 1994a, s. 271) Společně poté procestovali ještě Francii a Itálii.

Po návratu do Prahy začal Černý na Filozofické fakultě UK organizovat semináře zaměřené na četbu a rozbor děl. Černého pedagogickým krédem bylo, že „škola má: vychovávat vášnivé, láskyplné, chápavé a trvalé čtenáře, a ne: pěchovat do studentské paměti hromady biografických faktů, seznamy jmen, dat a titulů, snad dokonce i obsahy nepřečtených knih, což vše stěží přetrvá zkoušku... mladý čtenář si navždy osvojil jistotu, že kniha, krása, myšlení a vědomost nejsou záležitostmi školních škamen, maturit, diplomů, ale životem samým, zrcadlem jeho v průběhu věků i jeho nejvážnějším rádcem.“ (ČERNÝ, 1992c, s. 153-154)

V roli pedagoga se snažil svým žákům předat zkušenosti, které získal díky francouzskému školství, tedy číst „vášnivě a chápavě“, orientovat je na hodnotnou četbu i k pramenům literárněhistorického charakteru. (ČERNÝ, 1992b, s. 106, s. 376; ČERNÝ, 1992c, s. 154) Jiří Pistorius Černého popisuje jako profesora, který své žáky učil kritickému myšlení a hodnocení cizích i vlastních děl. Černého náročnost přiměla studenty k dlouhému vysedávání v univerzitní knihovně. (PISTORIUS, 1996, s. 39-41)

4.3 Rodný kraj

Máloco ovlivnilo Václava Černého v práci a v životě tak jako rodný kraj. Náchodsko bylo spjato s řadou významných literátů – Aloisem Jiráskem, Egonem Hostovským, Boženou Němcovou, bratry Čapkovými, ale i s Tézou Novákovou ze vzdálenější Litomyšle a Poličky, Karlem Václavem Raisem a Karlem Jaromírem Erbenem z Hradecka a Krkonoš. (ČERNÝ, 1992, s. 539, s. 541; JONÁKOVÁ, 2006, s. 59; HRBATA, 1996, s. 18) „Díky vztahu k rodnému kraji a jeho literatuře se mu stala literatura dialogem, který vedl celý svůj

život a který tvořil pevnou základnu jeho dalších poznání evropské a světové literatury.“ (ČERNÝ, 1994a, s. 58)

V korespondenci s rodiči se často objevuje stesk po Čermné, zájem o dění v kraji, touha dozvědět se něco o bývalých spolužácích, vzpomínky na toulky s knihou po okolí. Od spolužáka Balzara si v Dijonu půjčoval Náchodské listy.⁴⁷ (PITŘINEC, 1995, s. 28; MOLDANOVÁ, 1996, s. 243)

Východní Čechy pro Černého představovaly nejen vzpomínky na dětství, ale rovněž místo, kde se cítil bezpečně a které do detailu znal. V dobách perzekuce se na Náchodsko pravidelně vracel, měl zde pevně zapuštěné kořeny. Po České Čermné a okolní krajině podnikal dlouhé procházky zakončované často ve výletní restauraci Peklo. Návštěvy rád provázel po pamětihodných místech kraje, zasvěcené výklady prokládal recitací poezie Svatopluka Čecha *Ve stínu lípy* nebo veršů P. B. Shelleyho či Sergeje Alexandroviče Jesenina. (ČERMÁK, 1994, s. 95; HRBATA, 1996, s. 14-15, s. 19) V Černého knihovně se dnes nacházejí výtisky Čechova *Lešetinského kováře* (1903), *Pestré cesty po Čechách* (1980), *Pisně otroka* (1941), *Broučkovy výlety* (nedat., 1911), *Shelleyho Odpoutaný Prometheus* (1900) a *Výbor lyriky* (1901) a *Jeseninovy Básně* (1931) a kniha o Rusku a revoluci (1942).

Ačkoliv si manželé Černí v Čermné nikdy nepořídili chatu či chalupu, jezdili sem trávit letní prázdniny, a to i potom, když bylo místním zakázáno poskytovat Černým ubytování. V době okupace i po zákazu literární činnosti po Únoru 1948 se zde „vrhal na literaturu, jako by do té chvíle nebyl žádnou knihu držel v ruce“ a prázdniny si pamatuje jako „neuvěřitelnou orgii četby a studia.“ (FETTERS, 2005, s. 6; ČERNÝ, 1992b, s. 513) „Jaké jásavé úniky to nicméně byly, za Dantem i k Dostojevskému, k Shelleyovi, Puškinovi, Leopardimu, Mickiewiczovi! Šel jsem do jejich poslední řádky a nezapomenutějšího slova, a já sot jejich uměleckého i lidského vítězství, veliký sebevědomý klid, který se z nich linul, se nevyličitelně mísil s úzkostí mé přítomné chvíle a jejího nebezpečí, radost chvěla se zlým tušením, tragický pocit života jihl do svůdné melancholické tklivosti. Klid byl jejich, mně však ulevoval, jejich vítězství mi pomáhalo žít a radilo přežít. Za nic na světě bych se nechtěl zřít těch nevýslovných vzpomínaných okamžiků, jsem šťasten, že jsem je v životě poznal... a jak jsem tak křižoval šestijazyčnou zemí trobadorů, zastavoval se nadlouho v evropském preromantismu nebo v portugalském romantismu, ťukal u Töpfferů nebo v renesanční

---

⁴⁷ V Černého archivu dnes lze najít spis *Přehled válečných hrobů a pomníků z r. 1866 v okrese Náchod*. Jedná se o tisk s mapkou s přehledem míst, kde se bojovalo v prusko-rakouské válce. Černý o prázdninách projížděl místa uvedená v publikaci a zapisoval si nápisy na hrobech a mapoval místa bojů v náhodském kraji. Součástí archivu jsou rovněž články *Gymnasium 1897-1977 v Náchodě* a *Poznámky z Almanachu stát. reálného gymnázia v Náchodě 1897-1977*.

platónské Florencii, ocital jsem se na dlouhé chvíle v zapomnění v okouzlujících, třebaže často nevěhlasných a nenápadných světech tiše hluboké místní nebo osobní jedinečnosti.“ (ČERNÝ, 1992b, s. 373) Při četbě těchto literátů mohl sáhnout po vlastních výtiscích Dantovy Božské komedie (1924) a jejího ruského překladu (1924), tel-avivském vydání Malyje prorzevedenyja (1955) a nedatovaném Novém životě či po Puškinových Listech nevěstě a ženě Natalii (1979) a Evženu Oněginovi (1987)

Kromě Černého doktorské práce vznikla v České Čermné i Knížka o Babičce. Jedná se o drobnou publikaci, ale velké téma, kterému se věnoval již Černého otec.⁴⁸ O osudy Boženy Němcové se Černý zajímal od studentských dob v Dijonu (od profesora Bendelmayera získal článek o smrti „babičky“ Boženy Němcové, publikovaný v časopise Zvon). Rodiče pak dopisem požádal o další podrobnosti. (ČERNÝ, 1922, s. 3-4) Studie byla, kromě pocty otcově práci, „psána k chvále a slávě rodného horského koutu země.“ (ČERNÝ, 1992b, s. 536; ČERNÝ, 1994a, s. 189) Jak Černý uvádí v Pamětech, stala se knížkou nejmilejší. Kniha navíc vznikala v době, kdy Černý opustil univerzitu a postava Magdalény Novotné pro Černého představovala vše pozitivní z domova i z vlasti. Tuto postavu vůbec považoval za jednu z nejzajímavějších a Babičku označil za „Knihu knih“. Při genealogickém zkoumání rekonstruoval osudy Jiřího Novotného a jeho ženy, která Černého zajímala rovněž jako lidský typ. (ČERNÝ, 1994a, s. 58; ČERNÝ, 1994c, s. 19; ČERNÝ, 1992b, s. 491; ČERNÝ, 1982)

Podobně jako otec se živě zajímal o Kladsko a jeho osudy. Tento zájem byl nejspíš podpořen polohou České Čermné, která jako výlučně české území bezprostředně sousedila s obcemi, které byly ryze německé. Černý se angažoval po skončení druhé světové války při řešení národnostně vypjaté situace, která panovala na hranicích, když se ujal vedení delegace kladských Čechů k prezidentu Edvardu Benešovi se žádostí o připojení Kladska k Československu. V roce 1946 Černý vydal v Družstevní práci Kladský sborník, který redigoval a napsal k němu úvodní a závěrečné pasáže. (JONÁKOVÁ, 2006, s. 59, FETTERS, 1996, s. 22)

4.4 Literární hrdinové Václava Černého

4.4.1 Švejk

Ačkoliv prvním významným hrdinou Černého četby byl Haškův Švejk, exemplář knihy se v jeho osobní knihovně nedochoval s výjimkou lvovského vydání Prygody dobroho

---

⁴⁸ Otec Václava Černého vydal v roce 1912 k příležitosti 50. výročí smrti Boženy Němcové sborník Božena Němcová: sborník statí o jejím životě a díle, do kterého přispěl závěrečnou kapitolou. Černý část otcovy práce pro vlastní dílo využil a dále doplnil. (MOLDANOVÁ, 1996, s. 242)

vojáka Švejka (1932). S osudy vojáka Švejka se seznámil v Dijonu a podobně jako doma, i ve Francii měla kniha velký čtenářský ohlas. Především mezi Černého spolužáky z Československa, kteří si knihu četli během vyučování. „...sešitky začaly kolovat zpod lavice pod lavici, a teď jedním, za chvíli jiným československým chasníčkem zmítal nepotlačitelný řehot, bláznivé němé svíjení, pod závistivými pohledy francouzských kamarádů a podezíravým pošilháváním starého pioná, který ten kroutivý smích vztahoval na sebe...“ (ČERNÝ, 1994a, s. 49) Toto pozdvižení při hodině se však Černému nevyplatilo, kvůli knize měl zakázané vycházky. Ani to Černého neodradilo od dalšího půjčování např. spolužákovi Voskovcovi. „Ten měl také jediný, čím se mně revanšovat, půjčil mi Marinettiho manifest Futuristická osvobozená slova.“ (ČERNÝ, 1994, s. 49)

Podle Černého byl Švejk „jedinou náramnou věcí“, kterou Hašek napsal, protože se v ní autorovi podařilo zachytit specifické povahové rysy čecháčkovství.⁴⁹ Černý nešetřil chválami, o knize mj. napsal, že je Černému „úžasně blízká“, považuje dílo za „trpké a velké, úžasně bolestivé, nabitě zlobou, sepsanou pesimismem napojenou duší. Jaký obraz světa a lidstva podává!“ (ČERNÝ, 1992c, s. 356; ČERNÝ, 1993, s. 347-349) Na druhou stranu nesouhlasil se zařazením Švejka mezi doporučenou školní četbu, ačkoliv ze své zkušenosti věděl, že pro chlapce je zajímavým čtením. Celonárodního hrdinu si představoval jinak než jako vtipálka a šaška. Obdobně se o Švejkovi vyjádřil také F. X. Šalda.

Černý Švejka charakterizuje jako nepřiliš chytrého, leč mazaného geniálního sabotéra, „lidového človíčka skrovných obzorů“. Tuto „velikou úžasně zdařilou figuru české literatury“ však podle Černého nemůže čtenář vnímat jakkoliv revolučně. V celém díle na Černého nicméně zapůsobila aktuálnost témat, vlastenectví, pacifismu a ideovost. Švejka řadil mezi tzv. válečné romány bývalých frontových vojáků (obdobně jako tomu bylo u Henriho Barbusse, Rolanda Drogelése, Georga Duhamela, Stefana Zweiga, Ericha M. Remarquea), u Haška ještě obohacený o troufalý bohémský šprým. (BĚLOHOUBEK, 1998, s. 142; VANOVIČ, 1999, s. 163)

Např. Milan Jungmann Černého hodnocení Švejka chápal jako odsudek, k postavě měl prý Černý odpor, kterým byl pověstný. (JUNGMANN, 1994, s. 18) Z dopisu Černého rodičům se však dozvídáme, že si o román napsal již v době studia na dijonském lyceu, hned jak byl vydán u Synka s Ladovými ilustracemi. Když se Černý dozvěděl o Haškově úmrtí, velmi spisovatelovi smrti litoval, zvláště proto, že dílo zůstalo nedokončeno. (ČERNÝ, 1994a,

---

⁴⁹ Tímto termínem označuje Černý řadu věcí – poraženectví, neochotu, neschopnost, zbabělost, mravní či charakterovou slabost. (Vladislav, 1995, s. 7) Švejkovo „čecháčkovství“ spočívá v tom, že se „nebouří, neprotestuje, naopak s lišácky dobromyslnou, ba přitroublou pokorou čte rozkazy přímo z očí svých vrchností.“ (ČERNÝ, 1993, s. 347-348)

s. 47; ČERNÝ, 1922, s. 2) Ve svém článku Naše Majdalena a p. Josef Švejek navíc řekl, že nikdy nepopřel uměleckou zdařilost Haškovy knihy, Švejka považuje za úžasně velkou figuru, ve které Hašek výsostně vyjádřil nízký lidský typ. (ČERNÝ, 1922, s. 2)

4.4.2 Jakub Thibault

Hrdinou, se kterým se Černý celoživotně ztotožňoval a kterého považoval za své alter ego, byl Jakub Thibault spisovatele Martina du Gard. Obdobně jako Černý byl Thibault „nedůvěřivý k zaběhnutým teoriím, nesnášející cizí zákon nad sebou, neustále vzrušovaný nadějemi jako už už splňovanými, s vnitřním životem nepošpiněným žádnou úzkostí, ačkoliv třeba i zmítaným všemi vášněmi. Tihle lidé jsou pocitem své osamělosti spíš chráněni než izolováni, ale zůstávají sami i v davu k témuž cíli rozdychtěném.“ (ČERNÝ, 1994a, s. 268) Černého samotářství bylo pověstné, sám sebe charakterizoval jako člověka s velkým talentem k samotě, ve které nechtěl být rušen.⁵⁰ (ČERNÝ, 1953, s. 165-166; ČERNÝ, 1994a, s. 266, s. 284; VANOVIČ, 1999, s. 222; VLADISLAV, 1985, s. 196)

Černý spojoval své zážitky z let 1931-1934 s Thibaultovými osudy roku 1914. Románová řeka⁵¹ vypovídá o hodnotách a vlastnostech, které byly Černému vlastní. „Svazek, jímž bylo dílo zahájeno, je z roku 1922, epilog je z 1940, celek pro mne navždy zůstal biblí mravní opravdovosti mé generace, napsanou starším bratrem.“ (ČERNÝ, 1994a, s. 266) Osmidílný cyklus se v Černého knihovně dnes nenachází.

4.4.3 Don Quijote

Klíčovým dílem byl pro Černého Cervantesův Don Quijote. Jako redaktor Melantrichovy knihovny se ujal Cervantesova překladu, který Černému nezištně svěřil Šalda, jenž chtěl svému žákovi pomoci k prvnímu honoráři. Don Quijote se stal Černého nejoblíbenějším překladatelským dílem, ke kterému se ještě mnohokrát vrátil. (ČERNÝ, 1992a, s. 222) Černého překlad je zařazen do sborníku sto pěti verzí překladu fragmentu z Dona Quijota *Aquel a quien la fama quiere dalle el nombre quo se tiene merdiscido*. Tisk je součástí Černého archivu (2004).

Překládání náročného a rozsáhlého románu se neobešlo bez konzultací. Především literární souvislosti Cervantesova díla se staly předmětem korespondence mezi Černým a profesorem románské filologie Karlem Titzem. (ČERNÝ, 1994a, s. 275) „Pracoval jsem na překladu [Dona Quijota] ve svých nečerných brněnských hodinách, ale měl jsem k dispozici

---

⁵⁰ V dopise Františku Hrubínovi z 12. července 1953 Černý žádá, aby nikomu „neukazoval cestu do jeho Egypta.“, kterým byla Česká Černná. (HAMANOVÁ, 2004, s. 149)

⁵¹ Román s počáteční úzkou dějovou linkou, která se postupně rozšiřuje, a přibývají postavy, jako když teče řeka.

pouze originál v prastaré edici k běžné četbě, nic jiného nebylo v Brně k sehnání. Teprve v Ženevě jsem si opatřil skvělé kritické moderní vydání v Clásicos castellanos.“ (ČERNÝ, 1994a, s. 222) Právě „ženevské vydání“ (1882) je nejvíce opoznámkovanou knihou v Černého knihovně (obr. 3), brněnská edice se v knihovně nedochovala, ale Černý si Dona Quijota pořídil ještě v němčině (1982).

Černý v Quijotovi spatřoval kromě „skvělé parodie rytířského románu, nejkrásnější rytířský román, který byl kdy napsán, pomník renesančního myšlení, výraz životní moudrosti svého autora a výronem i ztělesněním národního ducha španělského.“ (ČERNÝ, 1993, s. 19) Podle Černého přesahoval hloubkou myšlenek všechny napsané romány, na prosté myšlence pomateného rytíře dokázal autor vytvořit nejen zábavnou, ale také sociálně užitečnou knihu. (BĚLIČ, 1999, s. 7) Černý se podrobně postavou Dona Quijota i jeho autorem zabýval v kritických studiích Cervantes a jeho Don Quijote a Don Quijote a quijotismus.

5 Knihovna Václava Černého

5.1 Osobní knihovna

5.1.1 Historie knihovny

Základem Černého knihovny byly tři nejmilejší knihy a německý slovník, které si Černý přivezl s sebou do francouzského lycea. (ČERNÝ, 1921, s. 2) Již na lyceu začal tuto miniaturní sbírku rozšiřovat o francouzské knihy, především z dijonského antikvariátu. (VANOVIČ, 1999, s. 25) „A začal padat frank...a každý jeho pokles na burzách vítali s jásotem malí čeští finančníci Carnotova lycea, už zas budou ty skrovné podpory, kterých se nám od rodičů z domova dostává v KČ, platit ve francích o něco víc, což se projeví zvýšenou návštěvou kin a zvýšeným nákupem knížek, sláva!“ (ČERNÝ, 1994a, s. 54) Řadu knih také získal jako odměnu za studijní výsledky (obr. 4). „Těch knižních cen jsem si za studia nashromáždil celou půlknihovničku, vázanou v kůži, ale byl to samý klasik, francouzské lyceum staré školy tě přece neobdaří nemravou Baudelairem, ačkoliv ví, že ho čteš pod lavicí.“ (ČERNÝ, 1994a, s. 22)

Rozečtené dijonské knihy si vozil s sebou na prázdniny do České Čermné. (ČERNÝ, 1924, s. 1) Po smrti rodičů v Čermné Černý knihovnu neměl, přivázel si sem jen aktuální čtivo. A přestože během svých letních pobytů v rodném kraji napsal Černý řadu svých prací, neměl vždy po ruce potřebnou, především odbornou literaturu. V dopise Egonu Hostovskému z 10. srpna 1949 si na nedostatek knih přímo stěžuje. Předmětem této přátelské prázdninové korespondence byly často také glosy o knihách.⁵² (ČERNÝ, 1994a, s. 75; HAMANOVÁ, 2004, s. 17)

Černý si knihy vozil i do Holic, odkud pocházela Černého manželka Miloslava. „A trochu čtu. Tady v Holicích zase, nevím už pokolikáté, Poláčkovo Okresní město a jeho pokračování: ohromná kniha po mém názoru, nezapomeň na ni, až se vrátíš do Prahy.“ (HAMANOVÁ, 2004, s. 105) Poláčkův román nazýval „Vojnou a mírem českého venkovského maloměsta“ a považoval ji za „velikou epiku.“ (ČERNÝ, 1991a, s. 342) Kromě Okresního města (1936) měl Černý v knihovně ještě Podzemní město (1937), Povídky pana Kočkodana (1922), Hrdinové táhnou do boje (1937), Muži v offsidu (1948) a dvě vydání knihy Hostinec U Kamenného stolu (1941, 1947).

Knihy potřebné ke studiu, ať už vlastní či vypůjčené, si nejspíše převážel také po svých studentských podnájmech. V prvním roce studia bydlel ve Spálené ulici č. 33 u paní

---

⁵² Černý zmiňoval knihy, které potřebuje pro své studie o poetismu a baroku. Z konkrétních titulů uvádí Zíbrtovy Veselé chvíle lidu českého, dnes v knihovně nedochované. (HAMANOVÁ, 2004, s. 17)

Krejcarové, ve druhém roce pak v bytě na Fochovce naproti Floře. Ve třetím roce si našel podnájem u paní Lindauerové v Dělnické ulici, kde se setkal s Egonem Hostovským, se kterým bydlel po zbytek studia. (ČERNÝ, 1992b, s. 102-104)

S manželkou Miloslavou bydleli na náměstí Interbrigády (dnešní ulice Janinovo náměstí), před Vánoci roku 1947 se přestěhovali do většího bytu v ulici maršála Tita (dnešní ulice Jugoslávských partyzánů). Knihovnu Černému pomáhali stěhovat Černého univerzitní posluchači, kterým za odměnu věnoval velkou část beletrie. (ČERNÝ, 1992b, s. 390; HAMANOVÁ, 2004, s. 34) Kromě studentů svými knihami obdarovával také své přátele. „Při návštěvách v sedmdesiatych a osemdesiatych rokoch okrem požiciavania rôznej literatury dával mi postupne i svoje publikácie vyšlé strojopisne doma i tlačou v cudzine. Moje léta v Dijoně, Pláč koruny české a staršiu Essai sur le Titanisme som dostal – jako dobré orientácie – ešte v začiatkoch práce...“ (VANOVIČ, 1999, s. 284)

O řadu knih a jiné dokumenty přišel při policejní prohlídce v roce 1952. Policie na stůl do knihovny přinášela knihy, korespondenci, legitimace, fotografie, výstřižky z novin, odznaky (např. Penklubu), kalendáře z let 1939-1952, rukopisné práce rozpracované i dokončené. (ČERNÝ, 1992b, s. 399) Některé svazky byly zabavovány ještě před doručením. Knižní dary od vědeckých kolegů ze zahraničí, institucí i nakladatelství nebo kompletní čísla časopisu Svědectví, které si Černý sám objednal, k adresátovi nikdy nedorazily. (ČERNÝ, 1992b, s. 438, s. 503) O některé knihy Černého připravili přátelé, kteří knihy zapomněli vrátit. „[Vzpouře andělů] Anatola France jsem někomu půjčil a už se mi nevrátila.“ (BĚLOHOUBEK, 1998, s. 156)

Knihy původně umístěné v pracovně a v ložnici (za Černého života dosáhly počtu 5112), jsou v současnosti umístěny v depozitáři Památníku národního písemnictví. Černý se o své knihovně vyjádřil jako o záplavě knih. Svým přátelům radil, aby byli ve výběru knih do své knihovny přísní a nemilosrdně vyřazovali knihy, především ty beletristické, které již nepotřebují nebo vědí, že už se k nim nevrátí. (BĚLOHOUBEK, 1998, s. 7) Černý knihy rozdával poměrně často, zvláště pokud zjistil, že má některé svazky dvakrát, což v jeho knihovně nebylo nic neobvyklého „Zjistil jsem totiž, že mám dvakrát 'Vzpouře davů' od Ortegy y Gasset. Tato nevázaná je ode dneška vaše⁵³.“ (BĚLOHOUBEK, 1998, s. 147) Černý často vlastnil stejný titul v různém vydání lišící se místem nebo datem vydání. Např. kniha Eduarda Alberta Jaroslav Vrchlický, kterou si Černý zakoupil v moskevském (1926) a

---

⁵³ Ortegovu knihu věnoval při jedné z návštěv Antonínu Bělohoubkovi. V knihovně se však druhý výtisk nedochoval.

olomouckém vydání (1921), případně i jazykem. Jen v několika málo případech se jedná o shodné edice.

Do Černého knihovny byla po smrti rodičů nejspíše začleněna otcova knihovna nebo její část. Dokazují to svazky se stvrzenkou Administrace Historického klubu v Praze na jméno Václav Černý, řídící učitel Náchod s datem 20. 1. 1934 a kniha Emila Boleslava Lukáče věnovaná profesoru Václavu Černému na Nový rok 1907. Nelze vyloučit, že si některé knihy rodičů ponechal Černého bratr Vladimír, který sám publikoval a překládal.

Knihovna se dále rozrostla po Černého smrti. Přírůstek 2162 knih pochází z nákupů paní Miloslavy a po její smrti v roce 1988 z akvizic dcery Míly. V roce 1982 převzal Památník národního písemnictví část profesorovy knihovny. V roce 1989 zakoupil Památník od Černého dcery prostřednictvím antikvariátu v Dlážděné ulici další část knihovny spolu s korespondencí a dalšími dokumenty. Na přelomu let 2011-2012 pak zbylé knihy odkoupil Památník od zetě Václava Černého Ing. Josefa Pavlíka. (HAMANOVÁ, 1997, s. 3)

5.1.2 Získávání knih

5.1.2.1 Nákupy

V Dijonu Černý hradil nákupy knih v místním antikvariátu ze stipendia. Chodil sem vždy, když od profesora Tenory dostal část peněz ze stipendia. (ČERNÝ, 1922, s. 1) Dne 15. ledna 1922 rodičům napsal, aby zbytečně další peníze neposílali, protože je nepotřebuje, leda na nějaké knihy. Většina nakoupené literatury se týkala Černého zájmu o francouzskou literaturu a byla pořizována za účelem vybudovat si obsáhlou příruční knihovnu. (ČERNÝ, 1922, s. 1)

Korespondence s rodiči je dokladem Černého zájmu o domácí knižní novinky. Např. se zajímal, zda otec nebo bratr nejsou členy České matice. Z Národních listů získal informaci, že se připravuje vydání prvního dílu Historie slovanských literatur od dr. Jana Hanuše Máchala, kterou si chtěl koupit. V Černého knihovně se tato kniha nedochovala. Rodičům také připomínal, aby nezapomněli do Dijonu zaslat blíže nespecifikované knihy od Chrastenů, a aby z Národního osvobození vystříhovali román Devátý thermidor. (ČERNÝ, 1923, s. 4; ČERNÝ, 1924, s. 2) Zda Černého rodiče román skutečně vystříhovali, dnes nevíme, v knihovně ani v pozůstalosti román není. Protože v Dijonu a při výletech do Paříže postupně nakoupil velké množství knih, rozhodl se je poslat spolu s fotografiemi a pohlednicemi domů ještě před svým příjezdem. (ČERNÝ, 1922, s. 2)

V posledním ročníku studia dostal nabídku studovat na prestižní Ecole Normale Supérieure, pomýšlel také na studium filozofie na Sorbonně. Z finančních důvodů dal

nakonec přednost české univerzity, která měla podle Černého stejnou váhu. Rodiče ale žádal, zda by mohli zaslat peníze na knihy, které jsou na francouzských univerzitách předepsané ke studiu. (ČERNÝ, 1922, s. 6; VANOVIČ, 1999, s. 27)

Kromě antikvariátu v Dijonu, měl také oblíbený obchod v Ženevě. V ulici Corraterie si v antikvariátu s terasou rád prohlížel a kupoval staré knihy, vždy se zdržel nejméně hodinu. (ČERNÝ, 1994a, s. 270) Knihkupectví navštěvoval také o prázdninových pobytech v rodném kraji, ovšem kvůli nákupu knih musel jezdit do nedalekého Náchoda. (HAMANOVÁ, 2004, s. 178)

5.1.2.2 Dary a dedikace

Kromě nákupů dostával řadu knih od svých přátel a známých. I přes Černého poněkud rezervované vztahy četné dedikace od přátel, spolupracovníků okolo Kritického měsíčníku a druhého odboje⁵⁴, posluchačů univerzitních přednášek, kolegů-autorů (včetně zahraničních), dokládají úctu a obdiv dedikantů. Začínají vždy např. „milému příteli“, „příteli nejvzácnějšímu“, „vzácnému příteli“, „váženému panu profesorovi/docentovi“ nebo naopak končí „v úctě“, „upřímně“ a „srdečně“ „obdivovatel“. Jediný Egon Hostovský zvolil důvěrnější oslovení v dedikaci ke knize Černá tlupa: „Vaškovi v upřímném přátelství jeho Egon. Praze 13. XII. 48“ (obr. 5). Některé knihy jsou dedikovány rovněž Černému ženě či oběma manželům, nejčastěji se jedná o knihy od Františka Hrubína a Jiřího Konůpka.

Někteří autoři využili knihu zároveň pro vzkazy Černému jako Ladislav Dvořák, který pod dedikaci ze 4. 7. 1952 Kainova útěku připsal: „Toho dne jsem Vás hledal, ale už nezastihl v Praze. Svěřuji tedy čs. poště toto podloudné děťátko. Jsem, jak vidíte, neodbytný. Nevím přece také, kdy Vás zase spatřím.“ Obdobně titulní list sbírky Chléb s ocelí využil František Hrubín: „Milému příteli Dr. Václavu Černému dnes s díky za referát v KM Zemi po polednách, který mě zatraceně mrzel, ale byl přece jen břitkou ostruhou, které mi tenkrát bylo třeba – jeho František Hrubín Praha, v červnu 1945“. (obr. 6)

Jaroslav Bednář často ke svým dedikacím připojoval motto či verš jako např. v knize V lidu jsi. „Ten bílý oblak za lesem, ve svém srdci dlouho ponese.“ V básnické sbírce Slunce nad domovem napsal dedikaci na objednáací lístek: „Drahý příteli, ihned rozebranou knížku přijmi přátelsky od starého dědka básníka v září 1964 vděčný Jaroslav Bednář. PS: To dostanu nářez! Jsem již na to zvyklý.“ (obr. 7)

Některé dedikace jsou výrazem povzbuzení či úcty vůči Černému jako např. kniha Hořká láska Charlese Crose: „Václavu Černému v hořkých chvílích Lumír Čivrný“ či

---

⁵⁴ V Černého archivu jsou dochovány opisy básní Františka Halase, Josefa Palivce a Zdeňka Kriebela tematicky se vztahující k odboji.

Zpěvník Marie Pujmanové: „Panu docentu Václavu Černému, po jehož slovech se nám upřímně stýská, s výrazem opravdové úcty Marie Pujmanová.“ Mnohdy byly věnované publikace jako výraz díku za Černého knihy. V některých případech se jedná o dary k narozeninám jako spis Edda od Jaroslava Seiferta: „K tvým šedesátinám, 24. 3. 1965.“

Rozsáhlá korespondence mezi Černým a Hostovským z let 1929-1968⁵⁵ obsahuje četné zmínky o knihách (často se jednalo o Hostovského dílo). Kromě nezbytných potravin a cigaret se v dopisech objevují dotazy např. na knihy z jihoamerické literatury, které by mohl Hostovský Černému opatřit. (HAMANOVÁ, 2006, s. 216) Hostovský knihy pro Černého aktivně sháněl často. Pokud se jednalo o jeho knížky, některé už neměl k dispozici vůbec, některé byly poničené, ovšem zachovalé. V dopise z 16. července 1966 nabídl Černému svůj román Spiknutí, který vyšel anglicky, německy a španělsky. Poslední jmenovanou jazykovou verzi mohl Černému nechat zaslat do nakladatelství Odeon. Dva roky poté zaslal Černému prostřednictvím letecké pošty španělskou verzi Všeobecného spiknutí a české vydání Půlnočního pacienta. (HAMANOVÁ, 2006, s. 217, 224, s. 229) Exemplář Všeobecného spiknutí již nyní v Černého knihovně není. Nevelký soubor Hostovského díla zastupují tituly: Případ profesora Körnera (1932), Listy z vyhnanství, Černá tlupa (1948), Tři starci (1938), Nemocné prózy (1926), Sedmkrát v hlavní úloze (1943) a Úkryt (1944).

5.1.2.3 Půjčování knih

Černý se ve své autobiografii často zmiňuje o tom, že si potřebnou literaturu půjčoval od přátel. „Zabýval jsem se tenkrát naší básnickou avantgardou po první světové válce, to byla přece Teigova kolébka, a půjčoval mi ochotně k tomu tématu knihy, měl absolutně všechno, i nezapadlejší avantgardní periodika prvních dvacátých let, byl s nimi dvakrát až u nás v Dejvicích a dvakrát jsem byl u něho nad Santoškou.“ (ČERNÝ, 1992b, s. 252) Někteří přátelé, kteří věděli, na čem právě pracuje, nabízeli potřebnou literaturu ke studiu sami, jako např. František Hrubín. „Přeju Ti příjemnou zábavu nad knížkami české poezie...Kdybys potřeboval nějaké knížky z poválečné poezie, rád Ti půjčím, mám jich hodně.“ (HAMANOVÁ, 2004, s. 43)

Pomocnou ruku ovšem ochotně nabízel i on svým přátelům. Na škole se seznámil s básníkem Janem Zahradníčkem, který „tehdy právě bažil po Baudelairovi v originále. Já jsem jej měl a ochotně půjčil.“ (ČERNÝ, 1994a, s. 105) František Hrubín Černému posílal vlastní

---

⁵⁵ Hostovský pobýval v zahraničí střídavě od roku 1929 až do své smrti v roce 1973. V pozůstalosti Černého se dochoval dopis podepsaný pouze monogramem K., odeslaný z Opočna 19. 7. 1939, z čehož lze usuzovat, že pisatelkou byla manželka Hostovského Květa. Z dopisu vyplývá, že ač byl Černý v té době již ženatý, Hostovské se dvořil. Hostovská Černého návrh zdvořile odmítla a upozornila, že jsou oba sezdaní. Pokud by si chtěl Černý o celé záležitosti pohovořit, byl pozván na schůzku. ([HOSTOVSKÁ], 1939, s. 1-3)

překlady děl z francouzštiny ke korekturám a články či celá čísla periodik.⁵⁶ (HAMANOVÁ, 2004, s. 14, s. 36) „Rád jsem mu [Hrubínovi] pomáhal s Verlainem, Mallarméem, Karlem Orleánským, z nichž rád ochutnával.“ (ČERNÝ, 1992b, s. 388) V souvislosti s poznámkami k Hrubínovým překladům se spisovateli rovněž omlouvá za formulování svých výhrad. „...že moje přátelská rada vypadala jako nevlídná kritika toho, co jsi sám dělal, je vinou mojí nepěkné povahy: i moje skutky nejpřátelštější se podobají činům útočným. Lituji toho často, moje srdce je těžké jako volovo, ale co naplat. Je to zase přece jen tak hezké, být protivný!“ (HAMANOVÁ, 2004, s. 165-66)

Obdobně jako Hrubínovi pomáhal s překlady i Františku Halasovi. „...překládal jsem pro přítele Halase velkolepé terziny Michelangelova básnického loučení se světem Uzavírám se do ulity.“ (ČERNÝ, 1992a, s. 359) Několik postupných verzí rukopisů Černému přinášel k posouzení také Jaromír John. Rovněž mladší kolegové-spisovatelé chodili k němu pro radu i literaturu ke svým dílům „...měl v knihovně celou pekařovskou literaturu, neskrblil a všechny ty vzácné knihy mi [Kantůrkové] půjčil. Nejcennější byla Pekařova korespondence s Jaroslavem Gollem.“ (KANTŮRKOVÁ, 2012, s. 174) Kantůrkové mohl zapůjčit publikace Sbohem Josefu Pekařovi (1937), dvě shodná vydání Die Wenzels- und Ludmilalegenden (1906), Žižka a jeho doba (1933), Zprávy pramenů v boji (1926), Nejstarší kronika česká (1903), K velkému výročí 1618-1620 (1920) nebo Bílá hora, její příčiny a následky (1921). Recenzní výtisky Černému zasílal také Bedřich Václavek a další přátelé. (ČERNÝ, 1992b, s. 93)

Černý se nikdy nepřestal zajímat o dění na náhodském gymnáziu, kde studoval, a bývalí či současní náhodští studenti za ním kromě novinek o dění na gymnáziu a profesorech chodili také s gymnaziálními almanachy. (VOJTĚCHOVSKÝ, 1995, s. 52)

5.1.3 Profil knihovny

5.1.3.1 Obecná charakteristika

Stejně jako Černého dílo je tematicky košatá také jeho knihovna. Z beletrie dominují Černého oblíbené detektivky Agathy Christie, Arthura C. Doylea či romány Miky Waltariho, dětská literatura zastoupená příběhy Petra Pana či Pinocchiovými dobrodružstvími a nejrůznější próza a poezie. Z odborné literatury dominují historická díla, Černý také pravidelně odebíral některá periodika (Kvart, Listy archeologické, Sociologickou revue, Českou mysl, Revue de literature comparé) i sborníky (Biuletyn biblioteki Jagiellónskiej,

---

⁵⁶ Hrubín Černému poslal např. Národ či Tvorbu nebo článek o Drdově přednášce o začínajících spisovatelích. (HAMANOVÁ, 2004, s. 36, s. 43, s. 100)

Jazz, Vlastivědný sborník Podbrdsko, Žurnalistyka, Soupis památek historických a uměleckých).

Ve velkém počtu jsou v knihovně zastoupeny také obsahově různorodé příručky, např. O domácnosti (1940), Ochrana před těhotenstvím (1928), Ženský svět (1930), Vychováváme děti (1970) či Kuchyňský kalendář (1947), jejichž čtenářkou byla nejspíše manželka Miloslava. Šíří zájmu odpovídá rozmanitost tematického zastoupení knih. Od titulů Využití atomové energie k mírovým účelům (1956), Vývoj vesmíru země a člověk ve 2 svazcích (1952), Co schází naší škole od Konráda Pospíšila (1906) až po Heinricha Herknera Alkoholismus a dělnická otázka (1907).

Vzhledem k Černému jazykovému vybavení není překvapivé, že se v Černého knihovně nachází ve velké míře také cizojazyčná literatura beletristická i odborná. Kromě děl, která Černému byla zasílána ze zahraničí, se v knihovně vyskytují také zahraniční překlady českých básníků (např. František Hrubín Ein Bündel Märchen (1975), Vítězslav Hálek Zwei bohmische Dorfgeschichten (1882)), rukověti k literatuře, díla filozofická a politická. Ke své překladatelské činnosti měl v příručce celou řadu slovníků a učebnic z francouzštiny, polštiny, ruštiny, angličtiny, němčiny, italštiny a také bulharštiny.

Černý se kromě literatury zajímal o výtvarné umění, často navštěvoval výstavy a v knihovně je velké množství výstavních katalogů i knihy o umění (např. Soubor malířského díla z let 1910-1940 od Adolfa Zahela (1940), publikace o Marcu Chagalovi od Françoise le Targata (1987), Hold Chopinovi od Juliana Tuwima (1985), Malba na skle od Zdeňka Wirtha (1930) či Umění včera a dnes od Karla B. Mádl (1908)), s některými malíři Černého pojilo přátelství. V Kritickém měsíčníku také uveřejňoval karikatury Františka Bidla a finančně malíři vypomáhal.⁵⁷ Domů k Černým chořoval na návštěvu František Kobliha a Černý s rodinou malířovi návštěvy často oplácel. „Měli jsme k sobě blízko.“ (ČERNÝ, 1994a, s. 304)

5.1.3.2 Próza

Při svém studiu v Dijonu se Černý důkladně seznámil s francouzskou literaturou. „Ale, draží moji, moje mladá dijonská léta se kryla s Francií, jež ještě za největšího svého autora pokládala – Anatola France. Čítal jsem vskutku France s láskou, a také Maupassanta, pro nesmírnou vytříbenost jejich řeči, pro absolutní autenticitu jejich francouzštiny.“ (ČERNÝ, 1994a, s. 49) Kromě těchto autorů četl díla Gérarda de Nerval, Gustava Flauberta, Hypollita Taina, Stendhala či Ericha Maria Remarqu. (ČERNÝ, 1994a, s. 41, s. 113-115) Zcela

---

⁵⁷ S Bidlem se Černý přestal scházet po Mnichovu, kdy karikaturista uveřejnil karikaturu prezidenta Edvarda Beneše. S Benešem se Černý osobně znal, jako dárek zaslal Benešovi svou knihu Essai sur le titanisme, za kterou Beneš dopisem děkuje. O Vánocích 1947 obdaroval naopak Beneš Černého druhým vydáním svých Úvah o slovanství (1947), ke které připojil dedikaci „S vánočním pozdravem posílá Edvard Beneš“.

propadl kouzlu děl Victora Huga, u kterého „přikrmoval“ svou vášeň pro Velkou francouzskou revoluci⁵⁸, např. románem Devadesát tři, ale četl i jeho cestopisnou knihu Le Rhin (ČERNÝ, 1994a, s. 184; ČERNÝ, 1992b, s. 343, s. 582) S výjimkou Franceových, Nervalových a Flaubertových děl je francouzská literatura hojně zastoupena v Černého knihovně v českých překladech i originále.

Příliš v oblibě neměl⁵⁹ knihy Romaina Rollanda. Jako myslitel byl pro Černého „povrchní mluvka, sentimentálně optimistický, stylově zdlouhavý a rozpatlaně plytký“. (ČERNÝ, 1994a, s. 262) Ani po stylové stránce Rollandovy texty necenil, Černému připadalo, že čte spíše špatný překlad z romantické němčiny než dílo francouzské. Jeho životopisy Ludwiga van Beethovena, Lva Nikolajeviče Tolstého a Michelangela Černému připadaly laciné. (BĚLOHOUBEK, 1998, s. 155) V Černého knihovně je Rolland zastoupen pouze jediným titulem Les Léonides (1929).

Už jako chlapec se Černý zajímal o revoluci a později o revoluční socialismus a anarchismus. Tématu socialismu se věnoval v několika příspěvcích a také ve třetím díle svých Pamětí. Mezi základní studijní prameny patřil dělnický časopis Záře⁶⁰, během studií na univerzitě sledoval články a monografie sociálně-demokratického poslance Františka Modráčka. V knihovně je Modráček zastoupen svazky Společenský vývoj (1919), Konsumní hnutí a zemědělství (1919), Ve víru národů (1926), Oddělte parlament od vlády (nedat.), Sociologie jako teorie dějin (1930) a Legenda o svatém Václavu (1929).

Obdivoval revolucionáře Nikolaje Bucharina, především jeho knihu Teorie historického materialismu a do své knihovny si pořídil také jeho díla Lenin jako marxista (1942), Od Spartaka k Leninovi (1906) a Program komunistů (1962). V oddíle marxistických a komunistických myslitelů jsou rovněž díla Karla Marxe K dějinám Československa (1961) a Marxova korespondence (1934), Bedřicha Engelse Ludvig Feuerbach (1930), Pamětní spis o povstání španělském (1896) a Bytovou otázku (1933) a knihy Vladimíra Iljiče Lenina zastupuje Boj o socialismus a odbory (1949). (VLADISLAV, 1984, s. 206; ČERNÝ, 1992a, s. 119, 162) Černý chtěl prostudovat vše o proměnách komunismu a socialismu. „Probádals hromadu socialisticko-realistických románů, abys přišel na kloub té proletářské morálce.“ (ČERNÝ, 1992a, s. 111)

---

⁵⁸ Černý měl lásku k dějinám všeobecně, ale Velkou francouzskou revolucí byl oslněn, znal ji takřka den po dni a přivedla ho také ke studiu Revoluce říjnové. (VLADISLAV, 1984, s. 206)

⁵⁹ Černý se dokonce vyjádřil, že ho nemůže ani cítit. (ČERNÝ, 1994a, s. 262)

⁶⁰ Česká národní bibliografie časopis Záře neuvádí. Mohlo se jednat o časopis Zář vycházející mezi let 1897-1900 nebo Zář: časopis šíření osvěty a hájení pravdy vycházející v letech 1890 -1894 či Zář: ústřední list Unie socialistických svobodných myslitelů v ČSR z let 1934-1935. (REHÁKOVÁ, 1974)

Ačkoliv byl Václav Černý především romanista, zaujala ho závažností kladených otázek ruská literatura. Soustavně se také k ruské literatuře vracel ve svých kritických studiích, později byl vytrvalým kritikem sovětských poměrů. (NOVOTNÝ, 2006, s. 171)

Z ruského písemnictví je v knihovně jak klasika (Alexandr Sergejevič Puškin, Michael Bulgakov, Michail Jurjevič Lermontov, Boris Pasternaka a Alexandr Solženicyn), tak méně známí autoři (dílo Alexeje Štěpanoviče Chomjakova, Konstantina Sergejeviče Aksakova, Nikolaje Jakovleviče Danilevského) dílo Leonida Nikolajeviče Andrejeva je zastoupeno i ve francouzských překladech. (ČERNÝ, 1992b, s. 325, s. 458, s. 557-559, s. 563-565, s. 578, s. 632) Černého velmi oblíbeným autorem byl Anton Pavlovič Čechov. Považoval ho nejen za velikého spisovatele, ale také velkého člověka, velice si cenil edice Čechovovy korespondence. Oceňoval také Gorkého portréty ruských lidí, Černého oblíbeným románem byl Šolochovův Tichý Don. (ČERNÝ, 1992b, s. 579; ČERNÝ, 1994a, s. 249; BĚLOHOUBEK, 1998, s. 154-155)

Přední místo zaujímal u Černého česká literatura, kterou „nevyslovitelně miloval“ a řada autorů byla jeho „drahými přáteli“. (Slavie, č. 3, 1994, s. 332-337; ČERNÝ, 1992b, s. 250) V knihovně se objevují čeští klasici Vladislav Vančura, Julius Zeyer, Jaroslav Vrchlický, Jiří Wolker, Josef Svatopluk Machar, Vilém Mrštík, Josef Kajetán Tyl, Jan Neruda, Vítězslav Nezval, Ivan Olbracht či František Palacký.

Černý velmi ctil dílo Aloise Jiráska⁶¹, Staré pověsti české považoval za jeho „nejvýznamnější dílo nejcharakternější pro patetický náboj národně-rezistentní“, Černému se líbily i pěkné Trnkovy ilustrace.⁶² Jiráskovy knihy četl již v Dijonu, do své knihovny si pořídil Jiráskovu Filosofskou historii (1983), Gero (1906) a Vojnarku (1891). Pan Johanes je v knihovně ve dvou shodných exemplářích (1909), Lucerna dokonce ve třech (2x 1905, 1950). Také Psohlavce měl ve třech různých vydáních, jedno z nich bylo v ruštině (1930). Oblíbil si díla Františka Ladislava Čelakovského, Karla Jaromíra Erbena, Boženy Němcové, Karolíny Světlé. (ČERNÝ, 1992b, s. 204, s. 466, s. 576)

„K nejvýznačnějším českým romanopiscům“ podle Černého patřili Helena Šmahelová, Jaromír John a jeho román Dořini milenci, Edvard Valenta s knihou Jdi za svým světlem, Vladimír Neff a jeho rodová pentalogie a kniha Třináctá komnata, Miroslav Hanuš s románem o Komenském, novela Jana Otčenáška Romeo, Julie a tma, a samozřejmě Bohumil Hrabal. (ČERNÝ, 1992b, s. 352, s. 471)

---

⁶¹ Černý jezdil na návštěvy za Jiráskovou dcerou Boženou do Hronova. (ČERNÝ, 1992b, s. 296)

⁶² V Černého pozůstatosti se zachoval rukopis: Černého překlad komentáře k Trnkově filmu.

Významné místo v dějinách moderní české literatury připisoval dílu náhodského rodáka Josefa Škvoreckého. Spolu s Pavlem Tigridem ho považoval za našeho nejvýznamnějšího exulanta. (ČERNÝ, 1992b, s. 469, s. 471) Vyzdvihoval především kvality románu Zbabělci, které v první verzi četl již na univerzitě v roce 1949 a znovu v roce 1956. Černému se líbil Škvoreckého styl psaní, ovšem postavy, o nichž psal, „vesměs za moc nestály.“ (BĚLOHOUBEK, 1998, s. 156) V neděli večer byl Černý věrným posluchačem Hlasu Ameriky. Škvorecký připravil pro tuto stanici desítky pořadů, Černého pravděpodobně zaujaly recenze anglo-americké literatury. (ČERNÝ, 1992b, s. 262, s. 301; BĚLOHOUBEK, 1998, s. 182)

V rozhovoru s Jáchymem Topolem se Černý přiznal, že „už pár let z toho, co vychází, nic nečte.“ (TOPOL, 1980, s. 74) Z rozhovorů, které Černý vedl s Antonínem Bělohoubkem v letech 1971-1987 je však patrné, že se o dění v české literatuře nepřestával zajímat. Černý se jmenovitě vyjádřil o díle Karla Pecky, Petra Fidelia nebo Jana Vladislava. V roce 1978 si Černý od Bělohoubka půjčil Hrabalovu Příliš hlučnou samotu, kterou do té doby neznal, sám pak později Bělohoubkovi půjčil Vaculíkuv Český snář. (BĚLOHOUBEK, 1998, s. 136, s. 151, s. 164, s. 180) Součástí Černého archivní pozůstalosti jsou také samizdatová vydání děl Václava Bendy, Václava Havla, Evy Kantůrkové, Marie Rút Křížkové, Dominika Tatarky a Josefa Zvěřiny.

5.1.3.3 Poezie

Jedním z nejrozsáhlejších oddílů knihovny je oddíl poezie. Černého literárněkritické dílo obsahuje četné studie z českého básnictví let 1933-1979. (PECHAR, 2005, s. 15) Kromě profesního zaměření, měl Černý rád soudobé české básnictví, staročeskou lyriku a zahraniční poezii. Zpočátku ji čítal „hltavě“ a dával jí přednost před prózou. Ve stáří ji četl méně, ale ani v pokročilém věku se o ni nepřestával zajímat. (BĚLOHOUBEK, 1998, s. 8)

Prostřednictvím svého spolužáka Jiřího Voskovce se Černý seznámil s futurismem. „...listoval jsem v manifestu ukázkami nové poezie spíš jen překvapeně, přejímaly Apollinairovy kaligramy, a text vynášel novou krásu rychlosti, o niž svět dynamicky zbohatl...Ostatně bylo dobře, že jsem futurismem začal a prozatím na něm i přestal, znamenalo to začít začátkem...“ (ČERNÝ, 1994a, s. 49)

I v Černého vzpomínkách poezie zaujímá přední místo, byla Černému „jevištěm nevyčerpatelného bohatství.“ Ve dvacátých letech poezii pro Černého ztělesňoval především Fráňa Šrámek. „Šrámek, pravím, v našich očích ještě žil plnou básnickou hodnotou, zářil slávou lyrického prvenství v čele svého pokolení, prvního a nejstaršího z těch tří, jejichž

svárlivý, ale sršivý nesouzvuk dvacátá léta živil a vytvářel jejich plnost. A ten Šrámek – „modrý rezervista, rudý anarchista“ propašoval jaksí v šose i Šrámků „stříbrného větru“, Šrámků smyslového uchvácení pubertáckých duší, jejich plaše cudné, ale nepřemožitelné vášně, rozkřídlené k letu nad hvězdy a do slunce jen tak, bez cíle, jen pro střemhlavý, bláznivý, opilý let sám. Tohohle Šrámků mi nedovedl pomluvit ani sám Šalda svým „Šrámkem sladce meruňkovým“... já jsem na Šrámkovi vlastně nežádal ani tak slova a přesné významy jako pocit větru nad hlavou a v jeho svištění, hukotu a úprku, blábol mládí hájícího svou nedůtklivou čistotu, svou svobodu a svou vzpouru proti všemu na světě a v životě...“ (ČERNÝ, 1994a, s. 151) Z básníků si dále vážil Františka Gellnera, Karla Tomana, „lyrika a dědice Máchova“ Viktora Dyka, „generačního poloboha“ S. K. Neumanna, bezstarostných, i když trochu snobských poetistů, Otokara Březiny či Jana Zahradníčka. Tito autoři jsou v Černého knihovně bohatě zastoupeni. Nejrozsáhlejší soubor tvoří dílo J. S. Machara (celkem patnáct titulů); Černý znal Macharovy verše z paměti. (ČERNÝ, 1994a, s. 152-153, s. 159, s. 165)

V rozhovorech vedených Antonínem Bělohoubkem jsou uvedeny Černého názory na básníky a jejich díla. „[Peckovy básničky z vězení] jsou jen komentář k jeho knihám o našich lágrech. Nic významného.“ (BĚLOHOUBEK, 1998, s. 135) O Bezručových Slezských písních prohlásil, že „je to veliká věc. Ale celých následujících padesát let už Bezruč nevytvořil nic, jen některé básně upravoval, a to spíše k jejich škodě.“ (BĚLOHOUBEK, 1998, s. 177) Bezručovy Slezské písně si Černý zakoupil v šesti různých vydání (2x 1957), z toho čtyři jsou cizojazyčná (1885, 1917, 1930, 1965). Dále si pořídil sbírky Vysočina vzpomíná (1960), Jedna melodie (1928), Valčice (1892), Tonka a Dvě mohyly (1934).

5.1.3.4 Příruční knihovna

Z šíře témat a rozsahu literárně-kritického díla usuzujeme, že Černého příruční odborná knihovna musela mít původně přední místo v celku osobní knihovny. Jaký byl rozsah a které konkrétní tituly měl Černý ve své knihovně, tj. které se v knihovně dochovaly? Jsou to např. Slované literatury Jana Máchala (1929), Náčrt dějin slovanských literatur (1948), Od kolébky našeho obrození Františka Bílého (1934, 1955), Dějiny literatury norské Justa Binga (1926), Dějiny slovanské literatury uveřejněné v Prager Presse (1927), literárněhistorické příručky pro francouzské střední školy, ilustrovaný průvodce moderní francouzské literatury, teoretické a programové úvahy Josepha Texta (1923), Fernanda Baldenspergera (1956), Paula Hazarda (1974) či Pierra Van Tieghema (1946). (ČERNÝ, 1994a, s. 85, s. 94, s. 96, s. 114; ČERNÝ, 1992a, s. 97)

V příruční knihovně jsou zařazena všechna témata, která Černého zajímala – Baroque et classicisme od V. L. Tapiého (1957), publikace o Boženě Němcové od Václava Tilleho (1940), Vánoční muzyka Adama Michny z Otradovic (1940), Na paměť F. X. Šaldy od Viléma Mrštíka (1967), Nezapomenutelní z turnovska od Alberta Pražáka (1946) a kniha Jan Ámos Komenský od Františka Bílého (1987) či Servantes i osemisnaja literatura od N. I. Balasova (1949).

Zahraniční odbornou literaturu Černý získával především dary. Knihy posílal Salvador de Madariaga (1968) z Londýna, od španělského romanisty Martín de Riquer je v knihovně edice La vida es sueno (1979), od španělského filologa a mediavelisty Ramóna Menéndeze Pidala obdržel podepsané eseje De Cervantes y Lope de Vega (1958), International Congress of Hispanists věnoval svůj sborník Calderón (1969). Také sovětští romanisté zásobovali Černého nejnovějšími oborovými příspěvky. Články publikované v cizině Černému nosil hlavní referent na ÚV František Todt. V knihovně se také nachází řada autorských výtisků. (ČERNÝ, 1992b, s. 490, s. 504-505)

Součástí odborné knihovny jsou svazky o knihovnictví a bibliografické soupisy. Knihovna obsahuje bibliografie nejen z vybraných literárních témat, která Černého zajímala a věnoval se jim ve svých příspěvcích, ale také nakladatelské soupisy (např. Odeonu), bibliografie české literatury pro děti nebo soupisy grafického umění či map. Černého zájem o knihovnickou oblast a bibliografii rukopisů a literárních děl mohl souviset se zaměstnáním v Komisi pro soupis rukopisů. Součástí literární pozůstalosti je rovněž soubor materiálů k soupisům rukopisů v zámeckých archivech a knihovnách (např. Roudnice nad Labem, Kynžvart). V knihovně se nachází katalog 6. knižní aukce od Karla Zinka (1926), Staré tlačiarny a tlačiani od Júlia Valacha (1987), O konservaci archiválií od Václava Vojtíška (1932), Knižní vazby od Jána Vrtílka (1978) či Die Officina Bodoni od G. Mardersteiga (1979).

5.1.3.5 Filozofie

Filozofie má v Černého odborné knihovně přední místo. A jen „vyčichlé, studené, neživotné mudrování“ tehdejšího univerzitního prostředí ho odradilo od jejího studování, i když filozofický seminář profesora Františka Krejčího si Černý zapsal. Z předepsané literatury filozofického semináře jsou v knihovně tituly Friedrich Ueberwegs Grundriss der Geschichte der Philosophie Maxe Heinze (1903), Novověká filozofie Wilhelma Windelbanda (1921), Dějiny novověké filozofie Haralda Höffdinga (1927) a Krejčího Filosofie přítomnosti (1967) a Filosofie posledních let před válkou (1979). (BĚLOHOUBEK, 1998, s. 7; ČERNÝ,

1994a, s. 89, s. 111) Úvod do filozofie Černý absolvoval v Dijonu, kde také získal studentskou čestnou cenu za filozofii. Z otcovy knihovny měl k dispozici Laichterovo sešitové vydání Drtinova Myšlenkového vývoje evropského lidstva z roku 1902, kterou nazýval „ušlechtilou kasičkou pro filozofická nemluvnata.“ (ČERNÝ, 1994a, s. 43, s. 112)

Významným filozofem, jehož vliv na své dílo Černý přiznává, byl Jean Jacques Rousseau. „...proputoval jsem jeho dílem a byl jsem svědkem jeho geneze.“ (ČERNÝ, 1994a, s. 264) Rousseauovy Dumy samotářského chodce ovlivnily Černého třetí díl Pamětí, kdy se ve čtvrtém oddílu svého životopisu věnuje přírodě a rodnému kraji. (HRBATA, 1996, s. 15) V knihovně je Rousseau zastoupen knihami Emil čili o výchově v češtině (1987) i francouzštině (1914), Les Confesions (1963) a Uvagi nad rzadem Polski (1964).

V knihovně se dále můžeme setkat s dílem dalších filosofů, např. s Arthurem Schopenhauerem, Josefem Ludvíkem Fischerem⁶³, Jiřím Pecharem⁶⁴, Arnoštem Kolmanem⁶⁵ či Karlem Kosíkem⁶⁶. Díla těchto autorů byla také předmětem hovorů mezi Černým a Bělohoubkem. (ČERNÝ, 1992b, s. 584, s. 590; BĚLOHOUBEK, 1998, s. 157, s. 170)

5.1.3.6 T. G. Masaryk

Z českých filozofů Černého nejvíce ovlivnil T. G. Masaryk, kterého považoval za svůj životní vzor, což bylo „dáno dobou, jeho češtvím, jeho zájmem jak politickým, tak jeho zájmem o filozofii dějin“ a rovněž příkladem jeho otce, který se Masarykovým dílem také zabýval. (ČERNÝ, 1994a, s. 112) V oddílu filozofie je Masaryk zastoupen 45 svazky (např. Počet pravděpodobnosti a Humova skepse v českém (1883) a německém jazyce (1884), Student a politika ve vydání z roku 1909 a 1923), dalších dvacet pět titulů jsou knihy zabývající se Masarykovou osobností a dílem (např. Nejedlého kniha o Masarykovi (1946), Čapkovy Hovory s T. G. M. (1936), zápisky Masarykova knihovníka Jaroslava Šimsy Úzkost a naděje (1946), které označil za „knihu krásnou, monument.“) (VLADISLAV, 1984, s.; ČERNÝ, 1994a, s. 136, s. 248; ČERNÝ, 1992a, s. 143)

Černý se s Masarykem při příležitosti návštěvy prezidenta ve Francii osobně setkal ve francouzském Slovanském institutu. V dopise rodičům z 14. 10. 1923 popisoval dojmy ze

---

⁶³ O svém spolužáku Fischerovi se Černý vyjádřil jako o domýšlivém a ješitném člověku, jehož dílem není třeba se zdržovat, není v něm nic cenného a nepřežije z něho vůbec nic. (BĚLOHOUBEK, 1998, s. 137)

⁶⁴ S Bělohoubkem probírali Pecharovu knihu Člověk a pravda. Pechar ji Černému přinesl, protože chtěl znát profesorův názor. Černý ji však neměl čas číst, a proto ji Bělohoubkovi půjčil. Knihu si Bělohoubek pravděpodobně ponechal. (BĚLOHOUBEK, 1998, s. 157)

⁶⁵ Černý se vyjádřil k dílu O smyslu lidského života, že to není nic zvláštního, stejně jako celý Kolman. (BĚLOHOUBEK, 1998, s. 170)

⁶⁶ „Vidět v Kosíkovi bůhvíco nového, to je pro mne snobství...pokuší se reformovat marxismus Husserlem. Kdoví, jestli se dopracuje k poznání, že jediná dobrá reforma marxismu je jeho zavržení. (BĚLOHOUBEK, 1998, s. 176)

setkání s prezidentem. Byl zklamán Masarykovou špatnou francouzštinou i přednesem. Jako vzpomínku na dijonské studenty Masarykovi Černý později zaslal album o cestě studentů do Tuniska.

5.1.3.7 Bratři Čapkové

Přestože byl Černý „vášnivě loajální“ k Šaldovi, a souhlasil i s jeho kritikou některých Čapkových děl, publikoval i přitakavé kritiky Čapkova díla „...Loupežník mě uchvacoval téměř fyzicky, vál mi z něho Šrámkův stříbrný vítr, nastavoval jsem se mu celý, zdál se mně schvalovat mou vlastní povahu, rozteteloval mne, byl mi totiž takový, jaký jsem byl sobě sám, draze blízký a protivný zároveň.“ (ČERNÝ, 1994a, s. 155) Výtky měl jen k Čapkovým nově pojatým dílům „á la Wells“, tedy dílům kosmopolitním, utopicko-fantastickým, a k souboru novel Boží muka. Naopak nejvýše stavěl Čapkovy počátky a trilogii Hordubal, Povětroň a Obyčejný život. (ČERNÝ, 1994a, s. 173, s. 333; HAMAN, 2006, s. 12)

Stejně jako děl Karla Čapka si vážil literární činnosti bratra Josefa, který byl největším prvorepublikovým demokratickým básníkem. Knihu Psáno do mraků považoval za „myšlenkově nejzávažnější“ a Kulhavý poutník dostal přívlastek „milovaný“. (ČERNÝ, 1992a, s. 76; ČERNÝ, 1992b, s. 29)

Černého ocenění díla bratrů Čapkových postupně přerostlo v obdiv. „...oceňoval jsem jejich nesmírně jemně nuancovanou impresionistickou citivost, mistrovství jejich náznaků, doteků a smyslových i duševních sugescí, tušivost jejich psychologických intuic, jež zároveň jiskřily v blescích a úzkostně se chvěly strachem z nadsmyslného neznáma, oslňovaly slunečním světlem a byly tmou a hrůzou pospolu...“ (ČERNÝ, 1994a, s. 155) V monografii o Karlu Čapkovi z roku 1936 Černý zhodnotil význam spisovatelova díla.

V Černého knihovně se nachází soubor všech her Karla Čapka, vydání úvah a sloupků, Francouzská poezie (1946), Vzrušené tance (1966), O Fráňu Šrámkovi (1977) a Obrázky z domova (1934). Povídky z jedné kapsy a Povídky z druhé kapsy jsou zastoupeny pražským vydáním (1955) a vydáním z Tel Avivu (1955). Poslední knihou je Ilovské vydání knihy Žyttja sčenjaty (1968). Od Josefa Čapka má Černý v knihovně Diletantskou povídku (1929), Moderní výtvarný výraz (1929), Zářivé hlubiny a jiné prózy (1938), Stín kapradiny (1977) a Nejskromnější umění (1978). Zakoupil si rovněž dílo Čapkovy ženy Olgy Scheinpflugové Český román (1969), Přežitá smrt (1939), Sestry (1938) a Tunel smrti (1945). Literatura o Karlu Čapkovi je zastoupena knihou Františka Buriánka Karel Čapek (1949), Viktora Kudělky Boj o Karla Čapka (1945) a Miloslava Wajse Chyše v životě a díle Karla Čapka (1967). V Černého archivu se dochovaly strojopisné opisy netištěných rukopisů Rodné

krajiny Josefa Čapka a Rodný kraj Karla Čapka z roku 1938 a opis dopisu manželům Koželuhovým od Karla Čapka, který pořídil Josef Palivec. Černý si rovněž uchoval rukopisy čapkovských článků, francouzsky psané slovníkové heslo o Karlu Čapkovi či francouzský úvod k filmu na náměty Čapkových povídek.

5.1.4 Práce s knihou

Černý ve své knihovně-pracovně trávil každý den. Výjimečně se rád k některým svazkům vracel, většinou ale neměl tolik času k opakovanému čtení knih. (VANOVIČ, 1999, s. 65; BĚLOHOUBEK, 1998, s. 142) „Občas si znovu pročítám Nerudu – Malostranské povídky, Arabesky, některé básně.“ (BĚLOHOUBEK, 198, s. 7) Některým ze svých přátel i předčítal, často zde trávil čas se svou dcerou Mílou. (HAMANOVÁ, 2004, s. 72) „Otec předčítal pohádky, dětskou beletrii...četl z Babičky Boženy Němcové. To, že jsem se naučila číst a psát hůlkovými písmeny dříve, nežli jsem šla do školy, bylo zásluhou mého otce.“ (PAVLÍKOVÁ, 1994, s. 75). Na rozdíl od Babičky (1906) a Nerudových Básní (1924) se Malostranské povídky a Arabesky v knihovně nedochovaly.

Černý si některé knihy podepisoval, nejčastěji V. Černý (obr. 8), většinou se jedná o nededikované knihy, v jednom případě je připojeno i razítko se jménem a příjmením (obr. 9). Některé svazky jsou podepsány a opoznámkovány Černého ženou Miloslavou. V jednom svazku byl vložen strojopisný „katalogizační lístek“ se záhlavím, názvem, místem a rokem vydáním, nakladatelem, počtem stran a údajem o vazbě (obr. 10). Další katalogizační lístky si Černý vytvářel k odborné literatuře. Jsou řazeny abecedně a psány rukou (obr. 11). Pro svou knihovnu si Černý pořídil soupis knihovny nazvaný Knihovna II (obr. 12). Při prodeji knihovny Černý navíc sepsal katalogizační lístky do lístkového katalogu, které zůstaly nerozřezány, a bibliografii své četby. V pozůstalosti jsou rovněž zachovány Černým vypsané citáty z četby.

V jedné knize je na zadním přideštlí nalepeno ex libris českého lékaře, politika, spisovatele profesora Jaroslava Hrušky s kalichem a rozkvetlým stromem s okolo poletujícími ptáky (obr. 13). V další knize je na předním přideštlí nalepeno exlibris Jindřicha Peukerta s pohledem do místnosti (obr. 14). V Dějinách konfiskací v Čechách po r. 1648 je na titulním listě modré razítko Dr. Edv. Grégr (obr. 15). Jaký byl původ těchto knih, nevíme. Pravděpodobně se jedná o svazky získané v antikvariátu. V knihovně se také vyskytují svazky dedikované jiným osobám. Věnování jsou připsána Edovi Valentovi a Františku Bačkovskému. Dva svazky jsou podepsány Černým a věnovány Jiřímu Maškovi a Josefu Palivcovi.

V přečtených knihách si Černý často zaškrtoval odstavce, podtrhával jednotlivé výrazy či celé věty propiskou, tužkou či červenou pastelkou. K některým pasážím si dopisoval své poznámky, některé jsou krátkými komentáři (obr. 16). Někdy ovšem využíval celých volných listů v knize. K některým titulům si připisoval, k jakému tématu se vztahují jako v knize Veliký lyrik J. Voborníka (1955) „Přednáška o Vrchlickém napsaná pro slavnost v Chotěboři 21. března 1923“. Z některých knih, především těch, které potřeboval ke své práci, si dělal výpisky. „Někdy do sešitů, jindy na volné listy (obr. 17). Na volných listech jsou výpisky praktičtější hlavně pro větší množství jejich zařazování podle toho, na čem pracujete.“ (BĚLOHOUBEK, 1998, s. 42) Často se však stávalo, že záznamy nemohl najít, a tak bylo rychlejší vyhledat potřebné informace v původních pramenech. V Černého pozůstalosti se několik těchto volných listů zachovalo jak v osobním fondu, tak v knihách, stejně jako sešity s pracovními poznámkami z přečtených knih. Poznámky a výpisky z četby si Černý dělil buď podle časových období, podle zemí, ke kterým se literatura vztahovala, či podle témat, kterými se kniha zabývala.

Do některých svazků si Černý vkládal i články, výstřižky, citáty či strojopisy tematicky spjaté s obsahem knih, i texty, které s obsahem nijak nesouvisely (obr. 18). Jako záložek do knihy používal rozličné ústřižky či kousky papírů. V jednom svazku se dochovala dětskou rukou vyšívaná záložka s iniciálami V. Č. (obr. 19). Řada knih je poničená, s utrženými titulními listy či ohnutými rohy, některé svazky zůstaly nerozřezány.

5.1.5 Místa setkávání

V Černého knihovně, která sloužila i jako pracovna, se uskutečnila řada setkání. Především v době jeho zhoršujícího se zdravotního stavu, kdy Černého do kaváren musela vozit manželka. Podrobnosti o zvycích Černého popisují např. Eva Kantůrková nebo Anna Jonáková. Do pracovny uváděla hosty Černého žena, přinášela kávu a pohoštění, usadila hosty do křesla a Václav Černý zasednul na židli za svůj stůl s pečlivě srovnanými knihami a s rozpracovaným textem. Zapálil si cigaretu, zeptal se hosta, co je nového a plynule přešel k tématu, které zajímalo buď jeho samého, nebo jeho návštěvu. (KANTŮRKOVÁ, 2012, s. 28, s. 159; JONÁKOVÁ, 2006, s. 92)

Černého byt sloužil i jako konspirační místo druhého odboje. Emanuel Lešehrad zde Černému např. předal archiv Obce českých spisovatelů, o uložení svého literárního archivu ho požádal Jaromír John a do trvalé úschovy byl Černému svěřen rukopis vzpomínek bratra

Jaroslava Vrchlického Bedřicha Frída. Přátelství Černého pojilo také s Jaroslavem Kratochvílem, do bytu za Černým docházeli Bedřich Václavek, Vladislav Vančura a František Halas. (ČERNÝ, 1992a, s. 169-170, s. 216; s. 248; s. 317; ČERNÝ, 1992b, s. 89)

Po zákazu publikační činnosti se scházel s kolegy-disidenty, kteří k němu často chodili na návštěvy. Mezi časté hosty patřili Otto Wichterle, Jan Procházka, Václav Havel, Ludvík Vaculík, Vladimír Kadlec, Jiří Hájek, Eva Kantůrková, Otká Bednářová či Josef Zvěřina.⁶⁷ (ČERNÝ, 1992b, s. 610; BĚLOHOUBEK, 1998, s. 104, s. 167, s. 183) O novinkách ze zahraničí Černého informoval starší bratr. (ČERNÝ, Vladimír, 1970, s. 1)

Pracovní návštěvy probíhaly nejen v Praze. Do České Černé za Černým jezdili spolupracovníci z Družstevní práce a Kritického měsíčníku. S lektorem a literárním poradcem Vladimírem Procházkou se „vídali týdně na schůzích představenstva Družstevní práce, projevovali jsme si přátelství, nakonec jsme se navštěvovali ve svých bytech, půjčovali jsme si knihy, dlouze debatovali. Nakonec počal dr. Procházka dojíždět v létě na dovolenou do Bělovce u Náchoda a stal se členem literární družiny přátel, která se tam na léto pravidelně utíkala (Karel Konrád, Kost'a Biebel, Bohuslav Brouk, Bohumil Polan, Bohumil Novák) a z níž větší polovina náležela k okruhu Měsíčníku.“ (ČERNÝ, 1992a, s. 317)

5.1.6 Hodnocení literatury

Černý byl vášnivý čtenář, rád se se svými hosty dělil o zážitky z knih. Svěřoval se jim se svými názory a postřehy, měl ve zvyku se vracet k oblíbeným autorům, doporučoval i zatracoval. (SUCHOMEL, 1996, s. 215) Když se Černému dílo líbilo, ohodnotil ho slovy „nejznamenitější kniha“⁶⁸, „překrásná knížka“⁶⁹ nebo jen „pěkná knížka“⁷⁰. (ČERNÝ, 1994a, s. 107; ČERNÝ, 1992a, s. 149-150, s. 265) Pokud však kniha za moc nestála, neváhal ji označit za špatnou.⁷¹ Čtení nepovedeného titulu nesl s nelibostí⁷², některé kritiky mířily na faktografické chyby či nepřesnosti⁷³, pokud dílo přesáhlo Černého trpělivost, odmítl se jím

⁶⁷ S několika svými přáteli se nicméně po vzájemných neshodách rozešel a jejich návštěvy ve svém bytě si již nepřál. Ve zlém se rozešel např. s Františkem Halasem, Jaroslavem Seifertem či Janem Patočkou. Přátelství se Seifertem a Patočkou byla později obnovena. Antonína Bělohoubka rovněž žádá, aby už za ním neposílal Karla Pecku. (BĚLOHOUBEK, 1998, s. 87, s. 92; HAMANOVÁ, 2004, s. 86-88)

⁶⁸ Gustav Winter Don Quijote na rozcestí.

⁶⁹ Adresát Milena Jesenská.

⁷⁰ In memoriam Václava Königa, Rudolf Mertlík Nebezpečí jednotné školy.

⁷¹ Blíže nespecifikovaný román Elsy Trioletové. Žádná kniha Elsy Trioletové se dnes v Černého knihovně nenachází.

⁷² Básnická sbírka V řadě Františka Halase.

⁷³ Julius Fučík Reportáž psaná na oprátce, František Kožík Největší z pierotů.

dále zabývat.⁷⁴ (ČERNÝ, 1992a, s. 263; ČERNÝ, 1992b, s. 87, s. 239, s. 415) Antonínu Bělohoubkovi dokonce poradil, aby právě koupěnou knihu Josefa Tomana o Sokratovi prodal někomu, „kdo má knihy jen jako dekoraci k nábytku.“ (BĚLOHOUBEK, 1998, s. 172)

5.1.7 Pábení

O literatuře si rovněž často dopisoval se svými přáteli Františkem Kovárnou, Josefem Horou, Vitem Obrtelem a Františkem Hrubínem. V 50. letech byla letní korespondence Černého a Hrubína vedena odlehčeným tónem. Objevuje se v ní totiž nový výraz páběnice, později pábitelé, páběníci, pábisté.⁷⁵ Do hry o pábení byli zapojeni ještě společní přátelé Jiří Kolář, Josef Hiršal, Jan Rychlík, Emanuel Frynta, a především Kamil Lhoták, ovšem okruh pábitelů se neustále rozrůstal.⁷⁶

V dopisech se „pábitelé“ vzájemně informují o „podivínských činnostech a zálibách, které se jen trochu vymykaly normálu.“ Přátelé si v dopisech vyměňovali novinky o svých sběratelských kuriozitách, zábavných historkách, recesích a absurdních příhodách. Časem se jako pábení označovala i neobvyklá záliba, hra, do které se pustili s chutí, pábení byla opilost i zamilování. Nakonec se pábení užívalo i místo oslovení a pozdravu. (HAMANOVÁ, 2004, s. 56; s. 261) Ačkoliv Černý nikdy nebyl „pravý“ pábeník⁷⁷ a Černého žerty nebyly psány s takovou lehkostí jako mezi Lhotákem a Hrubínem, humornou hru oceňoval a své přátele informoval o neobvyklých situacích ze svého života či zasílal pábitelské pohledy. (HAMANOVÁ, 2004, s. 59; s. 68; s. 74)

U Hrubínů i u Černých doma se konaly pravidelné schůzky v letech 1949-1953 s Kamilem Lhotákem, Janem Rychlíkem a Emanuelem Fryntou. Při jedné takové schůzce Lhoták půjčil Černému Kolářův rukopis sbírky Prométheova játra (deníku sui genesis), který byl při policejní prohlídce Černému zabaven. (ČERNÝ, 1992b, s. 388, s. 399)

---

⁷⁴ Takto se vyjádřil o celém díle Jarmily Glazarové.

⁷⁵ Spisovatel Bohumil Hrabal tento výraz od „Hrubínova okruhu“ převzal, avšak dal mu zcela nový rozměr. Viz Hrubínovo vysvětlení v Literárních novinách z 14. 3. 1964. Ani Hrubín však výraz nevymyslel, podle svých slov ho našel v „jakémisi starém týdeníku z časů císaře Franze Josefa“, který mu přinesl Kamil Lhoták. Výrazu pábení měl jednou použít i Jaroslav Vrchlický. (HAMANOVÁ, 2004, s. 56)

⁷⁶ Do pábení byli zasvěceni ještě Zdeněk Urbánek, Jaroslav Seifert, Bohumil Novák a Ladislav Novák. (HAMANOVÁ, 2004, s. 58)

⁷⁷ Mezi nejužší pábitelé patřili Hrubín, Lhoták a Rychlík, kteří se sdružili ve spolku ROGAM. Ve vzájemné korespondenci užívali přezdívky. Hrubín zvolil přezdívku ROGAM = obráceně Magor, Rychlík se podepisoval dr. GOLCHYR a Lhoták dr. RADVAN. Hrubína a Lhotáka spojoval vzájemný koníček sběru prvních vydání dobrodružných knížek, starých kalendářů, kuriozit, starých reklam, fotografií a pohlednic. Z nich občas vytvářeli originální koláže a později i vlastní časopisy Český pábitel a Pábení Cultúr Posei. (HAMANOVÁ, 2004, s. 59; s. 86)

5.2 Knihovny Václava Černého

Jakkoli byla osobní knihovna Václava Černého rozsáhlá, přesto mohla pokrýt jen výběrově všechny čtenářské a studijní potřeby svého majitele. Ve vzpomínkách jsou doloženy četné knihovny, které Černý navštěvoval, nejprve kvůli studiu, později kvůli své práci.

Dijonská lycejní knihovna byla podle Černého slov skrovná. Obsahovala nejen francouzské, ale také české knihy (např. Jiráskovy spisy), české časopisy a noviny (Gazette de Prague, Právo lidu, Politika, České slovo, Venkov, Český svět, Zvon, Národní listy). Navštěvovat ji chlapci mohli každý čtvrtek a neděli od 9 do 10 hodin. (ČERNÝ, 1922, s. 2) V Dijonu Černý využíval služeb Bibliothèque municipale, kde si četl a studoval. Při četbě si dělal různé poznámky a výpisky. (ČERNÝ, 1923, s. 2)

Během školní exkurze do Paříže navštívil pracovnu Ernsta Denise.⁷⁸ Pracovna byla v malém pokojíku se stolem, který byl celý pokryt knihami, a přihrádkami podél stěn. V nich byly uloženy knihy české, ruské, srbské a francouzské (Osvěta, Palackého dějiny, Riegrův slovník naučný, Ottův slovník naučný, Russkaja revoljucija, Lenin i Sovdepia, Jagičův filologický časopis). Na stěně měl Denis pověšeno panorama Prahy a portrét Františka Palackého od Maxe Švabinského. Na památku dostal každý od Denisovy manželky obrázek proslulé katedrály Notre Dame s Denisovým podpisem. (ČERNÝ, 1922, s. 2) Od Denise si Černý zakoupil publikaci První prezident republiky československé Masaryk (1919).

Při svém pobytu v Ženevě Černý navštěvoval především univerzitní knihovnu. (VANOVIČ, 1999, s. 25) Pro ženevský Institut d'études slaves pořídil seznam českých knih, periodik a bohemik. Knihovnu Institutu se snažil reorganizovat a doplnit a obesílal kvůli tomu filozofické fakulty českých univerzit i univerzitní semináře, dále Matici českou, moravskou a slovenskou, některá velká nakladatelství a samotné autory. Pomoc s doplněním fondu nabídnul také ženevským spolkovým knihovnám⁷⁹, kterým darem věnoval základní literaturu o Československu a vyžádal si pro ně pravidelné zasílání Prager Presse a Revue Francoise de Prague. (ČERNÝ, 1994a, s. 245-246, s. 256)

Důležitým zdrojem odborné literatury k dizertační práci byla Bibliothèque nationale, kam se při svých pravidelných návštěvách Francie opakovaně vracel. (ČERNÝ, 1994a, s.

---

⁷⁸ Francouzský historik, politik, slavista kladl důraz na bohemistiku, Československo považoval za kulturně a politicky nejvyspělejší slovanskou zemi. Významně přispěl k vytvoření samostatného československého státu, navázal přátelské vztahy mezi Československem a Francií, na Sorbonně se zasloužil o vznik kateder slavistiky, historie slovanských národů a historie českého státu. Založil též Nadaci Československé republiky, Národní školu východních jazyků a Francouzský institut v Praze.

⁷⁹ Jednalo se např. o knihovny Foyer des étudiants, Union Internationale des Etudiants, YMCA, YWCA, Centre d'Etudes de l'Europe centrale, Cercle Söderblom. Navíc se informoval o univerzitách ve Fribourgu, Lausanne a Neuchatelu. (ČERNÝ, 1994a, s. 235-236)

365) Černý měl v oblibě také knihovnu Ústavu Ernsta Denise, která byla bohatá na vědeckou i beletristickou literaturu. A právě tato knihovna Černému sloužila jako vzor, podle kterého Černý doplňoval knihovnu Institutu d'études slaves. (ČERNÝ, 1994a, s. 98-99) „Tams našel všechno, jazykovou výuku vedenou Francouzi, soustavné přednášky všech oborů na vysokoškolském stupni, i přednášky jednotlivé...vybavení znamenité, čítárenské, přednáškové, promítací prostory, výborně dotovaná knihovna, zásobena vědecky i beletristicky a neustále doplňovaná...dokonce i vlastní revui, zaměřenou k pěstování vzájemných kulturních styků, Revue Francaise de Prague.“ (ČERNÝ, 1992b, s. 96)

V Praze pravidelně navštěvoval čítárnu, knihovnu i studentskou místnost ve Strakově akademii⁸⁰, kde strávil mnoho času místo vyučování se svými přáteli. (ČERNÝ, 1994a, s. 105) Pro výuku a semináře četby využíval také Národní knihovnu, Francouzskou knihovnu a fakultní knihovny v Praze i v Brně. (ČERNÝ, 1970, s. 2) V Černého knihovně se nachází svazky s razítkem Románského semináře Filozofické fakulty Masarykovy univerzity (obr. 20) i Univerzity Karlovy a Bibliotheca del circulo español de Praga.

Po zatčení využíval Černý služeb vězeňské knihovny. Knihy dostával od dozorců podle počtu vězňů na cele. Po týdnu se hromádka knih posunula na vedlejší celu. Jednalo se však o knihy „politicko-nápravné“ autorů Karla Marxe a Bedřicha Engelse, Klementa Gottwalda, Antonína Zápotockého, Václava Řezáče či Jana Drdy. Našly se mezi nimi pouze dvě výjimky. „Četl jsem tam poprvé Orzeszkové román „Nad Niemnem“, a zanechal ve mně tiše a nekonečně smutnou, tklivě sladkobolestnou pachut' vlastenecko-povstaleckých tradic...Ta Orzeskowa mne pak obloukem vrátila k Mickiewiczovi a navracela občas k Polákům vůbec. A druhé setkání bylo s Ladislavem Stehlíkem „Květoucí trnky“, a nad tím jsem si teď zas definitivně ozřejmil a zprotivil nekonečnou chytráckost českého podučitelství, mazanou neplodnost, narařičenou krotkou něhu, falešnou jemnost, obratně zpovypůjčovanou z Horových lyrických zázraků...“ (ČERNÝ, 1992b, s. 410)

V 60. letech začal Černý docházet do Kabinetu pro moderní filologii a k práci využíval i fondy tamější knihovny. (ČERNÝ, 1992b, s. 486) Dalším cenným zdrojem odborné literatury byl Památník národního písemnictví, kde nejprve navštěvoval vernisáže výstav, z nichž některé zahajoval, zde spolupracoval s Pravoslavem Kneidlem, se kterým se seznámil v Národním muzeu. A rovněž sem docházel za Annou Jonákovou a Růženou Hamanovou na pravidelné posezení v pracovně „salonku 205“. Detailněji o tom pojednává Anna Jonáková.

---

⁸⁰ Původně byla Strakova akademie postavena pro studující nemajetné syny české šlechty. Po vzniku republiky připadla budova státní správě, která sem umístila Ústřední svaz československého studentstva, který sem nastěhoval akademickou knihovnu, všestudentský archiv a později Akademický dům. Jako sídlo vlády začala budova sloužit během Protektorátu.

Než byl Černému v roce 1973 do Památníku národního písemnictví i do Strahovské knihovny zakázán přístup, navštěvoval zdejší knihovnu a nechával si shromažďovat novinové články s tématy, která ho zajímala. (JONÁKOVÁ, 2006, s. 59-61)

5.3 Existenciální literatura v Černého knihovně

Václav Černý nebyl v poválečném Československu prvním, kdo psal o existencialismu. V roce 1946 vyšel v *Tvorbě* článek Josefa Šedivého⁸¹, hodnotící existencialismus z marxistického hlediska, o rok později se objevil ve stejném periodiku článek Ivo Fleischmanna.⁸² Komunistický časopis *Nová mysl* otiskl článek Jana Šterna⁸³, označující existencialismu za zvlášť nebezpečný směr.

Bez povšimnutí nezůstal existencialismus ani u katolických spisovatelů. Ve 13. čísle časopisu *Akord* se k němu vyjádřil Jan Čep.⁸⁴ Ve stejném čísle byl publikován na stejné téma ještě článek Roberta Konečného⁸⁵, který zastával odmítavý postoj vůči existenciální filozofii. Konečný své názory zopakoval znovu v *Křesťanské revue*.⁸⁶ Ani anonymní článek z prosince 1946 publikovaný ve *Filozofické revue*⁸⁷ nepřinášel kladné hodnocení existencialismu.

V roce 1947 uveřejnili Vladimír Tardy⁸⁸ a Vlasta Tatjana Miškovská⁸⁹ články v *České mysl*, v témže roce vyšlo speciální číslo časopisu *Listy*⁹⁰ věnované tomuto filozofickému směru s příspěvky Ladislava Riegera, Václava Navrátila, Lva Šestova, Martina Heideggera, Karla Jasperse, Franze Kafky, Gabriela Marcela, Jean-Paul Sartra, Alberta Camuse a Jeana Wahla.

A právě tyto stati kriticky zhodnotil Václav Černý na stránkách *Kritického měsíčníku*.⁹¹ Černý sice ocenil přínos publikovaných příspěvků, zvlášť studie Václava Navrátila a Jana Patočky, postrádal v nich však výklad existencialismu, jeho původu, vývoje a základních rysů. Spokojený nebyl ani s úrovní českých překladů původních francouzských textů. (ČERNÝ, 1947, s. 249-251)

Poslední příspěvek k existenciální filozofii přinesl časopis *Tvorba* v roce 1948. Jednalo se o článek Arnošta Kolmana⁹², který přednesl v Amsterdamu na X. mezinárodním filozofickém kongresu. Po Únoru 1948 se existencialismus stal symbolem imperialismu,

⁸¹ Josef Šedivý. Existencialismu-poslední móda. In: *Tvorba* 15, 1946, č. 38, s. 594-595.

⁸² Ivo Fleischmann. Svatá rodina existencialismu. In: *Tvorba* 16, 1947, č. 43, s. 840.

⁸³ Jan Štern. Filosofie dafaitismu. In: *Nová mysl*, 1947, č. 1, s. 96.

⁸⁴ Jan Čep. Křesťan a dějiny. In: *Akord* 13, 1946/1947, s. 85-94.

⁸⁵ Robert Konečný. Filosofie nicoty a úzkosti. In: *Akord* 13, 1946/1947, s. 220-224. Konečný rovněž recenzoval Černého První sešit o existencialismu v *Kritickém měsíčníku*. Viz KONEČNÝ, Robert. Václav Černý: První sešit o existencialismu. In: *Kritický měsíčník* 9, 1948, č. 5-6, s. 147-149.

⁸⁶ Robert Konečný. Sartrův humanitní existencialismus. In: *Křesťanská revue* 14, 1947, č. 7, s. 201-207.

⁸⁷ Z francouzského dění duchovního: existenciální filosofie o studii E. Mouniera o existencialismu ve francouzském časopisu *Esprit*. In: *Filozofická revue* 14, 1946, č. 6, s. 163-164.

⁸⁸ Vladimír Tardy. Existencialismus. In: *Česká mysl* 40, 1947, č. 3, s. 153.

⁸⁹ V. T. Miškovská. Kolem existencialismu. In: *Česká mysl* 40, 1947, č. 3, s. 167-174.

⁹⁰ *Listy: čtvrtletník pro umění a filozofii*, č. 1, 1947.

⁹¹ Václav Černý. Zsvěcení do existencialismu? In: *Kritický měsíčník* 8, 1947, č. 9-10, s. 249-251. V Černého pozůstalosti se rovněž zachoval posudek o výboru z filozofických spisů Jean-Paul Sartra.

⁹² Arnošt Kolman. Úkoly soudobé filosofie. In: *Tvorba* 17, 1948, č. 33, s. 647.

dokladem krize měšťácké filozofie a úpadku morálky; filozofií nicoty i smrti. S marxistickým pojetím existencialismu se čtenáři mohli seznámit v publikaci *Existencialismus či marxismus*.⁹³ (ZOUHAR, 2013, s. 45) „Režim si byl vědom, že existencialismus přináší při nejmenším prostředek mravního situačního uvědomění a režimní tisk se teď proti existencialismu nejprudčeji rozpolemizoval.“ (ČERNÝ, 1994, s. 360) Postoj k existenciální filozofii i k osobě Václava Černého vyjádřil na sjezdu československých spisovatelů také ministr kultury Václav Kopecký. „Jsme optimisty, ať se nám klidí z cesty všichni Peroutkové, Černí, pesimisté, všichni škarohlídové, všichni nihilisté, všichni existencialisté, zkrátka „votravové“!“ (HIRŠAL, 1991, s. 240)

5.4 Existencialismus, mravnost a svoboda

Černý hned v úvodu stati *Umění a mravnost*, datované rokem 1942, dospěl ke dvěma zásadním formulacím svého kritického díla: „mravnost stejně jako krása společně svobodu rozmnožují, jsou jejími zdroji a nástroji ...nejsem schopen obětovat ani nejmenší zlomek lidské svobody.“ (Černý, 1992c, s. 9) Svoboda a mravnost, hodnoty významné pro existencialismus, jsou zároveň hodnotami, o které se Černý opíral v kritických obdobích ať už válečném nebo později v 50. letech a v období normalizace.

Černého teze „že nadosobní platnost uměleckého díla je problémem vnitřního vztahu mezi tvůrcem a dílem, nikoliv poměru mezi tvůrcem a světem, společností a morálkou“ byla v ostrém protikladu k socialistickému realismu, jehož principy byly vytvořeny na základě ideologických požadavků. Mravnost byla pro Černého totéž co umění a prostředek svobody. (ČERNÝ, 1992c, s. 10) Tyto myšlenky Černý dále rozvinul ve své následující stati *Kultura a charakter* uveřejněné také v roce 1942 a v Prvním sešitě o existencialismu. „Jsme existenciálně svobodni vždy a ve všem. Jen jedinou svobodu nemáme: svobodu nebýt svobodni.“ (ČERNÝ, 1992c, s. 15)

S pojmem svobody v existencialismu úzce souvisí i odpovědnost člověka za své činy. Stejně jako svoboda je nám odpovědnost dána, nemůžeme se jí zříci. Ani nejzoufalejší situace proto není důvodem rezignovat na život, nýbrž by měla vybídnout k jednání. Člověk může do jisté míry ustoupit, dobrovolně přiznat porážku, ale nesmí přestat vzdorovat. Naše životní osudy, a to, jak se k problémům postavíme, zároveň formují naši osobnost. (ČERNÝ, 1992c, s. 68) Stejně stanovisko zaujímal ve svém životě i Černý. Po vzoru F. X. Šaldy chtěl být věrný mravním ideálům a odmítl ustupovat i během dvou totalitních režimů. „...abych před nimi

---

⁹³ Gustav Lukács. *Existencialismus či marxismus?*. Praha: Nová osvěta, 1949. 229 s.

utekl, vzal do zaječích, je pro mne doslova fyzicky nemožné!" (PISTORIUS, 1996, s. 53). Svoboda a odpovědnost byly pro Černého neodmyslitelně spjaty. Svobodu člověk získá jenom tím, že je věrný sám sobě, svým idejím, svému přesvědčení.

Zájem o reflexi nejnítěnějších pocitů hrdinů přivedl Černého k psychoanalýze. Největší Černého touhou bylo totiž člověku porozumět, zkoumat jeho duši. Vše ostatní Černého na světě jen těšilo a utěšovalo, rozumět člověku však potřeboval. (ČERNÝ, 1996, s. 9) Již během pobytu ve Švýcarsku si pořídil knihy Sigmunda Freuda, Jeana-Martina Charcota, Ericha Fromma nebo psychoanalytické rozbory děl Victora Huga. (ČERNÝ, 1994a, s. 143, s. 186) Do své knihovny rovněž zařadil knihy Die Psychoanalyse od W. M. Kranefeldta (1930) a Psychoanalysis Ernesta Jonese (1932). Později k tomuto tématu publikoval články v Činu a Nových Čechách. (ČERNÝ, 1994a, s. 253, s. 255)

5.5 Předchůdci existencialismu

Lze vůbec sebeobraz Václava Černého, který podává ve svých Pamětech, lépe pochopit z hlediska tématu, které jsme se rozhodli sledovat v Černého osobní knihovně? Otázky, proč Černého nezaujalo dílo Franze Kafky, proč upřednostňoval Søren Kierkegaard, jsou jen ty z nejnápádnějších.

Černému byla zvláště blízká filozofie existence (existencialismu a rozkol moderního člověka, hloubka myšlenkových projevů, subjektivita individua, sebeutváření, pravdivý popis skutečnosti, ručení vlastním životem) a její hodnoty se Černému staly životním východiskem. Na existenciální literatuře Černý oceňoval realismus přecházející až v naturalismus. Filozofující beletrie zobrazující život originálně a jedinečně, dějový a myšlenkový synchronismus, překvapivá vyústění, zvraty, protiklady a paradoxy – to vše představovala existenciální literatura.. (ČERNÝ, 1992c, s. 33)

5.5.1 Franz Kafka

V době vysokoškolských studií se Černý prostřednictvím Egon Hostovského, seznámil s téměř neznámým Kafkovým dílem. Na rozdíl od Hostovského, který Kafku vášnivě četl, však Kafka Černého osobně neoslovil.

Považoval Kafku sice za velkého spisovatele (v jeho díle jsou podle Černého zastoupena nejfrekventovanější existenciální témata – nicota, prázdnota jako pravá skutečnost života a krach lidského projektu před Bohem), zůstal však stranou Černého hlavních zájmů a ani do své knihovny si žádnou Kafkovu prózu nezařadil. (ČERNÝ, 1994a, s. 195; BĚLOHOUBEK, 1998, s. 180) Zajímal se však o knihy, pojednávající o Kafkově životě a

díle, např. životopisy od Ericha Hellera (1982), René Marill Albérése (1941) a Marthy Robertové (1984), od které si zakoupil ještě knihu *Introduction a la lemure de Kafka*. Dále se v Černého knihovně nachází publikace *Svědectví z Prahy, Kafka und die Weltliteratur* od Berta Nagela (1983), *Kafka's Narrators* od Roye Pascala (1982), *Kafka-Filosof* od Ivana Svitáka (1963) či *Im Streit um Kafka und das Judentum* od Julia Schoepse (1985). Černý o Kafkovi přednášel v Památníku národního písemnictví, v roce 1963 věnoval studii kafkovskému románu, o rok později se kriticky vyjádřil k povídce *Proměna* a Kafkovi věnoval vzpomínkovou stat' *Nad Kafkovým hrobem*. (ČERNÝ, 1992c, s. 294, s. 310)

5.6 Fedor Michajlovič Dostojevskij⁹⁴

Co se týče literárních předchůdců existencialismu, jmenuje Černý nejprve antropocentristu Fedora Michajloviče Dostojevského, jehož dílo bylo ve Francii recipováno již od 90. let 19. století Charlesem-Louisem Philippem, André Gidem a Georgesem Duhamelem. Zpočátku četl pouze nekvalitní francouzské překlady, později se však seznámil s kvalitnějšími českými adaptacemi. Černého vášně pro Dostojevského se plně projevila v Ženevě. V tamní ruské části knihovny Institutu d'études slaves prostudoval prakticky celé Dostojevského dílo a zúčastnil se rovněž konference k 50. výročí Dostojevského úmrtí. (ČERNÝ, 1994a, s. 249)

V roce 1937 zkoumal Hugův vliv na Dostojevského práce, v roce 1969 pak v časopise *Studie a eseje z moderní světové literatury* publikoval článek nazvaný *Dostojevskij a jeho Běsi*. Dostojevského román *Bratři Karamazovi* byl jednou z Černého oblíbených knih a Ivan Karamazov se stal Černého oblíbenou postavou, kterou rád glosoval a ke které se rád vracel. (ČERNÝ, 1994, s. 259)

Do své knihovny si Černý pořídil nejen Dostojevského životopis vydaný v roce 1972 a knihy Alfreda Ljudvigoviče Bema *U istorikova Fjedorja Dostojevskoje* (1953) a *Trois hommes : Pascal, Ibsen, Dostoievski* od André Suarése (1919), ale také dvakrát jeho *Běsi* (1931, 1937), *Zápisky z podzemí* (1944) či *Výběr z povídek* (1924). Zabýval se rovněž Dostojevského korespondencí. (VOLDŘICHOVÁ BERÁNKOVÁ, 2008, s. 112-121; VANOVIČ, 1999, s. 32)

Interpretací myšlenek Dostojevského se Černý zabýval v díle Nikolaje Berd'ajeva. Černý Berd'ajeva považoval za jednoho z předních znalců a vykladačů existencialismu, pro

---

⁹⁴ Existencialismem v díle F. M. Dostojevského se podrobněji zabývá bakalářská práce NOSKOVÁ, Nikola. *Existencialismus v díle Fjodora Michajloviče Dostojevského*. Olomouc: Univerzita Palackého Olomouc. Filozofická fakulta, 2014. 42 s.

něhož jsou dějiny člověka dějinami svobody. S filozofem prchajícím před nacismem se v Ženevě Černý osobně setkal, Berd'ajevovy myšlenky zahrnul do své Eseje o titanismu. Do knihovny si rovněž pořídil spis Wahrheit und Lüge des kommunismus (1964) a Bard'ějevův životopis od Volodgmyra Sičyns'kého (1941). (ČERNÝ, 1969, s. 33; ČERNÝ, 1992c, s. 23; VANOVIČ, 1999, s. 144)

Také Durychova kniha Masopust podle Černého obsahovala paralely s Dostojevského dílem, především díky propracované psychologii postav. Navzdory svým kritickým výhradám⁹⁵ ke katolickému okruhu spisovatelů, Durych zobrazoval Černému svět ve všech jeho vnitřních i vnějších protikladech, dokázal pochopit člověka a jeho lidské slabosti. (ČERNÝ, 1994a, s. 161-163) V Černého knihovně se dochovaly knihy Gotles, Legenbogen, Novelle (1930), Cesta svatého Vojtěcha (1984), Tam (1907) a Sedmikráska (1925).

5.7 André Gide

O Dostojevského dílo se Černý začal zajímat díky André Gidovi, který se sám Dostojevského tvorbou zabýval a pro Francii Dostojevského objevil. (BERÁNKOVÁ, 2008, s. 114; ČERNÝ, 1992c, s. 22) Francouzský prozaik stál za Černého procesem „sebetvorby a sebeuskutečňování“, ctil ho, neboť Černému nesmírně pomohl. Tím, že Černý Gida obdivoval, polemizoval s ním, a přece s ním nikdy nesouhlasil.⁹⁶ (ČERNÝ, 1993, s. 500)

Černý se s Gidem osobně třikrát setkal v Paříži, přičemž při první návštěvě v roce 1937 Gidovi daroval svou habilitační práci a obsahem druhé návštěvy bylo vyjednání práv k překladům Gidových děl do češtiny.⁹⁷ (ČERNÝ, 1994a, s. 365; ČERNÝ, 1992a, s. 92) Černý se Gidovu dílu věnoval již od studií v Dijonu, později se ke Gidovým spisům vrátil při pobytu v Ženevě. V té době byl Černého nejčtenějším francouzským autorem; Černý znal celé spisovatelovo dílo. (PISTORIUS, 2002, s. 57, s. 60)

V roce 1932 vyšel překlad Penězokazů od Josefa Heyduka a ještě téhož roku zaslal Černý do časopisu Panorama svou studii o tomto díle. Gidovy myšlenky Černý reflektuje také v knize Osobnost, tvorba, boj, i ve studii k Pastorální symfonii vydanou v Lidových novinách, v článku o Návratu ze Sovětského svazu vydaný tamtéž, a rovněž v Kritickém měsíčníku. (PISTORIUS, 1996, s. 50; KM, 1947, s. 249-250)

Ke Gidovu odkazu se ve své tvorbě průběžně vracel, byl tématem Černého univerzitních přednášek v letech 1946-1947, o rok později Gida během přednášek o

⁹⁵ V Černého Pamětech však odsudek Durychovy osobnosti přetrvává. (ČERNÝ, 1992b, s. 60)

⁹⁶ Odmítal např. Gidův popis SSSR. (ČL, roč. 49, č. 5, s. 476)

⁹⁷ Ačkoliv Černý Gidův souhlas získal, vlivem změny politického ovzduší v únoru roku 1948 vydání překladů zhatil. Zamítnut mu byl rovněž překlad Gidova Návratu ztraceného syna v roce 1959. (PISTORIUS, 1996, s. 50)

existencialismu označil jako existencialistu před existencialismem. V Knihovně moderní kritiky, k jejímuž vydání nakonec nedošlo, zamýšlel Černý vydat výbor z Gidových literárních kritik.⁹⁸ V roce 1969 publikoval stať Smích a soud ironikův; portrét Gidovy osobnosti a díla vylíčil v příspěvku André Gide, tazatel a inspirátor. Na Slovensku představil Gidova Thésea studií Tři básnické mýty ve Slovenských pohľadoch, Černého překlad Návratu ztraceného syna již cenzura nepustila. Avšak citáty Gidových názorů či z Gidových knih se průběžně objevují v různých příspěvcích Václava Černého. (PISTORIUS, 1996, s. 53-55; PISTORIUS, 2002, s. 333-348)

V Černého knihovně se nyní nachází čtyři Gidovy knihy – *Les pages insmortelles de Montaigne* (1939), *Zemři a živ budeš* (1933), *Vatikánské kobky* (1967) a *Kongo* (1928). Dále Černý pořídil Gidův francouzský životopis od Jeana Hitiera (1946) a básnickou sbírku S. K. Neumanna *AntiGide* (1937).

5.8 Henri Bergson⁹⁹

V první polovině 20. století čeští autoři reflektovali díla předních zahraničních autorů, reagovali na ně a překládali cizojazyčné tituly domácím čtenářům. Především Francie měla vliv na kulturní atmosféru Československa, čeští umělci udržovali s Francií živé styky a nechávali se Francií inspirovat. Z francouzských filozofů se existencialismu nejvíce přiblížil Henri Bergson svým pojetím svobody.

Záhy po prvním vydání Bergsonových spisů ve Francii byla část díla přeložena do češtiny. V roce 1916 vyšla *Komika charakteru* v překladu Josefa Bartoše, o tři roky později vyšel překlad *Vývoj tvořivý* Ferdinanda Pelikána a Františka Žákavce. Bergsonovu knihu *Duše a tělo* přeloženou Josefem Helmem vydal Alois Hynek v roce 1927, výbor z Bergsonova díla vybral, přeložil a okomentoval Milíč Čapek roku 1939. Roku 1947 byl vydán překlad Borise Jakovenka pod titulem *Čas a svoboda*, rok poté uveřejnil Otokar Balcar *Prameny a náboženství v pojetí Henri Bergsona a ve světle ethnologie*. Průběžně se český čtenář měl možnost seznámit s krátkými úryvky překladů či krátkými statěmi, které byly věnovány Bergsonovu dílu, mezi nimi i příspěvky F. X. Šaldy a Karla Čapka. Bergsonovy myšlenky se odrazily také v díle Otokara Březiny, Antonína Matěje Píši, Františka Mareše, Emanuela Rádla či Vladimíra Hoppeho.

---

⁹⁸ K vydání výboru nakonec nedošlo, v Černého pozůstalosti se nachází rukopisný ediční návrh na výbor ze studií a esejů André Gida.

⁹⁹ Shrnutí vlivu Henriho Bergsona na Václava Černého provedla v diplomové práci Barbora Hebelková. HEBELKOVÁ, Barbora. *Vliv Henriho Bergsona na tvorbu Václava Černého*. Brno: Masarykova univerzita. Filozofická fakulta. Katedra filosofie, 2008. 57 s.

Přestože bylo Bergsonovo dílo reflektováno mnoha českými autory, jednalo se především o jednotlivé ideje než o soustavný výklad celého Bergsonova filozofického díla.

K výrazným vykladačům a obdivovatelům Bergsonových filozofických myšlenek a děl patřil v Československu také Václav Černý. Bergsonovi se věnoval především vědecky. Napsal o jeho díle habilitační práci, v roce 1936 knižně vydal překlad Bergsonova díla *Dvojí pramen mravnosti a náboženství*. „Mnoho a mnoho krásných chvil jsem během let 1935 a 1936 strávil nad stránkami nejslavnějšího filozofického díla té doby, Bergsonova *Dvojího pramene mravnosti a náboženství*...Moje myšlení etické i náboženské silně poznamenala. Ten rok s ním, to byla úplná závrať z filozofie...“ (ČERNÝ, 1994a, s. 111-112, s. 323)

Bergsonovým dílem se Černý seznámil prostřednictvím profesora Alberta Sauvage, Bergsonova žáka, při studiích v Dijonu. Bergson byl Černého nejoblíbenějším filozofem; z francouzských filozofů se nejvíce přiblížil myšlenkám existencialismu. Černý hledal v bergsonismu, který si s existencialismem ztotožnil, východisko z celkové poválečné situace, a následně také východisko ze situace, ve které se ocitl po Únoru 1948. Bergson byl pro Černého především vzorem statečnosti, inspirátorem v mnoha ohledech. (SKALICKÁ, 1996, s. 83)

Autora později dopisem požádal, zda by jeho dílo nemohl překládat do češtiny. Zabýval se také Bergsonovými předchůdci Théodorem Simonem Jouffroeyem, Main de Biranem, Julesem Lachelierem i Émilem Boutrouxem, i jeho následovníky Édouardem Le Royem, Mauricem Blondelem a Vladimírem Jankélévitchem. (SKALICKÁ, 1996, s. 77-79; PECHAR, 1996, s. 248) „Proputoval jeho dílem a myšlením křížem krážem“ a na bergsonismus navázal. (VANOVIČ, 1999, s. 27, s. 48) Vliv Bergsonova díla na českou poezii reflektoval Černý ve stati Bergsonovo výročí a česká poezie, kde zmiňuje mj. S. K. Neumanna, ve sbírce Otakara Theera *Všemu navzdory* a Theerově dramatu *Faethonta*. Slovenský překlad eseje *Smiech*. Esej o význame komična doprovodil Černý svým doslovem.

V Černého knihovně se nacházejí Bergsonova díla *Essai sur les donnés immédiates* (1932), *Matuiré et Mémoire* (1979) a *L'Évolution ératrice* (1983), Bergsonův životopis *Gilberta Maira* (1926), kniha Gillesse Deleuze o bergsonismu (1966) a Jankélévitchova kniha *L'Ironie* (1930). Černého archiv pak uchovává francouzsky psané teze habilitační práce zaznamenané do sešitu, svázaný rukopis studie Bergson a ideologie současného umění a rovněž rukopisy Černého článků o Bergsonovi.

Bergsonova filozofie byla pro Černého klíčem k dílu Marcela Prousta, kterému v době studií věnoval v časopise *Host* v letech 1926-1929 tři články. Bergsonovské aspekty v umění našel u Edgara Allana Poea, i u básníků Charlese Baudelaira a Arthura Rimbauda.

(PISTORIUS, 1996, s. 50; SKALICKÁ, 1996, s. 79) Literární díla těchto autorů jsou v knihovně zastoupena Proustovým životopisem od Geoga Cattaula (1987), Baudelairovým *Le spleen de Paris* (1986), dvěma vydáními sbírky *Květy zla* (1983,1984) a třemi Baudelairovými životopisy od Clementa Borgala (1956), Françoise Porchého (1944) a Luise Decawnese (1939), Poeovými *Fragmenty* (1984), Rimbaudovou sbírkou *Pouště lásky* (1918) a Rimbaudovou biografií od Marcela Coullona (1942).

Bergsonův vliv je zřejmý také v kritické studii o Josefu Horovi *Zpěv duše*, která je zároveň Černého autoportrétem. Horova poezie patřila mezi Černého nejoblíbenější, v Reprezentačním domě měl úvodní proslov na večeru Horových veršů, a až dokonce života Horu považoval za největšího básníka české literatury a za „velmistra“ své generace. (ČERNÝ, 1992c, s. 710; SKALICKÁ, 1996, s. 81; VLADISLAV, 1987, s. 195) Básníka Černý „sledoval od sbírky ke sbírce, jako žádného jiného poetu své doby, své vlasti a Evropy.“ (ČERNÝ, 1994a, s. 299) Hora z Bergsona čerpal nejvíce ve sbírce *Struny ve větru* a od té doby zůstal trvalou součástí Horových sbírek. Černý Horu považoval spolu s Halasem a Holanem za jednoho ze spoluzakladatelů *Kritického měsíčníku*. (MACEK, 1996, s. 265) Ze *Zpěvu duše* je patrné, že Černý znal celé Horovo dílo, ve své knihovně měl sbírky Jaroslav Vrchlický (1938) a dvakrát stejné vydání *Máchovských variací* (1936). Zakoupil si také *Tryznu na paměť národního umělce Josefa Hory* (1945) a publikaci Antonína Matěje *Píši o Josefu Horovi* (1947).

Hora Černého také přivedl k další lásce – k dílu Sergeje Alexandroviče Jesenina. „Živil jsem se jím po léta, nikdy jsem ho už nadobro z ruky nedal, leda jen odsouval na kraj stolu.“ (ČERNÝ, 1994a, s. 521) Jesenina chtěl mít vždy na dosah, do knihovny zařadil knihy *O Rusku a revoluci* (1942), *Imitátor* (1946) a *Básně* (1931).

Rovněž v díle Josefa Palivce vnímá bergsonovské „plynutí času“, Palivce nazývá poetou trvání a básníkem učeným. Nerozsáhlé Palivcovo dílo hodnotil prostřednictvím srovnání s Paulem Valérym. (ČERNÝ, 1992c, s. 858) V Černého knihovně se nachází Palivcovy sbírky *Pečetní prsten* (1941), *Síla* (1943), dvousvazková *Poezie stále budoucí* (1961), *Následování* (1945), *Eseje a vzpomínkové knihy Památce Josefa Palivce* (1976) a *List Josefu Palivcovi* od Jiřího Kuběny (1967). Černého pozůstalost pak obsahuje rukopisnou dedikovanou báseň *Naslouchání* a báseň *Spáč* i rukopisy Černého článků věnované Palivcově osobnosti a dílu.

5.9 První sešit o existencialismu

Není příliš překvapivé, že náklad Prvního sešitu o existencialismu, tenké brožury vydané nakladatelem V. Petrem v roce 1948, byl brzy rozebrán. Obsahoval totiž Černého plnohodnotný úvod k existencialismu. Autor Sešitu mj. vycházel ze svých přednášek na Filozofické fakultě UK, které zde proslovil v zimním semestru 1947 – 1948. Černý ve svých Pamětech popisuje zájem čtenářské veřejnosti o překlady z díla Jean-Paula Sartra, Alberta Camuse, Jeana Anouilha, Simone de Beauvoir, Jeana Geneta, jejichž obliba se pravděpodobně projevila v nečekaném úspěchu publikace. (ČERNÝ, 1994, s. 360)

Černý přibližuje existencialismus - filozofický a literární směr – nejprve určitými analogiemi s ruskou a francouzskou románovou tvorbou Tolstého a Gida, jejichž hrdinové prožívají pocit životní absurdity (Nataša Rostovová v románové fresce Vojna a mír) nebo se jejich osobnost formuje v utrpení (Gidův Prometheus). V dalších kapitolách Sešitu Černý popisuje základní východiska existenciální filozofie, kterými jsou subjektivita individua a existence jako jediná přímo poznatelná skutečnost. (ZOUHAR, 2013, s. 43)

Náznamy existencialismu spatřoval Černý také v díle Friedricha Nietzscheho. Podle svých slov se Černý v mládí zabýval „svým idolem“ značně, jeho dílo stálo za studium, zajímal se např. o Nietzscheho vliv na André Gida a o Nietzscheho pocit osamocení, v Černého knihovně se nachází kniha Františka Krejčího o Nietzsche (1902). Později další Nietzscheho knihy Černý možná vyřadil, jelikož obsahovaly spíš „rozjitřené city“ než filozofické myšlenky. (BĚLOHOUBEK, 1998, s. 119, s. 163)

Podle Černého již nějakou dobu před Sartrem existovalo společenské klima, ve kterém se objevovaly životní postoje a prožitky, které byly později spojovány s existencialismem. To se projevilo především v díle filozofů Sorena Kierkegaarda, v jehož díle rozpoznal jednu z hlavních zásad existencialismu – odpovědnost za svůj život. Z fenomenologů Černý věnuje pozornost Karlu Jaspersovi, u něhož vyzdvihuje chápání existence jako situovanosti. Nejdůležitější přínos pro filozofii existenci spatřuje v díle Edmunda Husserla, který existencialismu poskytl fenomenologickou metodu.

Martin Heidegger, žák Husserlův k tomu rozvinul filozofii bytí, v jejímž středu je člověk, jehož existence je určena jednak vržeností do světa a jednak jistotou konečnosti, z nichž roste vědomí absurdity existence a její úzkostnost. Duchovní atmosféru Paříže spoluutvářeli filozofové z různých částí Evropy prchající před nacismem.

Podle Černého pozoruhodnou zvláštností existencialismu je, že se vyjadřuje jak filozofickou úvahou, tak beletristicky. Za jednoho z nejvýznamnějších zástupců

existencialismu považuje Jean-Paula Sartra. Sartrovy filozofické i beletristické práce (*La Nausée*, *Le Mur*) vyšly ještě před válkou, v češtině bylo po válce v nakladatelství ELK zahájeno vydávání Sartrovy románové trilogie (*Les Chemins de la liberté*). Ačkoliv měl Černý vůči Sartrovi různé výhrady, touha po svobodě, ke které se oba cítili být „odsouzení“, je spojovala. Oba se rovněž věnovali tématům hrdinství a zbabělosti, ačkoliv pro Černého představuje tato vlastnost především jednu z charakterních vlastností českého národa. Životní postoje a prožitky spojované později s existencialismem Černý rozpoznal již před válkou u Martina Heideggera a Karla Jasperse, kteří čerpali z díla Søreny Kierkegaarda a Georga Wilhelma Fridricha Hegela. Především Kierkegaardovo dílo poskytlo východisko pro existenciální filozofii. Z fenomenologů Černý věnoval pozornost Jaspersovi, nejdůležitější přínos pak viděl v Husserlově díle, na které navázal jeho žák Heidegger. (ČERNÝ, 1992c, s. 15-17)

V oddílu filozofie se v Černého knihovně nachází Hegelova dvousvazková *Wissenschaft der Logik* (1951), knihy o Hegelově filozofii od Ivana Dubského (1927) a René Serreaua (1965), Heideggerův životopis napsaný Pierrem Trotignonem (1965) a Jaspersovy knihy *Antwort : zur Kritik meiner Schrift "Wohin treibt die Bundesrepublik?"* (1967) a *Autobiographie philosophique* (1963). (BĚLOHOUBEK, 1998, s. 121)

Velká část Prvního sešitu o existencialismu je věnována představiteli Jean-Paulu Sartrovi. A to i přesto, že ho Černý nepovažoval za zvlášť velkého filozofa. Právě na Sarterovi Černý demonstroval, jak se existencialismus projevoval ve filozofických úvahách a současně i v beletrii. K tomuto představiteli ateistického existencialismu měl Černý řadu výhrad, do své knihovny nicméně zařadil francouzská vydání jeho spisů *Les mains sales* (1948), *Les mouches* (1944) a *L'existencialisme est* (1946) a také slovenské vydání *Štúdek o literatúre* (1964). Pořídil si také Sarterovy životopisy od R. M. Albérése (1936) a Roberta Campbella (1898) a knihu Vincenta Smithe *The Existencialism of Sartre* (1847). V Černého archivu se navíc dochoval Černého posudek o výboru Sarterových filozofických spisů.

Mnohem bližší než Sartre byl Černému Albert Camus. Camusovy knihy, tedy zlomek, který byl do češtiny tehdy přeložen, byly mezi českými čtenáři velmi oblíbené. (ČERNÝ, 1992c, s. 361) Černý v nich našel „nejpřiměřenější výrazy vztahu k životu a světu.“ (ČERNÝ, 1992c, s. 360) Kromě zhodnocení Camusova přínosu v Prvním sešitu o existencialismu, v roce 1979 napsal studii *Camus a morálka absurdity*.

Camusovy *Deníky* a *Člověka revoltujícího*, které měl ve své knihovně ve francouzštině, se dnes v knihovně nenachází. (BĚLOHOUBEK, 1998, s. 154) Zachovaly se však dvě publikace o Camusově životě Roberta de Luppého (1958, 1963) a kniha Josepha

Majulta Camus. Révolte et liberte. V knihovně měl Černý rovněž Camusovu korespondenci (1904) a francouzské spisy Noces (1941), Le mythe de Sisyphe (1982), Les Justes (1898), La Peste (1970), Le Malentendu (1987), L'Homme vérolté (1862) a dvousvazkové Actuelles (1969).

I další zástupci existencialismu byli jak beletristy, tak filozofy, např. představitelé ateistického existencialismu Simone de Beauvair a George Bataille; Maurice Merleau-Ponty, René Le Senna či Louis Lavelle. Křesťanskou polohu existencialismu představuje Gabriel Marcel v denících Journal métaphysique. Až na životopis Simone de Beauvair od Geneviève Gennari (1958) nebyly spisy těchto filozofů pojaty do Černého knihovny. (ČERNÝ, 1992c, s. 27, 29, 63)

5.10 Druhý sešit o existencialismu

Po únoru 1948 měl spolu s třetím vydáním Prvního sešitu vyjít Druhý sešit o existencialismu. Nakladatel Václav Petr však rukopis Druhého sešitu Václavu Černému vrátil, protože sazeči údajně odmítli text vysázet. Obě knihy se ocitly na Seznamu zakázaných knih, vydávány byly v samizdatu a Druhý sešit se knižního vydání dočkal až v roce 1992. (ČERNÝ, 1994a, s. 371)

Druhý sešit je věnován představitelům českého existencialismu, kteří začali tvořit již před válkou, za doby Protektorátu i po Únoru 1948. České představitele Černý propojil s francouzskými „životním pocitem, obsahem a tendencemi.“ (ČERNÝ, 1992c, s. 87) V překvapivém závěru Černý uvedl, že český existencialismus jako takový vlastně neexistuje, s výjimkou děl Dušana Paly, Jiřího Ortena a Jiřího Koláře. U tvorby českých autorů Ladislava Dvořáka, Josefa Hiršala, Zdeňka Urbánka, Miroslava Hanuše, Jiřího Valji, Bohuslava Březovského, Heleny Hodačové, Marie Kornelové, Ivana Diviše a Petra Kopty se jedná o literaturu ovlivněnou předválečnou situací v Evropě. (PAPOUŠEK, 2006, s. 26) V knihovně se dnes z výčtu těchto autorů nachází jen Dvořákův Kainův útěk (1974), Kterési noci (1935) a Vynášení smrti (1962), Hanušův Příběh starého mládence (1944) a Hodačové Eolova harfa (1943).

Černý zastával názor, že existuje tolik druhů existencialismů jako je existencialistů, a tak prvky existencialismu spatřoval již v díle Karla Hynka Máchy, později rovněž u Františka Halase a Vladimíra Holana. Za takové paralely byl Černý kritizován. (TYPLT, 1993, s. 7) Černý si však uvědomoval, že jeho pojetí existencialismu je subjektivní. „Významy, které mu přiřítám, jsou ovšem významy moje, mnou do něho vložené...“ (ČERNÝ, 1992c, s. 34)

Černého zájem o Máchovu tvorbu dokazuje sekundární literatura v Černého knihovně. Zastoupena je knihami Františka Krčmy Máchova oblíbená píseň (1941), Karel Hynek Mácha na Novopacku (1987), sbírkou Ani labuť ani Luna (1987), Máchovými životopisy od Marjana Zdziechowského (1895), Alberta Pražáka (1936), Bedřicha Václavka (1938) a Arne Nováka (1911). Z básnických sbírek měl třísvazkový soubor Dílo Karla Hynka Máchy (1948-50), sbírku Básně (1891) a Die sieben Sonette (1936). Máchův Máj si nejprve vlastnoručně opsal a později si jej pořídil v souborném vydání z roku 1897, ve vydáních z let 1939 i 1957 a v německém vydání z roku 1949.

Do své knihovny si Černý zakoupil Holanovu sbírky Smrt a sen a slovo (1965), Jedna jediná (1980), Víno (1970) a monografii (1982) o jeho díle. Výrazněji je zastoupena poezie Františka Halase. V knihovně má Černý celkem patnáct sbírek vydaných v češtině (Torso naděje ve dvou vydáních z let 1938 a 1945), italské vydání sbírky Imagen (1971), anglické a italské vydání Starých žen (1946, 1947) a slovenské vydání sbírky Tvář (1931). Černý rovněž vlastnil knihu Bedřich Václavěk o Františku Halasovi (1934) a Halasův dopis Daliboru C. Faltisovi a dopis Oldřicha Nouzy adresovaný básníkovi.

5.10.1 Jarní almanach básnický

Když v roce 1940 Kamil Bednář, vůdčí osobnost nejmladší básnické generace, inicioval vydání Jarního almanachu básnického, požádal Václava Černého, aby obrátil pozornost k mladé generaci, stal se editorem almanachu a napsal k němu úvod. (HAMANOVÁ, 1996, s. 288) „Za těchto okolností marně se rozhlízející po člověku, jenž by jim stanul v čele. Aniž bych Vám lichotil, zdá se mi, že jste to Vy; aspoň pro svou víru v poesii, kterou nebudou dělat všichni a která též nepřestane být poesii.“ (BEDNÁŘ, 1937, s. 1)

V úvodní stati Černý shrnuje otázky, které si básníci kladou, a společné rysy jejich básní. Aniž by básníci chtěli být sdruženi jakýmkoliv programem či – ismem, promítají se do jejich tvorby stejná témata a motivy – sen, dětství, láska, bolest, samota, mateřství, osudovost, čistota, věrnost a rodná země. (JARNÍ, 1940, s. 12) Se souhlasem autorů je Černý označoval za „českou odpověď evropského literárního existencialismu.“ (ČERNÝ, 1992c, s. 871)

Hlavním tématem almanachu byly nejen obavy o osud okupovaného Československa, ale sdružoval také autory s pocitem generační sounáležitosti, pro které báseň nebyla hrou se slovy, nýbrž vyjádřením vlastních pocitů a zážitků. (JARNÍ, 1940, s. 10; HAMANOVÁ, 1996, s. 285) Právě tímto postojem byla generace „nahého člověka“, zastoupená Ivanem Blatným, Klementem Bochořákem, Hanuš Bonnem (pod krycím jménem Kohout), Lumírem Čivrným, Josefem Kainarem, Zdeňkem Kriebelem, Oldřichem Mikuláškem, Jiřím Ortenem

(pod krycím jménem Jílek), Janem Pilařem, Jiřím Danielem a Jiřím Valjou, blízká existencialismu. (ČERNÝ, 1992b, s. 202; ČERNÝ, 1994, s. 83)

Celá básnická generace dostávala pravidelný prostor na stránkách Kritického měsíčníku, řadě z nich věnoval Černý několik příspěvků¹⁰⁰ a s řadou z nich ho rovněž pojil přátelský vztah. (ČERNÝ, 1992b, s. 355) Za nejvýznamnějšího představitele, kromě Jiřího Ortena, považoval Kamila Bednáře, přestože k jeho pozdějším sbírkám byl velmi kritický. Paměť bojovníků označil za „řídový a barvotiskový referát vzpomínky na to, co bylo.“ (ČERNÝ, 1992c, s. 800) V Černého knihovně jsou zastoupeny Bednářovy sbírky Dějiny srdce (1957), Voják a poušť (1948), Po všech svatbách světa (1941), Bosé oblohy (1942), Hladiny tůní (1943), Černému dedikovaný Kámen v dlažbě (1937), Kamenný anděl (1949), Kamenný pláč (1939), Milenka modř (1939), Oddila, Roh (1954) a Veliký mrtvý (1940). Kamil Bednář rovněž v roce 1948 poslal Černého dceři Miloslavě blíže nespecifikovanou knihu. (BEDNÁŘ, 1948, s. 1)

Zdeněk Kriebel v Jarním almanachu básnickém svým příspěvkem udělal výjimku, neboť během okupace své básně odmítl publikovat. Svou tvorbu z let 1938-1946 shrnul do sbírky Alarm. Černý v něm spíše než intimního lyrika rozpoznává moderního básníka socialistického objektivismu. (ČERNÝ, 1992c, s. 788-789) V Černého knihovně je Kriebel zastoupen básnickou sbírkou S erbem lipového listu (1940).

U debutu Jiřího Koláře oceňoval Černý originalitu básnickova jazyka, Černý v Kolářovi spatřoval nový a svěží, i když někdy trochu drsný, vítr české poezie. (ČERNÝ, 1992c, s. 700) Poezii svého spolustolovníka z pražské Slavie miloval, básně Černého samy „mlčky zvaly“. Oceňoval rovněž Kolářovu svébytnost vůči jakýmkoliv školám a směrům, nazýval jej bytostným osamělcem, přestože v jeho díle rozpoznával prvky až už existenciální, nebo surrealistické. (ČERNÝ, 1992c, s. 872; LANGEROVÁ, 1996, s. 292; KOSATÍK, 2011, s. 295) Černý kriticky zhodnotil celé Kolářovo dílo, v knihovně je pak zastoupeno básnickými sbírkami Gersaintův vývěsní štít (1966), Vršovický Ezop (1966) a Tři básně (1948). Básnická díla doplňuje Kolářův životopis od Miroslava Lamače (1970). V archivu je uložen fragment rukopisu básně Mistr Sun. Součástí samizdatů uložených v Černého archivu je rovněž Černého studie Z nových kritických studií – Pokus o genetiku básníka abstraktního.

---

¹⁰⁰ Kriticky se Černý vyjádřil ke sbírce Kamila Bednáře Po všech svatbách světa, Milenka modř a Kamenný pláč, ke sbírkám Melancholické procházky a Paní Jitřenka Ivana Blatného, ke Křestnímu listu Jiřího Koláře. Kolářovi rovněž sestavil básnický portrét, stejně jako Hanuši Bonnovi. (KM, 1939, s. 131-133; KM, 1940, s. 75-78; KM, 1940, s. 134-136; ČERNÝ, 1992c, s. 654; ČERNÝ, 1992c, s. 698; ČERNÝ, 1992c, s. 752; ČERNÝ, 1992c, s. 871)

V básnickém díle Hanuše Bonna, k jehož dílu napsal úvod, rozpoznal Černý autorovu lásku k poezii Fráni Šrámka, stejně jako další básnickovy vzory Josefa Horu, Antonína Sovu, později R. R. Rilka a Jiřího Ortena. Přes Bonnovu mladickou naivitu, Černý ocenil zachycení atmosféry předválečné Evropy, pocitů nejistoty, úzkosti a strachu. (ČERNÝ, 1992c, s. 752-754) V knihovně jsou zařazeny dvě sbírky Tolik krajín, která je Černému dedikována, (1963) a Dvěma nepřítomným (1978). V Černého archivu se dochoval rukopis Černého fejetonu Připomínka Hanuše Bonna.

Za nejprovokativnějšího básníka z celé skupiny kolem Jarního almanachu považoval Černý Oldřicha Mikuláška, jehož sbírky Druhé obrázky (1986) a Rybky (1963) měl ve své knihovně. Četl ale také sbírku Podle plotu a Mikuláškovy sbírky srovnával s Poezií Jiřího Ortena. (ČERNÝ, 1992c, s. 801-802)

Dalším představitelem Jarního almanachu, jehož poezie měla pro Černého zvláštní význam, byl Ivan Blatný. Připomínala Černému totiž Brno a dobu, kterou v moravské metropoli strávil. Blatného Melancholické obrázky si Černý do knihovny zakoupil ve dvou vydáních z let 1917 a 1918.

5.10.2 Jiří Orten

Jiří Orten je jedním z autorů, ke kterým se Černý opakovaně vracel. Již ve čtyřicátých letech publikoval recenze a studie o Ortenově poezii v Kritickém měsíčníku (např. Karel Jílek Cesta k mrazu, Jiří Jakub Ohnice). (KM, 1940, s. 324-326; KM, 1941, s. 240-242) Ve druhém sešitě o existencialismu napsaném v roce 1948 věnoval Černý obširnou kapitolu právě básnické osobnosti a dílu Jiřího Ortena. (ČERNÝ, 1992d, s. 78-99) „...Orten byl největší básnický talent svého pokolení, ryzejší a přesvědčivější lyrický talent se od jeho let a života v české poezii neobjevil dodnes.“ Takto Černý hodnotil Jiřího Ortena v roce 1964. (ČERNÝ, 1992b, s. 287)

Právě Orten z nastupující generace básníků podle Černého reflektoval evropský existencialismus a stal se tak mluvčím nejen své generace, ale mluvčím napříč všemi generacemi. (ČERNÝ, 1994, s. 110) Byl představitelem existencialismu před existencialismem, podobně jako André Gide. (ČERNÝ, 1994, s. 83-84, s. 360)

Ortena a Černého pojilo přátelství, vážil si ho nejvíc z celé generace (vyměnili si spolu několik dopisů), a tak Ortenova předčasná smrt Černého hluboce zasáhla. S mladým nadějným básníkem se rozloučil v 8. čísle Kritického měsíčníku, vzhledem k politické situaci však Ortena nemohl v článku ani jmenovat. Spolu s Františkem Halasem měl Černý projev na Ortenově tryzně. (ČERNÝ, 1992b, s. 287; HIRŠAL, 1991, s. 176; KM, 1941, s. 240-242)

Po válce Černý připravil posmrtné vydání Ortenova díla, které doprovodil doslovem a doplnil Ortenovým básnickým profilem. Za tímto účelem Ortenova rodina zapůjčila Černému deníkové Sešity. Veřejnost se s nimi seznámila až na konci 50. let, kdy byly tyto deníkové záznamy vydány tiskem. Ještě v roce 1979 měl od Ortenova intimního přítele v úschově svazek jeho pokusů a náčrtů, který chtěl rovněž uveřejnit. (ČERNÝ, 1994, s. 83) Na vydání Ortenových próz a prozaických zlomků *Eta eta žlutí ptáci* v Severočeském nakladatelství reagoval Černý v roce 1967 recenzí *Svazek neznámých próz Jiřího Ortena*. (ČERNÝ, 1992c, s. 832) O rok později kriticky zhodnotil titul *Čemu se báseň říká*.¹⁰¹

V Černého archivní pozůstalosti se dnes žádné Ortenovy rukopisy nenacházejí, archiv obsahuje pouze Černého přípravné poznámky k článkům o Ortenově osobnosti a tvorbě. Ale v knihovně je několik svazků Ortenova díla – básnické sbírky *Čítanka jaro* (1939), *Cesta k mrazu* (1940), *Veliké stmívání* (1987), turínské vydání *La cosa chiamata poesia* (1969), *Ortenovy Deníky* (1958), *Výběr z malířského díla* (1974) a *Pro děti. Knížka naslouchajícím* (1967). Kolekci Ortenova díla doplňuje životopis od Josefa Kociána (1966) a výstavní katalog k 50. výročí Ortenova úmrtí.

5.11 Literatura o existencialismu

Přestože se Černý zhruba v 50. letech přestal filozofií soustavně zabývat, filozofickou literaturu stále sledoval. Existencialismus vnímal Černý jako stále aktuální filozofii, neboť ho vstřebaly nové filozofické směry, především tzv. morální filozofie. (BĚLOHOUBEK, 1998, s. 119)

Černého názory na filozofické knihy a na její autory zahrnul Antonín Bělohoubek do své knihy *Rozhovory s Václavem Černým*. Černý Bělohoubkovi doporučil knihy Augustina Smetany, kterého označil za prvního významného hegelovce. Bělohoubkovi doporučuje Smetanovy spisy ke studiu, aby si doplnil všeobecný přehled. Oceňoval rovněž polemiky Miroslava Dvořáka a Ivana Dubského, přestože oba autoři s Černého pojetím existencialismu nesouhlasili. (BĚLOHOUBEK, 1998, s. 121, s. 140) Odrazoval Bělohoubka naopak od knih Františka Götze. Studii o existencialismu považoval za povrchní a mělkou, vše měl podle Černého pouze vyčtené z popularizačních článků. (BĚLOHOUBEK, 1998, s. 140, s. 179)

Ve své knihovně kromě těchto autorů měl ještě spisy *Marxisme, existencialisme* od Jeana Lacroixa (1966), *Petit histoire de l'existencialisme* od Jeana Wahla (1947),

---

¹⁰¹ Plán vydat Ortenovu pozůstalost měl také Kamil Bednář, Černý spolupracoval na výboru také s Erikem A. Saudkem.

Introduction aux existentialisme od Emmanuela Mouniera (1947), Existencialisme et pensée od Rogera Troisfontaina (1946) a L'Existencialisme od Paula Foulquita (1946).

5.11.1 Jan Patočka

Dalším významným filozofem zabývajícím se existencialismem byl Jana Patočka. Černý Patočku považoval za svého blízkého přítele, seznámili se již během univerzitních let na semináři profesora Krejčího, a zůstali až na výjimky přáteli po celý život. „Znal jsem ho [Patočku] lépe než kdokoliv jiný mezi dosud živými našimi vrstevníky, byli jsme druhý od svých prvních univerzitních dnů, bývaly doby, kdy jsme se vídali denně, znali jsme navzájem svoje názory a myšlenky, stýkali jsme se osobně i v rodinách, viděl jsem vyrůstat jeho děti.“ (ČERNÝ, 1994, s. 348)

Oba východočeské rodáky navíc spojovaly podobné životní osudy a profesní zájmy. Na Univerzitě Karlově Patočka studoval slovanskou filologii, filozofii a romanistiku, v roce 1928 odjel na studia na pařížskou Sorbonnu. Po doktorátu působil jako stipendista na univerzitách v Německu, kde se stal žákem Edmunda Husserla. Krátce působil v Kutné Hoře, mezi lety 1934-1944 učil na pražských gymnáziích, později na pražské a brněnské univerzitě, zájem o Patočku měly také univerzity zahraniční. (BLECHA, 1997, s. 31)

Jako tajemník působil v Jednotě filosofické a v Circle philosophique de Prague, kde se sdružovali univerzitní studenti, kteří uprchli z fašistického Německa. (TRETERA, 2011, s. 198) Během druhé světové války Patočka pomáhal rodinám zatčených, na sklonku války byl totálně nasazen na stavbě. Během válečných let publikoval v Kritickém měsíčníku několik svých článků¹⁰² a redigoval časopis Česká mysl. (BLECHA, 1997, s. 159) V roce 1949 byl nucen opustit Karlovu univerzitu, od 50. let pracoval v Ústavu T. G. Masaryka, později ve Výzkumném ústavu pedagogickém, od roku 1964 ve Filosofickém ústavu AV. V roce 1968 byl Patočkovi na krátkou dobu umožněn návrat na univerzitu, než byl v roce 1972 penzionován. Při návštěvě Sartra a Beauvoirové v Praze v roce 1968 byl jedním z domácích filozofů, kteří hosty přivítali ve Filosofickém ústavu ČSAV. (TRETERA, 2011, s. 324)

Při soudním procesu proti hudebním skupinám Plastic people of the Universe a DG 307 organizoval petici za jejich propuštění. Proces s hudebníky vyústil v prohlášení Charty 77, jejímž třetím mluvčím se měl na návrh Jiřího Němce stát právě Patočka. Patočka se funkci rozhodl přijmout pod podmínkou, že mluvčího nebude chtít vykonávat Václav Černý, který

---

¹⁰² Jednalo se o články Myšlenka vzdělanosti a její dnešní aktuálnost, Úvaha o porážce, Životní dráha a životní amplituda, O filosofii dějin, Světový názor, obraz světa, filozofie. V samostatní knižnici Kritického měsíčníku Svazky úvah a studií vyšlo několik Patočkových knih. (KM, 1938, s. 241-253; KM, 1938, s. 380-382; KM, 1939, s. 101-106; KM, 1940, s. 217-223; KM, 1942, s. 79-87)

byl podle Patočky vhodnější osobou. Černý do té doby považoval Patočku stran politického dění spíše za zdrženlivého, nerozhodného a loajálního vůči režimu. Na čas se kvůli Patočkovým postojům přestali stýkat, avšak právě Patočkovy aktivity v procesu s hudebními skupinami a v Chartě 77 vedly k usmíření obou přátel. (BLECHA, 1997, s. 183-187; BĚLOHOUBEK, 1998, s. 87) Ze zdravotních důvodů se Černý nemohl zúčastnit Patočkova pohřbu, s přítelem se rozloučil alespoň statí Za Janem Patočkou datovanou 18. března 1977, která vyšla v Indexu v roce 1980. Černý také přispěl do sborníku Jan Patočka: první skica k podobizně. Původně měl širší plány, chtěl rovněž Patočkovi věnovat knihu, kde by zhodnotil Patočkův filozofický přínos, ale k jejímu napsání nakonec nedošlo. (BĚLOHOUBEK, 1998, s. 20, s. 95)

Hlavní část Patočkova rozsáhlého díla je věnována filozofii, ale jeho publikované stati dokládají široký kulturní rozhled daný Patočkovými rozmanitými zájmy. Velký vliv na Patočku měl v tomto ohledu jeho otec, filosof a pedagog. Zabýval se dílem fenomenologů Husserla, Heideggera a Jasperse. (TRETĚRA, 2011, s. 189) Zhodnotil rovněž filozofický přínos J. A. Komenského a T. G. Masaryka. Zabýval se také Máchovou osobností, která Patočkovi poskytla příležitost analyzovat nadčasové filozofické motivy v Máchově básnickém díle. (PATOČKA, 1944, s. 7; PATOČKA, 1967, s. 185) Řadu filozofických děl také přeložil.¹⁰³

Obdobně jako Černý Patočka často prováděl své přátele po Praze a vyprávěl jim o kulturních, uměleckých a literárních reáliích. (BLECHA, 1997, s. 79) Spolu s Jindřichem Štyrským, Toyen a Václavem Navrátilem Patočka a Černý často rozmlouvali o filozofii. (ČERNÝ, 1994a, s. 298) Černý považoval Patočku za významného filozofa, kterého si hluboce vážil, „za osobnost mravní a charakter, za příklad a vzor lidskosti české.“ (ČERNÝ, 1994, s. 350)

Do knihovny si Černý zakoupil Patočkovy spisy *L'état présent des études* (1959) a *Aristoteles, jeho předchůdci a dědicové: studie z dějin filosofie od Aristotela k Hegelovi* (1964). Kniha *Vybrané spisy Jana Ámose Komenského svazek I* (1982) je Patočkou dedikován. V Černého pozůstalosti se také nachází separát z Patočkových *Fenomenologických spisů Co je existence*, ve které si Černý zatrhával a Patočkovi pokládal otázky, které v něm text vyvolával. V Černého archivní pozůstalosti se rovněž dochovaly poznámky z četby nazvané *Patočka-TGM*. Patočka Černému také věnoval a dedikoval studii o

---

¹⁰³ Převážná část Patočkova díla nemohla vyjít za jeho života, publikovat mohl v samizdatu a exilových edicích. Výbor z Patočkova díla vyšel v 80. letech v Německu, řada jeho studií byla přeložena do francouzštiny, angličtiny, italštiny a španělštiny. Od 70. let byly organizovány Patočkovy bytové semináře.

J. J. Rousseauovi, která byla příspěvkem do sborníku *Acta universitatis carolinae – Philosophica et historica* No. 2 z roku 1963.

6 Literární archiv Václava Černého

Osobní fond deponovaný v Památníku národního písemnictví spolu s knihovnou nabídl instituci sám Václav Černý. Osobně vybral část fondu, především korespondenci, doklady a rukopisy, které měly být uloženy pod krycím názvem jako archiv Kritického měsíčníku. První část byla Památníkem zakoupena 5. 5. 1982 a obsahovala část dokumentů Obce československých spisovatelů z podzimu roku 1938, které byly vyčleněny jako samostatný fond. Následující rok v dubnu byla Památníkem zakoupena druhá část osobního fondu a spolu s knihovnou došlo v roce 1989 ke koupi třetí části. Celkem se jedná o 60 kartonů a zhruba 5967 archivních jednotek. Fond je roztríděn na doklady, korespondenci, rukopisy, tisky a výstřižky, fotografie, dokumentaci ke knihovně a archivu a varia.

Doklady obsahují např. nakladatelské smlouvy, doklady dokumentující Černého život, suvenýry z cest, seznam posluchačů jeho univerzitních přednášek, sešity s jazykovými cvičeními apod. Do rukopisů jsou zahrnuty texty Václava Černého, většinou psané do sešitů, i cizí rukopisy zasílané Černému, univerzitní přednášky i přednášky přednesené mimo akademickou půdu, studie, přednášky a články, edice, překlady, soubory textů připravené pro knižní vydání, drobné články, fejetony a recenze, pracovní materiály, přípravné poznámky (nejpočetnější poznámky se dochovaly k Černého pamětem a ke Knížce o Babičce, kde jsou zařazeny i poznámky Černého otce), dokumenty vztahující se k druhému odboji (svědectví, dopisy, výstřižky, prohlášení, dotazník o odbojové činnosti) a výpisky. Mezi cizími rukopisy se nacházejí většinou strojopisné články nabízené Černému k vydání či posouzení, články o tématech, která Černého zajímala, diplomové a dizertační práce, lektorské posudky Černého článků, poezie a překlady.

Z tisků a výstřižků se dochoval pouze zlomek původního archivu, přesto však dokumentují rozsáhlou literární činnost Václava Černého. Zařazeny jsou jak vydané studie, články, separáty a tisky, tak výstřižky zabývající se Černého dílem a výstřižky archivované jako pracovní materiál o českých a světových autorech a literárních tématech, která Černého zajímala. Nejpočetnějšími položkami jsou výstřižky Černého fejetonů z let 1957-1974 a výstřižky z časopisu Host do domu. Černý si také archivoval pozvánky na přednášky z let 1947-1978.

Nejméně obsáhlou část osobního fondu tvoří fotografie zpodobňující Černého s rodinou a s přáteli a také negativy blíže neurčených francouzsky psaných dopisů. Méně početná jsou také varia zahrnující texty využitě pro články a studie, dedikace a opisy cizí korespondence.

Nejrozsáhlejší položkou v soupisu je 39 kartonů korespondence zahrnující období především z 30. až 80. let 20. století a obsahující dopisy přijaté i odeslané, osobní, korporační, cizí. Zahrnuty jsou také koncepty některých dopisů.

Čtvrtou část fondu Památník získal na přelomu let 2011/2012 od zetě Václava Černého Ing. Josefa Pavlíka. Tato poslední část archivního fondu je početně menší, ale přesto významně doplňuje předchozí akvizici. Druhý celek fondu je členěn stejně jako první část na doklady, korespondenci, rukopisy, tisky a samizdaty, výstřižky, dokumentaci a varia. V osmnácti kartonech jsou uloženy doklady dokumentující život Václava Černého, méně obsáhlá korespondence vlastní (především z Dijonu), cizí, rodinná a korporační, vlastní i cizí tisky a samizdaty, xerokopie Černého děl, výstřižky pro druhý a třetí díl Pamětí (přes 600 ks), výstřižky článků převážně z 60. let, výstřižky o dílech Černého z rozmezí let 1937-1969, články z let 1919-1972 (významný je zejména soubor z let 1968-1969 a soubor mapující mediální štvanici z let 1970-1972), studie, přednášky, pracovní poznámky a materiály, varia přednášek, cizí rukopisy polemizující s Černého dílem (I. M. Jirous, J. Chaloupecký) či báseň Petřín Jaroslava Seiferta věnovaná Černému k Vánocům 1950. Tato část fondu posloužila pro vydání Černého díla po roce 1990 např. Otakarů Mališovi, kterého Černý školil v roce 1969 a který vydal část Černého přednášek a další Černého díla. Fond zahrnuje celé Černého publikované dílo, chybí jen rukopisy kompletních Pamětí, První sešit o existencialismu a *Essai sur de la titanisme*.¹⁰⁴ Fond uložený v Památníku národního písemnictví doplňuje sedm novinových výstřižků s texty Václava Černého, které jsou uloženy v Archivu Akademie věd v Drobných fonděch.

6.1 Kritický měsíčník

V lednu 1938 založil Černý ve spolupráci s Juliem Firtem *Kritický měsíčník*. Měsíčník vycházel u Františka Borového desetkrát ročně, Černý měsíčník redigoval, tajemníkem redakce se stal Jiří Pistorius. Založení revue pro literární a uměleckou kritiku zřejmě urychlila smrt F. X. Šaldy; Černý přímo navazoval na Šaldův *Zápisník* a na Šaldovu koncepci kritiky. (FIRT, 1972, s. 162, MED, 2010, s. 110; ČERNÝ, 1994a, s. 16)

Pro odmítání rasisticko-nacistických myšlenek a díky podpoře ovzduší demokratického humanismu a kultury první republiky a rovněž díky udržování styků s cizinou se *Kritický měsíčník* stal jedním z center druhého odboje. Do redakce dokonce přicházely žádosti o pomoc při zařazení do armády nebo žádosti o pomoc k emigraci.

---

¹⁰⁴ *Essai sur le titanisme* (1935) se zachovala alespoň v Černého knihovně.

(ČERNÝ, 1992a, s. 79, s. 82 s. 89, s. 190; JELÍNEK, 1993, s. 4) Měsíčník poskytoval publikační prostor nejmladší básnické generaci, významným autorům generace starší, zahraničním autorům, mnoha spisovatelům komunistickým i židovským. (ČERNÝ, 1992a, s. 355, s. 358)

Kromě publikování původní literatury měl Kritický měsíčník sloužit aktuální umělecké kritice, literární historii a teorii i uměnovědě. (ČERNÝ, 1992b, s. 23) Černý na stránkách Měsíčníku hbitě reagoval na politickou situaci. Např. po odebrání Podkarpatska zařadil články o jejím soudobém básnictví, po napadení Polska vyšel v KM výběr polských básníků. Černý představoval čtenářům zakázanou německou literaturu, švédskou lyriku či soudobou slovinskou poezii, nevyhýbal se ani slovenským kulturním otázkám, které u nás měly nízkou publicitu (ČERNÝ, 1992a, s. 88) Z beletrie uveřejňoval Kritický měsíčník pouze poezii, ještě před knižním vydáním zde byly uveřejněny Halasovy sbírky *Torso naděje*, *Počasy*, *Naše paní Božena Němcová*; *Horův Jan Houslista*; *Holanova Noc ze Snu* či *Palivcův Hrozen*. (ČERNÝ, 1992b, s. 80-81, s. 90-93)

Kritický měsíčník měl pravidelné rubriky; *Básně – původní a přeložené*, *Kritické stati a úvahy*, *Průhledy* (nová poezie, próza či esejistika), *Diskuse* (někdy též *Diskuse*, *vyznání*, *aktualita*), *Kresby* a *Na okraj doby* (někdy též *Poznámky*), v níž vycházely drobné zprávy a literární poznámky. Své kritiky zde publikovali Josef Dostál, Pavel Eisner, Antonín Hrubý, Ota Jahoda, Karel Jánský, Jaroslav Janů, Jan Linhart, Jiří Pistorius, Karel Polák, Bohumil Polan a Karel Růžička; překlady přispívali Karel Brušák, Gustav Francel, František Hrubín, Svatopluk Kadlec, Adolf Kroupa, Marie Marčanová či Jiří Orten; filozofické stati otiskoval Jan Patočka; o divadle psali Jan Kopecký a Karel Kraus; o filmu pak Josef Branžovský.

Nejednou vyvolaly články uveřejněné v Kritickém měsíčníku nesouhlasnou reakci Černého oponentů či autorů, jejichž dílo nebylo na stránkách KM hodnoceno kladně. Např. Vojtěch Jirát komentoval Černého článek o románu Františka Kožíka *Největší z Pierotů*. „Vážený pane docente, milý příteli a zlomyslná ohavo, nad tím Vaším Kožíkem vládne v Praze jeden pokřik, ne sic zrovna zděšení, ale něčeho podobného. Zvlášť ty poslední 'citáty' dojaly všeobecně.“¹⁰⁵ (JIRÁT, nedat., s. 1) Kožík si odmítavé soudy od Černého nenechal líbit a Kamil Bednář Černého upozorňuje na 1. číslo časopisu *Kolo*, ve kterém Kožík otiskl reakci na Černého články. (BEDNÁŘ, 1941a, s. 1) Ve velké oblibě neměl Měsíčník ani Vojtěch Rozner, který jej prý označil za „prachobyčejný nakladatelský časopis, obstarávající

---

¹⁰⁵ Černý, Václav. O F. Kožíkovi (*Největší z pierotů*). In: *KMk*, 1939, s. 447-455. V Černého pozůstalosti se dochoval soubor opisů ke kauze s Františkem Kožíkem, které Černý využil pro třetí díl svých *Pamětí*.

obchodní a též i kamarádkou reklamu.“ (POLAN, 1940, s. 1) Roznerovu výtku tlumočil Černému Bohumil Polan a byla vyvolána neotištěním recenzí o Roznerových knihách.

Černý si byl přisnosti a nevybíravosti svých soudů vědom, v roce 1940 si od svého přítele a spolupracovníka Kamilla Reslera vyžádal právní posudek o člancích Fedor Soldán: Tři generace a Nad Oldřicha Králíka není. Resler analyzoval v předložených příspěvcích veškeré výrazy a slovní obraty, které by mohly být vyloženy negativně. Seznam výrazů, které mohly být v Černého člancích napadány, obsahuje Příloha (obr. 22). (RESLER, 1940, s. 1-5)

V červenci roku 1946 sepsal Václav Černý Oběžný list příspěvatelům Kritického měsíčníku, ve kterém oceňuje práci svých spolupracovníků, díky níž si časopis vydobyl přední místo v české kultuře. Vysokou laťku chtěl v KM udržet, zároveň však vnímal jisté limity, které KM ještě měl. „Já osobně nejsem však časopisem zcela spokojen. Mám za to, že nyní, v letní přestávce, přišla chvíle, abychom si vymezili pro další práci několik pevných zásad.“ (ČERNÝ, 1946, s. 1) V sedmi bodech shrnuje požadavky, kterými se měli autoři při psaní pro Měsíčník v budoucnu řídit. V prvním a druhém bodě připomíná Černý ideové hodnoty Kritického měsíčníku – naprostou nezávislost a socialistický humanismus. Prosil proto autory, aby si těchto hodnot byli i nadále vědomi, neboť byly pro Kritický měsíčník důležité nadále. Třetí a čtvrtý bod se již týká redakční práce. Autoři mají své příspěvky zasílat včas a výběrem témat reagovat na aktuální situaci. Zároveň je prosí, aby články byly kratší. Jednak se vše důležité a podstatné dalo říct stručně, jasně a přímo, jednak se kvůli dlouhým studiím často nedostalo na všechny příspěvky, kterých měl Kritický měsíčník více, než mohl otisknout. (ČERNÝ, 1946, s. 1) V pátém bodě se Černý věnoval kvalitě kritických statí. Prosil o větší přisnost v hodnocení knih. Připomíná, že rok 1945-1946 byl „žalostně bídný“, přesto však není třeba vyzdvihovat průměrné knihy. S tímto požadavkem souvisí i body následující. Kritici Kritického měsíčníku nemusí psát o každé knize, která vyjde, neboť i odmítavou kritiku uveřejňovanou na stránkách časopisu si musí autor zasloužit. Pokud už je třeba špatnou knihu či špatného autora komentovat, má se tak dít v rubrice Na okraj doby, kterou by Černý rád rozvíjel a uveřejňoval v ní příspěvky „z našeho literárního a kulturního života v nejširším slova smyslu.“ (ČERNÝ, 1946, s. 2)

V důsledku útlu činnosti Obce spisovatelů se kolem Kritického měsíčníku postupně soustředil Kruh spisovatelů, který chtěl chránit svobodu tvorby a projevu. František Kovárna inicioval vydávání knižnice Svazků úvah a studií, nakladatel Václav Petr pak v této edici vydával samostatné eseje a úvahy z různých oborů. Dvouarchové sešity byly uveřejňovány dvakrát až čtyřikrát za měsíc. Černý plánoval vydávat ještě Knihovnu moderní kritiky. „Obnovujeme jenom to, z čeho se těšily generace předchozí, ať už to byla knihovnička Času

nebo Pelclova Kritická knihovna.“ (KM, 1948, s. 3) Ročně měly vycházet dva až tři svazky vybraných kritických děl, tituly z literárně vědní a moderní kritické teorie, studie a úvahy, které vznikaly okolo Kritického měsíčníku. Redaktorem měl být rovněž Václav Černý; do edičního programu byly zařazeny knihy La Critica Benedetto Crocea, Výbor kritických úvah a esejí André Gida, Pohled na francouzskou literaturu této chvíle Jeana Girarda, Film a slovesné umění Josefa Novotného, Co je literatura? Jean-Paul Sartra, Psychoanalyse und Literaturwissenschaft Waltera Muschga a Neklidní dobyvatelé Václava Černého. Bohatý výčet, který měly rozšířit ještě výběry z literárně kritických statí Karla Marxe a Wilhelma Diltheye, nakonec nebyl realizován. (ČERNÝ, 1992a s. 88, s. 98-99; KM, 1948, s. 3)

Kritický měsíčník byl mezi čtenáři velmi populární, náklad rostl i za války a dosáhl až dvaadvaceti tisíc výtisků. Německé úřady však začaly jednotlivá čísla cenzurovat, např. z dvojčísla měsíčníku byl vyškrtnut Černého článek o Halasovi. (ČERNÝ, 1992a, s. 291) Z úředního nařízení mělo být vydávání měsíčníku 30. května 1941 zastaveno. Černý byl pražskou vojenskou cenzurou Wehrmachtu vyzván, aby předložil Johnovu knihu Večery na slavníku, Černý však požadavek odmítl z důvodu rozebrání nákladu. KM také jako jediný neotiskl na své obálce V jako symbol německého vítězství.¹⁰⁶ (ČERNÝ, 1992a, s. 288, s. 293) I přesto vycházel Měsíčník ještě rok, i když v posledním pátém ročníku byl snížen rozsah časopisu o třetinu. (ČERNÝ, 1992a, s. 199-200, s. 286-287, FIRT, 1972, s. 162) Když Černý odmítl časopis poskytnout kulturnímu odboru Souručenství za jednu z jeho tiskových platform, byl z redaktorského postu odvolán a nahrazen Bohumilem Novákem. (ČERNÝ, 1992a, s. 293; ČERNÝ, 1992b, s. 371)

V červnu roku 1945 došlo k obnovení Kritického měsíčníku, který se stal formálním orgánem Syndikátu českých spisovatelů. Vycházel ve stejném rozsahu, ovšem z měsíčníku se kvůli pružnosti a aktuálnosti stal čtrnáctideník, častá byla dvojčísla a trojčísla. Měsíčník se díky svému pojetí socialismu jako pluralitního a na demokratických principech založeného společenského systému s důrazem na tvůrčí svobodu dostával do střetu s marxistickým pojetím socialismu prezentovaného např. v Rudém právu či Tvorbě. Černého snaha vymezit pojem socialismus a spory s komunistickými spisovateli (např. problematika vztahu umělce a státu, udělování vyznamenání žijícím osobám, odmítání stalinských represí) vedly nakonec k

---

¹⁰⁶ Absenci symbolu a Černého odvalu na titulní stráně KM obdivoval ve svém dopise Bohumil Polan. (POLAN, 1941, s. 2)

zastavení Měsíčníku.¹⁰⁷ (ČERNÝ, 1992b, s. 371-372) Poslední říjnové nedokončené číslo vyšlo v roce 1948.

O dvacet let později na měsíčník, který ohmataný a potrhaný koloval tajně mezi lidmi, vzpomínal Václav Havel. Jaký význam Kritický měsíčník měl pro čtenáře, se dozvídáme také z korespondence s bratrem Vladimírem, který Černému sděluje v dopise ze září 1970, že si jeho dobrý známý nechal všechna čísla svázat do luxusní kůže. (ČERNÝ, 1995, s. 26; ČERNÝ, Vladimír, 1970, s. 1)

6.1.1 Korespondence Kritického měsíčníku

Korespondence Kritického měsíčníku odhaluje nejen samotné fungování redakce (zasílání příspěvků, honoráře, výběr témat, spolupráci mezi jednotlivými autory, komunikace s redaktorem)¹⁰⁸, ale také vztah autorů, kolegů, bývalých studentů i zcela neznámých osob k Václavu Černému. Některé dopisy mohou také sloužit jako představení dnes již neznámých pisatelů, kteří pravidelně přispívali do Měsíčníku, ale jejich další práce nám již není známá a nemáme o nich žádné bližší životopisné údaje (Ota Jahoda, Jindřich Pinkava).¹⁰⁹ Některé dopisy jsou také zdrojem cenných informací o reakcích čtenářů uveřejňovaných článků (Vojtěch Jiráť), reakcí Černého i Černého přátel, dobového kontextu (Kamill Resler, Bohumil Polan) i o vnímání historických událostí ve společnosti (Bohumil Novák).

Černý byl při uchovávání a třídění své rozsáhlé korespondence velmi pečlivý. K řadě nedatovaných dopisů, jichž je v archivu velké množství, sám tužkou či červenou pastelkou dopsal datum. U některých dopisů poznamenal, zda již na dopis odpověděl či k čemu se dopis vztahuje, u žádostí o schůzku připsal datum a čas setkání (na dopis Vlastimila Kovaříka připsal sobota po 16. h, nebo v neděli odpoledne, na dopis Jaroslava Závady připsal tužkou rukopis vrácen 30. XII. 1940), u dopisů podepsaných monogramem doplnil celé jméno odesílatele (Pavel Eisner, A. M. Píša). S nakládáním a tříděním korespondence a archivu měl Černý zkušenost díky pořádání pozůstalosti po Jaroslavu Kvapilovi.¹¹⁰ Celkově je

---

¹⁰⁷ Černý na tato témata publikoval v letech 1945-1946 v KM články Mezi Východem a Západem, Ještě jednou: mezi Východem a Západem, Básníková trnitá cesta do socialistické společnosti, Osobnost a kolektivum, Cesta literatury k lidu a lidu ke kultuře a Sovětská čistka, česká kocovina a leccos jiného. (KM, 1945, s. 69-74; KM, 1945, s. 141-145; KM, 1945, s. 233-240; KM, 1946, s. 277-287; KM, 1946, s. 312-324; KM, 1946, s. 385-392)

¹⁰⁸ Článek o nakladatelské praxi zaslal Černému F. K. Zeman. Černého článek nejspíše zaujal, vyžádal si podrobnější informace a přiložil Černému k dopisu korespondenci s Václavem Petrem. Příloha se však v Černého archivu nedochovala. (ZEMAN, 1938a, s. 1)

¹⁰⁹ Informace o nich nejsou v databázi národních autorit ani v biografických slovnících. Černý se o těchto osobách nezmiňuje ve svých Pamětech.

¹¹⁰ Součástí korespondence s Jiřím Maškem je kopie dopisu Zdenky Kvapilové ohledně pozůstalosti po Jaroslavu Kvapilovi a Maškova žádost, aby Kvapilovou Černý přemluvil k předání dokumentů ministerstvu. S Kvapilovou hovořil již Karel Krejčí, kterému Kvapilová vyhrožovala, že archiv zničí. Na předání dokumentů však byla vázána penze po národním umělci a byt. (MAŠEK, 1951, s. 1) V Černého pozůstalosti se také zachoval

korespondence v dobrém stavu kromě jednoho potrhaného dopisu od Jaroslava Kohouta a potrhaného a zmačkaného listu od Vladimíra Holana s básní Polyfém.

Velká část dopisů či pohlednic jsou pouhými gratulacemi k narozeninám, svátku, Vánocům či přáním do nového roku (Vladimír Rohan, Adolf Kroupa, Josef Novotný, Antonín Poláček, Josef Brambora, Jaroslav Bednář, Karel Krejčí, Jan Kučera, Vladimír Bidlo), pisatelé vyřizují pozdravy z dovolené (čtyři pohlednice Jiřího Maška, pohlednice Jiřího Valji z Londýna a z Indie, Jan Noha podepsaný na pohlednici z Třeboně z roku 1950 spolu s Janem Aldou, Františkem Branislavem, Vlastíkem Školaudym, Hikmat a piktogram, Ivanem Skálou, J. Otradovicovou, Růženou a Otakarem Žižkovými), vyřizují pozdravy od společných známých (Ladislav Stehlík vyřizuje pozdrav Františku Halasovi, Kamil Bednář naopak vyřizuje pozdrav od Františka Halase, František Halas pak vyřizoval vzkazy od Josefa Palivce), informují Černého o novinkách, o společných známých (Jaroslav Bednář o F. X. Šaldovi, Bohumil Novák o celé řadě známých), zvou Černého k osobnímu setkání (Zdeněk Matouš, Viktor Fischl, Karel Jánský, Mirko Očadlík chtěl pokračovat v debatě o titanismu), připomínají či domlouvají si prostřednictvím pošty společnou práci (Ivan Diviš chtěl ve dvou dopisech konzultovat Černého doslov k Palivcově knize Síta, Oton Berkopec ve dvou listcích upomíná Černého o slíbený článek pro časopis Zvon) nebo konzultují práci, kterou mají právě rozdělanou. Někteří kolegové Černého žádali o pomoc s vyřešením problémů (Albert Pražák), probírali s Černým důležitá životní rozhodnutí (Josef Adamec prosí o radu ohledně studií ve Francii) či žádali o přímluvu u nakladatelů nebo zaměstnavatelů, se kterými se Černý znal (Miloslav Nesládek prosí o přímluvu za syna Borka, když Černý zasedal v Zemském národním výboru poprosil Josef Lanta o pečlivější obsazování úřadů školních inspektorů, Karel Kapoun prosí o přímluvu u Borových, aby vydali jeho knihu Pošeptám dětem, Jaroslav Kohout prosí o přímluvu u jakéhokoliv nakladatele, který by vydal Kohoutův debut, Marie Korrelová-Hrubešová prosí o kontrolu svého rukopisu, aby mohl být vydán v Družstevní práci). Řada autorů také Černému děkovala za zaslání výtisků Černého prací a někteří s vděčností pozornost opláceli (Josef Brambora zaslal ukázkou slovníkového hesla o Janu Ámosovi Komenském, Karel Krejčí posílá recenzi Černého knihy a děkuje za zaslání výtisku Černého práce, s Otakarem Fischerem si vyměňovali knihy pravidelně). Součástí archivu jsou také dopisy neadresované Černému (Dopis Josefu Palivcovi z roku 1945 od Fedora Soldana a dopis, který Soldan rozesílal o svém vyloučení ze Syndikátu spisovatelů, dopis Kamila Bednáře adresovaný redakci Tvorby, korespondence F. K. Zemana s Václavem Petrem, dopis

---

soukromý tisk Jaroslava Kvapila Dozpěv života z roku 1945 a opis dopisu Jaroslava Kvapila Josefu Horovi z 30. 6. 1939 s textem provolání k národu.

Pavla Eisnera redakci Kulturní politiky) a dopisy, které zmiňují zaslání příspěvků pro časopisy, které Černý redigoval před KM (pět dopisů Jiřího Maška s informací o zaslání příspěvků pro časopis Host, tři dopisy Ladislava Stehlíka oznamující zaslání veršů pro Lidové noviny).

Pouze ve dvou případech žádal o pomoc sám Černý. Karla Doskočila prosil o vyhledání materiálů o Václavu Silvestru Smrčkovi z Mnichu (1627-1700) týkající se Smrčkových spisů v muzejním archivu. Doskočilovi se podařilo pouze dohledat Smrčkovy zápisy do rodinného zápisníku otce Jana, ve kterých prokázal dobrou znalost češtiny a němčiny, o dalších literárních sklonech Smrčky nicméně zapochyboval. Odkázal Černého na knihovnu Národního muzea a na Bartošův katalog.¹¹¹ (DOSKOČIL, 1955, s. 1-2) Václava Silvestra Smrčku probíral Černý také v korespondenci s blízkým přítelem Josefem Dostálem. Bohumilu Novákovi pak Černý zaslal neznámé verše Viktora Dyka. Ačkoliv byly Novákovi zaslané verše povědomé, považoval se za znalce Dykovy poezie a ve své knihovně měl souborné vydání Dykových děl, verše zůstaly neidentifikovány. (BOUŠA, 1978, s. 1-2)

Vojtěch Jirát nabídl Černému pomoc sám, když informoval Černého o možnosti, že bude muset opět učit, a Černému hrozilo, že bude poslán do Brna. Jirát Černému radil vyřídit všechny formality, aby se tak nestalo a Černý nebyl nucen opustit Prahu. Černý tuto eventualitu nejspíše zvažoval, neboť si pasáž v dopise orámoval červenou pastelkou. (JIRÁT, nedat, s. 1)

Jen několik málo korespondentů se svěřovalo Černému s běžnými starostmi a pojil je s Černým důvěrnější vztah (J. Š. Kvapil se znal s Černého bratrem i ženou a s potěšením Černému píše, že se doslechl o jeho propuštění z gestapa, Ladislav Fikar Černého informoval o svém záměru emigrovat do Palestiny a chtěl se před odjezdem naposledy sejít). Nicméně to u ostatních odesílatelů nemusí poukazovat na méně vřelý vztah k Černému, spíše na ostých pisatelů. Řada z nich se ihned v úvodu omlouvala, že Černého obtěžuje korespondencí. Odesílatelé byli obeznámeni s Černého nechutí k dlouhému psaní a čtení dopisů i s množstvím práce, kterou Černý měl. Na důvěrnější vztah dvou pisatelů mohou poukazovat zmínky o Černého otci (Arne Novák), bratrovi Vladimírovi (Josef Lanta) a Černého ženě a dceři (Bohumil Novák, Josef Dostál, Kamil Bednář), i kondolence zaslané Černému k úmrtí otce (Bohumil Polan, kterému zemřel otec ve stejném roce jako Černému, Josef Novotný, kterému zemřel otec nedlouho po Černého tragédii, kondolence manželů Bednářových a

---

¹¹¹ František Michálek Bartoš: *Soupis rukopisů Národního muzea v Praze, díl I.* Praha: Národní muzeum, 1926. 424 s.; František Michálek Bartoš: *Soupis rukopisů Národního muzea v Praze, díl II.* Praha: Národní muzeum, 1927. 423 s.

manželů Navrátilových). Některé dopisy naopak oslovují redakci KM (Jindřich Fibich) či oslovují Černého a Bohumila Nováka (Karel Polák).

Větší část korespondence se věnuje záležitostem Kritického měsíčníku. Některé dopisy jen stroze informují o zaslání slíbeného, častokrát blíže neurčeného příspěvku pro Měsíčník (Vladimír Pazourek, Jan Pilař, Julius Heidenreich, Josef Brambora, Jaroslav Bednář, Jaroslav Zich, F. K. Zeman, Jaroslav Závada, Jiří Valja, Jan M. Tomeš, Jiří Taufer, Jiří Šotola, Ludvík Svoboda, Zikmund Skyba, Josef Hora, Vladimír Hellmuth-Brauner), jiní připojují komentář ke korekturám nebo případnému zkrácení článku. Někdy jsou zaslány příspěvky součástí dopisu (Donát Šajner), několik článků se dochovalo v Černého pozůstalosti (Josef Adamec, Kamil Bednář, František Halas, Vladimír Holan). Řada pisatelů připojila i pochvalu k již vydaným číslům KM. „Tohle (ale minulé taky) číslo měsíčníku se mi silně líbilo, jsou tam opravdu krásné a silné věci!“ (ČAPEK, 1938a, s. 1)

Většina autorů v úvodu dopisu hodnotí zasílaná díla, u nichž si jsou vědomi, že nejsou dost dobrá. Nabízejí své práce k otištění, ale počítají s tím, že je Černý nepřijme (Josef Lanta, Jiří Daniel, Věra Peková, František Listopad). V případě že by se zaslání dílo Černému nehodilo, žádají ho autoři obvykle zpět, aby mohlo být otištěno jinde (Josef Čapek prosil o vrácení polemiky s Blažičkem a Horkým, protože ji považuje za neaktuální, Kamil Bednář požádal o vrácení překladu ze slovinštiny, který chtěl vydat v Melantrichu) nebo nemají od článku opisy (Zdeněk Vančura, Josef Čapek chtěl uchovat citáty a výstřižky použité v článku). Někdy do obálky přikládají obálku či známky k vrácení příspěvku (Jindřich Pinkava, Ludvík Svoboda). Pokud Černý zaslal autorům své připomínky k zasláním textům, nevnímala je většina z nich nijak negativně, naopak je považovala za podnětné a Černého názoru si vážila (Ladislav Stehlík).

Své články k otištění nabízeli Černému neznámí studenti, studenti z fakulty, kteří navštěvovali Černého přednášky (Jan Linhart, Jiří Pistorius, František Kovárna), mladí začínající autoři (Marie Kornelová Hrubešová, Hana Janíčková, František Vrba), Černého kolegové ze studií či jiných redakcí (Pavel Eisner, František Kovárna, Arne Novák) i autoři, kteří již za sebou měli publikační zkušenosti (Josef Hiršal, František Chudoba, Ivan Jelínek, Josef Kainar, Josef Štěpán Kvapil, Oldřich Mikulášek). Řada autorů využila korespondenci s Měsíčníkem jako příležitost zaslat Černému darem své právě vydané knihy (Zdeněk Gabriel), jako možnost konzultovat s Černým nejen příspěvky pro časopis, ale rovněž další práce, kterým se právě věnovali (Viktor Fischl, Karel Jánský, Jaroslav Smetana se dotazuje na překlad Duhamelova románu *La nuit d'orange*).

Rozsah témat, kterým se Kritický měsíčník věnoval a měl v plánu se věnovat, byl značný. Někteří autoři proto žádali Černého o přidělení tématu, které mají zpracovat (Jiří Mašek, Jiří (Georges) Bělehrádek). Někteří autoři si naopak sami zamlouvali díla k recenzování (Arne Novák), dávali podněty ke zpracování (Michal Chorvát navrhl přípravu vánočního slovenského čísla, Antonín Hartl chtěl psát seriál o literatuře Podkarpatské Rusi s překlady ukázek) nebo je články vydané v Měsíčníku inspirovaly k sepsání vlastních příspěvků (Jaroslav Smetana se inspiroval článkem Poznámka mladého básníka k napsání stati o kulturní angažovanosti mladého člověka, Miroslav Novák zaslal svou báseň po přečtení příspěvku Slovo k mladým Kamila Bednáře). (SMETANA, 1940b, s. 1). Jiní si byli vědomi, že nemají vhodný materiál hodící se do tematického okruhu Kritického měsíčníku. I tak ale žádali o otištění, neboť s Černým rádi spolupracovali a vidět svůj článek právě v tomto časopise vnímali jako prestiž a výsadu (Karel Honzík, Kamill Resler). Řada autorů proto také přivítala poválečné obnovení časopisu (Josef Branžovský, Kamil Bednář) a s nadšením se Černému přihlásila do okruhu přátel Kritického měsíčníku (Ivan Blatný, Vojtěch Jirát). Pokud už byli někteří autoři nuceni Černého nabídku odmítnout, činili tak velmi neradi (Michal Chorvát, Vladimír Neff) a nejčastěji z důvodu časové zaneprázdněnosti či proto, že článek nepovažovali za vhodný pro KM (Karel Honzík).

6.1.1.1 Autoři Kritického měsíčníku

6.1.1.1.1 Josef Adamec (1914-1976)¹¹²

Josef Adamec zaslal Černému dopis 26. května 1941 po svém návratu z ciziny. Černému se chtěl Adamec připomenout, ujistit ho o svém přátelství a informovat o dění ve Zlíně, kde začal učit. „Jinak čtu samozřejmě Krit. M. a sleduji, co se děje. Ovšem kulturní dění u nás je velmi slabé.“ (ADAMEC, 1941, s. 2)

Další dopis zaslal Adamec Černému až po válce. Adamec Černého žádal, zda by Černý mohl napsat doporučující dopis pro získání studijního stipendia ve Francii. K získání takového stipendia nabádal Černý Adamec již v roce 1938, kvůli válce však Adamec tento záměr neuskutečnil. S Černým se Adamec chtěl poradit také při výběru univerzity, na které by bylo nejvhodnější studovat moderní francouzskou literaturu. (ADAMEC, 1945a, s. 1-3) Studijní pobyt Adamec nakonec musel odložit, protože nastoupil vojenskou službu v Uherském Hradišti. Odtud Černému zaslal příspěvek do Kritického měsíčníku. (ADAMEC, 1945b, s. 1) Publikovat v KM začal Adamec ale již před rokem 1941, nejpozději v roce 1940, ve kterém se ve společném příspěvku s Jaroslavem Batuškem zapojil do diskuze o mladé

---

¹¹² Středoškolský profesor a prozaik.

generaci.¹¹³ (KM, 1940, s. 380-384) V Černého pozůstalosti se zachoval ještě Adamcův příspěvek Generace mlčící (Essay ke dnům listopadovým).

Po svém návratu z vojny zaslal Adamec Černému spolu s přáním pěkných Vánoc a svátků také výtisk své knihy Zlomený kruh, která se v Černého knihovně nedochovala. „Přijměte to, pane profesore, jako výraz přátelské oddanosti i vděčnosti za podněty při studiích, jichž nezapomínám. Jistě se budete dívat na toto dílo kriticky, a já sám bych si přál, aby Krit. měsíčník přinesl recenzi, buď Vaši nebo někoho jiného povolaneho...“ (ADAMEC, 1946, s. 1) Adamcovu přání Černý vyhověl a recenze knihy Zlomený kruh Josefa Pistoria otiskl Měsíčník v následujícím roce. (KM, 1947, s. 288-289)

6.1.1.1.2 Gustav Bareš (1910-1979)¹¹⁴

S Gustavem Barešem vedl Černý polemiku ohledně svého vymezení pojmu socialismus a spor obou spisovatelů se dostal i na stránky Měsíčníku. V roce 1946 otiskl KM Barešův příspěvek Redakci „Kritického měsíčníku“, panu prof. dr. Václavu Černému a Černého odpověď Panu G. Barešovi, šéfredктору Rudého práva (článek vyšel zároveň také v časopise Tvorba). Bareš reagoval na Černého článek Básníkova trnitá cesta do socialistické společnosti. Nesouhlasil s Černého výkladem socialismu, odmítal Černého požadavek, aby československá kultura čerpala podněty z Východu i Západu. Zatímco podle Černého byli „západní“ spisovatelé potlačováni a nedoceněni, Bareš naopak upozorňoval na přílišné vyzdvihování „západních“ autorů za první republiky, a to i přesto, že jejich tvorba nebyla hodnotná. Bareš také obě kultury nevnímal jako protichůdné inspirační zdroje, nýbrž jako celek, ve kterém autoři vychází jeden z druhého a vzájemně na sebe navazují. Ve svém polemickém článku ale Bareš straní spisovatelům „východním“. (KM, 1946, s. 14-20; KM, 1946, s. 21-24)

Literárního sporu se zřejmě týkají také dvě krátké dopisnice zaslané v letech 1946-1947 Černému. V první Bareš Černého informuje o svém odjezdu do Norimberku k zasedání mezinárodního soudu, díky kterému odložil plánovanou schůzku. Černý se chtěl setkat nejen s Barešem, ale i s dalšími kulturními pracovníky, aby mohli prodiskutovat pojetí české kultury. Bareš proto Černému navrhuje, aby setkání organizoval Syndikát spisovatelů, v němž Černý působil. (BAREŠ, 1946, s. 1) Černý na Barešův požadavek reagoval žádostí na Ministerstvo informací, které mělo KM potvrdit jako orgán nezávislé kritické osobnosti. Ministerstvo Černému vyhovělo a Měsíčník již nebyl Syndikátem vydáván. (ČERNÝ, 1992, s. 70)

¹¹³Více o sporech, které vyvolal Bednářův příspěvek Slovo k mladým, BRDEK, Zdeněk. *Uprostřed noci: Kamil Bednář a skupina kolem něho* [dizertační práce]. České Budějovice: Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, 2012. 135 s.

¹¹⁴Původním příjmením Breitenfeld, komunistický novinář, redaktor, univerzitní profesor a politik.

V druhém lístku Bareš Černému vysvětluje uveřejnění poznámek k Černého článku z Kritického měsíčníku v Tvorbě. Ujišťuje Černého o své loajalitě, Tvorbu zvolil pouze proto, aby se otázky, které v článku byly řešeny, dostaly k co nejširšímu čtenářskému publiku. Navrhuje Černému, aby poznámky otiskl také v Kritickém měsíčníku, a uveřejnil i reakci svou, případně další autorů. (BAREŠ, 1947, s. 1)

6.1.1.1.3 Kamil Bednář (1912-1972)¹¹⁵

Kamil Bednář oslovil Černého poprvé dopisem v roce 1937 po uveřejnění Černého kritiky Bednářova díla v Lidových novinách. Bednář přijal Černého kritiku vděčně, je to jediné hodnocení, které nečte se smíchem nebo vztekem. Ačkoliv v úvodu dopisu Bednář napsal, že list je myšlen pouze jako poděkování a nechce se „vtírat“ do Černého přízně, jako P. S. připojuje návrh na osobní setkání, na kterém chtěl Černému tlumočit názory mladé generace na Černého práci. (BEDNÁŘ, 1937a, s. 1) Post scriptum Bednář nakonec rozepsal na celou další stranu, na které Černému vysvětlil „nové seskupování mladé generace podle nových duchovních hodnot“. (BEDNÁŘ, 1937a, s. 1) Černý pozvání přijal, s Bednářem si začali pravidelně dopisovat a od roku 1938 Bednář pravidelně zasílal své příspěvky pro Kritický měsíčník. (BEDNÁŘ, 1938, s. 1)

Mladý básník Černého často žádal o zhodnocení svého básnického díla, v jednom případě o zhodnocení románu, o kterém se pochvalně vyjádřil i František Halas. Halase měl Bednář za vzor a básnickova poetika silně ovlivnila první Bednářovy sbírky. Černý jako jeden z mála kritiků nevnímal Bednářovu inspiraci Halasem negativně, za což byl Bednář Černému velmi vděčný. (BEDNÁŘ, 1937b, s. 1) Sám Bednář v další korespondenci hodnotil Černého dílo a zasílal Černému obdivné dopisy. „...občas se stává, že jako byste vyslovil mé myšlenky, mé dosud ovšem „němé“ myšlenky...Psal jsem Vám jednou, že jsem u Vás postřehl tu část ducha nebo duše, jaká je i ve mně a jež odhaluje ve mně pocit jisté přichylnosti s Vámi...Něco, dosud velmi nezřetelného to je, co mne vábí Vám psátí a nedbati jakýchkoliv následků takové korespondence.“ (BEDNÁŘ, 1939, s. 1) Bednář vnímal vzájemnou korespondenci především jako Černého pomoc, nikoliv poučení, a prostředek konverzace, neboť oslovit Černého přímo na místech (např. v kavárně Dunaj, u Paukertů), kde se setkávali, se Bednář ostýchal. „P. S. Je-li třeba, nepřipomínejte mi tento dopis – nechce Vás připoutávat a nechci ani, abyste mne vypudil z mé plachosti.“ (BEDNÁŘ, 1939, s. 2)

Ostych Bednář postupem času překonal a Černého sám vyhledával. Často se však v kavárnách míjeli a korespondence poskytovala jisté spojení pro výměnu názorů i zasílání

---

¹¹⁵ Básník a překladatel, redaktor, vůdčí osobnost mladé básnické generace „nahého“ člověka.

příspěvků pro Kritický měsíčník. V září roku 1940 zaslal Bednář Černému pochvalná slova týkající se Černého článku o Jiřím Ortenovi (v dopise jmenován jako Karel Jílek) a svému básnickému kolegovi upřímně vzdal slova chvály. Spolu s dopisem zaslal Černému blíže neurčenou poznámku, článek o Wolkrovi z Bednářovy nedokončené dizertační práce a nabízí případně překlady z bulharské poezie.¹¹⁶ Do prosincového čísla chtěl napsat báseň o Rimbaudovi. „Četl jsem znovu Rimbauda, prózy i život. Nemám jiných slov: pane Bože, jaký básník! jaký život!“ (BEDNÁŘ, 1940a, s. 1) O měsíc později zaslal Bednář Černému dva výtisky knižního debutu Hanuše Bonna Na trati je mlha. Bednář navrhl, aby Černý knihu sám recenzoval, případně ji dal k hodnocení někomu, „kdo cítí a je schopen obhajovat bolestné.“ (BEDNÁŘ, 1940b, s. 1) V ročníku 1940 se objevily všechny zaslané básně: Fragment z „Erinyí“, Nevlídné verše, Věc i článek Skepse a smrt v poesii Jiřího Wolkerera a ještě příspěvky Bilance jedné poznámky (J. Smetana, M. T.), Nad verši Bohdana Jelínka a Skepse s smrt. Chystaný článek o prokletém básníkovi publikován nebyl, stejně jako recenze Bonnovy knihy. (KM, 1940, s. 1-2; KM, 1940, s. 2-4; KM, 1940, s. 95-96; KM, 111-112; KM, 1940, s. 188-190; KM, 1940, s. 278-279; KM, 1940, s. 291-292; KM, 1940, s. 401-408)

V roce 1941 si Bednář již dovolil i Černého korigovat v práci, připomínat články, které spěchaly, či na které Černý zapomněl. (BEDNÁŘ, 1941a, s. 1) V nedatovaném dopise, na který si Černý červenou pastelkou připsal asi 1941, byl Bednář vůči Černému ještě odvážnější. „Budeme-li moci dýchat, měli bychom, či spíše měli byste se pokusit o soustředění opravdové kultury, myslím, že teď již asi nebude rozdílu mezi např. Dur, Hal. aj., mezi mladými a starými, mezi avantgardou a tím druhým. Sám pro svou bezvýznamnost nemohu bohužel začít, čekám jen netrpělivě, kdy už pochopíte, že není času na spory.“ (BEDNÁŘ, [1941b], s. 1) Otevřenou výtku zaslal Černému také z vojny v roce 1945. „Proč nevytvoříme v Praze Kruh spolupracovníků KM, ale kruh opravdový, svobodmilovný a vážný? Nebo jest a já v něm nejsem? Cítím se mimo a pomalu se vracím do onoho postoje, jaký jsem míval před válkou...Pro klerikály příliš hrdý, pro rudé příliš bílý, pro soc. dem. příliš upřímný a pro něm. soc. příliš poctivý; vidím, že nepatřím nikam, ani k inteligenci ne.“ (BEDNÁŘ, 1945a, s. 1)

Od roku 1942 začal Bednář pro korespondenci s Černým používat hlavičkový papír nakladatelství Václav Petr. V dopisech Černého žádal o naplánování osobních schůzek, neboť Černého v kavárnách v obvyklých časech nenalezl. (BEDNÁŘ, 1942a, s. 1; BEDNÁŘ,

---

¹¹⁶ Černému Bednář tlumočil také pochvalná slova svých známých. Černého příspěvek o Lermontovi přivedl Bednářovu známou k celému dílu ruského spisovatele a Bednář ji ochotně půjčoval Lermontovo dílo. (BEDNÁŘ, 1948, s. 1)

1942b, s. 1; BEDNÁŘ, 1943c, s. 1) Obvykle měl pro Černého k řešení několik témat (např. vydání Černého knihy u V. Petra, vydání pozůstalosti Jiřího Ortena¹¹⁷, pozůstalost Hanuše Bonna¹¹⁸, vznik nového časopisu ve spolupráci s Janem Patočkou a Františkem Kovárnou, proč p. Glazarová považovala Bednáře za kolaboranta), byl si vědom Černého zaneprázdněnosti a nechtěl obtěžovat s malichernostmi. (BEDNÁŘ, 1945b, s. 1)

V poválečných letech spolupráce Bednáře s Kritickým měsíčníkem pokračovala. Bednář po válce cítil touhu tvořit naléhavěji a své předešle básně pokládal za slabé a publikované pouze z touhy někam patřit.¹¹⁹ (BEDNÁŘ, 1945c, s. 1) Černému také připomněl Jiřího Daniela, který se nevrátil z koncentračního tábora v Osvětimi, pozůstalost a poznámky z Danielova života chtěl Bednář v Měsíčníku uveřejnit. (BEDNÁŘ, 1945c, s. 2) Bednářův záměr realizován nebyl, Kritický měsíčník publikoval pouze jednotlivé Danielovy básně: Milostný monolog, Sestra tma, Mlčící dívka, Osamělý hlas, Déšť na podzim a stať o mladé generaci, které v pěti dopisech autor zaslal Černému. (DANIEL, 1940, s. 1-2; DANIEL, 1941, s. 1; DANIEL, nedat. a, s. 1-2; DANIEL, nedat. b, s. 1; DANIEL, nedat. c, s. 1; KM, 1940, s. 6; KM, 1940, s. 294-295; KM, 1940, s. 439; KM, 1941, s. 148-149)

Roztržku mezi oběma korespondenty vyvolala v roce 1946 Černého recenze Bednářovy básně Praha. Bednář závěrem lístku psal, že nejde o řádky nijak osobně mířené proti Černému, dopis je však plný uražené ješitnosti. Bednář poukazuje na chyby ostatních autorů (Holana, Halase, Blatného, Fikara, Chalupeckého), které Černý v recenzi vyzdvihl. „Položil jste mne takřka na poslední místo v řádce těch autorů i autorků, snad je zdravé být občas křísnut, ale ani jeden z těch básníků si nezasloužil toho, nač si dělám právo...“ (BEDNÁŘ, 1946a, s. 2) Černý svého přísného soudu nejspíše litoval či svůj přísný soud zmírnil, jelikož Bednář Černému již v dalším dopise děkuje za projevené přátelství. Bednář Prahu i v tomto dopise bránil, ale smířlivě navrhl, že o její kvalitě rozhodne čas. (BEDNÁŘ, 1946b, s. 1-2)

V dalším nedatovaném dopise doporučil Bednář Černému pro Kritický měsíčník dva nové začínající autory Ivana Diviše a Václava Kovaříka, jejichž knižní prvotiny chtěl

---

¹¹⁷ BEDNÁŘ, Kamil. *Za Jiřím Ortenem*. Praha: V. Petr, 1945. 22 s. Vyšlo jako soukromý neprodejný tisk rozdávaný při vzpomínkovém odpoledni v Realistickém divadle v Praze.

¹¹⁸ BONN, Hanuš. *Dílo Hanuše Bonna*. 1 vyd. Praha: V. Petr, 1947. 227 s. Černý opatřil souborné vydání úvodem, Bonnovy básně sebral Jiří Valja.

¹¹⁹ V třetím díle Paměti komentuje Černý Blatného tvorbu: „Budíž vzpomínáno jen jeho krásných počátků po Ortenově boku. Orten mu po válce nesmírně chyběl jako osten, chci říci jako osobnost, s jejíž výší a tvůrčí iniciativní plností by se usilovně vyrovnával závoděním...byli přáteli, ale zároveň se cítili být soky. Bednář slábl nikoliv svou slabostí, ale hlavně poněvadž ho dusili...On v podstatě milující a niterný chlapec, neměl jen dost sebevědomí, nevěřil dost mocně v sebe samého...Zůstalo po něm z té jeho druhé, poválečné a mnohem delší epochy pár pěkných rozptýlených a jednotlivých básní a překlad Jeffersův.“ (ČERNÝ, 1992, s. 84)

otisknout Václav Petr. Za oba básníky se přimlouval a na ukázkou zaslal verše k otištění spolu se svou novou básní. Černý mladou generaci uvítal a básně v Měsíčníku otiskl. (BEDNÁŘ, nedat. a, s. 1; BEDNÁŘ, nedat. b, s. 1; KM, 1946, s. 311; KM, 1947, s. 346-347) Obdobně doporučil Černému publikovat báseň Marie Kolmanové, jejíž sbírku četl a pokládal ji za dobrou, tentokrát však Černý verše nepublikoval. (BEDNÁŘ, nedat. c, s. 1) Naopak negativně vnímal Bednář překlad Karla Offera, jehož antologii odmítl vydat Václav Petr. Offer Bednáře požádal, zda může výbor publikovat v Kritickém měsíčníku, překlad upravit a doporučit Petrovi znovu k vydání. Bednář Černému popsal Offerovu neochotu spolupracovat a přijmout jakékoliv Bednářovy rady. (BEDNÁŘ, 1946c, s. 1) Zároveň je tento dopis první, kde se objevují věci osobnějšího charakteru (Bednářova dovolená s rodinou, hlídání dětí, stavba plotu) a ukazuje tak na prohlubující vztah obou adresátů. (BEDNÁŘ, 1946c, s. 1-2)

6.1.1.1.4 Ivan Blatný (1919-1990)¹²⁰

K prvnímu dopisu Černému byl Blatný „donucen“ nespolehlivostí Kamila Bednáře, který Blatnému slíbil, že redaktorovi Kritického měsíčníku předá báseň k publikování. Jelikož si Blatný nebyl jistý, co se s básní stalo, zaslal ji raději Černému sám. Připojil k ní ještě jednu, aby si mohl vybrat, kterou opublikuje. (BLATNÝ, 1938a, s. 1) O sedm měsíců později zaslal Černému k otištění další báseň. V dopise Blatný také vyjádřil svou radost z chystané Černého návštěvy v Brně. (BLATNÝ, 1938b, s. 1) Ubytování u Blatného našel také společný přítel Jan Patočka a na oplátku Blatný čas od času pobýval v Praze u Černých či u Patočků. Při příležitosti druhé návštěvy Černého v Brně Blatný Černého žádal, zda by s sebou mohl přivést Blatného blíže nespecifikovanou sbírku, ve které „chtěl provést nějaké změny.“ (BLATNÝ, 1939b, s. 1; BLATNÝ, 1947a, s. 1)

V následujícím roce již Blatný patřil díky svým pravidelným příspěvkům (čtvrtou báseň zaslal o Vánocích 1938) do kruhu kolem Kritického měsíčníku a zasílal Černému pravidelně své nové texty. (BLATNÝ, 1938, s. 1; BLATNÝ, 1939c, s. 1; BLATNÝ, 1947a, s. 1; BLATNÝ, 1947b, s. 1-3) Na dopis, který byl jakousi přihláškou do okruhu Kritického měsíčníku, si Černý poznamenal „Přijat-nepsat.“ (BLATNÝ, 1939a, s. 1)

6.1.1.1.5 Klement Bochořák (1910-1981)¹²¹

Z Moravy spolupracoval s Kritickým měsíčníkem pravidelně také Klement Bochořák. Svůj první dopis zaslal v roce 1939 ještě z Kunštátu na Moravě, dopisy z let 1945-54 zasílal již z Brna, kde pracoval v Krajské knihovně. V dopise slibuje Černému, že po prázdninách

¹²⁰ Básník, překladatel a esperantista, člen Skupiny 42, syn literáta Lva Blatného, od roku 1948 v emigraci.

¹²¹ Moravský básník, příležitostný soudní praktikant, dělník, úředník zásobovacího úřadu a knihovník několika brněnských knihoven, od 60. let zakázaný autor.

doplatí předplatné Kritického měsíčníku a spolu s listem zasílá Černému ještě báseň k otištění. Tento dopis ale nebyl první, který Bochořák Černému zaslal. V archivu se nedochovala korespondence předcházející tomuto dopisu, ve které byly přiloženy dvě Bochořákovy básně, na které se jejich autor Černého následně dotazoval. (BOCHOŘÁK, 1939, s. 1)

Přestože se osobně patrně nesetkávali, zasílal Bochořák v některých svých dopisech rovněž názory na knihy, které právě četl nebo které se chystal číst. „Četl jsem onehdy líbeznou knížečku ‘Historie Richarda Raynalda poustevníka od Bensona. Stále víc pozoruji, že mnoho věcí jemných uniká nekatolickým básníkům, kdežto katoličtí vidí do všeho jaksi tím jediným pohledem lidí jemných, o kterém píše Pascal, na rozdíl od duchů geometrických. A jak např. Březina jako o samozřejmosti básnil o davovém pohnutí, bez každých oddělených úmyslů sociálních.“ (BOCHOŘÁK, 1939, s. 1) Obdobně v následujícím dopise z Kunštátu zasílá opět svou báseň a informuje Černého o četbě A. Hella Misky váhy a o zakoupení Čelakovského Ohlasů. (BOCHOŘÁK, 1940, s. 1)

Korespondence mezi Černým a Bochořákem byla zřejmě načas přerušena zrušením Kritického měsíčníku. Bochořák se Černému omlouvá, že nenapsal dříve z důvodu neznalosti Černého adresy, ačkoliv by tak učinil rád. Svým posledním dopisem z roku 1954 žádal také Bochořák Černého o pomoc při hledání uplatnění pro básníka Bořivoje Kopiceho, který se z Brna přestěhoval do Prahy a který Černému Bochořákův dopis předal. (BOCHOŘÁK, 1954, s. 1)

6.1.1.1.6 Josef Branžovský (1909-1992)¹²²

Korespondence Josefa Branžovského obsahuje pouze dva krátké lístky a jeden dopis. První z lístků je adresován redakci Kritického měsíčníku, zbylé dva oslovují přímo Černého. Dopis zaslaný do redakce se týká článku Cesta k rozhlasovému umění, který Branžovský sepsal jako reakci na knihu Františka Kožíka Rozhlasové umění. Branžovský ji charakterizoval jako knihu „zmatenou, plnou omylů. Poněvadž je to však první kniha o tomto předmětu u nás, bude jediným dílem, po kterém budou sahat ti, kdož budou mít o věc zájem. Domnívám se proto, že by se jí mělo dostat obšírného rozboru.“ (BRANŽOVSKÝ, 1940, s. 1) Branžovský také poukazuje na neexistenci časopisu, který by se zabýval filmem či rozhlasem, do něhož by se svou tematikou článek lépe hodil. (BRANŽOVSKÝ, 1940, s. 1) Zmíněný článek však v KM nevyšel, publikován byl v roce 1940 příspěvek O problému času ve filmu, próze a dramatu. Uveřejněn však nebyl ani v následujícím ročníku, kdy vyšlo Branžovskému

---

¹²² Rozhlasový pracovník, který publikoval populárně vědecké práce o filmovém a rozhlasovém umění.

celkem šest článků. Ačkoliv se Kritický měsíčník soustředil především na poezii a literární kritiku, dostával Branžovský pravidelný prostor pro své příspěvky týkající se filmu.

Druhý dopis ze září 1942 vyjadřuje Branžovského několikaměsíční obavy ze zrušení Kritického měsíčníku a odchodu Černého z funkce redaktora časopisu. Obavy se nakonec v prosinci téhož roku naplnily a Černý je sám Bochořákovi potvrdil v nedochovaném dopise ze srpna 1942. (BRANŽOVSKÝ, 1942, s. 1)

Poslední dopis ze září 1945 naopak vyjadřuje Branžovského nadšení nad obnovením Kritického měsíčníku, do něhož chtěl i nadále přispívat svými články. Spolu s krátkým článkem zaslal Branžovský Černému rovnou dvě poznámky K znárodnění filmu a Umění bez minulosti, které Černý otiskl. Na závěr se Černému omlouval, že s ním v roce 1942 přerušil korespondenční styk, neboť byl koncem roku zatčen. (BRANŽOVSKÝ, 1945, s. 1; KM, 1945, s. 150-153; KM, 1945, s. 181-182)

6.1.1.1.7 Josef Brož (1921-)¹²³

V Kritickém měsíčníku publikoval také Černého krajan Josef Brož. V roce 1940 Černému připomíná nejhodnější dny na návštěvu Rychnova nad Kněžnou, odkud pocházel a kam Černý slíbil Brožovi přijet. Spolu s dopisem zaslal i svých pět básní k případnému otištění v Měsíčníku. Z pěti nabídnutých básní Černý uveřejnil v roce 1940 pouze jednu, další vyšla Brožovi následující rok. (BROŽ, 1940, s. 1; KM, 1940, s. 208-209; KM, 1941, s. 97-100)

Kromě Kritického měsíčníku spolupracoval Brož s Černým také v Lidových novinách, pro které Černému zaslal k uveřejnění svou sbírku Start a cíl. Protože Černý žádnou z básní neuveřejnil, usoudil Brož, že je sbírka básnický slabá a žádal Černého o vrácení výtisku spolu s krátkou kritikou. Chtěl pro sbírku najít nakladatele. (BROŽ, 1939, s. 1) Protože se tato publikace nedochovala v Černého knihovně ani v pozůstalosti, Černý Brožovi knihu pravděpodobně vrátil a sbírka vyšla v témže roce pod názvem Tvá záře u Václava Petra.

6.1.1.1.8 Josef Bukáček (1897-1980)¹²⁴

Z podnětu Františka Kovárny začal s Kritickým měsíčníkem spolupracovat Josef Bukáček. (BUKÁČEK, 1940a, s. 1) S Černým se seznámili pravděpodobně v Brně, kde Bukáček působil. Vzájemná korespondence však začala ještě před tím, než se Bukáček stal přispěvatelem Měsíčníku o italské próze. (BUKÁČEK, 1940b, s. 1) V roce 1937 prosil Bukáček Černého o výtisky Essai sur le titanisme a Eseje o básnickém baroku, aby mohl

¹²³ Středoškolský pedagog, spisovatel a básník, od roku 1948 zakázaný autor.

¹²⁴ Překladač, romanista a zakladatel italianistiky na Univerzitě Karlově.

zpracovat referát pro italské posluchače, pro které od roku 1929 přednášel v Terstu a Padově. „...knih autorů druhého a třetího řádu mám dost.“ (BUKÁČEK, 1937, s. 1)

Černý si Bukáčka coby romanisty vážil, neboť si pořídil a opoznámkoval Bukáčkovu publikaci Francesco Petrarca e la razione (1962). Bukáčka také požádal o sepsání slovníkového hesla o italské literatuře.¹²⁵ Bukáček zpracoval heslo velice rád, jen se Černému omlouvá, že jej zašle až po přestěhování svých věcí, především knih, z Terstu zpět do Brna. V dalším dopise se Černému omlouvá, že nedodržel daný rozsah a prosí Černého, aby v nakladatelství tlumočil jeho přání – nezkracovat heslo do slovníku. Nakladatelství však Bukáčkovu přání nerespektovalo, z čehož byl velmi pohoršen, považoval to za nešťastné, nicméně Černému zaslal požadované škrty. (BUKÁČEK, 1940b, s. 1-2; BUKÁČEK, 1940c, s. 1-3)

Kromě spolupráce s Kritickým měsíčníkem, pro který Bukáček recenzoval např. „knihu Rosendorfského“,¹²⁶ pravidelně recenzoval příspěvky, které Černý zasílal. Na oplátku zasílal Černého příspěvky do časopisu Řád. Spolupracovníky byli rovněž v nakladatelství Družstevní práce. (BUKÁČEK, 1941, s. 1; BUKÁČEK, 1942, s. 1; BUKÁČEK, 1943, s. 1) Bukáčka Černý oceňoval jako „muže rozsáhlých vědomostí, fantasticky pilného sběratele faktů, faktíků, faktíčků, sedavého autora tlustopisů a nesčetných článkových „příspěvků““. (ČERNÝ, 1992, s. 1087) Byl proto rád, když byl Bukáčkem požádán, zda by byl přítomen Bukáčkově docentuře na Filozofické fakultě UK. (ČERNÝ, 1992, s. 107)

Spolu s Jaroslavem Seifertem měl Bukáček spolupracovat na vydání překladu veršů Il Canzoniere Danta Aligieriho, které sebral Giuseppe Zonta. Bukáček si Černému na Seiferta stěžoval, neboť Seifertovi dodal překlady Dantových lyrických básní, Seifert na nich však vůbec nezačal pracovat. K vydání veršů nedošlo ani o jedenáct let později, jelikož Seifert nepřeložil jedinou báseň. Bukáček se proto obrátil na Františka Hrubína, který ovšem Bukáčkovu s překladem také nepomohl. Nakonec byl přinucen přeložit devadesát jedna básní sám, s překlady třech básní vypomohl alespoň Emanuel Frynta. Družstevní práce však mezitím zanikla a Nakladatelství krásné literatury nechtělo sbírku přijmout. Bukáček proto

---

¹²⁵ Pravděpodobně se jedná o Ottův slovník naučný nové doby, pro který Bukáček zpracovával většinu hesel týkajících se Itálie, přispěl statěmi o italské filozofii, literatuře a školství. (*Ottův slovník naučný nové doby, I-V*. Praha: J. Otto, 1930-1940, 1441 s.)

¹²⁶ V České národní bibliografii odpovídá roku 1941 kniha Jaroslava Rosendorfského *Moderní italská próza*. K článku zaslal Bukáček Černému ještě další tři korektury a velice se Černému omlouvá za zmatky. Nakonec prosí o pozdržení vydání článku, neboť mu na stejné téma měl vyjít článek ještě v Časopise pro moderní filologii.

prosil Černého o přímluvu, aby mohly u nás dosud nepublikované verše vyjít.¹²⁷ (BUKÁČEK, 1942, s. 1; BUKÁČEK, 1944, s. 1-2; BUKÁČEK, 1955, s. 1-2)

Bukáček také pro Černého obstarával literaturu v Itálii. Sám si v Itálii knihy objednával, v roce 1941 však bylo spojení s Itálií špatné a knihy, které si objednal v říjnu, Bukáčkovi do března následujícího roku nedorazily. Prosil proto Černého o trpělivost, protože předpokládal zpoždění i u Černého objednávky. (BUKÁČEK, 1941, s. 1) V Itálii také Bukáček sledoval Černého vydané studie, jako např. studii o Dantovi, která vyšla v roce 1942. Dojmy z Černého příspěvků o Dantovi sděloval ve svých dopisech. (BUKÁČEK, 1942, s. 1)

Korespondence mezi Černým a Bukáčkem končí v roce 1955. K ukončení dopisování mohlo přispět Černého chování v Kabinetu pro moderní filologii, které se Bukáčka velmi dotklo. „...přál bych si, aby jste aspoň část té drsnosti – řečeno eufemisticky - , kterou jste při našem setkání v kabinetu nečekaně vyplýval na mně, uplatňoval též jinde. Především ve styku s těmi, kteří způsobili Vaše distancování, nazývali Vás na katedře „travičem studní“ a s nimiž prý jste nyní v nejlepší poměru. Od nich byste se mohl nejlépe dozvědět, že jedním z hlavních důvodů, pro které jsem byl po delší dobu distancován, byl fakt, že jsem posoudil kladně Vaši staročeskou milostnou lyriku.“¹²⁸ (BUKÁČEK, 1955, s. 1)

6.1.1.1.9 Miloslav Bureš (1909-1968)¹²⁹

Do okruhu autorů Kritického měsíčníku se v roce 1939 dopisem přihlásil Miloslav Bureš, spolu s listem zaslal Černému také svou báseň. Informoval Černého, že v nejbližších dnech vyjde v nakladatelství Čin Burešova kniha *Listy z pohraničí*.¹³⁰ (BUREŠ, 1939, s. 1)

Během války byla zřejmě, kromě zasílání příspěvků pro Kritický měsíčník, další vzájemná korespondence přerušena. Bureš Černého oslovil až v roce 1945 s žádostí, zda by nevěděl o místě v Praze, kam se chtěl z Jičína přestěhovat. Měl sice slíbené místo v redakci Svobodného slova, nicméně se chtěl „specializovat na odbornou práci. Rád bych byl nablízku Vám všem, kterým jsem zavázán, že jste mi pomáhali publikovat v předních revuí mé práce a pak bych byl opravdu rád u kulturního zdroje, když jsem si na venkově svá učednická léta již odpracoval.“ (BUREŠ, 1945, s. 1)

¹²⁷ Vydání Bukáčkova překladu Dantových veršů však bylo pravděpodobně zamítnuto. V České národní bibliografii nelze najít žádný podobný titul.

¹²⁸ BUKÁČEK, Josef. Václav Černý, Staročeská milostná lyrika. In: *Časopis pro moderní filologii* 32, 1948/49, s. 12.

¹²⁹ Novinář, redaktor, básník a prozaik, autor rozhlasových a televizních pořadů vlastním jménem Jan Bohuslav Bureš.

¹³⁰ BUREŠ, Miloslav. *Listy z pohraničí*. Praha: ČIN, 1939. 31 s. V Černého knihovně se tato kniha nezachovala, Bureš je zastoupen knihami *Hory mají srdce v člověka* (1927) a *O věži svatého Jakuba* (nedat.).

O deset let později spolupracoval Černý s Burešem na korekturách a doslovu Burešovy knihy *Otvírání studánek*, kterou chtěl Bureš zaslat do nakladatelství, a pomoci tím Černému k honoráři. Nakladatelství mělo Černému také zaslat rukopis i strojopis knihy k prohlédnutí. (BUREŠ, 1955, s. 1) Opis veršů chtěl Bureš vrátit, aby jej mohl předat k připravovanému filmu s Burešovými verši a hudbou Bohuslava Martinů. (BUREŠ, nedat., s. 1) Černý pro knihu připravil doslov a korektury, za které byl Bureš velmi vděčný a spolu s poděkováním napsal Černému ještě poznámku, že kniha bude vyzdobena obrázky Cyrila Boudy a vydána k jubileu Burešova přítele Bohuslava Martinů. (BUREŠ, 1955, s. 1) Černý byl majitelem výtisku i průklepu Burešovy knihy (1981).¹³¹ Spolu s Bohuslavem Martinů a Janem Boskovicem zaslal Bureš o dva roky později Černému pozdrav z Říma.¹³² (BUREŠ, 1957, s. 1)

6.1.1.1.10 Lumír Čivrný (1915-2001)¹³³

Díky spolupráci v *Kritickém měsíčníku* i v odboji¹³⁴ se Černý spřátelil s Lumírem Čivrným, se kterým ho pojily zejména překladatelské zájmy z francouzštiny, španělštiny a portugalské literatury. Pravidelně si proto oba přátelé vyměňovali texty k překladům a ke korekturám. V roce 1944 zaslal Čivrný Černému překlad dvaceti pěti textů Juana Ramóna Jiméneze, pro jejichž překlad použil Černého výtisk knihy *Segunda Antología Poética*, a ke kterým přiložil ještě svůj překlad Federica Garcíi Lorey. V Černého knihovně se tato publikace nedochovala, stejně jako další Jiménezovy knihy. Je proto možné, že Čivrný Černému knihu již nevrátil. Čivrný spolupracoval s Černým rád a těšil se, až dostane od Černého ještě další texty, které by mohl pro *Kritický měsíčník* přeložit. (ČIVRNÝ, 1944, s. 1)

Společně také pomáhali herečce Alexandře Hájkové s výběrem veršů španělské a portugalské literatury pro recitační večery, které pořádala. Překlady vybírali z publikovaných čísel *Kritického měsíčníku* a ze svých knihoven, byl to např. Eugénio de Castro, Antonio Machado, Juan Ramón Jiménez, Afonso Lopes Vieira. Půjčené svazky se Černému nejspíše nevrátily, protože dnes se již v knihovně nenacházejí. Černý byl rovněž požádán, aby na večeru věnovanému španělské a portugalské lyrice pronesl úvodní řeč. (ČIVRNÝ, nedat., s. 1-2)

¹³¹ BUREŠ, Miloslav. *Otvírání studánek*. Havlíčkův Brod: Krajské nakladatelství, 1955. 67 s.: il.

¹³² Martinů vyučoval v Římě na Americké akademii a Bukáček přijel přítele navštívit. V Pamětech Černý píše, že byl Bureš komunistickou vládou dvakrát vyslán za Martinů do ciziny, aby skladatele přemluvil k návratu do vlasti. (ČERNÝ, 1992, s. 482)

¹³³ Básník, prozaik, překladatel z románských jazyků a němčiny a bulharštiny, autor veršů a pohádek pro děti, později poslanec Prozatímního Národního shromáždění.

¹³⁴ Součástí korespondence je rovněž dopis týkající se doložení Čivrného odbojové činnosti z 15. prosince 1969 a plné znění tohoto dokladu, které měl nechat Černý ověřit. (ČIVRNÝ, 1969, s. 1)

6.1.1.1.11 Josef Dostál (1892-1955)¹³⁵

Spolupracovník Kritického měsíčníku a blízký přítel Václava Černého Josef Dostál využíval vzájemnou korespondenci pro řešení pracovních i osobních záležitostí. Dopisy byly náhradou osobní komunikace a prostorem pro vzpomínání na společně strávené chvíle. Autoři se společně navštěvovali i s rodinami v Praze, v Čermné či u Dostálů v Dobrušce a Rychnově a některé dopisy jsou podepsány oběma manžely Dostálovými. (DOSTÁL, 1952, s. 1-3; DOSTÁL, 1954a, s. 1) Dostál si Černého přátelství a spolupráce s ním v Kritickém měsíčníku velmi vážil. „Na prahu časového rozmezí vzpomínám na Tebe s upřímným přáním zdraví a pohody pro nový rok 1947. Jsem, přiznám se, šťasten, že mohu jít po Tvém boku a pevně doufám, že si zvýšenou aktivitou v Kr. M. zasloužím Tvou důvěru...“ (DOSTÁL, 1946, s. 1)

Josef Dostál ve svém prvním dopise z roku 1946 Černému děkuje za „milé překvapení“, kterým byl „soubor statečných úvah a meditacíh [číslo Kritického měsíčníku]“, jenž objevil po svém návratu z Rychnova. „V zátopě novinklurální zbabělosti tyto dokumenty svobodného ducha pomáhaly tolika lidem, že ani netušíš. Dnes je možno načerpati sílu z celku a vykročiti pod tímto praporem do nového roku. Díky za ně!“ (DOSTÁL, 1946, s. 1)

Ve společné korespondenci postupně ustupují pracovní věci do pozadí, větší prostor dostávají osobní problémy a starosti. Dostál například Černému napsal, že byla Dostálovým do bytu dočasně přidělena podnájemnice, jejíž odstěhování se nakonec protáhlo na několik let. Dále Dostál Černému líčil, že byl nucen omezit svou práci, neboť kvůli nájemnici musel své knihy vystěhovat na půdu a nemá ani pracovní místo, na kterém by mohl psát. „I do toho škrábání bylo málo chuti, neboť nemám kde se rozložit s papíry a knihami.“ (DOSTÁL, 1954a, s. 2)

Dne 1. prosince 1954 informoval Dostál Černého a jeho ženu o smrti své manželky. „Drazí přátelé, když jsem 2. srpna ohlížel za Vámi odcházejícími k autobusu, projela mým srdcem teskná předtucha, zda vás ještě uvidíme. Bylo mně hrozně smutno, neboť právem jsme vás považovali za skutečné přátele, s nimiž prožité chvíle harmonie byly nám tak často útěchou v tom nešťastném čase, který nastal s novým domovem. Předtucha se vyplnila. Nikdy už vás neuvítá ta laskavá paní, která se mnou věrně sdílela všechny životní strasti a která vás oba měla tak ráda a tolikrát se mnou vzpomínala... Jistě si dovedete představit, jak osamělý tu stojím s prázdnotou v hlavě i srdci. Děkuji vám za ta krásná slova pochopení a soustrasti a prosím, abyste nebožce zachovali dobrou paměť.“ (DOSTÁL, 1954b, s. 1) Ještě téhož roku pozval Dostál manželé Černé na návštěvu do Rychnova a snažil se navodit veselý tón.

---

¹³⁵ Archivář, historik a překladatel z francouzštiny a němčiny.

„...obáváme se, že bychom Vaši Jasnost i manželku Vaši ani nespatriili...Vaše milosti at' svolí pro cestu do Rychnova, kde srdečně budou vítání. Jen pokorně žádáme, aby V. M. nám v čas poslal, který den roucho sváteční na sebe vzítí máme.“ (DOSTÁL, 1954c, s. 1)

V korespondenci s Josefem Dostálem se dochoval také jeden dopis od Václava Černého z roku 1955. V Černého archivu je tento dopis ojedinělý, protože koncepty Černého odpovědí lidem z okruhu Měsíčníku se jinak většinou nedochovaly. V úvodu dopisu Černý děkoval za přání k svátku za svou ženu a dceru. Přál Dostálovi pevné zdraví a doufal, že má stále ještě chuť do práce. Černý informoval Dostála o své práci v Akademii věd, kterou směl vykonávat doma. Připojil i poznámku o zkoušce dospělosti své dcery. „...na žábu se valí maturita, aniž se zdá, že ji tato příšera našich někdejších mladický snů děsí víc než atomová bomba. Což by bylo v pořádku!“ (ČERNÝ, 1955, s. 2) V závěru dopisu jsou připsány tři řádky od M. Černé s díky za blahopřání. (ČERNÝ, 1955, s. 3) Černý se dále Dostála tázal na to, jak tráví volný čas, a ujišťoval přítele, že jsou v myšlenkách stále s ním. Jako poslední řádek je připojeno pozvání na návštěvu do Prahy, aby si mohli osobně i s Černého rodinou vypovědět všechny novinky. (ČERNÝ, 1955, s. 1)

Z dopisu pro Josefa Dostála se také dozvídáme podrobnější rozvrh schůzek u Černého doma. „Občas návštěva. František Bauer, sobotní stammgast, přesný jako hodiny. Josef Kopta, který prožívá haussy a baissy své nemoci či svého podtlaku a dnes právě zase odjíždí na měsíc do Marianek. Seifert, kterého letos asi potká laureátství nebo cosi podobného. Tu a tam nějaký student. Jen dva známí trochu vypadli: František Hrubín, který je na dvouměsíční léčebné kuře u Myslivečka se svými nervy (rozuměj: svojí zálibou pro náboje spirituosní, která za poslední rok příliš vzrostla) a Jan Patočka, kterého už přes půl roku trápí tak zastaralý ischias a výrůstky na páteři, že je prakticky z práce zcela vyloučen, a jeho i jeho rodinu upřímně litujeme. Z jiných novinek jen to, že prof. Jiří Horák stonal s trombosou a Jaroslavu Durychovi zemřela paní, po patnáctileté nemoci.“ (ČERNÝ, 1955, s. 2)

Na další straně líčil Černý Dostálovi své momentální profesní preference. „Jinak si můj život dovedeš představit: Knihy a zase knihy. Čtu, píšu a zase čtu. Nového ovšem málo, neboť je toho málo. V těch Zemských deskách jsem byl – už na podzim – dra Kollmana poznal, je to milý hoch, velmi ochotný a hodně jsme o Tobě mluvili. Teď se zase chystám podívat do pozůstalosti Aug. Sedláčka, který zanechal seznam staré české šlechty, abych tam pátral po zprávách o Václavu Sylvestru Smrčkovi z Mnichu, od roku 1674 místopísaři Desk zemských, mohl-li být básníkem Rosovy školy! Drž mi palce!“ (ČERNÝ, 1955, s. 3)

6.1.1.1.12 Pavel Eisner (1889-1958)¹³⁶

Nejrozsáhlejší soubor korespondence z okruhu Kritického měsíčníku tvoří dopisy Pavla Eisnera. Dopisy jsou vždy psány na stroji a ručně podepsány celým jménem, část korespondence z období druhé světové války je psána v ženském rodě a končí podpisem D. W. Černý si ke každému dopisu, který byl takto podepsán, poznamenal Dana Wágnerová = Pavel Eisner. Korespondenci s Pavlem Eisnerem doplňuje ještě soubor sedmi dopisů z let 1939-1941, které Eisner podepisoval pseudonymem Jan Ort. V prázdninovém dopise z roku 1939 navrhuje jako svůj další pseudonym Jana Baborová, kterým by se přikryla Eisnerova žena Markéta Eisnerová-Wagnerová, která mohla dokladovat svůj árijský původ. Eisner chtěl předejít případným problémům s německými úřady, které se mohly začít zajímat o Kritický měsíčník, ačkoliv v té době ještě neměl zákaz publikování. (ORT, 1939, s. 1) Pod pseudonymem Jana Baborová se v Černého pozůstalosti žádná korespondence nedochovala, v Kritickém měsíčníku bylo pod tímto jménem v roce 1939 publikováno pět překladů Michelangela Buonarrotiho a dvě kritické stati o tomto autorovi. V roce 1940 publikoval KM stať O české knize. Od roku 1945 uveřejňoval příspěvky opět pod svým jménem, s výjimkou poznámek v rubrice Na okraj doby v roce 1945 a 1946 i příspěvku Goethe-Kafka-Heine v ročníku 1947, které jsou podepsány pseudonymem Faber (Pavel Eisner). (KM, 1939, s. 362; KM, 1939, s. 363; KM, 1939, s. 363-364; KM, 1939, s. 364-365; KM, 1945, s. 138-139; KM, 1945, s. 139-140, KM, 1945, s. 140; KM, 1945, s. 183-184; KM, 1946, s. 42-43; KM, 1946, s. 45-46; KM, 1946, s. 47-48; KM, 1946, s. 48; KM, 1946, s. 167-168; KM, 1946, s. 204-205; KM, 1946, s. 370-371)

Eisner Černého vždy oslovuje „Vážený a drahý pane profesore/pane docente/“ a dopisy naznačují, jak velkou k Černému choval úctu i vděčnost. Nejvíce patrné je to v dopise z 22. srpna 1946, ve kterém chtěl Černému vysvětlit, proč byl ve Věstníku hl. m. Prahy uveden mezi „německými Židy a nacisty.“ Spolu s odmítnutím vstoupit do Komunistické strany to pro Eisnera i Eisnerovy spolupracovníky znamenalo značné komplikace. (EISNER, 1946b, s. 1-2) Dalším důkazem, jak moc si Eisner Černého vážil, je dopis psaný o měsíc později, ve kterém Eisner Černého žádal, aby neotiskoval studii o Emanuelovi Chalupném. Eisner dostal od Chalupného dopis, ve kterém obhajoval své chování za Protektorátu. Eisnerovi nepřipadalo vysvětlení dostatečné, žádal ministra školství, aby Chalupného případ prošetřil. Do té doby nechtěl, aby se Černý angažoval pro člověka, o kterém měl sám pochybnosti. (EISNER, 1946c, s. 1)

---

¹³⁶ Překladatel, lingvista, básník, esejista a publicista.

Kvůli Černému také odešel z časopisu *Kulturní politika*. Dopis určený redakci, zaslal k přečtení také Černému. (EISNER, 1946e, s. 1-2) *Kulturní politika* otiskla útočné články na Černého a Eisner, který byl Černému zavázán, nechtěl v redakci dále zůstat. Po odeslání dopisu byl poslem z redakce Eisnerovi doručen vzkaz, aby redakci neopouštěl. Eisnera potřebovali pro novou literární přílohu a slíbili, že na Černého již útočné články vycházet nebudou. Eisner si vymínil, že v redakčním kruhu již působit nebude a do časopisu bude přispívat pouze příležitostnými referáty. (EISNER, 1947, s. 1)

Korespondence mezi Eisnerem a Černým začala ještě před vydáváním *Kritického měsíčníku*. „...tím dnešním Leppinem dokázal jste něco krásného, nejkrásnějšího: křesťanský skutek člověku, jehož kosti jen zázrakem drží pohromadě/ choroba jako u Sovy, tabes inveterata/ a pod jehož patnáctiletým zimníkem tluče srdce nejskvělejší. Něco takového zavazuje na léta, na život – právě proto, že nejde o mne/ ve skutečnosti jde v každém o všechny/.“¹³⁷ (EISNER, 1936, s. 1) Spolupráci však navázali již před tímto dopisem, jak naznačuje jeho další obsah. Eisner Černému chválil přílohu *Lidových novin Literární pondělí*. Na Černého podnět Eisner nakonec začal v *Lidových novinách* pracovat a prosadil se v deníku *Lidová demokracie* Gustava Francla, kde publikoval o francouzské poezii. O přizvání dalších osobností se s Černým chtěl poradit, připojil proto jejich seznam i s rubrikou, kterou by měly na starosti. (EISNER, 1947c, s. 1-2)

S Eisnerem si Černý také pravidelně vyměňoval knihy a v roce 1936 slíbil Eisner zaslat německé vydání *Máchových sonetů Die sieben Sonette* a o něco později ještě básně Michelangela Buonarrotiho. (EISNER, 1936, s. 1) Slíbenou knihu sonetů Černý obdržel i s Eisnerovým podpisem a je součástí Černého knihovny, naopak Michelangelovy verše z roku 1963 se v Černého knihovně nedochovaly. Další knihou, která se dochovala v Černého knihovně je *Milenec Petrarca* (1949) s dedikací „...vděčně za Polibek na usměvavá ústa, 22. 11. 1949“. Znalost díla obou autorů Eisner zúročil při psaní pro *Měsíčník*. Nabízel Černému tři studie o Máchovi (o germanismech, o motivu mlhy a máchovském budování prostoru, Černému se však nehodily. (ORT, 1939b, s. 1) Svou nabídku na máchovskou studii opakovl znovu v roce 1940. (ORT, 1940a, s. 1) O Michelangelovi připravil článek v roce 1939 a spolu s čtenářskou poznámkou ji zaslal Černému. (ORT, 1939a, s. 1)

Eisner pravidelně sledoval Černého literárně kritickou činnost a navštěvoval také Černého přednášky. Vždy byl z Černého přednášky či knihy nadšený a oceňoval nový pohled na problematiku, které se sám dlouhodobě věnoval a myslel si, že už ji důvěrně zná.

---

¹³⁷ Přednáška o Paulu Leppinovi není v pozůstalosti dochována. Eisner však mohl vyslechnout Černého přednášku o dekadenci. (ČERNÝ, nedat., s. 1-8)

„Operoval jste nám všem zákal, za patnáct minut to bylo hotov. Vy zázračný chirurgu.“ (EISNER, 1947b, s. 1) Černého přednášky o existencialismu navštěvovala také Eisnerova dcera Dagmar, která je otci nadšeně doporučovala. Čas od času také vyřizovala vzkazy obou přátel.

V souvislosti s tematikou existencialismu Černý Eisnera požádal, zda by v Kritickém měsíčníku neuveřejnil překlad z Kafkova díla. Eisner Černému rád vyhověl. Eisner Černému připomněl, že se jedná o první zveřejnění Kafkova díla, neboť nabídky ze Švýcarska, Norska a z Ameriky dosud odmítal. (EISNER, 1947e, s. 1) Následujícího roku však Eisner Černého informuje, že Kafkovy neteře nedovolují citovat z Kafkova Dopisu Otci, na kterém je postaven Eisnerův příspěvek. „Naše barbarské autorské právo dává každé slečně právo, aby mluvila do věcí geniových, je-li ‘nositelkou’ nějakých ‘práv’“.¹³⁸ (EISNER, 1948a, s. 1) V souvislosti s tímto zásahem chtěl také Eisner ukončit svou tlumočnickou a komentátorskou úlohu pro český soubor Franze Kafky v nakladatelství Václava Petra. (EISNER, 1948a, s. 1) Kafkovi se však Eisner nepřestal věnovat. V KM vyšla již v roce 1947 Eisnerova studie Gothe-Kafka-Heine a Poznámka ke Kafkovi, v roce 1958 vyšel v časopise Světová literatura Eisnerův překlad Kafkových úvah, v zahraničí vyšla Eisnerova kniha Franz Kafka und Prag v roce 1950. (KM, 1947, s. 473-474)

Spolupráci s Černým se snažil Eisner prohlubovat a vědom si Černého jazykového nadání, pozval Černého do Kruhu překladatelů. Přesvědčoval Černého, že Kruh pracuje dobře a Černého přítomnost by jej velmi obohatila. (EISNER, 1937, s. 1) Černý spolupráci přijal a Eisner Černému slíbil honorář za dodaný překlad a materiál pro překlad další. (EISNER, nedat., s. 1) Měsíčník také otiskoval informace o činnosti Kruhu překladatelů a Černému zprostředkoval kontakt s dalším příspěvatelem Měsíčníku Bohumilem Mathesiem. (EISNER, 1939a, s. 1)

S Černým Eisner pravidelně konzultoval svou práci, často žádal přítele o radu a spolupráci. Černého požádal o pomoc při výběru textů k překladu ze staré francouzštiny, jež byla Eisnerovou překladatelskou vášní. Romanistika byla podle Eisnera zanedbávána a Černého pokládal za jedinou osobu, která může tuto situaci změnit. Ocenil také Černého iniciativu v hispanistice, na jejímž rozvoji se chtěl spolupodílet. „Tam bych se překladatelsky zapřáhl velmi rád, španělsky čtu, je to pro můj vnitřní sluch nejkrásnější románský jazyk. Kdyby se Vám někdy chtělo do takové pracovní ententy – Vy kovaný esej, já převody – dělal bych s pasí.“ (EISNER, nedat., s. 2) Černému se návrh zřejmě zamlouval, v pozůstalosti se

---

¹³⁸ Spor o autorská práva Franze Kafky řešil Kamill Resler.

zachoval ediční návrh antologie španělské poezie spolu s opisy španělských básní a jejich českými překlady.

Rozpracovaná studie o Eustachu Deschampsovi přivedla Eisnera na myšlenku vydání antologie starofrancouzské lyriky, k níž Černého požádal o napsání úvodní stati. Černý pomáhal pro soubor trubadúrské poezie, v nichž vycházeli z děl Karla Bartsche, Appelta¹³⁹ a Friedricha Dieze, vybírat seznam děl k překladu. (ORT, 1940a, s. 1; ORT, 1940b, s. 1) Eisner pro publikaci shromažďoval bibliografii trubadúrské literatury, aby byl soubor kompletnější než ten, který vydali výše zmínění autoři. Obával se však reakce z nakladatelství, protože se Eisnerovi sešlo velké množství materiálu a významné autory nechtěl v souboru odbýt pouze jednou básní. Oba také tlačil čas, kniha měla být brzy hotova a práce zdaleka nebyla dokončena. Nebylo jisté, jestli nakladatelství Sfinx knihu do tisku skutečně přijme, Eisner proto jako náhradní variantu navrhoval Družstevní práci. (EISNER, nedat., s. 1)

Jako podklad k tomuto souborném vydání zaslal Černý Eisnerovi blíže nespecifikovanou knihu, která měla Eisnerovi při práci pomoci. Eisner za ní velmi děkoval. Eisner potvrdil Černému svou domněnku z předešlého dopisu, kdy předpokládal, že soubor bude mít určený rozsah stran a nakladatelství bude na autory tlačit, aby jej dodrželi. V Černého knihovně se k trubadúrské literatuře vztahuje pouze kniha Roberta Briffaulta *Les Trobadours et le sentiment* z roku 1926 a kniha Hanuše Jelínka *Starofrancouzské zpěvy milostné*, jež však vyšla až v roce 1956, je proto pravděpodobné, že si výtisk Eisner ponechal. V září chtěl mít Eisner rukopis hotov, chyběly jen vysvětlivky, s nimiž chtěl Eisner začít až po obdržení Černého studie. (EISNER, 1941a, s. 1) Eisner byl sice iniciátorem celého podniku, avšak měl pocit, že takovýto úkol zvládne jedině s Černého pomocí. Černý měl mít ve všem rozhodující slovo. „Prosím Vás o zprávu, kde bych si s Vámi mohl pojednat o všem, co se k tomuto knižnímu podniku vztahuje. Prohlašuji předem, že se podřídím každé Vaší směrnicí výběrové, i Vaší cenzuře překladů samotných. S prameny jsem za daných poměrů úplně na holičkách.“ (ORT, 1940b, s. 1)

O rok později Černému Eisner potvrzuje, že kniha by vyšla s určitostí na Smíchově, kde bude mít jistě lepší úpravu než v jiném nakladatelství. Eisner se dozvěděl, že se Černý za vydání knihy i za Eisnerovu spolupráci přimluvil a byl mu za to velmi vděčný. Finální verze knihy, jejíž obsah Eisner ještě upravoval, měla být hotová 1. září, kdy jí Eisner Černému zašle nebo osobně předá. (EISNER, 1941b, s. 1; EISNER, 1941c, s. 1) V Černého knihovně se vyskytují pouze dvě Eisnerovy knihy. Výtisk *Mileneck Petrarca* doplňuje publikace *Odkazy*

---

¹³⁹ Autora s příjmením Appelt zabývajícího se trubadúrskou poezií nelze nalézt ve WorldCatu ani ve VIAFu.

Ignáce Máchy (1956). Výbor Smích staré Francie vydaný v Družstevní práci v roce 1947 v knihovně chybí.

Na Smíchově měl vyjít také výbor ze staročeské lyriky, doplněný o Černého studii a Eisnerovy poznámky. Nakladatelství však knihu odmítlo, protože se bálo neúspěchu vydání. Eisner proto opět navrhl obrátit se na Družstevní práci. (EISNER, 1941d, s. 1; ORT, 1940c, s. 1) Černý se obával pro změnu odmítnutí svého blíže nespecifikovaného díla a žádal proto Eisnera, jestli by se nepřimluvil u nakladatele Jana V. Pojera, u kterého Eisner publikoval tři práce. Černému Eisner dopředu nic neslíbil, neboť Pojer byl malý nakladatel, financoval podnik z vlastních úspor a při výběru literatury byl velmi opatrný. (ORT, 1940c, s. 1) Pojer Černého knihu pravděpodobně odmítl, v České národní bibliografii ani v Souborném katalogu ČR není evidována žádná kniha Václava Černého, kterou by vydalo Pojerovo nakladatelství.

Stejně jako pro Kruh překladatelů Černého lákal ke spolupráci s mladým nakladatelem Jaroslavem Podroužkem. Podroužek kryl některá Eisnerova díla svým jménem a Černého proto ujišťoval, že Podroužka dobře zná osobně i jako velmi nadaného spisovatele a skvělého nakladatele. Podroužek měl v plánu vydávat romanistickou literaturu a pro spolupráci si přál získat právě Černého. (EISNER, 1942, s. 1) Zatímco výčet Eisnerových publikací v Podroužkově nakladatelství je značný; pod pseudonymem vydal Eisner u Podroužka knihy Vzývání Francesca Petrarce a Nový života od Danta Aligieriho, pod svým jménem výbor ze sbírky Stébla trávy Walta Whitmana, po válce pak díla Flétny a dýky, Chrám i tvrz, Pan kaplan má třídu rád, Tři pohádky; Černý publikoval pouze svou studii Polibek na usměvavá ústa a doprovodil svým doslovem Knížku něžností Marceliny Desbordes-Valmorové. S Podroužkem Černého nicméně pojil přátelský vztah a nakladatel věnoval a podepsal kritikovi knihu O Boženě Němcové (1920) Bedřicha Beneše a do knihy Fragment zastřené osudu připsal dedikaci „Příteli nejvzácnějšímu prof. Václavu Černému upřímně jeho Jaroslav Podroužek, Liberec, nemocnice, 10/10/45.“

Eisner chtěl také některé Černého práce otisknout v edici Pantheon Františka Borového. Eisner litoval, že se spolupráci nepodařilo domluvit u Černého výboru z díla Ch. - A. Sainte-Beuva, jako náhradu proto navrhl průřez francouzskou kritikou. Pokud by knihu nechtěl připravovat sám Černý, chtěl Eisner, aby knihu alespoň redigoval a pomáhal s překlady buď Jiřímu Pistoriovi, nebo jinému spolupracovníkovi, kterého by Černý vybral. (EISNER, 1948b, s. 1)

Vzájemně se oba přátelé inspirovali ve výběru literárněkritických témat pro své příspěvky. Obvykle přišel Eisner s tématem ke zpracování (příležitostné výročí či u nás dosud nezpracované téma) a od Černého chtěl radu, zda se takové téma hodí, případně jak téma

upravit nebo rozšířit. Eisner podle svých slov rád pracoval na zakázku a témata, která Černý přiděloval, bral často jako profesní výzvu. (EISNER, 1947d, s. 1) Při příležitosti 150. výročí narozenin Heinricha Heina Černému oznámil, že vyjde Eisnerův výbor básnickovy poezie a pokud by potřeboval zpracovat o Heinovi studii, zejména o Heinově próze, která měla být původně ve výboru obsažena, rád to udělá.¹⁴⁰ Černého zároveň žádá, zda by nezpracoval na toto téma přednášku. „Vím, jak by Vás popadl a co bychom také získali. Tolik složek a rysů pro Vás: jeho porýnství, jeho adorace Francie; fakt, že si ho, nad Goetha, přivlastnila Francie a Západ vůbec, jeho dvouklanný vztah k romantice, un romantique défroqué; jeho doživotní dichotomie anticko-nazarénská; jeho charakter politického básníka neslužebného; jeho kult ve Francii, nemluvě ani o paralele Musset-Heine. A tolik jiného.“ (EISNER, 1947c, s. 1) Přednáška o Heinem se v Černého pozůstalosti nedochovala, Černý zpracoval pouze téma romantismu, ve své knihovně měl nicméně dva výběry Heineho básní (1904, 1924)

Jindy Eisner přečetl zajímavou knihu, která ho svým dějem strhla, a žádal Černého, zda o ní může napsat, jako tomu bylo v případě Vančurových pověstí. (ORT, 1939, s. 1) Pokud Eisner věděl o zajímavých nových knihách, rád je Černému doporučoval. V roce 1941 zaslal Eisner Černému zcela nové, v česku pravděpodobně dosud nevydané básně šestnácti jihoamerických básníků. Podle Eisnera je to jedinečný materiál pro studii do Kritického měsíčníku, minimálně by si zasloužil uveřejnit v překladu. Zároveň Černému nabízí zpracovat jakýkoliv příspěvek z portugalské literatury, neboť se začal portugalsky věnovat a v Čechách nebyla této problematice zatím věnována pozornost. Pokud Černého napadl Luís de Camões, bude muset vybrat jiného autora, neboť dílo tohoto básníka údajně zpracovává „kdoš z kruhu pí. Vrchlické.“¹⁴¹ (EISNER, 1941, s. 1-2) Stejně tak chtěl Eisner zpracovat antologii světového sonetu, tématu se delší čas věnoval a v Čechách zatím nic podobného nevyšlo. Překlady portugalských básníků otiskl Černý v KM v roce 1942. (EISNER, 1947b, s. 2; KM, 1942, s. 401-405; KM, 1942, s. 44-47; KM, 1942, s. 47-53)

Obdobně Černému doporučil slovník mistrického nářečí z oblasti Slovácka. „Filolog si to dá do knihovny, použije toho pro odbornou práci; veřejnost se o tom vůbec nedoví, a kdyby, poví o tom nějaký nezáživný patron. V té knize je spousta materiálu nabádavého pro každého člověka.“ (EISNER, 1946a, s. 1) Ačkoliv se o Slovácku v Černého knihovně objevuje řada publikací, zmíněný slovník mezi nimi chybí.

---

¹⁴⁰ Eisnerův původní výbor z díla měl mít celkem čtyři svazky. Na přání nakladatele Podroužka však výbor zůžil na svazek jediný. V roce 1947 však nakonec k vydání výboru nedošlo, nabízí proto rozsáhlý výbor k časopiseckému otištění Černému. (EISNER, 1947d, s. 1)

¹⁴¹ Výbor portugalské lyriky vyšel v roce 1941 u Václava Petra v překladu Kamila Bednáře a Václava Černého, v roce 1942 vyšel výbor podruhé.

Také vlastnictví unikátních knih Eisnera pobídlo k napsání zprávy Černému a uveřejnění recenzí v Kritickém měsíčníku. Jednalo se o knihy *Germans beyond Germans*, která vyšla v Indii a byla věnována Masarykovi, a *Smrt Vergiliova Hermanna Brocha*. (EISNER, 1946b, s. 1) Ani jedna z recenzí však nevyšla v KM. Od roku 1947 dostával také pravidelně zahraniční literaturu z Rakouska. „...pokud bude dáno meritum, napíšu o nejlepších z nich. Paní Davidová-Vokounová mě požádala, abych si hleděl francouzských edic, mám je pravidelně dostávat podle svých žadanek na základě návštěví v Paru. Takto jsem dostal již toho Larbauda, o němž jsem Vám odevzdal poznámku. Bez dožádání jsem dostal Claudela, L'Oeil Zoouta, o tom byste měl napsat Vy nebo Kovárna. A dostal jsem knihu Jean Hytier, André Gidé¹⁴², Charlet 1945. O tom psát nebudu, leda na přímý příkaz Váš – nerad bych se nějakým koktáním blamoval v orgánu suverénního znalce materia. Od srdce rád Vám ten tisk postoupím, i kdybyste nehodlal napsat. Přijdou také jakési tisky z Ameriky a vůbec nebude o náměty nouze.“ (EISNER, 1947c, s. 1-2; KM, 1945, s. 152)

Eisner i Černý vzájemně sledovali časopisecké příspěvky a zasílali si vydané knihy. U Eisnera vyvolalo Černého neidentifikované dílo nadšení, přečetl jej jedním dechem, opoznámkoval a chystal o něm stať pro Kritický měsíčník. „Ta kniha je velký historický čin; napsat se o něm musí; do náležité šíře lze jen v KM.“¹⁴³ (EISNER, 1948d, s. 1; KM, 1948, s. 2) Stejně tak byl nadšený z příspěvků v Kritickém měsíčníku a z pozvání v něm pravidelně publikovat. „Vzdávám čtenářský dík za pochoutku o vplyvech. A děkuji za laskavost té pozvánky do K. m. Pokusím se, ač mám z Vašeho fora po každé trému.“ (ORT, 1940c, s. 1)

Publikovat však začal Eisner v Měsíčníku již v roce 1938 a Eisner Černého prosí, aby v něm nabídl publikační prostor Pavlu Fraenklovi, který nemá kde publikovat. „...obracím se Vás, znaje Vás jako skvělou hlavu a jsem přesvědčen, že k ní náleží i skvělé srdce. Hezky Vás prosím – udělejte něco pro Pavla Fraenkla. Nemá kam psát...Napište mu tři slova do té jeho brněnské univerzitní knihovny.“ (EISNER, 1938, s. 1) Černý se rozhodl Fraenklovi pomoci, přestože o něm blíže nic nevěděl ani Eisner, ani on sám. Ačkoliv Černý pomoc Fraenklovi přislíbil, v Kritickém měsíčníku nebyl publikován žádný spisovatelův příspěvek. (EISNER, nedat., s. 1)

O rok později zasílá Eisner Černému pro Měsíčník přednášku o J. K. Chmelenskému, kterou přednesl v Literárně-historické společnosti. Rukopis připojil k dopisu a žádal Černého o korektury a případné uveřejnění v nejbližším čísle. Ve svých úvahách se Eisner opíral o

---

¹⁴² Stejnou publikaci vlastnil i Černý ve vydání z roku 1946.

¹⁴³ Pravděpodobně se jednalo o První sešit o existencialismu či Staročeskou milostnou lyriku, které v roce 1948 vyšly.

rozbor prvního českého vydání Kouzelné flétny (ve stejném roce se již připravovalo vydání druhé). V poznámce na konci dopisu upozornil Černého, že se již nepodepisuje svým občanským jménem a práci může Černý otisknout pod jménem Anežky Vozábové. Příspěvek o Kouzelné flétně Černý do Kritického měsíčníku nepřijal. (EISNER, 1939a, s. 1-2)

Eisner si spolupráce s Kritickým měsíčníkem vážil od prvního čísla. „Rád bych Vám řekl, že Váš K. M. byl hned v prvním ročníku kapitální výkon. Což bych rád zvětčil sloupkem, kdybyste mi půjčil komplet sešitů – já sice pozorně četl, ale můj stůl a pokoj je spoušť“ (EISNER, nedat., s. 1) Za laskavost, kterou Černý Eisnerovi publikováním v KM prokázal, se chtěl Eisner odvděčit publikováním studie o německých překladech Máchy, která měla být původně publikována v máchovském sborníku Arne Nováka. K rozboru básní přiložil ještě překlady Máchových básní, které by v Kritickém měsíčníku také rád otiskl. (EISNER, 1939b, s. 1-2) Když se doslechl o obnovení Měsíčníku, okamžitě do něho chtěl přispívat, ale neodvažoval se Černému příspěvek zaslat po tom všem, co pro Eisnera Černý udělal během válečných let. (EISNER, 1945, s. 1) Černý však Eisnera uvítal velmi rád a Eisner s nadšením zasílal další příspěvky. „Že jste na světě vy a K. M. je velká posila a někdy jediná.“ (EISNER, 1946b, s. 1)

Dne 1. listopadu oznámil Eisner Černému své jmenování profesorem českého a slovenského jazyka a literatury na vyšší orientální škole při neapolské univerzitě. Přestože pro Eisnera znamenala tato pozice značnou finanční zátěž (náklady na stěhování, vyšší životní náklady, pobyt si Eisner musel hradit z vlastních peněz) byl z nabídky nadšený, znamenalo by to také novou inspiraci pro Kritický měsíčník. Při příležitosti svého jmenování byl pozván na Hrad k prezidentu Edvardu Benešovi. „Měl jsem na Hradě velikou radost. Pan prezident začal o Vás. Obávám se, že jsem začal až gestikulovat, když jsem řekl, že budete pro nás všechny důležitější než Šalda. Pan prezident: - Ano, myslím to také – a opakoval doslova mou formulaci. Bylo mi v tu chvíli nějak svátečně – bylo mi, Drahy, historicky.“ (EISNER, 1946d, s. 2) K Eisnerovu odjezdu do Itálie nakonec nedošlo, neboť Československo Eisnera jmenovalo na místo, které ve skutečnosti neexistovalo. Jako náhradu měl slíbeno místo ve Vídni. (EISNER, 1947, s. 1)

Dne 4. srpna 1948 bylo oběma přátelům jasné, že v Kritickém měsíčníku budou muset nastat změny, nebude-li zrušen úplně. Eisner napsal Černému povzbudivý list, ujišťoval Černého o své náklonosti a o svém přátelství, a rozepsal se o tématech, která by měla být ještě zpracována, jako by měl Měsíčník vycházet i nadále. „...A proto nevím, jak bude s Vaším listem, bude to orgán zbytečný, zůstane-li při Vaší abstinenci. Ale je-li to ve Vašich intencích, jsem Váš napořád. Myslím hlavně na germanistiku. Bude třeba napsat o Mannovu Dr.

Faustovi / dokončil jsem právě překlad/, je dost a dost zjevů jiných, a já mám konečně přímá materiálová spojení s Berlínem.“ (EISNER, 1948e, s. 1)

Ani po zrušení listu však přátelské vztahy mezi Eisnerem a Černým neochladly. V roce 1955, šest hodin před pohřbem Eisnerovy ženy Markéty, zaslal Eisner Černému dopis, v němž rekapituloval letité přátelství obou mužů i náklonost jejich manželek a dcer. Černého ujistil, že je ochoten nabídnout Černému pomoc za všech okolností, ospravedlnil se za nedostatek času a návštěv, které byly mnohdy způsobeny vážnými zdravotními potížemi Eisnera, jeho ženy či dcery. Na závěr dopisu připsal, že „uprostřed Sodomy“ je to právě Černý a Černého rodina, kdo Eisnera spolu s dcerou drží při životě. (EISNER, 1955, s. 1)

Vzájemně si i nadále zasílali své práce, které dokončili, a chtěli znát názor toho druhého. Eisner Černého také informoval o studiích, které ho čekaly ke zpracování. Mezi čtenáře Černého prací se zařadila i Eisnerova dcera Dagmar, které otec texty půjčil ke čtení. (EISNER, 1956a, s. 1; EISNER, 1956b, s. 1) V dopise z 12. ledna 1956 Eisner např. nadšeně chválil Černého Mastičkáře a doufal, že podobných studií vytvoří Černý, ku prospěchu bohemistiky, ještě celou řadu. Studie v Eisnerovi zanechala tak hluboký dojem, že na ni myslel ještě 2. února a začal se díky ní zabývat Mozartem a inspiračními zdroji Mozartova díla. (EISNER, 1956a, s. 2; EISNER, 1956b, s. 1) Eisner také litoval, že nemohla vyjít studie o Marie de France, ke které napsal Černý úvod. Eisner mohl studii vydat v Topičově nakladatelství, ovšem bez Černého úvodu, což odmítl. (EISNER, 1956c, s. 1)

6.1.1.1.13 Gustav Franc (1920-)¹⁴⁴

Korespondence Gustava Francla dochovaná v Černého pozůstalosti, obsahuje dopisy a pohlednice z let 1963-1970, tedy až z období, kdy už Kritický měsíčník nevycházel. Spolupráce mezi Černým a Franclem však pokračovala i po zrušení Měsíčníku a jsou doloženy i pravidelné schůzky mezi přáteli. V prvním dochovaném dopise ze září 1963 zaslal Franc Černému zpět Hazardovu knihu o Stendhalovi, „protože bylo rozhodnuto, že se musí tisknout...Teď spěchám, abyste ho měl co nejrychleji zpět a mohl tisknout.“ (FRANCL, 1963, s. 1) Kromě překladu napsal Černý ke knize doslov, poznámkový aparát a publikaci doplnil o dobové písemné a obrazové dokumenty. Franc pro knihu Život Stendhalův překládal verše. Kniha vyšla v roce 1965 ve Státním nakladatelství krásné literatury a umění.

Spolu s druhým dopisem zaslal Franc Černému sedmnáct let starý překlad blíže nespecifikovaného francouzského textu. Omlouvá se Černému, že je to překlad bez korektur a při páteční schůzce Černému ukáže původní text, ze kterého překládal. (FRANCL, 1965a, s.

---

¹⁴⁴ Černého žák, novinář, filmový kritik a překladatel z francouzštiny, španělštiny a angličtiny.

1) Také ve třetím dopise Franci s Černým řešil články, které měly vyjít. Tentokrát však byl autorem Černý a Franci článek o Calderonovi odevzdal dr. Drahotovi. (FRANCL, 1967)

Ve čtvrtém dopise Černému gratuloval k šedesátým pátým narozeninám a vyjádřil v něm své díky. „Rád bych využil tuto příležitost a zároveň Vám poděkoval za vše, co jste pro mě udělal. Věřte, že jsem na Vás při promoci vděčně vzpomínal. Bylo to, myslím, načasované přesně za minutu dvanáct.“ (FRANCL, 1970, s. 1)

Korespondenci doplňují tři pohlednice – jedna z Karlových Varů (1965), která je zároveň přáním k Černého narozeninám, druhá z Bulharska (1965), kdy Franci dovoluou zpříjemňovala četba Cervantese, a třetí z dovolené z Rožmitálu pod Třemšínem (1966). (FRANCL, 1965b; FRANCL, 1965c; FRANCL, 1966)

6.1.1.1.14 František Halas (1901-1949)¹⁴⁵

Mezi autory, jejichž příspěvky se pravidelně objevovaly v Kritickém měsíčníku, patřil František Halas. Žádný Halasův dopis není datován. Podepsány jsou monogramem „F.“ a Černý si na některé z nich červenou pastelkou připsal „František Halas“. V dopisech se často objevuje těšení se na osobní schůzky či alespoň na pár řádek a řešení každodenních starostí (Halasova bolest zubů a hlavy, nechut' k práci, nemoc dětí, Halasovo penzionování, pozvání na návštěvu). Ačkoliv nejsou datované, jsou zřejmě odesílány o prázdninách, neboť Halas často mluví o pěkném nebo deštivém počasí, vycházkách k vodě, sběru hub, dílech, které si sebou vzal k práci a návratu do Prahy nebo domů. Osobní schůzky pak domlouvají buď do Prahy, nebo na „půli cesty“.¹⁴⁶

Halase a Černého pojilo nejen přátelství a spolupráce v Kritickém měsíčníku, ale také práce v odboji. V prvním nedatovaném dopise, který se dochoval v Černého pozůstalosti, zve Halas Černého na schůzku s Vladislavem Vančurou do kavárny Dunaj, protože původně plánovaná schůzka se Halasovi nehodila. (HALAS, nedat., s. 1) Po odchodu Černého z Dunaje přispěchal do kavárny Josef Palivec, který potřeboval s Černým vyřešit neodkladné záležitosti. Halas, kterého tam Palivec ještě zastihl, vyřizoval Černému vzkaz a napsal i svou adresu, aby mohl Černý Palivce sám kontaktovat. (HALAS, nedat., s. 1) Halas fungoval jako spojka mezi Černým a Palivcem pravidelně, neboť i v dalším lístku vyřizuje Palivcův vzkaz, že se v redakci zastavil „nějaký pán“, který potřeboval odpovědi na jakousi anketu. (HALAS, nedat., s. 1) Po další schůzce Halase a Palivce zve Halas Černého na Kongres PENu, pro který

---

¹⁴⁵ Básník a Černého spolupracovník z odboje, předseda Syndikátu českých spisovatelů, později ministerský úředník a poslanec.

¹⁴⁶ Halas se narodil v Brně, během války pobýval na různých místech Moravy a období heydrichiády prožil v Kunštátu na Moravě, kam se rád a pravidelně vracel.

sháněl překladatele. Pokud by se Černý chtěl kongresu zúčastnit, má se Palivcovi přihlásit. (HALAS, nedat., s. 1) Když Halas pobýval mimo Prahu, vyřizoval vzkazy Palivcovi zase Černý. „Co je s Palivcem? Ani neškrábně! Připomeň mu to prosím.“ (HALAS, nedat., s. 1)

Podle poštovního razítka lze datovat pohled adresovaný do Náchoda a přeposlaný Černému do Holic. V lednu roku 1942 žádal Halas, aby Černý napsal Jiránkovi a Jílovskému. „R. jde od B. pryč na jeho místo jede Bouša a na místo B. by se mohl dostat Novotný. Já už se přimlouval, ale jistě prospěje, když napíšeš přímlovu taky ty. Tak to udělej! Těším se až tu budeš a máš-li chuť napiš pár řádků.“ (HALAS, 1942, s. 1)

Teprve ve čtvrtém dopise probírali s Černým svou práci. Halas se Černému svěruje, že se zabral do knížek, a právě překládal Mickiewicze, se kterým se dost natrápil.¹⁴⁷ Také Černému sděluje, že sehnal první číslo České myslí a nabídl ji Černému. Pokud by o ní neprojevil zájem, může ji zaslat Janu Patočkoví. (HALAS, nedat., s. 1)

V dalším nedatovaném dopise vyjádřil Halas rozhořčení nad kritikou své nespécifikované básně. „...v životě jsem žádnou básničku nevysvětloval a nejméně už tuto. Ať si ten pán myslí třeba, že su vůl, vždyť je to konečně jedno. Má sice básně, jak píše, rád ale hledá smysl a účel a to je pak těžko povídat. Uf, to jsem si oddychl!“ (HALAS, nedat., s. 1)

Následující pátý dopis má osobnější ráz. Halas Černému chválil poslední číslo Kritického měsíčníku, při jehož četbě si na Černého mnohokrát vzpomněl. Těšil se, až se osobně setkají. Nejdříve však musel Halas odjet do poděbradských lázní kvůli zdravotním problémům, ale po návratu chtěl Černého vyhledat jako prvního. „Jsem plný otázek, ale nechám si je na osobní setkání.“ (HALAS, nedat. 1)

Také pohled zasláný k svátku Černému poukazuje na bližší vztah obou pisatelů. Černému přišel pohled s básničkou a podpisem nejen Halasovým, který se místo obvyklého F. podepsal příjmením, ale také s podpisem Anny Masarykové. „Kdo bloudívá křížem kráčí/má co potom dělat s vráží/mám dnes svátek, a tak Vašku/vyraz za mne jednu flašku/neměť tyto výzvy přísně/vznikly jenom z hrozné tísně.“ (HALAS, nedat., s. 1) Ryze osobní ráz má také kondolence zasláná k úmrtí Černého otce. „Drahý Vašku, Ty víš...! Myslím na tebe a neodvažuji se vymýšlet slova, byt' sebeupřímnější, a tak jen tisknu ruku.“ (HALAS, [1941], s. 1) K Halasově kondolenci je připojena ještě soustrast od Halasovy ženy podepsané iniciálami B. H.¹⁴⁸

¹⁴⁷ V roce 1947 vyšly v Melantrichu Halasovy překlady děl Dziady: slavnost mrtvých, Balady a romance, Grażyna a Konrád Wallenrod.

¹⁴⁸ Libuše Halasová, které Halas říkal Buňka.

Korespondenci mezi Černým a Halasem doplňují Halasovy básně Oni, Ostrov, Láska, Duben, Když, „Řád křičí: Kolik neřádů...“ s číslovanými verši a redakčními poznámkami redakce Kritického měsíčníku (obr. 23). Ačkoliv Černý verše redigoval a k básni Řád křičí: Kolik neřádů... si připsal „Halas- Odpověď na útok Řádu“, nebyly tyto příspěvky v KM otištěny.

Přátelství mezi Černým a Halasem skončilo díky dlouhodobým neshodám, které vyvrcholily Černého článkem v Kritickém měsíčníku v roce 1948 Františka Halase. (KM, 1948, s. 214) Autoři se poznali v kavárně Národní, kde se Halas Černému představil jako Jiří Mašek a „v okenním výklenku proti kostelu Trojice se rychle zrodilo přátelství tak vroucné, že se zdálo, že je ukončí až smrt.“ (ČERNÝ, 1944, s. 159)

Kritický měsíčník byl příčinou již prvního sporu mezi Černým a Halasem v roce 1941. Básník byl velmi nerozhodný a váhavý ohledně svého vystoupení z KM, se kterým se svěřil Kamilu Bednářovi. O revue se začalo zajímat gestapo a Halas dostal strach. Sám však z redakce odejít nedokázal a spolupráci ukončilo až zrušení časopisu v roce 1942. (ČERNÝ, 1992b, s. 86)

V důsledku strachu z gestapa Halas také utlumil a později ukončil svou odbojovou činnost. „Tohle je kapitola mých pamětí na KM a nebyla by úplná, kdybych nezaznamenal svou roztržku s Františkem Halasem, událost pro mne daleko citelnější a jitřivější než mnohá z mých životních a kulturních vítězství, zborcení přátelství z mých nejstarších a nejdrazších. Nevytýkal jsem nikdy Františkovi, že se již od roku 1942 zdržoval jakékoliv aktivní účasti na odboji proti nacistům a dával se jen nepřímo a zpovzdálí ‚informovat‘ o jeho průběhu, to byl účinek nepřemožitelného lidského děsu. A tedy jsem mu neměl ani za zlé, že v posledních dnech války utekl se vůbec ukrýt na venkov a vrátil se do Prahy až k hotovému, nicméně na palubě sovětského tanku...to bylo jen literátsky teatrální gesto, spíš humorné pro toho, kdo znal precedence. Uvítal jsem, že od prvních dnů stanul na nejkrajnější komunistické levici, bylo to vždy jeho místo, dokonce rodné. Od těch prvních dnů jsem mu však vyčítal svolné mlčení k stále narůstající korupci kulturně-mravních poměrů na jeho – a vlastně i mojí – straně barikády.“ (ČERNÝ, 1992b, s. 86-87)

Další rozpor obou přátel přišel v roce 1948 s Černého kritikou Halasovy sbírky V řadě (KM, 1948, s. 45). Přísný soud této sbírky Černý zmínil při hodnocení básně A co básník v roce 1957, kdy zohlednil Halasovy válečné prožitky, které poznamenaly tvorbu zařazenou ve sbírce V řadě. (ČERNÝ, 1992b, s. 87)

V roce 1948 se ovšem Halas nezastal svého otce, který se dostal do sporu s komunistickou stranou. Černý Halasovi toto velmi kruté chování vyčetl a nenechal se

obměkčit ani Halasovou pokročilou nemocí. (ČERNÝ, 1992b, s. 88) Halase st. označil za „starého komunistu ze Sřílek, kteří nemají vůbec synů.“ (KM, 1948, s. 45) Tato poznámka spolu s Černého výtkou, že je příliš angažován ve veřejných funkcích, Halase rozčílila a ukončila přátelství obou literátů. Černý později svých výroků litoval „trvale a bolestně.“ (ČERNÝ, 1992b, s. 89)

6.1.1.1.15 Vladimír Holan (1905-1980)¹⁴⁹

Korespondence mezi Vladimírem Holanem a Černým začíná v roce 1934, kdy Holan ještě Černého oslovuje formálně „Vážený pane“, a její obsah se týká především Černého spolupráce s časopisem Život. Holan se chtěl s Černým sejít ve Výtvarném odboru Umělecké besedy, aby domluvili podrobnosti spolupráce. (HOLAN, 1934, s. 1) Stejnou žádost zaslal Černému i Josef Čapek, který Holana Černému doporučil, a doufal, že ji Černý přijme. (ČAPEK, 1934, s. 1) Schůzka s Holanem byla úspěšná, neboť Černému ohledně publikování došly od Holana další dva dopisy o rok později, další pak v roce 1946. Dopisy zmiňují, přípravu příspěvků, kdy budou Černého příspěvky otištěny. Holan se Černého rovněž dotazuje, zda byl Černému doručen autorský výtisk s honorářem. (HOLAN, 1935a, s. 1; HOLAN, 1935b, s. 1; HOLAN, 1936a, s. 1; HOLAN, 1936b, s. 1)

Pravidelná spolupráce s časopisem Život a později v Kritickém měsíčníku přerostla v přátelství a Holan začal Černého oslovovat „Milý příteli.“ Domlouval si s Černým osobní konzultaci k přebásnění Báje o Ákidu a Galateii Luise de Góngory y Argote, které Černý překládal. (HOLAN, [1939a], s. 1) Černý měl k veršům připomínky, Holan však nechtěl, aby do veršů Černý zasahoval. Pokud by Černý na úpravách trval, Holan by verše raději nevydával. (HOLAN, 1939a, s. 1) Práce na Góngorovi byla předmětem také dalších dopisů, kdy Černý zasílal Holanovi část překladu k přebásnění, a Holan pokaždé, když práci dokončil, požadoval další část. Černý Holanovi nejspíš ustoupil a příspěvek s titulem Z Báje o Ákidu a Galatelii vyšel ještě téhož roku v KM. (HOLAN, [1939b], s. 1; HOLAN, [1939c], s. 1; KM, 1939, s. 409-412)

Kromě Života a Kritického měsíčníku se Černý s Holanem setkal při příležitosti zahájení sezóny Divadla E. F. Buriana. Burian připravoval propagační materiály na novou sezónu a sbíral příspěvky od různých autorů. Holan dostal na starosti komunikaci s autory příspěvků. Téma i rozsah nechal zcela na uvážení pisatelů, požadoval pouze dodání v co nejkratším termínu, nejlépe do tří týdnů. (HOLAN, 1939b, s. 1) Sám E. F. Burian publikoval v Kritickém měsíčníku, např. příspěvky Jak vidím české lidové baroko a pro je mám rád a

---

¹⁴⁹ Básník a překladatel, po roce 1949 zakázaný autor, úředník Penzijního ústavu.

Tudy cesta nevede. (KM, 1938, s. 71-74; KM, 1938, s. 323-333) Na oplátku Černý Holanovi pomáhal s uveřejněním Rilkových veršů, které Holan na Černého podnět překládal pro Lidové noviny. Holan přeložil Rilkovy básně Růže, Okna, Slavení, Sad a soubor textů Několik dopisů. V Kritickém měsíčníku Holanovy překlady Rilka nevyšly, v roce 1940 byl publikován překlad B. Penka (HOLAN, [1939c], s. 1; KM, 1940, s. 235)

Další dopis Holan zaslal Černému až o pět let později, aby Černému poděkoval za přání k pětapadesátým narozeninám. „Kdyby mi jej [list s přáním] někdo násilnou přemocí vyrval a zničil – on zůstane stále v paměti mého srdce! Žehnej Vám Paraklet do mnoha let!“ (HOLAN, 1955a, s. 1) Téhož roku zasílá Holan Černému ještě gratulaci k vydání studie Emile Verhaeren a jeho místo v dějinách volného verše.¹⁵⁰ Sám se však necítil dobře. „Já se hroutím. Zle, zle se srdcem.“ (HOLAN, 1955b, s. 1)

Po tomto dopise nastala v korespondenci dvanáctiletá pauza a prolomil ji svým dopisem až Černý, který chtěl Holana navštívit na Kampě a při té příležitosti by si od Holana vzal nějaké verše. „I když jsem na tři západy, Vás uvidím rád.“¹⁵¹ (HOLAN, 1967a, s. 1) Navrhuje Černému schůzku v pátek, pakliže by se termín nehodil, připojuje svůj telefon, aby se případně domluvili na jiném datu. Schůzka se uskutečnila a Holan na ni vzpomínal ještě o měsíc později. (HOLAN, 1967b, s. 1) Další schůzka proběhla u Černého doma kvůli článku pro časopis Život a korekturám překladu, na kterém Černý pracoval. (HOLAN, nedat., s. 1) Na vřelý vztah, který Holan k Černému choval, poukazují básně Polyfém a Vábení z roku 1942, dochované v Černého pozůstalosti s Holanovým věnováním.

6.1.1.1.16 Ota Jahoda

Do Kritického měsíčníku několika články přispěl i poštovní úředník s literárními zájmy Ota Jahoda. Již z prvního dopisu je patrné, že s Černým udržoval pravidelný písemný kontakt. V pozůstalosti se dochoval jako první dopis z 23. září 1946, ale hned z úvodu je zřejmé, že korespondenci vedli již před tímto datem. „...děkuji Vám za milou důvěru, s níž jste mi předložil k posudku knihu Jaroslava Havlíčka. Ani jsem nečekal, že se tak brzy vyplní mé přání, jež jsem naznačil ve svém posledním dopise.“ (JAHODA, 1946, s. 1) Součástí dopisu byly recenze dvou novel (jedna z nich právě Smaragdový příboj Jaroslava Havlíčka publikovaný o rok později v KM) a pakliže se Černému budou posudky líbit, očekával Jahoda přidělení dalších knih. (JAHODA, 1946, s. 1; KM, 1947, s. 93-95)

---

¹⁵⁰ ČERNÝ, Václav. *Emile Verhaeren a jeho místo v dějinách volného verše*. Vyd. 1. Praha: Československý spisovatel, 1955. 63 s. Ráj knihomilů; Sv. 15.

¹⁵¹ Po roce 1948 byl Holanovi vysloven zákaz publikování. Holan se uzavřel ve svém bytě na Kampě, odkud téměř nevycházel. Výjimkou byly pouze letní měsíce, které pravidelně trávil u své matky ve Všenorech.

Jahodovy recenze se Černému zamlouvaly, neboť zaslal nejen další náměty k posouzení, ale rovněž pochvalné komentáře, za něž Jahoda děkuje v následujícím dopise ze září roku 1947. „Upřímně děkuji za Váš lístek a slova uznání. Potěšila však zvláště důvěra, s jakou mě vyzýváte k další práci, totiž k napsání delší studie nebo článku.“ (JAHODA, 1947a, s. 1) Povzbuzen Černého pochvalnými slovy se osmělil přednést náměty svých příštích studií, jejichž napsáním by si splnil své další tajné přání - o Bezručově básni Jen Jedenkrát, Březinově Tys nešla a Šaldovu Prorokovi zpronevěřilém. (JAHODA, 1947a, s. 1) Jen v roce 1946 publikoval Jahoda osm článků, v roce následujícím dokonce patnáct recenzí a čtyři poznámky. (KM, 1946, s. 76-77; KM, 1946, s. 137-138; KM, 1946, s. 397-401; KM, 1946, s. 404-406; KM, 1946, s. 421; KM, 1946, s. 447-448; KM, 1946, s. 462-463; KM, 1947, s. 98-100; KM, 1947, s. 146-147; KM, 1947, s. 191-192; KM, 1947, s. 242-243; KM, 1947, s. 246-247; KM, 1947, s. 286-288; KM, 1947, s. 291-292; KM, 1947, s. 326-327; KM, 1947, s. 328-329; KM, 1947, s. 330; KM, 1947, s. 414-415; KM, 1947, s. 416-417)

Z dalšího odstavce vyplývá, že si Černý s Jahodou vyměňovali dopisy týkající se nejen pracovních záležitostí okolo Kritického měsíčníku, ale debatovali spolu také o literatuře obecně a o knihách, které četli. „...můj první styk s K. M. byl poetický, když jste mi v I. ročníku uveřejnil báseň Oddanost. Přiznám se však, že nejmladší poesie mi poněkud uniká, aspoň pokud jde o styk s celými knížkami a zůstávají jen občasná setkání v časopisech. (A tu se někdy zlobím na sebe, že mnoha věcem nerozumím).“ (JAHODA, 1947a, s. 1; KM, 1938, s. 411)

Na další straně pokračuje v návrzích témat, která by rád zpracoval. „Seifert by byl jistě krásný úkol a rád bych se té věci ujal. Ovšem nedostávají se k podrobnému prostudování jeho knihy, sám mám jen I. vydání Jablka z klína, Přílbu hlíny a vzpomínky Hvězdy na rajskou zahradou. Snad, zvláště, starší věci, bych sehnal v universitní knihovně, ačkoliv bývá někdy potíž dostat včas právě žádané. Nebo byste mohl v tom případě nějak Vy laskavě poradit?“ (JAHODA, 1947a, s. 2) Černý mohl Jahodovi půjčit vlastní svazky Seifertových básní, které měl ve své knihovně – kromě Jablka z klína vlastnil také exempláře Jaro, sbohem (1937), dedikovaný výtisk Světlem oděná (1940), Samá láska (1923), Básně (1939) a Kamenný most (1944, 1947). S Černým se loučil příslibem příspěvku Triptych pro rubriku Poznámek a další náměty, které by mohl zpracovat. (JAHODA, 1947a, s. 2)

V říjnu stejného roku zaslal Jahoda Černému ještě jeden dopis, který přímo navazuje na dopis ze září. Jahoda Černému zaslal slíbený Triptych a další příspěvek do rubriky Poznámek. Černého také informoval o rozpracovaných recenzích; Proměny Marie Kornelové a Petruška a soudruzi Sonji Špálové. U knihy Jana Morávka Zpáteční voda si ještě nebyl jist,

zda ji stihne zpracovat. „Snad tentokrát opravdu tuto knihu vynechám (je to skoro 500 stran), třebaže by bylo zajímavé přesvědčiti se o autorově „uměleckém vzestupu“, o němž mluví záložka.“ (JAHODA, 1947b, s. 1) Se studii zmíněných knih dvou autorek Jahoda nepospíchal, neboť měl Černý k publikování ještě referáty o Naumanově Faónovi, Weissově Volání o pomoc a o knize Filipiho o T. G. Masarykovi.¹⁵² (JAHODA, 1947b, s. 2; KM, 1947, s. 414-415; KM, 1947, s. 416-417; KM, 1947, s. 422)

O rok později v březnu zaslal Jahoda referát o knize Olgy Marešové Čtyři břehy a ve stejný měsíc referát o knize K. J. Beneše. Omlouval se Černému za své pomalejší tempo, které způsobilo vyčerpání ze zaměstnání, kde byl přeložen do propagačního oddělení, a kde byl nucen trávit hodně času přes pracovní dobu. Slíbil Černému, že tři ze šesti knih, které dostal od Černého k recenzování, určitě přečte a v nejbližší době zašle k otištění. (JAHODA, 1948, s. 1)

Chuť k další práci Jahodovi také vzala změna politické situace a značný rozsah vydávaných děl. „V nynější době pak také jisté věci nezvýšily klid, potřebný k práci, a tak se stalo, že se trochu loudám, snad více než je třeba. Přitom pomalu mizí touha napsati delší studii o dnešním historickém románě. K tomu jsem zatím přečetl jen 'Palečkův úsměv' Františka Kubky a trilogii Čestmíra Jeřábka 'Legenda ztraceného věku'. V plánu by bylo ještě asi deset knih, při čemž jen při vzpomínce na strašlivé špalky Jana Vrby jímá závrať.“ (JAHODA, 1948, s. 1)

Dopisem z 3. prosince 1948 Jahoda reagoval na zrušení Kritického měsíčníku. „...dostal jsem minulý týden zprávu o zastavení KM. Stalo se tak prý 13. listopadu, tudíž den po uveřejnění úvahy p. Rybáka. Taková rychlost, resp. spojitost opravdu potěší. Čekal jsem sice, že doklepeme tak právě tento ročník, ale skutečně jsem se nenadál, že nám zůstane v rukou jen toto torso. Torso naděje...? To ročník V. z r. 1942 byl na tom přece lépe, když směl být dokončen. Moje regentská práce v K. M. trvala právě 2 roky. Nebudu však o nich mluvit sentimentálně jako o něčem uzavřeném, nýbrž zakončím upřímným pozdravem: NA SHLEDANOU! P. S. Jen pro zajímavost podotýkám, že mně byl vrácen referát o knize Fr. Pecháčkové 'Údolí Vlčinec'. Tištěny ani vráceny nebyly před delším časem zasláné referáty Vl. Vančura 'Obrazy z dějin národa českého'/:III. díl:/, J. R. Vávra 'Posel úsvitu' a Ferdinand Škorpil 'Ohnivý šat'. Nežádám rukopisy zpět, mám opisy; píše to jen pro informaci, jestliže jste snad mé dopisy nedostal.“ (JAHODA, 1948, s. 1) Černý pravděpodobně Jahodovi

---

¹⁵² V KM pod názvem Masarykův rodinný život.

příspěvky vrátil, protože se v pozůstalosti nedochovaly. Ukončením Kritického měsíčníku skončila také korespondence mezi Černým a Jahodou.

6.1.1.1.17 Jaroslav Janů (1908-1969)¹⁵³

Korespondence literárních kritiků obsahuje pouze šest dopisů z let 1946, 1957 a 1967. Černého a Janů pojil ryze pracovní vztah, a přestože byli vrstevníky, oslovoval Janů Černého i po letech známosti vždy „Vážený pane profesore“ a profesně Černého obdivoval.

V prvním dopise vyjádřil Janů svůj obdiv k Černému hned na začátku dopisu oslovením „Slovutný pane profesore!“. V psaní Černému děkoval za zaslání Oběžného listu přispěvatelům KM a slíbil zaslat svůj příspěvek do Kritického měsíčníku. Zmínil se také o rozepři, kdy Černého „v předešlém roce omrzela svou liknavostí a nepáratností“. Slibuji upřímně nápravu a prosím Vás, aby jste to se mnou ještě zkusil a to na kratší uzdě, kterou já, bohužel, opravdu potřebuji.“ (JANŮ, 1946, s. 1) Černého dále žádal o přidělení tématu, které by mohl pro časopis zpracovat, a konkrétní datum, kdy měl být příspěvek hotový. „Ne-li, hodte mne zkrátka definitivně přes palubu.“ (JANŮ, 1946, s. 1) Dopis končí podpisem, který měl odčinit nespolehlivost ohledně přispívání do časopisu: „S projevem dokonalé úcty Váš oddaný Janů.“ (JANŮ, 1946, s. 1)

Rovněž v druhém dopise použil stejné oslovení a žádá Černého o přímluvu na Literárním odboru Ministerstva školství a osvěty u dr. Benjamina Jedličky, u kterého si podal žádost na místo profesora češtiny s literární kvalifikací. (JANŮ, nedat., s. 1) V dalším dopise z února 1957 žádá Janů o příspěvek naopak Černého k stému výročí od prvního vydání Baudelairových Květů zla, který by rád otiskl v Novém životě. Janů měl představu, že Černý by kriticky zhodnotil také dosud vydané české překlady sbírky a nabídl Černému potřebné materiály ke studiu. Černý nabídku pravděpodobně odmítl, neboť měl v knihovně Baudelairovy spisy i životopisy. (JANŮ, 1957a, s. 1)

Druhý dopis z roku 1957 se rovněž týkal příspěvku do Nového života, tentokrát chtěl otisknout Černého již publikovaný článek o F. X. Šaldovi ze Slovenských pohľadů. Černého proto poprosil o českou verzi článku a případně další studii týkající se Šaldy. (JANŮ, 1957b, s. 1) V témže roce zaslal Janů Černému ještě poslední dopis, kdy Černého prosil o návštěvu redakce Nového života, případně o datum a místo schůzky, které by Černému vyhovovaly. (JANŮ, 1957c, s. 1)

---

¹⁵³ Vlastním jménem Jahnů, žák Otokara Fischera, univerzitní profesor Vysoké školy politických a hospodářských věd, FAMU a později Ústavu pro dálkové studium učitelů na rektorátu Univerzity Karlovy, redaktor, pracovník Ústavu pro českou literaturu ČSAV.

Poslední dopis zaslal Janů Černému v květnu 1967. I poslední dopis vyjadřuje překladatelův obdiv k Černého osobě, když žádal o konzultaci k blíže neurčenému článku a dodává: „Zůstal-li jste mi natolik nakloněn, že Vám to nebude proti mysli, buďte tak laskav, a na přiložený lístek den, čas a místo, kam bych měl laskavě dostavit.“ (JANŮ, 1967, s. 1)

6.1.1.1.18 Vojtěch Jirát (1902-1945)¹⁵⁴

V Kritickém měsíčníku se prosadil i Černého vrstevník Vojtěch Jirát. Kdy přibližně začala korespondence mezi Černým a Jirátem nelze přesně určit, neboť ani jeden Jirátův dopis není datován. Lze předpokládat, že si autoři dopisovali již od roku 1938, neboť Jirátovy příspěvky se objevují v Měsíčníku od prvního čísla. Dochované dopisy pak pravděpodobně spadají do roku 1939 nebo 1940, kdy byly publikovány příspěvky zmíněné v Jirátových dopisech (jmenuje články o Trávníčkovi, o Erbenovi, o Durychovi, o Pražákové a o Mařánkovi). Černému chtěl předávat co nejvíce příspěvků, k čemuž byl inspirován Karlem Polákem, který zaslal pět referátů najednou. O co více chtěl navýšit počet příspěvku, o to chtěl snížit jejich rozsah. (JIRÁT, nedat. a, s. 1; JIRÁT, nedat. b, s. 1-2; JIRÁT, nedat. c, s. 1; JIRÁT, nedat. d, s. 1; KM, 1940, s. 198-203; KM, 1940, s. 306-313; KM, 1940, s. 367-370)

Asi v roce 1939 zaslal Jirát Černému spolu s jedním dopisem brožurku V. Sobotky Bergsonovy Dva prameny a Černého překlad (1938) spolu s dopisem Karla Janského. (JIRÁT, nedat. e., s. 1-2) Janský si chtěl s Černým o knize promluvit a poskytnout případně i literaturu k Černého obhajobě. Brožurkou s dalším článkem o Knize o baroku chtěl Sobotka Černého usvědčit z plagiátorství a vyzvat Černého k odstoupení z Kritického měsíčníku. Janský také předběžně Černému domluvil případné otištění Černého odpovědi u Jaroslava Čecháčka. „Jen proboha odpovídej klidně, a nezlob se, že Ti radím, nechci Tě přec poučovat.“ (JANSKÝ, nedat., s. 1) Černému rovněž doporučil knihu Henryho Fieldinga Příběh nalezence, ve které lze najít nejpřesnější definici toho, co lze považovat za literární krádež. (JANSKÝ, nedat., s. 1) Jirát pak ve svém dopise nabídl sepsání příspěvku o plagiátorství, pokud by Černý o článek nestál. K dobré argumentaci doporučuje Jirát Černému titul F. [erdinand] G. [i. e. Josef] Schneidra Deutsche Dichtung zwischen Barock und Klassizismus, ale název si měl Černý ještě raději ověřit.¹⁵⁵ (JANSKÝ, nedat., s. 1) Spolu se Sobotkovou knihou si Černý uchoval také dvě Jirátovy knihy Benátský dialog (1926) a Koblihovy geniální kompozice (1943).

¹⁵⁴ Literární historik, kritik, překladatel z němčiny, docent germanistiky na Univerzitě Karlově, redakční tajemník časopisu Germanoslavica.

¹⁵⁵ Kniha vyšla v roce 1924 ve Stuttgartu v nakladatelství Metzler.

Poslední Jiráťův dopis poodhaluje víc o dobové nakladatelské praxi. Jiráta pobouřilo jednání nakladatelství Orbis, jež nabízelo tak nízký honorář, který nebyl u tak velkých a bohatých nakladatelů obvyklý. Jiráť často pracoval i zdarma, několik svých děl dotoval, ale nabízená suma sedm tisíc korun od Orbisu spisovatele zaskočila. Jiráť uvedl, že nakladatelé obvykle autorům dávali deset procent z krámské ceny za román a patnáct procent z krámské ceny za vědecké dílo. Částka představovala asi čtvrtinu sumy, kterou měli s Černým dostat při nákladu deset tisíc výtisků a při ceně deset korun za jeden. (JIRÁT, nedat. f, s. 1-3)

Navíc Jiráť věděl, že byl Orbis v několika případech i štedřejší, a to i u děl, která neslibovala tučný zisk. (JIRÁT, nedat. f, s. 1) „...neprodáváme jen svou práci, kterou ostatně nemůže konat jen tak ledakdo, a to se týká, vážený příteli, především Vás: jste ne snad nejlepší, ale prostě jediný, kdo u nás může napsat třeba dějiny italské a španělské literatury!, nýbrž také své jméno, jež nakladateli zaručuje odběr u určité vrstvy obecnstva – víte to dobře... Vzpomeňte na boj, který kdys vedl Šalda a Sova o uznání spisovatelské práce na základě hesla 'Hoden je dělník mzdy své.'“ (JIRÁT, nedat.f, s. 1-3)

6.1.1.19 Jaromír John (1882-1952)¹⁵⁶

V Kritickém měsíčníku nabídl Černý publikační prostor kolegovi z Lidových novin Jaromíru Johnovi. S Johnem se mohl seznámit jednak v redakci, jednak přes společné přátele Josefa Palivce a Jana Patočku, se kterým se u Johna ve Slatiňanech společně scházeli. (JOHN, 1939a, s. 2)

I Johnova korespondence nastiňuje, jak probíhala vzájemná spolupráce v Měsíčníku. Zpočátku zasílal John články sám (např. článek Polygenerační člověk, který chtěl od Černého u Borových opsat a kopii zaslat zpět, nebo fejeton na pokračování, Vančurovy Obrazy z dějin národa českého), později od Černého žádá náměty, které by mohl zpracovat. (JOHN, 1939a, s. 1; JOHN, 1939b, s. 2) V Měsíčníku vyšel v roce 1939 pouze Johnův článek Nedovedli jsme prý pochopit mentalitu, další kritická stať Nejsvětlejší stránky pochybnosti až v roce 1946, o rok později stať O Jiřině Popelové pod Johnovým skutečným jménem Bohumil Markalous. (KM, 1939, s. 5-9; KM, 1946, s. 149-156; KM, 1947, s. 197-199)

Sám Černému navrhl, aby zpracoval Babičku Boženy Němcové a také další základní díla české literatury. (JOHN, 1939b, s. 1) Od Černého žádal honorář sto korun za článek, se kterým Černý souhlasil. (JOHN, 1939a, s. 1) Kritický měsíčník také vybíral příspěvky na své vydávání, neboť John Černému slibuje, že svůj příspěvek rád pošle. V dopise z roku 1942 John vyjádřil svou nechuť zasahovat do Černého článků, které dostal k recenzování. Byl

---

¹⁵⁶ Spisovatel, novinář, středoškolský a univerzitní pedagog, výtvarný kritik a redaktor.

nucen v člancích udělat několik cenzurních zásahů, za které se Černému omlouval. Zaslal Černému korektury a slíbil opravit vše, s čím by Černý nesouhlasil. (JOHN, 1942, s. 2)

John Kritický měsíčník pravidelně sledoval a byl nadšený, jak se číslo od čísla zlepšoval. (JOHN, 1939a, s. 2) „Z Kritického měsíčníku je radost a to jak se drží, to je veliká mravní posila pro nás pro všechny.“ (JOHN, 1939d, s. 1) Pokud Johna některý článek zaujal, Černému o něm v dopise referoval. „Článek Václavův (Navrátilův) znamenitý: zavřete ho někam do kobky, dávejte mu praženku, chleba a neosvobodte ho, dokud nenapiše každý týden aspoň věc v rozsahu Ukřižování člověka. Aspoň tedy, kdyby byl ekonomičtější svým časem. Škoda každé minuty, kdy nepíše. Vostře na něj!“¹⁵⁷ (JOHN, 1939b, s. 1) Obdobně zhodnotil články Jana Patočky [Životní rovnováha a životní amplituda], Černého nespecifikovaný polemický článek, Černého články o Hubáčkovi a Topičovi, ke kterým Černému zaslal i reakci anonymního čtenáře. Sám chtěl do Měsíčníku přispívat tím nejlepším, co dovedl. (JOHN, 1939b, s. 1; JOHN, 1939d, s. 1; JOHN, 1940, s. 1; KM, 1939, s. 101-106)

S Černým však nespolupracoval pouze v redakci Měsíčníku, ale žádal Černého o pomoc i v dalších publikačních aktivitách. Od Černého si v roce 1940 např. vyžádal překlad Dona Quijota, kterého měl za úkol zpracovat. Černého překlad považoval za nejlepší, shodl se v názoru i s Františkem Halasem, a od Černého chtěl doporučení také ke quijotovské literatuře.¹⁵⁸ (JOHN, 1940a, s. 1) O spolupráci Černého požádal i u příležitosti vydání sborníku k Johnovým šedesátinám v Družstevní práci. Od Černého chtěl úvodní slovo a slíbil zaslat veškeré knihy, které Johnovi vyšly a které Černému chyběly. V Černého knihovně se dodnes dochovaly pouze Johnovy knihy *Eskamotér Josef* (1924), *Večery na slavníku* (1930) a *Kapitán Sekvenc* (1944). (JOHN, 1940b, s. 1) K vydání sborníku však nakonec nedošlo, o Johnovi vyšel pouze článek v příloze *Panoramy*. Černý tedy napsal alespoň časopiseckou studii, na kterou byl John pyšný, neboť Černý Johna vystihl. John Černého studii považoval za dobrý literární portrét. (JOHN, 1941, s. 1; JOHN, 1942a, s. 1)

Černého si John velmi vážil, jako jeden z mála však netrpěl vůči Černému ostychem a nebál se Černému dát najevo svůj nesouhlas. „Četl jsem teprve nyní Dantovskou studii. Něco tak krásného, kriticky, psychologicky básnického nebylo u nás – pokud mi chabý rozum dovoluje – napsáno...ale pro Pánajána – proč ten dodatek o omezeních Vašich...Neprávem! Zbytečně! Darebně zbytečně. Já bych Vám vyčinil, že byste nevěděl čím jste. Takovou mám na Vás pífku! A je mi to i líto.“ (JOHN, 1943, s. 1-2)

¹⁵⁷ John patrně naráží na Navrátilův článek *Ukřižování člověka*. Ve stejném čísle vyšel ještě článek *Několik aforismů k dílu Březinovu*. (KM, 1939, s. 64-69; KM, 1939, s. 157-160)

¹⁵⁸ JOHN, Jaromír. *Příběhy Dona Quijota*. Praha: Orbis, 1941. 355 s.

Stejně jako studie o Dantovi se Johnovi líbila esej o titanismu. Pro běžné čtenáře Johnovi nicméně připadala kniha příliš literárně-lingvisticky podrobná. Protože v ní Černý vyjádřil řadu zajímavých a aktuálních myšlenek, navrhl John Černému, aby z knihy pořídil české výtahy. John by Černému zařídil jejich vydání v Orbisu, pokud dá Černý Johnovi generální zmocnění, aby směl český překlad výtahů připravit pro vydání. John zároveň Černého poprosil o tipy na překladatele z francouzštiny, kteří rozumí filozofii. Snad vinou poválečných události k vydání knihy nedošlo a Černého titanismus zůstal nepřeložen. (JOHN, 1943, s. 1; JOHN, 1943, s. 1; JOHN, 1946, s. 1; JOHN, 1947a, s. 1) Po válce byla obnovena edice Orbisu ARS, pro kterou chystal John výbor ze Saint-Beueva a Černého prosil o úvod a poznámkový aparát. Na rozdíl od titanismu vyšel překlad Saint-Beueva v Černého překladu a s Černého úvodní studií v roce 1969 v Odeonu. (JOHN, 1947b, s. 1)

Dopisy vykreslují vřelý vztah obou kritiků a dokazují, že byli blízkými přáteli. John Černému důvěřoval. V roce 1939 Černého informoval, že se vzhledem k válečné situaci a nejistému vývoji událostí v zemi rozhodl sepsat závěť. Johnovy obavy nebyly bezpředmětné, jako voják se účastnil bojů 1. světové války na balkánské frontě. V Albánii dostal úplavici a dočasně ochrnil na dolní končetiny, je proto pochopitelné, že se vývoje událostí obával a chtěl mít vyřízené vše potřebné. Svou literární pozůstalost chtěl věnovat právě Černému. Z Johnovy soukromé knihovny si Černý mohl vybrat cokoli, co by se mu hodilo. Zbylé svazky chtěl odkázat profesoru Josefu Petřtylovi z Chrudimi, který napsal Johnův životopis a se kterým se John rovněž přátelil. Černý návrh zřejmě přijal, jak ukazuje dopis následující. (JOHN, 1939a, s. 1; JOHN, 1939b, s. 1) V Černého knihovně nebyl nalezen svazek, který by prokazatelně patřil Johnovi, v Černého archivu se nedochovala ani Johnova závěť, ani seznam odkázaných svazků.

Osobní ráz mají také dopisy z roku 1941. John se chtěl osobně zúčastnit pohřbu Černého otce, vypil však nedopatřením čpavek a utrpěl vážné popáleniny úst, krku a jícnu. Černému se za neúčast velmi omlouval, znovu kondoloval a navrhl Černému schůzku v Náchodě, při které by mu předal rukopisy k otištění. (JOHN, 1941a, s. 1; JOHN, 1941b, s. 1) „Vážím si Vašeho přátelství a odborného názoru jako u Šaldy.“ (JOHN, 1941b, s. 2) Černý Johna navštívil v nemocnici a oba přátelé se domluvili, že v rámci vycházek se sejdou v Náchodě. Na vycházku do restaurace Peklo si John zatím netroufal, jako kompenzaci za cestu však Černému slíbil přinést své dva nové romány Dořini milenci a Eskamotér Josef. (JOHN, 1941c, s. 1) Na osobní schůzce se John chtěl domluvit vždy, když „trpěl nedostatkem kontaktu s Černým.“ (JOH, 1939, s. 1) Přátelé se tak vídali nejen v Praze, ale také v Náchodě,

v České Čermné, v Holicích a při Johnově pobytu v Jaroměři. (JOHN, 1942a, s. 2; JOHN, 1942c, s. 1; JOHN, 1943, s. 1)

Korespondenci obou přátel nepřerušilo ani Johnovo stěhování do Olomouce, kde získal místo na tamní univerzitě. Pro knihovnu estetického ústavu shromažďoval John potřebnou literaturu. Vypomáhal si výpůjčkami z univerzitních knihoven v Praze a v Brně a získal rovněž dva tisíce svazků pocházejících z konfiskátu, považoval však pouhé vypůjčení knížek za nedostatečné. Pořizoval proto opisy nebo alespoň excerpta z děl, která považoval pro tento obor za základní. Černého požádal o opisy jeho děl a slíbil mu za texty honorář. Černý Johnovi zaslal nejen opisy svých děl (John jmenovitě děkuje za rukopis Saint Beueva), ale rovněž udělil souhlas, aby si díla mohli opisovat studenti. Jako poděkování obdržel Černý nejen slíbený honorář, ale také knihu Pampovánek. Výtisk se podobně jako knihy Dořini milenci a Eskamotér Josef v knihovně nedochoval. Jedinou Johnovou knihou v Černého pozůstalosti je Chvála apatie (1952), kterou Černý vlastnil i ve strojopise z února stejného roku. (JOHN, 1947a, s. 1; JOHN, 1949a, s. 1; JOHN, 1949c, s. 1-2)

6.1.1.1.20 Robert Konečný (1906-1981)¹⁵⁹

Po četbě Essai sur le titanisme, studie o baroku, po Bergsonovi a po několika číslech Kritického měsíčníku požádal Černého o osobní seznámení Robert Konečný. Konečný měl pocit, že by měli mnoho společného po pracovní (Konečný shodou okolností zastupoval Černého na brněnské reálce po odjezdu do Ženevy) i morální stránce. „...řekl jsem si, že prostě o sobě musíme blíže dozvědět...Podívejte se, vím, že zdaleka nemám za sebou té publikované práce, kterou za sebou máte Vy...bytostně cítím, že bychom si měli co říci. Myslím, že kromě tvrdé úcty k pravdě, jsou nám oběma společny dvě oblasti: umění a filozofie...“ (KONEČNÝ, 1938a, s. 1) Černého nabídka od Konečného zřejmě zaujala, Konečnému zaslal rukopis eseje o titanismu, za nějž Konečný vřele děkoval, a nabídl Černému studii o Šaldovi v komparaci s Masarykem, kterou Černý v roce 1939 v Měsíčníku uveřejnil. Dále Černému navrhl, aby se Kritický měsíčník soustředil více na slovenskou literaturu (rád se jí sám ujme) a vyzval Černého, aby stanovil úkoly pro českou kritiku. (KONEČNÝ, 1938b, s. 1; KONEČNÝ, 1938c, s. 1; KM, 1939, s. 248-249) Mezi těmito úvodními dopisy jsou velmi krátké pauzy, jen v řádu několika málo dní. Následně Konečný pravidelně zasilal své práce (např. recenze Sládka, recenze Tilschovy knihy Návrat, v KM

---

¹⁵⁹ Filozof, literát, účastník druhého odboje, univerzitní profesor Filozofické fakulty Masarykovy univerzity v Brně, psycholog na brněnských gymnáziích a na psychiatrických klinikách, vědecký pracovník Psychologické laboratoře ČSAV v Brně.

neotištěné), až si v roce 1945 začali v dopisech tykat. (KONEČNÝ, 1939, s. 1; KONEČNÝ, 1945, s. 1)

Černý se stal Konečného přítelem, se kterým pravidelně konzultoval svou tvorbu (do Měsíčníku Konečný zaslal řadu svých básní k otištění), prosil o přímluvu u Borových, aby vydali jeho sbírku, probíral s Černým témata, která je oba zajímala (např. Halase, se kterým oba korespondovali, nový časopis, který chtěl vydávat Kamil Bednář ve spolupráci s Janem Patočkou), věnovali jeden druhému svá díla (mimo eseje o titanismu dostal Konečný článek Mezi východem a západem, sám věnoval dvě blíže neurčené práce, které se však v Černého knihovně nedochovaly). (KONEČNÝ, 1938b, s. 1; KONEČNÝ, 1939, s. 1, KONEČNÝ, 1945, s. 1)

Kromě pravidelného publikování v Měsíčníku Konečný sám navrhoval témata, kterým se chtěl věnovat. Po válce se vzájemná spolupráce stala ještě intenzivnější. „Chtěl bych, abys mi dovolil užít Tvého pohostinství v KM teď častěji, nebudeš-li mít ovšem proti tomu námitek.“ (KONEČNÝ, 1945, s. 1)

Konečný si velmi vážil statečnosti, kterou Černý prokázal za války a chtěl Černého svou kritickou činností podporovat i v roce 1948. Sám se domníval, že řada lidí se od Černého odvrátí. Konečný však nic takového neměl v plánu, naopak se kvůli práci v Měsíčníku chtěl vzdát kritické činnosti v Listu moravských spisovatelů a v nedatovaném dopise se přiznává, že by jen nerad ztratil s Kritickým měsíčníkem kontakt. (KONEČNÝ, nedat., s. 1; KONEČNÝ, 1948, s. 1)

Kritický měsíčník však v roce 1948 zanikl a spolu s ním se přerušil i pravidelný kontakt Konečného s Černým. Korespondenci obnovil Konečný, jemuž byly podnětem Černého šedesáté narozeniny. Je to poslední a jediný dopis psaný Konečného rukou. „Dovídám se z novin o Tvé šedesátce, která mne čeká za rok. Zvláště u Tebe se mi to zdá neuvěřitelné – jako je vůbec v naší době mnoho věcí „neuvěřitelných“, i když jsou. Patří mezi ně jistě i to, že jsme jeden druhému nenapsali – kolik je to už let? A že jsme jeden druhého neviděli – kolik to je let? Ale byl bych rád, abys věděl, že jsem nejen mnohokrát a aktivně vzpomněl – vytáhl si některou z tvých knížek anebo K. M. a byl s Tebou tím nejplodnějším a kritickým způsobem.“ (KONEČNÝ, 1965, s. 1) Konečný chtěl zjevně s Černým obnovit pravidelný kontakt a lákal Černého k návštěvě do Brna. (KONEČNÝ, 1965, s. 2) Černý na Konečného však nezapomněl ani po zániku Měsíčníku a do své knihovny si zakoupil knihy Živá slova (1984) a Tíseň (1949).

6.1.1.1.21 František Kovárna (1905-1952)¹⁶⁰

Dochovaná korespondence mezi Černým a Kovárnou začíná v roce 1928, kdy Kovárna Černého dopisem zval ke spolupráci na příštím čísle časopisu Host. Oslovuje Černého sice „Vážený pane“, ale oba autoři se znali již od studií, kdy se seznámili při zápisu na Filozofickou fakultu. Od Černého si Kovárna vyžádal studie o francouzské literatuře, které by neměly opakovat stejné informace uveřejňované stále dokola v jiných periodikách, „ale zaujmout k cizině a k cizí literatuře stanovisko, jež bude třídit a hodnotit.“ (KOVÁRNA, 1928, s. 1) Byl si jistý, že Černý připraví skvělé doporučující kritické zhodnocení francouzské literatury a francouzských autorů. Dále Černého v témže dopise požádal o kritickou studii pojednávající o životě a díla Jeana Giraudoux, neboť Giradouxova hra měla být právě uváděna v Národním divadle. (KOVÁRNA, 1928, s. 1)

Další korespondenci týkající se příspěvků do časopisu Host Kovárna odeslal již s důvěrným oslovením „Milý příteli“ a opět v něm připojil prosbu o publikování článku. V nedatovaném lístku¹⁶¹ tentokrát prosil Černého o uveřejnění svého polemického článku o Františku Götzovi, který měl shrnout Götzovy myšlenky a Kovárnovy odpovědi.¹⁶² Zaslal také recenzi na Götzovu blíže nespecifikovanou knihu. S Černým také konzultoval záměr publikovat kritiku o Protiklerikální legendě Jaroslava Čecháčka. Kovárna měl od Josefa Hory informaci, že by dílo chtěl zhodnotit i Černý pro časopis Plán. Pakliže by tak neučinil, zaslal by Černému svou studii pro chystané číslo Hosta. (KOVÁRNA, nedat., s. 1) Tento dopis také dokládá zaslání Kovárnovy knihy Černému. O jakou knihu se jednalo, však dnes podle Přírůstkového seznamu Černého knihovny nelze s určitostí stanovit?, dochovala se pouze publikace z roku 1986 Bezmír, jež vyšla v Poznani, a kniha Dílo F. X. Šaldy (1925) s Kovárnovým podpisem.

V krátkém lístku napsaném do Náchoda v srpnu 1930 Černého Kovárna informoval o návštěvě u Jiřího Maška v Turnově a o své plánované cestě do Prahy. Po návratu do Bezmíře

---

¹⁶⁰ Výtvarný teoretik, kritik, prozaik, překladatel z italštiny a němčiny, spoluzakladatel Svazků Kritického měsíčníku, univerzitní pedagog Filozofické fakulty a Pedagogické fakulty Univerzity Karlovy a ČVUT, od roku 1948 v emigraci.

¹⁶¹ Lístek nejspíše pochází z doby, kdy chtěl Černý obnovit vydávání Hosta. Kovárna se o snaze znovuvydávání Hosta dozvěděl od Egona Hostovského a Jaroslava Seiferta. (KOVÁRNA, nedat., s. 1)

¹⁶² Černý tuto polemiku jistě uvítal, sám Götzovy kritické příspěvky hodnotil. Vladimír Bidlo v roce 1937 o sporu s Götzem Černému napsal báseň: „Götz spáchal knížku o Šaldovi, hráč kopané by řekl: „Kiks“/a Šalda: „Škoda plýtvat slovy, mé dílo je mu jak mé X.“ (BIDLO, 1937, s. 1) Více o polemice: JANEČKOVÁ, Pavlína. *Kapitoly o Františku Götzovi* [disertační práce]. Brno: Masarykova univerzita, Filozofická fakulta, Ústav české literatury a knihovnictví, 2013. 338 s. Dostupné z:

http://is.muni.cz/th/117748/ff_d/Disertace_opravena_Stroh..pdf

slíbil Černému zaslání tří krátkých článků – referát o Karlu Čapkovi a o knize Jaroslava Durycha Kdybych. O obsahu třetího článku se Kovárna nezmiňuje. (KOVÁRNA, 1930a, s. 1)

Následující dopis ze stejného roku odeslaný o devět dní později do Brna vyjadřuje Kovárnovou prosbu o změnu vydávání časopisu Prospekt, z něhož chtěl Kovárna udělat svazky. Kovárna si uvědomoval, že to je narychlo, neboť v následujícím týdnu měly vyjít dva sešity a další týden ještě sešit třetí. Černému doporučil oslovit Roberta Konečného, který by mu s Prospektem mohl pomoci, a zaslal i Konečného adresu. (KOVÁRNA, 1930b, s. 1) Černý však Konečného neoslovil, jak vyplývá z prvního dopisu Roberta Konečného zaslání Černému.

V roce 1938 začala společná práce na Kritickém měsíčníku. V dopise z 5. září Kovárna Černému stále vykal, přestože Černého již oslovil „Milý příteli“, a zaslal Kovárnovi své články do časopisu. K těmto studiím zaslal Černý Kovárnovi před prázdninami potřebnou literaturu. V roce 1938 publikoval Kovárna v Měsíčníku články Kniha o architektuře, Pěstování ilusí, Případ nikoliv ojedinělý, O J. Čapkovi a Náš výtvarný barok. Především k posledním dvěma jmenovaným článkům mohl Kovárnovi Černý nabídnout bohatou literaturu ze své knihovny, sám se tématům ve svých příspěvcích věnoval. K třem článkům chtěl připojit ještě čtvrtý o Janu Nerudovi a žádal Černého o vyjádření, zda je v chystaném čísle Kritického měsíčníku ještě volné místo. Nerudovský článek však zůstal nepublikován. (KOVÁRNA, 1938, s. 1; KM, 1938, s. 47-48; KM, 1938, s. 95-96; KM, 1938, s. 236-238; KM, 1938, s. 273-277; KM, 1938, s. 342-349)

V březnovém dopise z roku 1940 Kovárna Černého informoval, že byla ve výroční bilanci českého tisku v Lidových novinách prozrazena skutečná jména dvou teoretiků a jednoho básníka, kteří publikovali v Kritickém měsíčníku. Na začátek dubna si chtěl proto s Černým domluvit schůzku v Praze, kde chtěl strávit delší čas, aby Černému osobně předal „nějaké dokumenty.“ (KOVÁRNA, 1940a, s. 1)

V červenci 1940 následoval krátký lístek, v němž Kovárna žádal Černého o úvahu o kritickém myšlení do knihovny Svazky úvah a studií. Kovárna chtěl touto úvahou připomenout čtenářům „starou gardu“ autorů a při té příležitosti oslovil rovněž Jana Patočku a Jiřího Navrátila. Opětovně se chtěl s Černým sejít osobně, nejlépe v kavárně Dunaj, kde by Černému předal rozsáhlou studii o výtvarném umění pro Kritický měsíčník. (KOVÁRNA, 1940b, s. 1) Ke schůzce nakonec nedošlo, neboť Kovárna zmiňovanou osmistránkovou studii zaslal Černému v září do Náchoda, kde Černého již nezastihl a pošta byla přeposlána do Prahy. Ačkoliv měl studii téměř hotovou již v červenci, nakonec se rozhodl ji přepracovat,

neboť nebyl s první verzí spokojený. Studie byla uveřejněna ještě téhož roku v rubrice Kritické stati a úvahy. (KOVÁRNA, 1940c, s. 1; KM, 1940, s. 393-401)

K osobnímu setkání nakonec došlo až v únoru 1941, kdy Kovárna zavítal do Prahy a s Černým chtěl domluvit vydání studie o Josefu Horovi. V dopise zaslaném pět dní před setkáním Černému navrhl zpracovat studii ve větším rozsahu, aby mohla být část uveřejněna v Kritickém měsíčníku, a jako celek by studie vyšla ve Svazcích úvah a studií. Omlouval se rovněž za zpoždění článku pro Kritický měsíčník, neboť se ještě necítil zcela zdravý a ke psaní se nedostal. O Josefu Horovi vyšly v letech 1940-1941 dvě Černého recenze sbírek Jan houslista a Zahrada Popelčina. (KOVÁRNA, 1940d, s. 1; KM, 1940, s. 32-35; KM, 1941, s. 28-32)

Černý měl Kovárnovi naopak zaslat studii Jana Patočky, která byla schválena cenzurou. Kovárna ji po příteli požadoval urychleně zaslat v korespondenčním lístku z dubna 1942. Zároveň Černého prosil o zaslání dvou čísel Kritického měsíčníku, která měla být vyměněna za dvě čísla revue Život vydávané Uměleckou besedou. Výměnu měl původně zařídit Bohumil Novák, který však na domluvu zapomněl. Jako post scriptum byla připsána žádost o rozhodnutí, zda Kritický měsíčník uveřejní studii o kinetismu Zdeňka Pešánka. (KOVÁRNA, 1942, s. 1) Černý studii pravděpodobně odmítl, neboť nespádala do tematického okruhu revue. V dubnu roku 1947 došel Černému dopis obsahující opis článku Matouše Klácela, který Kovárna Černému pořídil, aby „jej měl po ruce, až bude psát předmluvu k jeho knize.“ (KOVÁRNA, 1947, s. 1)

Kromě pracovních záležitostí ilustrují Kovárnovy dopisy znalost Černého zvyků. Ačkoliv v Praze nepobýval často, věděl, že ve čtvrtek Černý nikam nechodí, a proto ani tento den nenavrhoval schůzku. Dobře byl rovněž seznámen s Černého přednáškovou činností: „Pokud jde o Urbánka, bude nejlíp, doručíš-li to, jak píšeš, když už jsi byl tak laskav a ujal se toho. Přednášíš tu nejmladší poezii nejlíp.“ (KOVÁRNA, nedat., s. 1)

O bližším vztahu mezi Černým a Kovárnou svědčí také pohled z dovolené z Benátek, který Kovárna zaslal Černému spolu s pozdravy Černého rodině v květnu 1940, pohled z Brna z roku 1944 podepsaný Kovárnou, Halasem, Zahradníčkem a Pražákem, pohled z Luhačovic, doporučení a nabídka k zapůjčení knih o výtvarném umění od Heinricha Lützela Führer zur Kunst a Vom Sinn zur Bauformen, dopis Černého manželce Miloslavě o zaslání dvou pytlů koxu od nakladatele Václava Petra či vzpomínka na začátek školní docházky Černého dcery Miloslavy. (KOVÁRNA, 1940e, s. 1; KOVÁRNA, 1943, s. 1; KOVÁRNA, 1944, s. 1, KOVÁRNA, 1945, s. 1, KOVÁRNA, 1946, s. 1) V roce 1941 zaslal Kovárna Černému dopis s vyjádřením upřímné soustrasti k úmrtí Černého otce, útěšná slova adresoval rovněž bratrovi

a dceři Černého. Neopomněl podotknout, že ztráta přišla ve zlé době, kdy si odchod blízkých člověk připouští o něco více. (KOVÁRNA, 1941, s. 1) Vzájemnou korespondenci a styky přerušila Kovárnova emigrace do Francie a následně do Ameriky. Černý však na spolupráci s Kovárnou v KM rád vzpomínal, připomínal si taky blízkost s Kovárnovou rodinou a poslední setkání v Bezmíří a na pouti v Čermné v roce 1947. (ČERNÝ, 1992b, s. 88-89)

6.1.1.1.22 Adolf Kroupa (1910-1981)¹⁶³

Korespondenci Černého s Adolfem Kroupou zahajuje stručná pohlednice z 2. července 1944, kdy si Kroupa s Černým domlouvá návštěvu „na kus řeči“ a přeje Černému brzké uzdravení. (KROUPA, 1944, s. 1) I následující strojopisný lístek z roku 1948 je stručný a obsahuje seznam příspěvků, které chtěl Kroupa uveřejnit a nabídl je Kritickému měsíčníku. Kromě hodnocení Prevértových básní Rodinná, U květinářky, Mlátička, Place du Carrousel, Něžný a nebezpečný, Poslední pomazání a Jak dělat obraz ptáka, chtěl publikovat ještě pojednání o Rimbaudovi - Svědectví přítele-Pierquin, Svědectví současníků a Poznámku k domnělému zničení Sezóny v pekle. (KROUPA, 1948, s. 1)

Po delší odmlce přišel v srpnu 1950 Černému pohled podepsaný „Na shledanou a Tvůj návrat Pierwszakroka-slastná doba Bouša, F. Hrubínová, Ototo ibu salam, Nazim Kroupa.“ Část textu je již dnes bohužel rozpitá a nečitelná, lze s jistotou rozluštit pouze „Milý Václave, posíláme Ti nové... z pionýrského tábora u Chlumu (ležící: Bouša a paní Anna). Pohlednice s obrazem Prvního pokušení, odeslána z Chlumu, byla pravděpodobně součástí hry pábeníků, kteří se podobnými žertovnými vzkazy navzájem obveselovali. (KROUPA, 1950, s. 1)

Poslední strojopisný dopis odeslaný z Brna roku 1965 je gratulací k Černého šedesátým narozeninám. Kroupa se v úvodu zmiňuje, že se jedná o dopis po letech a loňský prodělaný infarkt Kroupu přiměl bilancovat a ozvat se starým přátelům. S Černým se chtěl ještě osobně setkat a poděkovat za Černého pomoc při uveřejňování Kroupova překladu Prokletých básníků, který měl být v témže roce znovu vydán.¹⁶⁴ (KROUPA, 1965, s. 1)

6.1.1.1.23 Jan Linhart (1916-)¹⁶⁵

Jan Linhart zaslal Černému jediný dopis v dubnu roku 1940, jímž chtěl zahájit svou činnost v Kritickém měsíčníku. Jako úvodní text pro svou spolupráci zvolil kritickou studii o Janu Zahradníčkovi, jež vycházela z tématu Linhartovy dizertační práce, kterou vedl Albert Pražák. Z dopisu vyplývá, že si Černý Linharta nejspíš nepamatoval, neboť se Černému

¹⁶³ Překladatel, spisovatel, novinář, výtvarný kritik a organizátor literárních večerů a kulturního života.

¹⁶⁴ První vydání vyšlo v roce 1946 u O. Girgala, druhé vydání pak vytiskl Československý spisovatel v roce 1946.

¹⁶⁵ Literární historik a překladatel ze slovenštiny.

připomínal účastí na přednáškách o Paulu Valérym a konzultací k překladům Valéryho poezie. Pokud by Černý o studii neměl zájem, nabídl Linhart zpracování jiného tématu, které by Černý uznal za vhodné. (LINHART, 1940, s. 1) Linhartovy příspěvky se však objevily až v poválečných číslech Měsíčníku z roku 1946 a 1947. (KM, 1946, s. 193-195; KM, 1947, s. 48-49; KM, 1947, s. 152-153; KM, 1947, s. 378-379; KM, 1947, s. 383; KM, 1947, s. 480)

6.1.1.1.24 Vladimír Neff (1909-1983)¹⁶⁶

Dalším autorem, kterého Černý prizval do Kritického měsíčníku a se kterým se osobně vídal, byl Vladimír Neff. (NEFF, 1941a, s. 1; NEFF, 1941b, s. 1) V roce 1940 prosil Černého o prostor v Měsíčníku, aby mohl hájit svou účast na filmovém scénáři. V soutěži pro Filmové studio zvítězil Neffův námět pro film a Neff následujících šest měsíců pracoval spolu s režisérem na scénáři. Film byl oceněn cenou na festivalu ve Zlíně, ovšem kritika oslavovala pouze scénář, zatímco námět filmu přišel kritikům slaboduchý. Neff nebyl uveden jako spoluautor scénáře, ale pouze jako autor námětu. Obával se proto o svou pověst a prosil režiséra, aby věci uvedl na pravou míru. Ten však Neffa hrubě odmítl. (NEFF, 1940, s. 1-4) Černý však Neffovi prostor k vysvětlení neposkytl a uveřejnil pouze Neffův článek Epilog k „Janě Kosinové“. (KM, 1940, s. 334-335)

Na užší spolupráci s Měsíčníkem se Neff necítil. Nejspíš to bylo způsobeno tím, že Neff podle svých slov neuměl psát povídky. Výjimkou je Neffova povídka Marie a zahradník, kterou recenzoval v KM v roce 1946 právě Černý. Protože však Neffa návrh spolupráce potěšil, nabídl o několik let později Černému k publikování román tvořený z několika epizod Trampoty pana Humbla a zaslal jednu kapitolu na ukázkou. (KM, 1946, s. 30-33; NEFF, 1967a, s. 1-2; NEFF, 1967b, s. 1) Černému chtěl nabídnout také horor story, po jejím přečtení však zjistil, že nestála za nic. Zaslal proto raději starý rozpracovaný námět, který neměl doposud odvahu publikovat. (NEFF, 1968, s. 1) Černý Neffa pokládal za dobrého spisovatele a do knihovny si pořídil Neffovy knihy Vyhnání z ráje (1940) a Opavští páni (1967) a v pozůstalosti se dochovala Černého recenze na Neffův poslední román.

6.1.1.1.25 František Nechvátal (1905-1983)¹⁶⁷

V KM se pravidelně objevovaly příspěvky Černého blízkého přítele Františka Nechvátala. Publikoval v Měsíčníku od prvního čísla a Černému svou tvorbu pravidelně zasílal k publikování nebo ji Černému předčítal při osobních setkáních. (NECHVÁTAL,

---

¹⁶⁶ Spisovatel, překladatel a scénárista.

¹⁶⁷ Učitel československého náboženství na obecných a měšťanských školách v Prostějově a Praze, úředník ministerstva osvěty a informací, kulturní přidělenec ve Varšavě, redaktor, pracovník Památníku národního písemnictví.

1938a, s. 1-2; NECHVÁTAL, 1939, s. 1) Nechvátal přispíval nejen do Kritického měsíčníku, ale tři básně ze sbírky Tichý oceán zaslal pro Černého Sborník pětadvacítí. Publikoval také v časopise pro vojáky Černého bratra Vladimíra. (NECHVÁTAL, 1938a, s. 1; NECHVÁTAL, 1967, s. 1)

Překlady s Černým rád konzultoval, zvláště poezii, např. překlad Unamuna uveřejněný hned v prvním ročníku Měsíčníku. Některé své knihy Černému zasílal jako dárek. Jako novoroční tisk Černému věnoval sbírku Staré Čechy, která se v Černého knihovně nedochovala na rozdíl od svazků Bezručův ohlas (1940) a Balzamína (1982). Nechvátalovy překlady Juana Ramona Jimenése Odjezd a Smrt, Miguela Unamuna Krása a Kristus Velasquezův a dílo Samoty Antonia Machada se s Nechvátalovými poznámkami dochovaly v Černého pozůstalosti. (KM, 1938, s. 61-63)

Černého v souvislosti se sbírkou Staré Čechy poprosil o pomoc u nakladatele Fürta¹⁶⁸, který odmítl publikovat jejich přebásněnou verzi, neboť se Fürtovi na stole sešlo více prací na stejné téma. Nechvátal však chtěl vědět, zda je to pravý důvod, proč nemají být Staré Čechy otištěny nebo se nakladatel pouze vymlouvá.¹⁶⁹ (NECHVÁTAL, 1938a, s. 1; NECHVÁTAL, 1938b, s. 2; NECHVÁTAL, 1943, s. 1) Staré Čechy se v Černého knihovně nedochovaly, je zde jen Bezručův ohlas (1940) a Balzamínu (1982); v KM vyšly Nechvátalovy básně Nedělení odpoledne a Prodaná nevěsta. (KM, 1938, s. 205-206; KM, 1938, s. 407-408)

Nechvátala s Černým nepojil vztah čistě pracovní. Pravidelně se setkávali u Černých doma, kromě toho si od Černého ženy Miloslavy půjčoval francouzské romány (např. Le retour de Silbermann Jacquese de Lacretelle dnes v knihovně nedochovaný). (NECHVÁTAL, 1938b, s. 2) Když v roce 1938 Nechvátal na delší dobu onemocněl a neodebíral ani noviny, ocitl se podle svých slov izolován od světa. A byl to právě Černý, který přítele informoval o všech novinkách a událostech. (NECHVÁTAL, 1938a, s. 1)

S trpkostí pak Černý ve svých Pamětech komentuje konec přátelství. „Že nám mlčky přestali posílat svoje básnické příspěvky Lumír Čivrný, Jan Noha, František Nechvátal a paní Marie Pujmanová – a my jsme je s ulehčením o žádné nepožádali -, to pokládáte jistě také za samozřejmé...“ (ČERNÝ, 1992, s. 2)

---

¹⁶⁸ V roce 1946 byla nakladateli Juliu Fürtovi úředně povolena změna příjmení na variantu Firt.

¹⁶⁹ Staré Čechy nakonec vyšly u Václava Petra v roce 1938.

6.1.1.1.26 Arne Novák (1880-1939)¹⁷⁰

Mentorem, spolupracovníkem a pravidelným pozorovatelem Černého práce se stal Arne Novák. (NOVÁK, A., 1938, s. 1) S Novákem se Černý seznámil již v roce 1936, když začal pracovat v Lidových novinách. Pro rubriku novin Literární pondělí Černému zaslal několik příspěvků (např. Tallasův cenný literární dopis) a chtěl do rubriky přispívat všemi svými kritickými příspěvky. (NOVÁK, A., 1936a, s. 1-2; NOVÁK, A., 1938, s. 1) Z Černého spolupráce s Lidovými novinami byl Novák nadšený, byl však poněkud zklamán, že se s ním Eduard Bass o Černého angažmá neporadil. (NOVÁK, A., 1938b, s. 1) Stejně nadšení vyvolal i Černého dopis s informací, že by rád přispěl do máchovského sborníku¹⁷¹ svou studií. Ocenil také zaslaný výtisk *Essai sur le titanisme*. (NOVÁK, A., 1936b, s. 1)

Když začal v roce 1938 vycházet Kritický měsíčník, Novák Černému radil, jak má dělit práci mezi Literární pondělí a Měsíčník; navrhl Černému okruh spolupracovníků (např. Julia Heidenreicha, Josefa Jedličku, A. M. Pišu, Roberta Konečného), rovněž rubriky (domácí příspěvky, přeložené příspěvky, zajímavé dokumenty), nabízel své rozpracované studie, upozorňoval Černého, aby se nezanedbávala překladová literatura, a aby byly o cizích literaturách podávány celkové přehledy. (NOVÁK, 1938b, s. 1-3) Černý se s Novákem v navrhované koncepci shodl, spisovatele, které Novák navrhl, skutečně angažoval, a také v obsahovém pojetí dal Novákovi za pravdu.

Novák úvodní korespondenci považoval pouze za přípravu na osobní rozhovor, při němž chtěl domluvit detaily vzájemné spolupráce. (NOVÁK, A., 1938b, s. 1) S Černým se zřejmě dohodli na Novákově pravidelných příspěvcích. Novák měl Černému studie zasílat a od Černého obdržel seznam témat (Francois Villon, Jaroslav Vrchlický, F. X. Šalda), které bylo potřeba zpracovat či knihy k recenzování. Novák si v přiloženém tématu zaškrtnal ta, o kterých chtěl psát (např. Eliška Krásnohorská, Josef Dobrovský, Edvard Beneš, Karel Čapek, Otokar Fischl, Saint Beauve, František Götz, Albert Pražák, Ivan Vyskočil, Slovácko). (NOVÁK, A., 1936, s. 1; NOVÁK, A., 1937b, s. 2; NOVÁK, A., 1938d, s. 1) Řadu témat navrhl však Novák sám (např. Fráňa Šrámek, Svět knihy). (NOVÁK, A., 1937a, s. 1; NOVÁK, A., 1937b, s. 1) Témata ke zpracování nenavrhl Novák pouze pro Černého, často měl jasnou představu, kdo by měl o určitém tématu referovat (např. navrhl, aby Heidenreich

---

¹⁷⁰ Literární historik a kritik, redaktor, bohemista a germanista, profesor a pozdější děkan Filozofické fakulty Masarykovy univerzity, rektor Masarykovy univerzity.

¹⁷¹ Tímto titulem je míněna publikace vydaná k 100. výročí Máchova úmrtí. NOVÁK, Arne, ed. *Karel Hynek Mácha: osobnost, dílo, ohlas: sborník k 100. výročí Máchovy smrti*. V Praze: Družstevní práce, 1937. 341 stran. O vytištění sborníku Novák Černého informoval dopisem. (NOVÁK, A., 1936, s. 1) Novák rovněž recenzoval Černého poznámku hodnotící Máchovo dílo. Vydání poznámky však muselo být odloženo, neboť v Lidových novinách vyšel ve stejné době článek s podobným tématem. (NOVÁK, A., 1938a, s. 1; NOVÁK, 1938b, s. 1)

kriticky zhodnotil knihu Leonova Cesta za oceán a Jedlička Kratochvílovu Vesnici). (NOVÁK, A., 1938d, s. 1) Z velkolepých plánů obou autorů nakonec sešlo a v Měsíčníku se objevil pouze Novákův článek o českém baroku.

Během přípravy příspěvků se nedohodli pouze ve třech případech. V roce 1937 Novák odmítl napsat dva články, neboť zrovna pobýval v Beskydech a neměl s sebou potřebnou literaturu. Novákův pobyt v Beskydech také způsobil prodlevu v komunikaci a tak oba současně napsali referát o Holanově lyrice. Oba současně chtěli recenzovat Halasovou sbírku Dokořán, přednost nakonec dostal Černý, který měl současně zpracovat také Jamese Macphersona. Novák naopak odmítl referovat o Olze Scheinpflugové, protože by ji musel jako spisovatelku odsoudit. (NOVÁK, A., 1937a, s. 1; NOVÁK, A., 1937b, s. 2; NOVÁK, A., 1938d, s. 1)

Navzdory vzájemné spolupráci, Černého suplování v Brně, o které Novák velice stál, i tomu, že se Novák osobně znal s Černého otcem, byl Novák překvapen, když obdržel od Černého dopis, ve kterém byl pozván mezi stále spolupracovníky Kritického měsíčníku. „Soudil jsem, že pro Kritický měsíčník vůbec neexistují: poznal jste ze starší generace toho, poznal jste onoho; na mne jste si však vůbec nevzpomněl. Ovšem nechci se Vám nějak dodatečně vnucovati, naopak pokládal bych za přirozené, kdyby vztahy mezi Kritickým měsíčníkem a mnou zůstaly korektní, chladné.“ (NOVÁK, 1938a, s. 1) Čím bylo Novákovo mínění vyvoláno, můžeme dnes jen těžko posoudit. Novák pravidelně chválil Černého tvorbu (např. Černého článek o románské literatuře, nejmenovaný článek v Literárním pondělí, kterým se Novákovi velice zavděčil, nad knihou O básnickém baroku strávil několik krásných hodin), pravidelně u Černého publikoval a Černý Novákovi předával vzkazy od svého otce (Václav Černý st. se např. zajímal o knihovnu Novákova semináře). Nicméně Černý musel Nováka přesvědčit o své přízni, neboť ještě téhož roku Novák Černého ujišťuje o své spolupráci s Měsíčníkem a nadšeně kvituje Černého nápad věnovat jeden sešit baroku, pro které by měl již námět - Boj proti baroku. (NOVÁK, A., 1936, s. 1; NOVÁK, 1937b, s. 1; NOVÁK, A., 1938c, s. 1-2) Černého knihovna navíc obsahuje podepsaný výtisk knihy Máchova Krkonošská pouť (1911) s dedikací „Váženému prof. Václavu Černému, našemu příteli literatury s oddaným pozdravem Arne Novák, 1912.“, dle datace věnovaná patrně Černému otci, a další čtyři Novákovy knihy, které si Černý zakoupil – Stručné dějiny literatury české (1947), Jaroslava Vrchlického sláva a osamělost (1944), Dějiny českého písemnictví (1946) a vzpomínková publikace Arne Novák zemřel (1940).

6.1.1.1.27 Bohumil Novák (1908-1992)¹⁷²

V Černého pozůstalosti se dochovalo dvaadvacet dopisů a patnáct pohlednic od Bohumila Nováka. Jedná se o druhý největší soubor korespondence z okruhu Kritického měsíčníku. Ačkoliv spolupráce mezi Černým a Novákem musela být úzká, na Kritickém měsíčníku pracoval od prvního ročníku, od pátého dokonce jako redaktor, zachovala se nám korespondence až od roku 1950. Již oslovení „Milý Vašku“ poukazuje na přátelský vztah a také následující řádky podávají důkaz o blízkém vztahu, který oba autory pojil. Novák se nezdráhal Černému přiznat, že na něj spolu s rodinou vzpomínal, že „se mu po něm stýská, a že si nedovede představit, jak by v Praze vydržel, kdyby tam Černý nebyl.“ (NOVÁK, 1950a, s. 1) Každý dopis je také podepsán „Tvůj upřímný Bouša.“ Novák byl jedním z mála korespondentů, se kterými Černý probíral i věci osobní.

V dalších odstavcích informoval Černého o novinkách z Prahy a o setkávání s přáteli. „Od chvíle, kdy jsi odejel, nikam takřka nejdu. Jen v sobotu se setkávám s Kobližkou a Janským v Dunaji, občas také s Josefem, u kterého jsme se onehdy, Seifert a já sešli s Jínou na zajímavý pohovor. Jak jsem Ti už v telefonu naznačil je Pepík churav od té doby, co jsem se s ním vrátil z třídenního pobytu v Jindřichově Hradci...“ (NOVÁK, 1950a, s. 1) Černému rovněž sděluje obavy z budoucnosti, protože Nováka odmítli již ve třetím zaměstnání. Byl sklíčen, že musel jen bezmocně sedět a čekat, jak se situace vyřeší. Svě ženě Lídě chtěl ukázat, že umí být užitečný alespoň tím, že vyrazí na sběr hub za Prahu. (NOVÁK, 1950a, s. 2) Podobný pokus učinil také s opravou ucpaných odpadů v koupelně a kuchyni. Ve snaze ušetřit za instalatéra chtěl odpady vyčistit sám „vkládaje do toho všechnu svou šikovnost, vzdělání a um“, ovšem obě místnosti ke zděšení své ženy pouze vytopil a znečistil. (NOVÁK, 1950a, s. 3) Za asistence své ženy učinil ještě jeden pokus k vyčištění odpadů a nakonec „zvítězil nad silami přírody přímo velkolepě a jeho vážnost v rodině stoupla i pýcha. Zkrátka a dobře, až vám nepoteče voda, zavolejte.“ (NOVÁK, 1950a, s. 4)

V dalším prázdninovém dopise z roku 1950 reagoval na Černého lístek: „...Tak to takhle povídal Píša, s nímž jsem se náhodou setkal: Člověk by se všemu musel chechtat, tak je to postavené vzhůru nohama, jen kdyby to nebylo tak krutě vážné. Ani ty mé rozpaky nad lidským pokolením nejsou myšleny a stavěny tak tvrdě, jak se zdá. Mám o lidech všelijak neuctivé mínění o jejich zásadovosti, čestnosti a cti; nicméně bych byl ochoten smířit se s tím, že se sotva dočkám, aby byli lepší, kdybych věděl, že jsou a budou sto se aspoň tak stydět za svou mizernost, že budou mlčet a dívat se stranou, když se o mizernosti lidí bude mluvit a

---

¹⁷² Literární kritik, recenzent, redaktor nakladatelství František Borový, vedoucí úředník publikačního odboru ministerstva informací, jednatel Syndikátu český spisovatelů, pracovník Památníku národního písemnictví a pracovník Pedagogického muzea v Praze.

když se bude pranýřovat.“ (NOVÁK, 1950b, s. 1) Tyto vážné dopisy mohly být u Černého, Nováka i Píši vyvolány situací, ve které se ocitli po Únoru 1948, neboť sám Novák v úvaze pokračuje označením současnosti za „trapnou, zlou a v podstatě nesmyslnou tragikomedii.“ (NOVÁK, 1950b, s. 1) Na následujících stranách pak vyjadřuje obdiv a úctu těm, kteří zůstali statečnými. (NOVÁK, 1950b, s. 2)

Další řádky jsou již veselejší. Novák děkoval Černému za pozvání do Čermné a vzpomínal na procházky a výlety v Ratibořském údolí a okolí, kde strávil řadu hezkých chvil, na mládí a nadšení do práce, které se vyčerpalo úkoly a nakladatelskými plány, ale zároveň přineslo poučení o životě a lidech. Černému také sdělil, jak se těšil na týdenní pobyt v Jindřichově Hradci a na setkání s Františkem Koblihou a Františkem Hrubínem v Chlumu. (NOVÁK, 1950b, s. 2) Uskutečnil již také svůj záměr se sběrem hub, které sušili se ženou po celém bytě. Dopis končí zprávou o zaměstnání jeho ženy a jeho úkolem uklízet domácnost. „A já jsem se ujal uklízení. To je konec krásnému životu, kdy jsem snídal v posteli a k tomu četl noviny, i když v nich nic nebylo!“ (NOVÁK, 1950b, s. 2)

Dopis z roku 1951 už se týká pracovních povinností. Novák v Jindřichově Hradci pracoval na překladu, o který byl Černým požádán. Přibližně do týdne slíbil Černému osobně předat „v Urbance“ šedesát až sedmdesát stran textu a zbylých deset stran dodat v nejbližších dnech. „Dělám jako kat, přesto ale mi to nejde tak, jak bych si už kvůli Tobě přál.“ (NOVÁK, 1951a, s. 1) O měsíc později psal Novák Černému o svém přesunu na léčebný pobyt do Karlových Varů a informoval Černého, že v překladatelské skupině Anatola France se nic nezměnilo, jen přibyli noví členové, které však Novák nezná. (NOVÁK, 1951b, s. 1)

Další dopis je odeslán z pobytu v Karlových Varech, kde se Novák cítil osamělý, protože Nováková žena odjela odpočívat do Jindřichova Hradce. Černému sdělil dojmy z Varů, které se proměnily na „lázeňské město Sovětského svazu“, a popsal Černému známé tváře, které navštívily Filmový festival – Jiřího Marka, Otakara Vávru, Václava Řezáče, Jiřího Hájka. Nebyli to však známí, se kterými by se dal do hovoru. „Ale milou tvář, která by Tě potěšila neuvidíš...A přece: včera navečer, vyhýbaje se Götzovi mě chytil profesor Jedlička z lékař. fakulty – ten specialista na tuberkulózu – a tak jsem strávil dvě hodiny příjemného rozhovoru. Jinak skličující pocit cizoty...“ (NOVÁK, 1951b, s. 2)

V další části navazuje Novák na osobní rozhovor týkající se jistého dr. P., na kterého byl Černý rozčilený. „Než jsem odjel mluvil jsem také s Lyerem a pak si jeho sdělení ověřoval. Zjistil jen tolik, že dr. P. poslal rámcový výměr – ne jmenovitý, protože ten ani poslat nemůže a sotva kdo by jej podepsal. Mám proto dojem, že bys mu křivdil, kdybys ho

považoval za původce nesnází, o nichž jsme mluvili. Spis vyřídil někdy kolem 9. 6. a měl jej podepsat Olbracht. Až se sejdeme, povíme si o tom víc.“ (NOVÁK, 1951b, s. 2)

Novák měl stále problém sehnat zaměstnání, nově byl zařazen na seznam lidí, kteří byli určení do výroby. Neočekával však, že se tím jeho problémy vyřeší a po prázdninách se situace ještě vyvine jinak. Vzpomínáním na toulky po lesích s Černým se snažil otočit list a nezabývat se dále problémy, které je oba trápily, a vtipně líčí lázeňské procedury. „Jedno mě však utěšuje, že nevypadám tak syrečkově jako nahý Götz. To ti je zoufalá podívaná. Člověče, já jsem proti němu úplný Adonis.“ (NOVÁK, 1951b, s. 3)

Ze samoty karlovarských lázní vytrhla Nováka Černého odpověď: „... ani nevíš, jak jsi mne v té karlovarské osiřelosti svým dopisem potěšil. Když jsem jej četl, přirozeně že s rozkoší, musel jsem s pocitem závisti i lítosti konstatovat, že Tě ani v čermenské samotě neopustil vzácný dar vtipu i ironického šlehu, a že ani v plném létě nevyschl bohatý pramen Tvého optimismu. Díky Bohu, žes mi ho pár doušků nalil; bylo mi toho věru zapotřebí jako soli.“ (NOVÁK, 1951c, s. 1)

Dále Černému navrhl, aby poslal lístek Karlu Janskému, který byl s infarktem převezen do nemocnice. „... to má z toho neustálého rozčilování nad Máchou i prodejem jeho duchovních ostatků.“ (NOVÁK, 1951c, s. 1) Zpráva od Černého by Janského jistě potěšila, sám Novák Janskému z Varů poslal pohled, přestože se Janskému spíše vyhýbal a nepanovaly mezi nimi příliš přátelské vztahy. (NOVÁK, 1951c, s. 1)

Nováka naopak překvapila zpráva od Černého o Františku Hrubínovi, který se náhle rozhodl odjet z Chlumu, kde pobýval. Novák Hrubínovi zaslal pohled podepsaný Adolfem Kroupou a laureáty významných ocenění, na něž si Hrubín potrpěl, a připojil zprávu, že se za ním do Chlumu chystá. Podle Novákových slov to Hrubína vyděsilo a právě pohled byl příčinou Hrubínova odjezdu z Chlumu. (NOVÁK, 1951c, s. 1-2) Závěr dopisu opět vedl v humorném duchu, kdy Černému popisoval, jak bylo na masážích chváleno Novákovo „sličné tělo“ s pevným svalstvem a úžasnýma nohama, se kterými by mohl na výstavu. Černému se však o sobě nechce více rozepisovat, aby se Novákova vizáž nestala předmětem Černého závisti. (NOVÁK, 1951c, s. 2)

Další dopis pochází opět z prázdnin, tentokrát z roku 1952. Novák Černému svěřuje starosti ze čtrnáctidenního pobytu v Jindřichově Hradci. V místní hospodě zastupoval výčepního Kostku, který byl se srdeční slabostí převezen do nemocnice. Nemohl být tak oporou své ženě, jejíž kolegyni odvedli k výslechu a vyptávali se také na Novákovu manželku. Dále hovoří o společné známé J., kterou zatkli za návštěvu zakázaného představení v Brně. (NOVÁK, 1952a, s. 1)

Při osobním setkání chtěl Černému také sdělit novinky ze setkání s Františkem Koblihou a Karlem Krejčím, se kterými vzpomínal i „mírně drbal. Černému však v uších zvonit nemohlo.“ (NOVÁK, 1952a, s. 2) Znovu se také chystal vypomáhat v hospodě v Jindřichově Hradci. „Pro mne však letošní pobyt znamená brigádní a údernické výkony v prospěch pracujícího žiznivého lidu, který touže v úmorných vedrech po pivě, limonádě a minerálce a který nic nedbá, že u pípy stojí zkrachovalý rada, neúspěšný spisovatel a nepochopený antialkoholik.“ (NOVÁK, 1952a, s. 2) Po incidentu s místním opilcem při předešlé výpomoci se rozhodl, že nebude hosty poučovat, kolik toho mají vypít, ale bude čepovat tolik piv, kolik si hosté zaplatí. (NOVÁK, 1952, s. 3)

V srpnovém dopise informuje Černého o pobytu dcery a manželky Egona Hostovského. Novák se snažil oběma pobyt zpříjemnit, zvláště Hostovského dceři, která se v Hradci nudila. Byl však zklamán, protože dívku Novákovo vyprávění nezajímalo ani nebavilo. Projevil se generační rozdíl, který způsobil dívčinu nespokojenost, že tráví prázdniny se „starými“ lidmi a ne se svými vrstevníky, kteří ji alespoň zahrnovali spoustou dopisů. (NOVÁK, 1952b, s. 1) Po čtrnácti dnech praxe výčepního měl Novák radost, že už také získal potřebnou zručnost a obratnost. Dokonce uvažoval, že se minul povoláním a měl být výčepním. Musel by ale vyřešit svou nechuť k opilým zákazníkům. Těm už místo domlouvání o škodlivosti pití raději vypráví o významných rodácích z kraje. (NOVÁK, 1952b, s. 2) Černému také slibuje, že si přečte doporučenou knihu Paměti Františka Jana Vaváka. Knize se Novák dlouho bránil, protože pocházel z rodiny evangelických učitelů, které přísný katolík Vavák neměl v lásce. Černý se pro změnu začal věnovat platonismu, což mu Novák schvaloval. (NOVÁK, 1952b, s. 3) Na rozdíl od newyorského vydání Platonovy Republiky, Heitschovy knihy Platon über die rechte Art (1987) však Černý Vavákovy Paměti nevlastnil.

V korespondenci mezi Černým a Novákem pak nastala pětiletá pauza, Novák Černému píše znovu až před koncem roku 1957. Přál si Černého vidět, ale zmeškal i Černého přednášku o Dykovi¹⁷³ kvůli bolestem slinivky břišní. Chystal se proto Černého navštívit po návratu z nemocnice, kam byl nucen nastoupit k důkladnějšímu vyšetření. (NOVÁK, 1957, s. 1)

Dne 15. ledna 1958 Novák odpověděl Černému na další dopis z pokoje vinohradské nemocnice. Zde se Novákova hospitalizace protáhla na tři týdny. Neutěšené nemocniční prostředí přimělo Nováka vzpomínat na období Protektorátu a bilancovat. „Donedávna jsem

---

¹⁷³ Jednatřicetistránkový rukopis přednášky Viktor Dyk a drama se dochoval v Černého archivu.

si myslel, že odvaha, která mne nutila vydávat knihy a básně i bez povolení a v jiných případech nedbat zásahů, jež je komolily, byla a je hodna připomenutí a vyzvednutí. Stál jsem však o to nejen snad kvůli sobě, nýbrž i kvůli těm, kteří mi umožňovali, aby ta odvaha nevyzněla na prázdno. Domníváš se snad dnes, že by se našel člověk, který by bez jediného zásahu povolil vydání Torsa naděje, Naší paní, Zhasněte světla, Pět minut za městem, Fischerova překladu Fausta, Světlem oděná, Kamenného mostu, výboru o Praze a spousty řady jiných knih? Jejich autoři s výjimkou několika, Palivce především, mlčeli jako ryby, a já 5 let ztratil, pět krásných let, hledaje cesty a zkoumaje možnosti, jak dostat na svět jejich knihy, které nikdo vlastně nepovolil!“ (NOVÁK, 1958a, s. 1) Dříve býval Novák na tuto kapitolu svého života hrdý, později už ji vnímal jako něco přirozeného a samozřejmého. Vydavatelskou práci považoval za prostředek navazování přátelství, která přinesla vnitřní radost a zadostiučinění. Zároveň si uvědomil, jak postrádá pravidelná sobotní setkání s Černým, na které se každý týden těšil, a na kterých spolu mohli i mlčet, a přesto si řekli vše. (NOVÁK, 1958, s. 2) Závěrem uvažoval i o přítomnosti, která vyžadovala hodně sil, aby bylo opět možné „rozdávat radost a štědrost svobody“. (NOVÁK, 1958a, s. 3)

V závěru roku 1958 se Novák Černému omlouval, že po telefonu byl na Černého nepříjemný a choval se podivně. Novákova žena byla totiž v den telefonátu hospitalizována po těžkém úraze na vinohradské chirurgii a následně převezena na psychiatrickou kliniku do Bohnic. (NOVÁK, 1958b, s. 1) Začátkem následujícího roku byla Novákova manželka stále ještě hospitalizována, Novák ji třikrát týdně navštěvoval a při jedné návštěvě jí vyřídil Černého pozdrav. Snad jako rozptýlení dal Černý Novákovi vybrat verše Jaroslava Kolmana Cassia pro souborné vydání, na němž spolupracoval s A. M. Píšou.¹⁷⁴ (NOVÁK, 1959a, s. 1) Ošetřující lékař Novákovy manželky se Nováka tázal, zda nemá možnost sehnat sešity o existencialismu, které ho zajímaly z hlediska psychiatrie. Novák se nejprve chtěl Černého zeptat, zda sešity ještě vůbec má. Chtěl je případně vyměnit za výtisk Černého Staročeské lyriky, které si Novák schoval. V Černého archivu a knihovně se dochoval pouze rukopis Druhého sešitu o existencialismu, je proto pravděpodobné, že Černý všechny autorské výtisky rozdal a nemohl tedy Novákovi Sešity poskytnout. (NOVÁK, 1959b, s. 1)

S přáním do nového roku se Novák omlouval, že až nyní zaslal dedikovaný exemplář nové sbírky veršů Jaroslava Bednáře, jejichž dva výtisky Černému autor věnoval. Černému chtěl knihu předat již před Vánoce, ke shledání přátel však nedošlo a Novák se proto rozhodl zaslat dárek poštou. (NOVÁK, 1960, s. 1) Knihy Jaroslava Bednáře jsou v Černého

---

¹⁷⁴ KOLMAN CASSIUS, Jaroslav. *Básně: výbor z díla*. 1. Vyd. Praha: Československý spisovatel, 1958. 129 s.

knihovně hojně zastoupeny (Cizinka a básník (1968), dvakrát výtisk Červená země (1946, 1984), Má Praho, město (1924), Rodný stůl (1927), Slunce nad domovem (1963), V lidu jsi (1935), Živý duch (1987)), ve většině případu jsou knihy dedikovány, žádná z osmi básnických sbírek však nebyla vydána v roce 1959, ani v roce 1960. Mohlo by se jednat o dochovaný nedatovaný vzpomínkový tisk o Janu Zahradníčkovi, který v roce 1960 zemřel.

V roce 1967 chystal Černý k vydání sborník¹⁷⁵ a ke spolupráci na něm přizval i Nováka. Novák byl za tuto příležitost vděčný, Černému za ni vroucně děkoval, rád se znovu zařadil po bok Černého. Novák se příteli přiznal k tvůrčí krizi, kdy byl schopen napsat pouze jednu stránku, se kterou však nebyl spokojený a tak ji vzápětí vyhodil do koše, aby začal s prací nanovo. Doufal ve zlepšení alespoň přes prázdniny, ostatně slíbil sepsat medailonek o Josefu Horovi. Uvědomoval si však, že práce pro Černého spěchala a prosil proto o shovívavost. (NOVÁK, 1967, s. 1) Již po několikáté opakoval Černému přání ohledně osobní schůzky, tentokrát navrhl snídani v Malostranské kavárně. (NOVÁK, 1967, s. 2)

Přátelství mezi oběma autory se léty nezměnilo, naopak se prohloubilo a Novák s Černým se pravidelně ujišťovali o pevnosti svého přátelství. Novák vždy litoval, že se nevidají častěji, protože schůzky s Černým Nováka obohacovaly profesně i osobně. (NOVÁK, 1968a, s. 1) Často se dopisem připomínal jen s krátkým pozdravem a ujištěním trvající náklonosti, v časech zlých (např. nemoc Nováka či jeho ženy, skon Černého bratra Vladimíra) si navzájem vyjadřovali soustrast a podporu. (NOVÁK, 1973a, s. 1; NOVÁK, 1974, s. 1)

„...nevím po kolikáté už jsem přečetl Tvůj článek v Lit. listech, jimž jsi odpověděl Průškovi na jeho pokus zlehčit váhu Tvého „žaluji“, proneseného na adresu profesorského sboru Karlova učení pro roce 1948 a Čs. akademie. Souhlasím s Tebou do posledního puntíku a opakuji po Tobě, že to, co se dělo na půdě university, akademie a Svazu spisovatelů po únoru 1948 je neodčinitelnou hanbou, o to větší, že se to dalo pod pláštíkem očisty naší vědy, literatury a kultury.“ (NOVÁK, 1968b, s. 1) Novák vyjádřil své rozhořčení nad chováním některých lidí, kteří podle něho morálně selhali.¹⁷⁶ Oceňuje Černého pevný postoj a

---

¹⁷⁵ Pravděpodobně se jednalo o Sborník pětadvacíti, který vyšel v roce 1969. Ke sborníku přizval Černý také Josefa Kostohryze, se kterým si kvůli tomu vyměnili tři dopisy. Původně měla být do sborníku zařazena báseň Ztráty, Kostohryz ji však stáhl, věnoval ji jako soukromé čtení Černému a místo ní zaslal báseň Syrix. (KOSTOHRYZ, 1967a, s. 1; KOSTOHRYZ, 1967b, s. 1; KOSTOHRYZ, 1967c, s. 1)

¹⁷⁶ Jmenuje např. Mukařovského, kterého tvrdě odsoudil i Černý ve svých Pamětech. (ČERNÝ, 199, s. 274) Shrnuje Mukařovského kritiku českých literátů, které nepřinesly nic nového, a nechápe obdiv Mukařovského studentů vůči svému učiteli. Mukařovského měl zprvu rád, viděl v něm osobnost, ale po společné práci v Syndikátu spisovatelů považuje Mukařovského za osobu bez mravní cti, kultury ducha a bez citu pro pravdu a svobodu. (NOVÁK, 1968b, s. 2) Mukařovskému rovněž vyčítal smrt Františka Kovárny. „Byl jsem ustrnulým svědkem jeho posledních dnů u nás, vídali jsme se denně, znal jsem i den jeho odchodu, sobotu 20. března 1945, viděl jsem den před jeho odchodem v jeho bytě v Trojické mezi čtyřma očima záchvat jeho fyzického zoufání,

nebojácnost, s jakou se odvážil přímo poukázat na situaci po roce 1948. Z vývoje ve společnosti byl Novák hluboce zklamán, raději by žil sám na poušti. (NOVÁK, 1968b, s. 1-2)

Pro časopis *Knihy a lidé* kolem nich začal Novák v roce 1968 připravovat článek o českých nakladatelích. Do tohoto článku se rozhodl zařadit i zmínku o *Kritickém měsíčníku*, která mohla být pro Černého zajímavá, zaslal proto výtisk časopisu spolu s dopisem. Černý si do levého horního rohu připsal poznámku: „*Knihy a lidé* kolem nich, 6.7-8/1968.“ Toto číslo *Knih* se v Černého pozůstalosti nedochovalo. (NOVÁK, 1968c, s. 1)

V roce 1971 připravoval Novák sborník gratulací k sedmdesátým narozeninám Jaroslava Seiferta. Černému zaslal dvojlist ručního papíru, na který měl každý gratulant napsat svůj příspěvek, a Novák jej poté odevzdal grafikovi a knihaři ke svázání. Novák chtěl Seifertovi vytvořit unikátní sborník, který by básníka potěšil, a ke spolupráci kromě Černého přizval ještě Karla Svolského, Františka Muziku, Ludmilu Jiřincovou, Jana Skácela, Oldřicha Mikuláška, Milana Kunderu, Ladislava Fikara a mnoho dalších. Černý Novákovu prosbu jistě rád vyplnil, sám od Seiferta pravidelně dostával gratulace k narozeninám, svátku, Vánocům a do nového roku. V Černého pozůstalosti se dochovalo celkem padesát Seifertových přání.

Spolu s dvojlistem zaslal Černému ještě sedmnáctistránkový strojepis svého dopisu určený Jaroslavu Pilzovi. Pilz ve své knize *Národní 9* podle Nováka uvedl nepřesné, neúplné či dokonce nepravdivé informace o fungování nakladatelství a Novák si chtěl s Pilzem vše vysvětlit.¹⁷⁷ (NOVÁK, 1971, s. 1) Podle Novákových slov se Pilz pasoval do role hlavního iniciátora a realizátora všech hodnotných edic nakladatelství a Novák se cítil ukřivděný, neboť vynaložil na vydávání hodnotné literatury stejné úsilí a stejně tak Rudolf Jílovský. Konkrétně jmenoval překlady antické literatury Ferdinanda Stiebitze a Rudolfa Mertlíka a podrobně popsal cenzorské zásahy v několika knihách. Při zmínce o cenzuře vyzdvihl zásluhu Viléma Kostky, který se nebál publikace vydávat bez cenzorských zásahů, se starým vrocením, knihy uváděl jako dotisk prvního schváleného vydání či knihy vydával pod krycími jmény. Jako na svědka těchto událostí se odvolával na Josefa Trägra a na svou ženu Lídu. (NOVÁK, 1971, s. 2-4)

Černý se Nováka také dotazoval na fond finanční podpory pro autory, kteří to potřebovali. Novák popisuje, že potřebné prostředky se získávaly z peněz určených na

---

vidím jej a slyším dodnes. Znáš Tvoje skutečné vrahy, Františku Kovárno! Do smrti na Tebe budu vzpomínat, druhu mých nejkrásnějších literárních chvil. Na Tvoje „Pojď taky, Vašku, pojď taky!““ (ČERNÝ, 1992, s. 198) Kovárna zemřel v New Yorku.

¹⁷⁷ V Pamětech Černý Pilzovu publikaci označil za knihu se spolehlivými dokumentárními údaji, která je pojata faktograficky a zdržuje se veškerých soudů. (ČERNÝ, 1992, s. 223)

autorské honoráře. „...a tak jsem tu a tam, když autor, kterého jsem znal a kterému se mou zásluhou prášilo na velkou hromádku, odvážil o pár stovek 'pumpnout'. Pochopitelně, že potřebných bylo dost a dost. Sháněli jsme peníze pro Zaorálka na jeho léčení, pro Neumanna, Antonína Boučka, který je roznášel dál, pro ženu Petra Jilemnického, pro Václavka, kterému je předával Franta Halas, pro Eisnera, pro starého Michala Káchu. Až do svého zatčení mi dával měsíčně Kč 500,- V. Vančura, pravidelně až do poloviny r. 1944 přicházel s nějakou stovkou Palivec, občas mi dala ze svého honoráře pár stovek Pujmanová asi 400 Kč Seifert, něco Šrámek a Klíma s Bassem.“ (NOVÁK, 1971, s. 6) Novák tuto praxi uvedl také proto, že Pilz se podle něho v knize chlubil mecenášstvím autorům, ovšem z pokladny Františka Borového ve skutečnosti nebyl ochoten dát žádné peníze navíc.

Rozhořčení nad Pilzovou knihou muselo být velké, neboť Černému Novák podrobně líčí i nákup knih ze svých peněz, rozdávání recenzních výtisků, pašování knih redaktoru Melounovi, posílání knih do koncentračního tábora¹⁷⁸ či uložení osmi set výtisků Bassovy knihy Čtení o roce 1848 na Policejním ředitelství v ulici Karoliny Světlé, odkud je Novák tajně vynášel. (NOVÁK, 1971, s. 7) Neopomněl také připojit popis situace, ve které se ocitl od roku 1949, a během svého působení v Památníku národního písemnictví. „Václavková, po níž dnes neštěkne ani pes, mi po 6 let ztrpčovala život za vydatné pomoci pánů Hrubešů, Žantovských, Boháčů et al. Tak, že jsem si chvílemi připadal jako pes, do kterého si každý smí kopnout. Ale jak víš, neuštvali mě, ani neudolali...“ (NOVÁK, 1971, s. 8) Ocenil, že i přes ústrky, které musel snášet, zůstalo Novákovi v životě hodně cenných a věrných přátel, mezi které počítal i Černého. (NOVÁK, 1971, s. 9)

O dva roky později skončil Novák v nemocnici, slavil právě pětadesáté narozeniny. Z nemocničního lůžka zaslal Černému dopis s poděkováním za Černého sborník, který byl Novákovi hostinou, neboť Novákovi vynahradil nařízení lékařů, aby v jídle a pití byl zdrženlivý. Jak Novák uvedl, z lůžka se korespondovalo špatně, dopis je psán roztrášeným hůře čitelným písmem. Černému i tak chtěl poděkovat za projev přátelství. V nemocnici se víc než kdy jindy těšil na osobní setkání. (NOVÁK, 1973b, s. 1-2)

Korespondenci doplňuje ještě soubor sedmnácti pohlednic a jedné gratulace k Vánocům 1952, spolu s níž Novák Černému zaslal fotokopii dobové podobizny F. X. Šaldy, kterou si Černý přál. Podobizna se v archivu nedochovala. Pohlednice jsou většinou přání do nového roku, pozdravy z lázní, z Jindřichova Hradce či z Chlumu, často přeposílané Černému do Čermné nebo do Holic. K jednomu pohledu je připsán srdečný pozdrav Josefa Kopty, ke

---

¹⁷⁸ Podrobněji o posílání knih píše František Kubka ve svých vzpomínkách *Knihy o knihách* vydanou v roce 1964.

dvěma je připojen podpis Viléma Kostky s rodinou, další dvě pohlednice z Frenštátu pod Radhoštěm zaslali společně s Novákem Jaroslav Seifert a Vladimír Holan. (NOVÁK, 1950, s. 1; NOVÁK, nedat., s. 1; NOVÁK, 1986, s. 1)

K Novákově korespondenci Václavu Černému lze přiřadit také dopisy označené v soupise fondu jako „Bouša“. Dopisy jsou psány stejnou rukou jako dopisy od Bohumila Nováka a také podpis Bouša odkazuje k předchozí korespondenci. Obsahově korespondence navazuje na předešlé dopisy a vyplňuje některé mezery. Zahrnuje tři dopisy z let 1973-1978, dva nedatované dopisy a jednu pohlednici z roku 1986. První dopis je blahopřáním do nového roku a Černého informoval o brzkém propuštění Nováka do domácího ošetřování z nemocnice. (BOUŠA, 1973c, s. 1) V dopise z roku 1978 děkoval Černému za zaslání blahopřání k Novákovým narozeninám a vyřizoval pozdravy Černého rodině. (BOUŠA, 1978, s. 1) V nedatovaném dopise Novák Černému radil, jak rozdělit honorář autorům blíže neurčené antologie, omlouval se Černému, že nebyl v redakci a vyřizoval vzkaz od dr. Jiráňka, který nemohl přijít na slíbenou schůzku k Paukertům. (BOUŠA, nedat.a, s. 1) Druhý nedatovaný dopis lze zařadit do roku 1941 a je kondolencí ke smrti Černého otce. Novák se s Václavem Černým st. několikrát setkal, upřímně Černého smrti litoval a kondoloval také bratrovi Vladimírovi. (BOUŠA, nedat.b, s. 1) Dopis z roku 1965 je gratulací k Černého šedesátým narozeninám a Novák v něm Černého informoval o článku, který měl o Černém vyjít v Kulturní tvorbě a který měl vyjadřovat Novákův obdiv, úctu a přátelství vůči Černému. „Pro mne jméno „Václav Černý“ není jen jménem někoho, koho mám upřímně rád, ale také pojmem, za kterým vidím osobnost.“ (BOUŠA, 1965, s. 1) Fond týkající se Bohumila Nováka zahrnuje ještě knihu z Černého knihovny Svědectví poezie (1948).

6.1.1.1.28 Jindřich Pinkava¹⁷⁹

Do okruhu Kritického měsíčníku se přihlásil také posluchač filozofie Jindřich Pinkava. Od roku 1945 do roku 1948 pravidelně zasílal své básně k posouzení a případně i k publikování. Pakliže Černý usoudil, že básně za otištění nestojí, přiložil Pinkava k dopisu známky, aby je Černý mohl zaslat zpět. (PINKAVA, 1945, s. 1; PINKAVA, 1946, s. 1; PINKAVA, 1947, s. 1; PINKAVA, 1948a, s. 1; PINKAVA, 1948b, s. 1) Publikační prostor Černý Pinkavovi poskytl v ročníku 1947, kdy otiskl Pinkavovy příspěvky Anna Karenina, Don Quijote a Švejk a Thema literáta v románě jako sociologický „Ersatz“ a Nad „Dušemi orlů“. Neotištěné Pinkavovy básnické pokusy pro KM z let 1945-1946 si Černý uchoval. (KM, 1947, s. 251-252; KM, 1947, s. 381-382; KM, 1947, s. 427-428)

---

¹⁷⁹ Filozof, pracovník Ústavu marxismu-leninismu na Vysoké škole chemicko-technické v Praze.

Po počátečním ostychu, který jako student pociťoval vůči svému učiteli, si v pozdějších letech dovolil hodnotit články, které v Měsíčníku vycházely. (PINKAVA, 1948b, s. 2) „...zdá se mi, že KM věnuje příliš mnoho místa posudkům knih často velmi průměrných a nenadějných. Dnes to obstarává Jahoda, ale i Hrubý, za války to dělal nejprve Polák – ale tehdy to mělo ještě jiné funkce. Víím, že je potřeba pomáhat na svět i ze světa mnohým knihám, ale to druhé si některé obstarají samy.“ (PINKAVA, 1947, s. 1-2) Černého Kritický měsíčník nicméně oceňoval od prvního čísla a velice litoval, když se Černý musel odmlčet. „Při této příležitosti bych Vám ještě rád vzdal dík za to, co pro nás Kritický měsíčník znamenal...Nebylo nás ve škole mnoho, pro koho něco znamenal. Ale byl nám pevným vůdcem. Se zadostiučiněním si vzpomenu, jak jsem byl peskován svým češtinářem za jím nazvané 'černyovství'. On, mimochodem doktor, neschopný života a ještě neschopnější vést mládež k vědě a umění, potíral všemožně Váš vliv na nás...Byl to zlý čas, kdy jste se neozýval a my se ptávali, co s Vámi je.“ (PINKAVA, 1945, s. 1-3)

V roce 1969 se k Černému dostaly do ruky udavačské posudky, které podávali straničtí členové Černého seminářů. Mezi studenty je uveden i Pinkava. Černý chování svých studentů označil za „nezkušenou, nedovzdělanou a ctižádostivou mladou poslušnost.“ (ČERNÝ, 1992b, s. 117)

6.1.1.1.29 Jiří Pistorius (1922-2014)¹⁸⁰

Dalším Černého posluchačem a zároveň autorem Kritického měsíčníku byl Jiří Pistorius, kterého si Černý vybral jako tajemníka redakce místo Bohumila Nováka. Korespondence mezi Černým a Pistoriem zahrnuje pouze jeden dopis a jednu pohlednici. Pohled zaslal Pistorius Černému do Holic z Francie v červenci 1946. Kromě nadšení z několikátýdenního pobytu zaslal srdečné pozdravy Černému a manželce Miloslavě a společně je s Pistoriem podepsána manželka Marie Pistoriová. (PISTORIUS, 1946, s. 1)

Obširnější je pak jediný dochovaný čtyřstránkový dopis psaný drobným písmem zelenou fixou. Je zaslán opět z Francie, tentokrát v dubnu roku 1947. V úvodu dopisu se Pistorius Černému omlouval, že o sobě dlouho nedal zprávu. V následujících řádcích se přiznal, že v „osvěžující a skvělé atmosféře“ Paříže na Černého často vzpomínal. Informoval Černého o zprávách z francouzského tisku týkajících se Československa a pokládal řečnickou otázku, co by zprávám asi „řekli v Černé“. (PISTORIUS, 1946, s. 1) Již v roce 1946 se

---

¹⁸⁰ Literární historik a kritik, překladatel, editor, publicista, asistent Václava Černého, tajemník redakce Kritického měsíčníku, pracovník české sekce francouzského rozhlasu, spolupracovník Rádia Svobodná Evropa, univerzitní profesor amerických univerzit.

Pistorius obával vývoje v Československu a nechápal smýšlení svých krajanů v Paříži, které události nijak neznepokojovaly. (PISTORIUS, 1946, s. 2)

Dále Pistorius popisuje atmosféru Paříže a Francie vůbec, kterou měl Černý sám možnost poznat při své návštěvě v roce 1945. (PISTORIUS, 1946, s. 2-3) Zmiňuje návštěvu Bibliothèque nationale, kterou navštěvoval také Černý, a Bibliothèque Sainte-Geneviève, která měla otevřeno až do 22 hodin, čehož rád využíval. Ve francouzských knihovnách hledal Pistorius materiál pro svou studii Don Quijote ve světové literatuře a především v nové komparatistice. Černému rovněž přiznal, že zpracování tématu je náročnější, než očekával, neboť materiál by vydal na několik měsíců studia. Při pátrání narazil také na zajímavost, že se donquijotskou tematikou před ním zabýval v 17. století v Německu „jakýsi Pistorius“. (PISTORIUS, 1946, s. 2) Zpracování Dona Quijota v kontextu německých překladů s Černým Pistorius několikrát konzultoval. (PISTORIUS, 1946, s. 3) Kromě donquijotovské tematiky spojoval oba autory také obdiv k F. X. Šaldovi, jehož bibliografii Pistorius sestavil, a kterou si Černý pořídil do své knihovny (1948).

V závěru dopisu Černému líčí svůj plán navštívit Cannes, kde pobývala na stipendijním pobytu Pistoriova manželka, a také Marseille, Montpellier a Sète. Přestože měl před sebou ještě několik týdnů ve Francii, již pomýšlel na návrat do Prahy. „Je velmi málo věcí, je velmi málo důvodů, pro něž se těším na Prahu... Avšak na shledání s Vámi, pane profesore, - což nečiním jako kompliment slaboduchých žáčků, jež touží po vlídnosti svých učitelů – se těším opravdově. Přijměte můj pozdrav upřímně uctivý i vděčný.“ (PISTORIUS, 1946, s. 4)

6.1.1.1.30 Antonín Matěj Piša (1902-1966)¹⁸¹

S A. M. Pišou se Černý seznámil již v redakci časopisu Host. První dopis mezi Pišou a Černým, který se dochoval, byl odeslán v roce 1929. Černému byl doručen článek pro další číslo Hosta, Piša v dopise sliboval sepsat články další. (PÍŠA, 1929, s. 1) Protože byl Černý s Pišovými příspěvky spokojený, dostal v roce 1941 nabídku, aby psal také pro Kritický měsíčník. Pišu nabídka nesmírně potěšila, už když ji tlumočil Bohumil Novák a hned se s Černým domlouval na příspěvku o Josefu Horovi. Piša se ovšem obával cenzurních zásahů, jako tomu bylo s příspěvkem pro Dělnickou osvětu. Chtěl však vzdát Horovi poctu (a tak

---

¹⁸¹ Básník, literární a divadelní kritik, literární historik, novinář, žák Otokara Fishera, redaktor nakladatelství Práce a Československý spisovatel, dramaturg Národního divadla, vědecký pracovník Ústavu pro českou literaturu ČSAV.

musel odložit chystanou monografii o tomto básníkovi), příspěvek věnovaný Horovu dílu by považoval za adekvátní náhradu.¹⁸² (PÍŠA, 1941, s. 1-2)

V roce 1945 se Píša na Černého obrátil jako na předsedu očistné komise Syndikátu českých spisovatelů, aby očistil své jméno od podezření ze spolupráce s nacisty. V této záležitosti byl již Píša vyšetřován Svazem českých novinářů, kterému doložil celé své literární i novinářské působení a boj proti nacismu. Černému vyjmenoval svou činnost před i během okupace, dokladoval příspěvky věnující se problematice fašismu a nacismu a obhajoval své počínání v Národní práci po jmenování Reinharda Heydricha zastupujícím říšským protektorem. (PÍŠA, 1945, s. 1-4)

Černého Píšovy argumenty přesvědčily, neboť v roce 1946 opakoval své pozvání do okruhu Kritického měsíčníku, které Píša pokládal za čest. Vlivem událostí kolem své osoby se však rozhodl nabídku odmítnout a stáhnout se z literárního života. Černého poprosil o pochopení. (PÍŠA, 1946, s. 1-3) Tvůrčí pauzu však Píša přerušil již pro další ročník Kritického měsíčníku, ve kterém byl publikován Píšův článek Strom v květu. (KM, 1947, s. 22-28)

Kontakt obou přátel neustal ani po zrušení Měsíčníku. V roce 1960 měla vyjít Černého Knížka o Babičce. Dne 2. října zaslal Černý Píšovi gratulaci k jmenování zástupcem ředitele v Československém spisovateli. Zároveň se dotazuje, proč ještě nebyla „nejčestější česká kniha“ vydána. Černý měl na knihu podepsanou smlouvu, obdržel zálohu na honorář, provedl potřebné korektury, ale dále s ním nakladatelství nekomunikovalo. (ČERNÝ, 1960, s. 1-2) Píša 20. října Černému odpověděl, že se velice omlouvá, ale nebyl s celou záležitostí blíže obeznámen. Na knihu se však Píša informoval a zjistil, že publikace nespadá do edičního programu nakladatelství a byla předána do Akademie věd. Pro bližší informace doporučil Černému kontaktovat přímo ředitele nakladatelství Jana Pilaře. (PÍŠA, 1960, s. 1) Černému se Píšova odpověď nelíbila, na koncept svého dopisu si připsal tužkou text a červenou pastelkou jej podtrhl: „Psát Píšovi: odpověď negativní a dokonce podrážděná.“ (ČERNÝ, 1960, s. 1)

---

¹⁸² Píša po válce vydal o Josefu Horovi několik publikací. V roce 1947 vyšla biografická kniha Josef Hora ve Vydavatelství Ministerstva informací. O rok později vydal vlastním nákladem vzpomínkovou knihu Básník tažení proti smrti. V letech 1951-1964 Píša k vydání připravil několik výborů Horovy poezie či přispěl svými poznámkami k výborům jiných autorů. V Černého knihovně je spolu s publikací o Otakaru Theerovi (1928) dochována publikace Josef Hora z roku 1947.

6.1.1.1.31 Karel Polák (1903-1956)¹⁸³

Do okruhu spolupracovníků se sám přihlásil literární kritik a historik Karel Polák. „...posílám Vám referát o Kličkově Noži v srdci a zároveň se hlásím do Vašeho kruhu spisovatelů kolem K. M. Janský mi vyřídil, že mám napsat do 3. č. dvě poznámky: o novém vydání Tilleho Němcové... Učiním to velmi rád, podtrhnu stručně, co je tam nové, nic víc, že ano?“ (POLÁK, 1939a, s. 1) Do Měsíčníku nicméně Polák přispíval již v roce 1938, kdy bylo publikováno pět Polákových článků. (KM, 1938, s. 39-42; KM, 1938, s. 42-44; KM, 1938, s. 179-182; KM, 1938, s. 435-438; KM, 1938, s. 374-379) Že se nejedná o první dopis mezi Polákem a Černým potvrzuje také nedatovaný dopis, ve kterém Polák děkuje Černému za pozvání do Lidových novin. Pozvání si Polák vážil, promýšlel, zda nabídku přijmout, radil se o ní s A. M. Pišou, nicméně se ji rozhodl s velkou lítostí odmítnout. Nechtěl opouštět Právo lidu, psaní pro denní listy bylo časově náročné, příspěvky do více listů by se křížily a Polákovi to připadalo nezodpovědné. „Kdykoliv Vám budu moci nějak jinak než do denního listu přispět tak, abych Vaši důvěru ve mne nezklamal, učiním to vždycky velice rád. Pro tento případ Vás prosím, abyste mne laskavě omluvil, a také sám bedlivě uvážil, že ani nemohu a nesmím jednat jinak.“ (POLÁK, nedat., s. 1) Pozdější pozvání do Měsíčníku již neodmítl.

I v roce 1939 publikoval v KM několik článků a v dopise ze 13. května zaslal Černému dvě nové studie, konzultoval podrobnosti k příspěvkům a chválil poslední číslo Kritického měsíčníku. „...posílám Vám článek o Máchově návratu /příběhu i knize/ a o Poláčkově románu 'Vyprodáno'. Myslím, že Janský obě s Vámi vyjednal. O Poláčkově chtěl psát Jirát, ale couvl, když viděl, že by to muselo být hned. Má však mnoho podstatného k tomu říci a mohl byste mu to snad vyhradit, až bude cyklus dokončen. Doufám, že k tomu dojde, i když je t. č. Poláček podle B. Nováka nezvěstný. Posudek o Havlíčkovi /Jaroslavu/ uveřejníte doufám v příštím čísle /dvojčísle? /. Litoval jsem si trochu, že nevyšel už tentokrát, ale na druhé straně jsem rád, že se tak aspoň neztratil mezi statěmi mnohem významnějšími. Gratuluju Vám /a ovšem – dovolíte – i sobě/ k poslednímu číslu. Udrží-li se K. M., bude nám všem jistě velikou a vzácnou útěchou, i kdybychom jej jen četli a ne také do něho psali.“ (POLÁK, 1939b, s. 1)

---

¹⁸³ Literární kritik a historik, středoškolský učitel, člen kulturněpolitické komise Ústředního výboru Československé strany sociálně demokratické, vedoucí redaktor rubriky Práva lidu, pracovník Ústavu pro českou literaturu ČSAV, Masarykova lidověvýchovného ústavu a Dělnické akademie, spoluzakladatel a pozdější místopředseda Literárněhistorické společnosti československé, autor učebnic české a slovenské literatury a německého jazyk.

Článek o Máchovi měl pokračování, tentokrát na téma Máchova vztahu k baroku, a Polák je Černému zaslal začátkem září 1939 spolu s dalším dopisem. „...poněvadž jsem se od Janského dověděl, že jste už v Praze, posílám Vám krátkou polemiku o Máchově vztahu k baroku (a Králíkem v 'Řádu', který táhne i proti Vám, a důkladněji). Prosím Vás, abyste ji uveřejnil v některém z příštích čísel K. M., nejraději hned, protože hlavně mého článku v K. M. se také Králík dotýká.“ (POLÁK, 1939c, s. 1) Dále Polák Černému nabídl recenze Benešova Kouzelného domu a Přežití smrti Olgy Scheinpflugové, i když „obojí by však byla nechutná práce katovská.“ (POLÁK, 1939c, s. 1)

Dne 21. září 1939 zaslal Polák další dopis, tentokrát s příslibem referátů o Benešově Červené pečetě a o Kalistově Balbínovi, které vypracoval již podruhé. Recenzi románu I. R. Malé však ještě nestihl napsat, neboť Bez počátku a konce zatím nečetl a žádá Černého, zda by mu výtisk neposlal k nakladateli Borovému. Zároveň Černému nabízí úvahu o stavu české literatury. „Hodí-li se Vám to, dejte mi také souhlas do té knihy. Rozhodnout o přijetí můžete vy, upraví to nacisté stejně až po dodání rukopisu.“ (POLÁK, 1939d, s. 1) Z výše uvedených příspěvků se v ročníku 1939 Kritického měsíčníku objevily Polákovy příspěvky Literatura a dnešek, O J. Kolmanovi Cassiovi (Železná košile) a O L. Stehlíkovi (Kořeny). Články o Jaroslavu Havlíčkovi a recenze Bez počátku a konce byly přesunuty do následujícího ročníku, zbylé příspěvky Černý nepublikoval. (KM, 1939, s. 38-40; KM, 1939, s. 127-129; KM, 1939, s. 385-389; KM, 1940, s. 257-259; KM, 1940, s. 371-372)

Poslední dopis z roku 1939 je z 28. listopadu a Polák v něm opět vyjadřuje radost z posledního čísla Kritického měsíčníku. Černý žádal od Poláka sepsání blíže neurčeného referátu a poznámku. K předání rukopisů mělo dojít opět u Borového. S Černým se chtěl sejít osobně, aby projednali témata Polákovy další práce pro Měsíčník. „...Vás však v pátek nebo sobotu vyhledám, rád si s Vámi pohovořím. Chtěl bych napsat pro nový ročník článek k situaci dnešní české prózy; dopálili mne přeceněním Kožíka vůbec pokřik, že česká próza je na 'postupu'... Také tu studii o Seifertovi bych tedy dodělal...“ (POLÁK, 1939e, s. 1) Jako P. S. je připojena další pochvala předešlého čísla, ve kterém se Polákovi nejvíce líbil Černého článek a naopak ho nemile překvapil článek Patočkův Životní rovnováha a životní amplituda. (POLÁK, 1939e, s. 1) Z dopisu nelze určit, který konkrétní článek Černého Poláka tak zaujal, neboť jich Černý v ročníku 1939 otiskl celkem třiadvacet.

Polákův návrh na článek o české próze byl Černým přijat, a proto jej Polák zaslal začátkem roku 1940. Uvažoval i o zaslání studie o Arne Novákovi, ale záměr si rozmyslel, neboť vyjdou k jeho šedesátým narozeninám dva nebo tři sborníky, takže bude o Novákovi příspěvků dost. Navíc se již Novákovi věnoval v Měsíčníku Bohumil Mathesius. (POLÁK,

1940a, s. 1; KM, 1940, s. 12-17) Černý má od Poláka přislíben příspěvek o Vančurových Obrazech z dějin národa českého, o Adventu Jarmily Glazarové a Královně Krásy Marie Majerové. Poslední dva příspěvky byly však jen stručné poznámky, referát by musel být vzhledem k rozsahu odložen až do dalšího čísla. (POLÁK, 1940a, s. 2) Černý publikoval o Arne Novákovi Polákovu studii spolu s dalšími dvanácti příspěvky. (KM, 1940, s. 79-80; KM, 1940, s. 84-86; KM, 1940, s. 86-87; KM, 1940, s. 262-263; KM, 1940, s. 269-270; KM, 1940, s. 371-372; KM, 1940, s. 372-373; KM, 1940, s. 375-376; KM, 1940, s. 424-426)

V dubnu 1940 si Černý mohl u Borových vyzvednout nové příspěvky pro Kritický měsíčník „o Vančurovi, Kovalovi a těch pěti Slezanech.“ (POLÁK, 1940b, s. 1) Další tři knihy ještě čekaly na recenzování (mezi nimi Svatopluk a Weis), pro dvojčíslo Měsíčníku chystal článek o humoru. (POLÁK, 1940b, s. 1)

Říjnovým dopisem z téhož roku oznámil Černému zaslání recenzí, kromě Bednářova Bílého smíchu, který od Bednáře ještě neměl v ruce. Černému opět chválil vydané číslo Kritického měsíčníku, nicméně v něm postrádá přímo nepojmenovaný Černého článek. „Knihy od Borových“ si přál od Černého poslat, neboť do nakladatelství nestihl dojít. Osobně se s Černým měli setkat v pátek či sobotu v Metru, ale pokud by Černý potřeboval vyřídit nějaké záležitosti ještě před tím, se měl na Poláka obrátit dopisem. (POLÁK, 1940c, s. 1) Recenze Vančurových Obrazů, Adventu Jarmily Glazarové, Královny krásy Marie Majerové a České madony Karla Kovala byly Černým otištěny v KM, článek o humoru a recenzi Bednářovy knihy si Černý schoval pro ročník následující. (KM, 1940, s. 87-88; KM, 1940, s. 131-133; KM, 1940, s. 134; KM, 1940, s. 185-187; KM, 1941, s. 40-41; KM, 1941, s. 329-335)

I v dalším roce spolupráce Poláka a Kritického měsíčníku pokračovala. Polák Černému zaslal několik recenzí, „kromě Elpla a Bíléské, které ještě nestihl přečíst. Chybí také recenze o knize Karla Nováka Peníze a krev, která je „pouhým druhým vydáním.“ (POLÁK, 1941a, s. 1) Od Černého měl půjčené knihy Bílý dům Jaroslava Bednáře a Červenou pečeť K. J. Beneše, které chtěl vrátit při osobním setkání v kavárně. Na vrácení knih Polák nakonec pravděpodobně zapomněl, protože v Černého knihovně tyto svazky chybí. Polák Černému poslal spolu s ostatními referáty článek K Heidenreichovu pojetí Arne Nováka a recenzi sborníku In memoriam Arne Nováka, na kterém Polákovi velmi záleželo. Těmito články chtěl Polák svým odpůrcům dokázat, že umí osobnost a dílo Nováka ocenit stejně jako oni. (POLÁK, 1941a, s. 1; KM, 1941, s. 41-42; KM, 1941, s. 48) Březnovým dopisem z roku 1941 potvrzuje Polák Černému, že si vyzvedl u Borových materiály pro článek o Novákovi a Heindereichovi, zanechal Černému naopak slíbené referáty o Svatoplukovi a Weisovi a na

Českých krajích ještě stále pracoval. Polákovi se nahnulo hodně neodkladné práce, proto Černému nemohl odevzdat všechny slíbené příspěvky. (POLÁK, 1941b, s. 1; KM, 1941, s. 77-78; KM, 1941, s. 179-180)

Do dalšího čísla chtěl Polák přispět recenzí sborníku České kraje, který měl v úmyslu nechat si zaslat, pokud však recenzní výtisk již nedostala redakce Kritického měsíčníku. Polák chtěl sborník pochválit, považoval jej za dílo hodné „odpovědného ocenění“, které reprezentuje mladou literární školu. Referát byl navíc první látkou korespondující s „debatou KM o hlediscích generace mladých.“ (POLÁK, 1941a, s. 2) Polák pravděpodobně recenzoval vlastní výtisk, neboť se České kraje v Černého knihovně nedochovaly. (KM, 1941, s. 126-128)

Stejně tak měl Polák v plánu reagovat na monografii Básniřka života snu Mileny Novákové. (POLÁK, 1941, s. 3) Naopak odmítl napsat hodnocení osobnosti a díla Ivana Olbrachta. Černému kladl otázku „proč píše Olbracht tak málo, proč jsou tak dlouhé časové mezery mezi dobrými věcmi? A právě tuto naprosto nesmyslnou otázku bych nerad rozmýšlel dnes, kdy asi Olbracht zase marně hledá námět a způsob vyjádření, ať už z důvodů vnějších či spíše vnitřních, a kdy se živí těmi mizernými 'úpravami', které bych mu také nedaroval, a zase v souvislosti zde časté tvůrčí bezradnosti.“ (POLÁK, 1941a, s. 3-4) Polák si uvědomoval, že si bral Olbrachta příliš „na mušku“ a byl k němu až „surový“. Černému proto navrhl s článkem ještě počkat, než se Olbracht rozepíše alespoň pro časopisy. Témat pro referáty měl Kritický měsíčník i tak dost a autoři nestíhali příspěvky ani psát. (POLÁK, 1941a, s. 4) K vydání ani jedné studie však v roce 1941 ani v roce 1942 nedošlo.

Naopak v závěru dopisu Černému vyčítá, že na kritika je „hodně zlý.“ Zastává se Fedora Soldana, o němž Černý publikoval nepřilíš lichotivou kritiku v ročníku 1940 a její pokračování v roce 1941. Polák uznává, že kritika byla oprávněná, „jenže asi není ještě sám za sebe zcela odpovědný. Moje mínění (naprosto neveřejné): Škoda ho!“ (POLÁK, 1941a, s. 4; KM, 1940, s. 463-464; KM, 1941, s. 90-93)

V květnu zaslal Černému pouze krátký lístek, neboť byl nucen odložit práci na článku Český humor a věnovat se článku Národní klenotnice, který Černý potřeboval do rubriky poznámek. Článek však nemohl napsat jen pochvalný, neboť měl pár kritických připomínek. Dotazuje se také Černého, zda obdržel příspěvek o Vančurových „Obrazech“. Navrhuje Černému opět několik námětů na články – recenzi Havlíčkovy Neopatrné panny a psát chtěl také o Karlu Čapkovi, neboť obdržel z Vyšehradu „řádku knih“. Zároveň Černého žádal o zaslání „té knihy ze Sfinx“, kterou neměl a ani ji neznal. (POLÁK, 1941c, s. 1; KM, 1941, s. 314-315) Černý poskytl Polákovi velký publikační prostor a uveřejnil příspěvky O J.

Honzlovi (Román lásky a cti), O Z. Bárovi (Hvězdy nad domovem), „Dvanáct poutí světem“, O K. Dvořáčkovi (Pole kráčí do hor), O E. Dvořákovi (Lán kosodřeviny), O J. Havlíčkovi (Neopatrné panny), O J. Koptovi (Ptáčník Ané), O cyklu próz „Milostný kruh“, O M. Novotném (Nižegorodský dragón Bohumil Havlasa), O M. Rusínském (Bludička slávy), O F. Smějovi (Potřísněná tvář), O J. Tomanovi (Lidé pod horami) a O L. Třeneckém (Petr v nesnázích). (KM, 1941, s. 39-40; KM, 1941, s. 40-41; KM, 1941, s. 41-42; KM, 1941, s. 177-178; KM, 1941, s. 248-249; KM, 1941, s. 283-286; KM, 1941, s. 309-311; KM, 1941, s. 311-313)

Další korespondenci si Polák s Černým vyměnili až po válce. Polákovi byla nabídnuta obnova spolupráce v Kritickém měsíčníku a byl požádán, aby zhodnotil Neffův román Třináctá komnata a případně přispěl ještě poznámkou. Polák Černému děkuje za obnovení spolupráce, recenzi slíbil napsat a navrhl Černému článek o vztahu kritiky, literární kritiky a literatury vůbec. Považuje téma článku za zásadní pro Kritický měsíčník a Polákovo pojetí článku, které Černému ve strojopise naznačil, odpovídalo pojetí kritiky Václava Černého. „/Pozn.: Vyplynulo to tehdy z aktuálních polemik s Heidenreichem, s J. B. Čapkem, odpovídalo to takto i Mukařovskému, týkalo se to Pražáka, Šaldy a lidí našeho oboru vůbec, ale věci úzce polemické jsou v tom potlačeny na minimum ve prospěch zásad obecných a také bych to po té stránce ještě zkorigoval, ovšem ne tak, aby to snad vyznělo vůbec do prázdna jako pouhé theoretisování bez konkrétních příkladů. /“ (POLÁK, 1945, s. 1) Recenzi Třinácté komnaty uveřejnil Černý spolu s recenzí Adventu Jakuba Kříže od Karla Dvořáčka. (KM, 1945, s. 31-34; KM, 1945, s. 169-147)

Závěrem dopisu vyjadřuje obavu o zdravotní stav Černého a omlouvá se, že se s návrhy a s odpovědí neobrátil na Bohumila Nováka, který Poláka s nabídkou od Černého oslovil. „...ale když už mě znovu zvete, rád bych obnovil přímé spojení. Bohumila Nováka ovšem pozdravujte.“ (POLÁK, 1945, s. 1)

Následující prázdninový dopis z roku 1946 Polák neodeslal jako obvykle z Prahy ale z Kameniček u Hlinska a není zaslán přímo Černému, nýbrž používá oslovení „Vážení“. S dopisem přišly také dva referáty pro Kritický měsíčník – o Jaromírovi Hořejšovi a o Janu Morávkovi, třetí referát o českých kritikách, který byl Polákovi zaslán k recenzi, pro nedostatek času a „nedohodnutou většinu těch knížek“ zatím neměl hotové. Nabídl také další referáty (např. o H. Dvořákové), ale obával se, že na ně nebude v časopise dost prostoru. Pokud by však příspěvky byly požadovány, zaslal by je do redakce nebo ještě raději by je předal osobně Václavu Černému. (POLÁK, 1946, s. 1) Polákovy obavy nebyly opodstatněné, Černý mohl otisknout nejen referáty o Hořejším a Morávkovi, ale také dalších deset recenzí.

(KM, 1946, s. 28-29; KM, 1946, s. 33-34; KM, 1946, s. 34-36; KM, 1946, s. 36-38; KM, 1946, s. 119-121; KM, 1946, s. 243-245; KM, 1946, s. 249-251; KM, 1946, s. 354-355; KM, 1946, s. 360-361; KM, 1946, s. 455; KM, 1946, s. 457)

V Černého knihovně jsou dnes uloženy Polákovy publikace Přehled literatury české (1947), Nerudovy Povídky malostranské (1947), O umění Jana Nerudy (1942) a O Svatopluku Čechovi (1949).

6.1.1.1.32 Bohumil Polan (1887-1971)¹⁸⁴

Většina autorů Kritického měsíčníku pocházela z Prahy, z Brna nebo z okolí Černého rodiště, hned v počátcích vydávání časopisu do něho však přispíval i plzeňský rodák Bohumil Polan. Již 6. ledna 1938 zaslal Černému referát o Osmi dnech Seifertových, Polanovy příspěvky se od té doby pravidelně objevovaly ve všech ročnících. (POLAN, 1938a, s. 1) Polan chtěl původně příspěvek o Osmi dnech stáhnout, neboť psal na stejné téma pro Lidové noviny. Polan požádal redaktora Novotného o stažení článku, který chtěl raději otisknout v Kritickém měsíčníku, recenze však již byla do dalšího čísla zařazena. Polan proto Černému nabídl příspěvek na jiné téma jako náhradu. (POLAN, 1938c, s. 1-2) Černý nakonec Polanovu recenzi otiskl a v ročníku KM 1938 se kromě Osmi dnů objevila také recenze na Zahradníckovu sbírku Pozdrav slunci. (KM, 1938, s. 88-90; KM, 1938, s. 90-91)

Další příspěvek o Františku Kožíkovi zaslal v září stejného roku a Černého prosil o zapůjčení knížky Ladislava Šípa Písně nalezených, kterou bohužel neměl po ruce a v knihovně byla vypůjčená. Zda Černý skutečně Polanovi půjčil Šípovu knihu dnes nelze potvrdit, neboť se v Černého knihovně nedochovala. (POLAN, 1938b, s. 1; POLAN, 1938c, s. 1) Příspěvek o Kožíkovi neotiskl Černý zřejmě proto, že sám chystal recenzi Kožíkova románu Největší z pierotů pro následující ročník.

Polan v dopisech zmiňuje ještě recenzi Holanovy sbírky Tobě, recenzi Čarkovy neurčené sbírky, recenzi Janouškovy sbírky Slovy sukovitými, recenzi Florianovy sbírky Básně filosofické, recenzi Faltisovy Chvály deště, recenzi Mathesiova Lyrického intermezza, recenzi Vokolkova Žíněného roucha, recenzi knihy Karla Kapouna Potmě, recenzi knihy Pastorele Jana Nohy, recenzi básně Marné Milování Oldřicha Mikuláška, recenzi knihy Svätý nad dedinou od Ladislava Novomeského, zhodnocení díla Kamila Bednáře, Jaroslava Zahradníčka a poznámku Pozor na veliká slova. Poznámku Polan nakonec otisknout nechtěl, považoval ji za neaktuální a pro některé čtenáře příliš přímočarou. Hodnocení díla Kamila Bednáře se vzdal, neboť při četbě básní zjistil, že Bednářově poesii nerozuměl, byla Polanovi

---

¹⁸⁴ Literární a divadelní kritik, historik, básník, redaktor, pomocný úředník právního oddělení městského stavebního úřadu v Plzni, knihovník a pozdější ředitel Městské veřejné knihovny v Plzni.

cizí. V živé paměti měl navíc obsáhlé analýzy Černého, kterým se podle svých slov nemohl vyrovnat. (POLAN, 1940d, s. 1; POLAN, 1940, s. 1; POLAN, 1940, s. 1; POLAN, 1942a, s. 1-2; POLAN, 1942c, s. 1) Černý byl však s Polanovou prací spokojen a otiskl vše, co Polan zaslal a navrhl k recenzování ještě např. Bednářova Velikého mrtvého, Na okoralých rtech Vladimíra Šacha, Krieblovu sbírku S erbem lipového listu. Kromě Bednáře zpracoval Polan pro KM s chutí i tyto dvě navržené recenze. (POLAN, 1940e, s. 1; KM, 1940, s. 36-37; KM, 1940, s. 50-51; KM, 1940, s. 1940, s. 79-80; KM, 1940, s. 172-173; KM, 1940, s. 175-176; KM, 1940, s. 243-245; KM, 1940, s. 246-247; KM, 1940, s. 413-415; KM, 1941, s. 35-36; KM, 1941, s. 137-138)

Úspěšná spolupráce v Měsíčníku byla Černému podnětem k přizvání Polana také do Jarního almanachu básnického a k doporučení Polana do Družstevní práce. (POLAN, 1940b, s. 1; POLAN, 1944, s. 1; POLAN, 1946, s. 1) Mezi oběma spisovateli se vytvořil přátelský vztah, kdy si vzájemně doporučovali knihy, informovali se o společných známých (např. o Františku Halasovi, Bohumilu Novákovi) a zasílali fotky ze společně strávených dovolených. (POLAN, 1940c, s. 1; POLAN, 1944, s. 1) Probírali ale také samozřejmě záležitosti čistě pracovní, týkající se redakční práce (Polan často prosil Černého o drobné korektury svých textů), a rovněž Polanovo působení v Knihovně města Plzně. „Tři týdny jsme pomalu pracovali v knihovně na čistce podle příkazů a seznamů ministerstva školství a národní osvěty. Ve větší knihovně s několika předměstskými pobočkami je to úkon lopotivý, tím víc, že dosti trapný ve své podstatě. V pátek 12. dubna přijdou dva pánové s novým seznamem o počtu asi 1400 čísel; všechny ty knihy, pokud jsou v knihovně, mají na příkaz polic. ředitelství ihned odnést. A celá čistka v novém vydání musí být dokončena do 15. dubna. Holá nemožnost, jak dosvědčí každý veřejný knihovník. Pochůzky, intervence, vyjednávání s policií, p. ministerstvem, městskými orgány. Ministerský seznam se nekryje s policejním a tak vzniká těžký zmatek v rozházeném evidenčním systému... Věřte mně, že v celé své úřednické historii nepamatují dnů tak hořkých a duševně vyčerpávajících. Zvláště když vím, že tohle je teprve první epocha a že je prozatím v nedohlednu, kdy si zase oddechneme, i od koňské dřiny.“ (POLAN, 1940d, s. 1; POLAN, 1940a, s. 1)

V roce 1942 se Polan dozvěděl o konci Kritického měsíčníku a zaslal Černému dopis, v němž děkoval za příležitost, kterou Černý Polanovi poskytl. Zrušení Měsíčníku Polan litoval, ale zároveň Černému sdělil, že bez svého redaktora nemohl časopis pokračovat dál. (POLAN, 1942b, s. 1) Po obnovení Měsíčníku v roce 1945 se Polan rád přihlásil Černému k opětovné spolupráci. Chtěl do časopisu pravidelně přispívat, od Černého chtěl dostávat témata ke zpracování, tak jako tomu bylo před zrušením Měsíčníku. Závěrem Polan vzpomínal na

prázdninové návštěvy v Náchodě a Návárově v čase války.¹⁸⁵ (POLAN, 1945b, s. 1-2) V roce 1945 recenzoval Polan blíže neurčenou a v KM neotištěnou báseň Jaroslava Seiferta, dopis však neadresoval přímo Černému, ale jeho zástupci, pravděpodobně Bohumilu Novákovi, kterého oslovuje „Vážený pane“. Jak se Polan dočetl v novinách, byl Černý tou dobou v Paříži, obrátil se proto na Černého zástupce. (POLAN, 1945a, s. 1) V korespondenci se nachází ještě korespondenční lístek z roku 1940, který je krom Václava Černého adresován ještě Bohumilu Novákovi. (POLAN, 1940f, s. 1)

6.1.1.1.33 Josef Polišenský (1915-2001)¹⁸⁶

V roce 1940 zaslal Černému článek o Machiavellim Josef Polišenský. Pravděpodobně se jedná o začátek spolupráce, protože v předešlých ročnících se žádný příspěvek Polišenského nevyskytl, nejedná se však o první dopis. Polišenský se v dopise omlouval, že se k opsání článku dostal až nyní, doufá však, že jej bude Černý moci v Měsíčníku použít. Se zpožděním neměl Černý patrně problém, protože Polišenského článek ještě téhož roku otiskl. (KM, 1940, s. 240-242) Polišenský slibuje Černému dodatečně poslat stať o Jiřím z Poděbrad, která měla být uveřejněna ve Svazcích Kritického měsíčníku. V závěru dopisu doufal, že se brzy osobně setkají, do té doby se bude těšit alespoň z Černého článku o Františku Kožíkovi. (POLIŠENSKÝ, 1940, s. 1)

Polišenský na Černého nezapomněl ani po svém odjezdu do Velké Británie, kam odjel studovat anglickou literaturu a kulturu. Ačkoli Černého oslovil „Vážený a milý pane profesore“, ve zbylém textu Černému tykal. Z Londýna zaslal Černému stručný pohled se svou adresou a přáním do nového roku. Tázal se Černého, zda by mohl být nějak užitečný a připojil informaci, že pátral po česko-anglických stopách. (POLIŠENSKÝ, 1946a, s. 1) Černý Polišenského zkušenosti z Británie využil pro Kritický měsíčník a otiskl studii Londýnská marginálie k české beletrii emigrační. (KM, 1947, s. 253-254)

V následujícím dopise, který odeslal z Oxfordu, Černému sdělil novinky ze svého studijního pobytu, popsal studium v Bodleyově knihovně a těšil se na návrat domů i na univerzitu. „Krit. měsíčník se mi do rukou dostává jen nepravidelně a opožděně, ale mám z něho velikou radost, a zvláště z tvých statí, kterými jsi udělal kus práce o době, kdy je tvé slovo velice zapotřebí. Je to úleva číst ty řádky tady v cizině...“ (POLIŠENSKÝ, 1946, s. 1)

---

¹⁸⁵ Návárov leží v okrese Jablonec nad Nisou. Polan sem jezdil ke své dceři a Černý zde s rodinou Polana navštěvoval.

¹⁸⁶ Historik, pedagog, profesor, spoluzakladatel a pozdější vedoucí Střediska iberoamerických studií Filozofické fakulty Univerzity Karlovy, hostující profesor Universidad de Chile a University of California v Berkley, člen Rakouské akademie věd a Nizozemské královské akademie věd.

V posledním krátkém telegramu informoval Polišíenský Černého, že již četl studii o B. G. Rejzovovi. K článku měl Polišíenský pouze pár poznámek k doplnění, plánoval připomínky přepsat na stroji a zaslat je Černému. Posudek však nenapsal, nebyl si totiž jistý, zda by Černému k publikování vůbec pomohl. Závěrem pochválil Černého překlad Dějin italské literatury Francisca De Sanctise, který považoval za krásnou knihu. Informoval Černého také o polemikách o Bílé hoře v časopisech *Annales* a *Révue Historique*. Victor-Lucie Tapié se v nich dovolával prací o baroku Václava Černého, s pracemi Polišíenského o tomto období naopak nesouhlasil. (POLIŠENSKÝ, 1960, s. 1)

Podobně jako přátelství s Františkem Hrubínem, Františkem Halasem či s Jaroslavem Seifertem i vřelé vztahy s Polišíenským byly narušeny neshodami. „Václav Černý byl člověk nesmírně vtipný a bavit se s ním bylo neobyčejně zajímavé. Jenom to mělo jeden háček: nebylo možné vyslovit nějaký opačný názor, to Václav Černý moc nesnášel...Samozřejmě i on měl, jako každý z nás, své slabůstky a moje sympatie byly spíš na straně jeho manželky...Ale konec všemu udělal jeden nešťastný telefonát, kdy Václav Černý, který byl někde kritizován, se na mne obrátil. Zjevně chtěl, abych se ho ujal, což já bych samozřejmě udělal, jenomže jsem začal do telefonu nešťastnou větou, ale Václave, prosím tě, proč se dopředu nezeptáš? Tak telefon klap, a to byl konec našeho něžného přátelství.“ (POLIŠENSKÝ, 2001, s. 291)

V Černého Pamětech je Polišíenský vylíčen jako prorežimní a Černému protivný autor. „...[Polišíenského] měl jsem s ropuchami jeho úvodů v patách po léta, vznikalo domnění, že mi dokonce pomáhá na svět, ve skutečnosti pásl po příležitostech historických témat, aby se přitřel k cizí práci a k cizí pověsti, v historii nic se nemohlo udát bez protivné patronace jeho jedině povolaného odbornického „potvrzení“, úvod, jímž tě mínil obšťastnit, ti samozřejmě nikdy nedal předem přečíst, a pravidelně budily dojem spěšně sehnané, vyčtené poučenosti.“ (ČERNÝ, 1992, s. 494)

Přestože měl s Polišíenským Černý neshody, sledoval pravidelně Polišíenského dílo a do své knihovny si pořídil knihy *Anglie a Bílá hora* (1949), dva výtisky *Otázky studia obecných dějin* (1957) a *Opavský kongres* (1962). V Černého pozůstalosti se zachoval Polišíenského lektorské posudky děl George Sandová a husité z roku 1960 a *Present State of Casanovist Studies in Czechoslovakia*.

6.1.1.1.34 Albert Pražák (1880-1956)¹⁸⁷

Albert Pražák oslovil Černého ještě před vydáváním Kritického měsíčníku v roce 1937, kdy dopisem Černého požádal o studii k připravované knize k 70. narozeninám Jindřicha Vodáka. Aby mohl Černý zhodnotit Vodákův vztah ke španělské a portugalské literatuře, slíbil Pražák zaslat bibliografii Vodákových článků.¹⁸⁸ (PRAŽÁK, 1937, s. 1) Ve své knihovně v té době Černý žádnou Vodákovu práci neměl, Vodákovu knihu Eduard Vojan si pořídil až v roce 1944. Spolupracovníky byli rovněž v druhém odboji a Pražák Černého zlákal do redakční rady Slovesné vědy. (ČERNÝ, 1992b, s. 372)

Korespondence mezi Černým a Pražákem byla nepravidelná a další dopis se dochoval až z roku 1941, kdy Pražák zaslal Černému kondolenci ke smrti otce. S Václavem Černým st. se Pražák osobně znal a vzpomínal na Černého st. práce o Boženě Němcové. Černého v těžké chvíli povzbuzuje: „Může Vás utěšiti pomyšlení, že jste byl pýchou života pana otce a že jste jistě naplnil jeho synovský sen.“ (PRAŽÁK, 1941a, s. 1)

Jako další dopis zaslal Pražák nedatovanou navštívenku Karla Pracha z Domažlic. Pražák Pracha představuje jako redaktora Posla od Čerchova, autora knihy Má země a dávného přítele. Černému doporučil Pracha ke spolupráci a poprosil Černého s hledáním redaktorova uplatnění. Zda Černý Pražákovi vyhověl, nevíme, v Kritickém měsíčníku se však žádný z Prachových článků neobjevil a Černý pravděpodobně nebyl seznámen ani s Prachovou literární činností, jelikož si do knihovny nepořídil žádnou spisovatelovu knihu. (PRAŽÁK, nedat., s. 1)

V roce 1945 poprosil Černý o přijetí své žačky Anny Novotné, která potřebovala konzultaci k dizertační práci. (PRAŽÁK, 1945a, s. 1) Téhož roku se Pražák snažil domluvit schůzku s přítelem Ivanem Baušem. Pražák hodnotí Baušovy práce jako velmi dobré, prosil proto Černého o publikační prostor v Kritickém měsíčníku. Černý však pro Bauše zřejmě neměl uplatnění, jak napovídá Černého přípisek na dopise, kdy chtěl Bauše odkázat na profesora teologie Aloise Kudrnovského. (PRAŽÁK, 1945b, s. 1) Také v posledním dochovaném dopise z roku 1945 prosil Pražák Černého o laskavost. Tentokrát Černého žádal, zda by se nepřimluvil za syna Přemysla, který si zažádal o přijetí do Syndikátu českých spisovatelů, zatím však nedostal v této záležitosti rozhodnutí. (PRAŽÁK, 1945c, s. 1) Práci Pražáka ml. Černý nejspíše oceňoval, do knihovny si pořídil publikaci Vítězslava Kaprálová (1949), která doplňuje soubor publikací Pražáka st. Černý vlastnil knihy Hegel bei den

---

¹⁸⁷ Literární historik, člen druhého odboje, profesor na univerzitách v Praze a Bratislavě, člen české Akademie věd a Královské společnosti nauk, spoluzakladatel a generální sekretář Učené společnosti Šafaříkovy v Bratislavě, předseda České národní rady.

¹⁸⁸ PRAŽÁK, Albert ed. *Jindřich Vodák: pocta k jeho sedmdesátinám*. Praha: Melantrich, 1937. 374 s.

Slovačen (1934), Karel Hynek Mácha (1936), Chvíli na Severu (1937), Český román na postupu (1939), Albert Pražák 1880-1940 (1940), Vrchlickému nablízku (1945), Nezapomenutelní z Turnovska (1946), Náš odboj proti Němcům (1946), Návod se bránit (1946) a Pražákovu studii o Jaroslavu Kvapilovi z dubna 1952, kterou opoznámkoval.

O rok později se Pražák přimlouval za Václava Macha, který „vždy sloužil naší věci...Je ochoten zase pracovat a sloužit naší věci.“ (PRAŽÁK, 1946a, s. 1) Pražák Černého žádal, aby si záležitost dobře promyslel a pokud to bude možné, pro Macha našel uplatnění. Černý si na dopis tužkou připsal: „zatím nelze vše: Němec.“ Je proto pravděpodobné, že ani tentokrát nemohl Pražákově prosbě vyhovět. (PRAŽÁK, 1946a, s. 1) Protože však Černý na Pražákov dopis nejspíše nereagoval a Pražákovi na celé věci zřejmě záleželo, zaslal o deset dní později Černému dopis, ve kterém žádal o Machovo uplatnění znovu. Opět také opakoval Machovu účast v odboji. (PRAŽÁK, 1946b, s. 1)

Ačkoliv se z korespondence může zdát, že pomáhal pouze Černý Pražákovi, z Černého Pamětí vyplývá, že přátelská výpomoc byla vzájemná. Právě díky Pražákově přímluvě byl zvolen do České národní rady. (ČERNÝ, 1992, s. 635) Pražák chtěl Černému také pomoci v 50. letech, kdy musel Černý opustit univerzitu. Pražák žádal Jana Mukařovského, aby Černému umožnil nastoupit do Ústavu pro českou literaturu, kde byl Mukařovský ředitelem. (ČERNÝ, 1992, s. 382).

6.1.1.1.35 Marie Pujmanová (1893-1958)¹⁸⁹

Dochovaná korespondence s Marií Pujmanovou začíná lístkem z roku 1940, ale jak v něm Marie Pujmanová uvedla, nejedná se o první písemný kontakt s Černým. Pujmanová děkuje za pochvalnou recenzi na sbírku Verše mateřské, kterou Černý otiskl v Kritickém měsíčníku. (KM, 1940, s. 245-246) „Jak jsem Vám kdysi psala, dám nejvíc na Váš posudek a právě proto mě to dojalo, ale jistě tím nezpychnu ani nezpohodlním. Je to hrozné, mám při každé knížce znova začátečnické tlučení srdce a toho se asi nezbavím do smrti. Psát je lámání vlastního studu, vůbec muka.“ (PUJMANOVÁ, 1940, s. 1) Pujmanovou slova chvály potěšila také proto, že v minulém ročníku Měsíčníku se Černý kladně o předchozí sbírce Zpěvník nevyjádřil. (KM, 1939, s. 129-131) Pujmanová ale byla zpětně za hodnocení ráda, protože díky němu mohla psát s větší lehkostí. Na závěr Pujmanová připojila srdečné pozvání na chalupu do Potštejna nad Orlicí, kde by Černého i s manželem ráda přivítala. (PUJMANOVÁ, 1940, s. 2-3)

---

¹⁸⁹ Spisovatelka, novinářka a místopředsedkyně Společnosti přátel demokratického Španělska.

Tvorbu Pujmanové Černý pravidelně sledoval, i když k ní byl později kritický. (ČERNÝ, 1992, s. 243-245) Do knihovny si zakoupil dvě shodná vydání Předtuchy (1942), Rafaela a Satelit (1944), Pohled do nové země (1932), Svítání (1949), Hru s ohněm (1948) a Lidé na křižovatce (1937).

Také lístek z následujícího roku je plný vděčnosti a oceňuje Černého studii o Lermontovi.¹⁹⁰ Pujmanová děkuje za krásnou knížku a obdivuje se, jak je možné složité věci vyjádřit jednoduše a jasně. (PUJMANOVÁ, 1941a, s. 1-2) V dopise ze stejného roku Pujmanová děkuje za pozvání do říjnového čísla KM a slibuje napsat článek o melantrišské básnické soutěži. Na tématu se chtěla domluvit s Bohumilem Novákem, se kterým se osobně setkala, ten však neměl zatím o nadcházejícím čísle Měsíčníku jasno. (PUJMANOVÁ, 1941b, s. 1)

Protože Pujmanová považovala Černého za svůj vzor a oceňovala Černého pojetí kritiky a vedení Kritického měsíčníku, omlouvala se posledním dopisem z roku 1941 za svou recenzi knihy Bohumila Nováka *Velké děti*.¹⁹¹ Netušila, že Černý recenzoval první vydání a považovala by proto za správné, kdyby hodnocení druhého vydání zůstalo neotištěno. Černý považoval článek Pujmanové za výraz „strýčkovské a kamarádčkovské“ kritiky, ke kterému byla někým navedena. Pujmanová však recenzi označila za svůj nápad a Černého pevného postoje si velmi vážila. (PUJMANOVÁ, 1941c, s. 1) S Černým si Pujmanová celou situaci vyjasnila a v dopise z roku 1943 děkuje Černému i Černého ženě za blahopřání k narozeninám a Černého dárek, kterým byla kniha *Polibek na usměvavá ústa*. (PUJMANOVÁ, 1943, s. 1)

V roce 1945 zaslala Pujmanová Černému dementi k článku od Dr. Ireny Malínské z Ženské národní rady. Pujmanová publikovala v ročníku 1945 článek *Zase na světle božím*, ve kterém popisovala osud českého národa za Protektorátu. Podle Malínské však byly některé informace nepřesné. Ačkoliv Pujmanová Černému poslala dementi i dopis Ireny Malínské, Černý je v KM neotiskl a texty se nedochovaly ani v Černého pozůstalosti. (PUJMANOVÁ, 1945a, s. 1; KM, 1945, s. 39-40)

Poslední dopis, který Černý obdržel od Pujmanové je pozvánka do nového měsíčníku *Doba*, jenž měl být novým orgánem Literárního odboru Umělecké besedy místo časopisu *Lumír*. Redigovat měl časopis Karel Nový a Pujmanová, která by se příspěvkem od Černého velmi pyšnila. Černý však nabídku Pujmanové nevyužil. (PUJMANOVÁ, 1945b, s. 1)

---

¹⁹⁰ ČERNÝ, Václav. *Meditace o romantickém neklidu: na paměť M. J. Lermontova*. V Praze: František Borový, 1941. 64 s.

¹⁹¹ NOVÁK, Bohumil. *Velké děti*. Praha: Edice Dobré knihy, V. Čejka, 1936. 217 s. Černý knihu recenzoval pro Literární pondělí. (ČERNÝ, 1936, s. 12-13) Druhé vydání vyšlo v roce 1941 v Melantrichu.

6.1.1.1.36 Kamill Resler (1893-1961)¹⁹²

Problematiku z oblasti práva konzultoval Černý s právníkem, bibliofilem a editorem Kamilem Reslerem, který zároveň v Kritickém měsíčníku publikoval. Pro Černého Resler zpracoval posudek z hlediska právního o Černého článcích v Kritickém měsíčníku z roku 1944, konzultoval s Černým útočný článek Václav Černý: rasismus a jeho základy a vývoj, který vyšel v časopise Vlajka¹⁹³, a vyjednával pro Černého zrušení překladu Cervantesova Dona Quijota u Františka Strnada. „Mám sice již od Petra Dillingera dřevoryty, za které jsem zaplatil více než 10. 000,-/: snad k 12.000.- bez desek, 18.000.- s deskami, doklady shořely při náletu:/, budu nucen opatřit si nový překlad, přes to souhlasím se zrušením zadávací smlouvy s p. Václavem Černým z 12. listopadu 1941, takže může svůj překlad Cervantesova Dona Quijota volně zadati, navzájem je však povinen vrátiti mně, jak navrhl, zálohu 2.000.“ (RESLER, 1945, s. 1)

Resler byl Černému rád nápomocen i přesto, že některé Reslerovy články Černý odmítl, např. článek Grafík Rajon, který sice Černý považoval za dobrý, ale do Měsíčníku se obsahově nehodil. (RESLER, nedat., s. 1) Článek proto Resler zaslal do moravského Bibliofila, nechal si jej vytisknout ve zvláštních otiscích a jeden Černému zaslal. Stejný postup uplatnil také u článku o Kamilu Berdychovi, který Černému zaslal k přečtení. Reslerovy články však dnes nejsou součástí Černého fondu. Černý naopak Reslerovi zaslal Zpěv duše a pochválil Reslerovi článek o Jaroslavu Pokorném¹⁹⁴ a článek Stlačené jiskry. (RESLER, 1946, s. 1) Korespondenci doplňuje dopis pro Zdeňka Kriebla, ve kterém Resler Kriebla žádá o souhlas k uveřejnění válečné poezie otiskované od roku 1938 v časopisech. Výbor měl vyjít u Václava Petra a měl obsahovat české báseň reagující na události roku 1938.¹⁹⁵ (RESLER, 1939, s. 1)

---

¹⁹² Finanční revizor, právník, advokát řady českých literátů a nakladatelů a knihomil s vlastním kulturním salónek, sběratel, bibliofil, nakladatel, překladatel, člen druhého odboje, pracovník a organizátor knihovny Ústředí české advokacie, člen Spolku českých bibliofilů a Literárně-vědní společnosti ČSAV a organizátor svozu zámeckých knihoven pro Knihovnu Národního muzea v Praze. V Pamětech Černý vzpomíná na Reslera jako na majitele nejúplnější sbírky anarchistických a starých inkvizičně-čarodějnických tisků a sám sebe se ptá, co se se sbírkou stalo. (ČERNÝ, 1992, s. 320)

¹⁹³ Černému radil na útok nereagovat, pokud by se však rozhodl uveřejnit své vyjádření, zasílá návrh tiskové zprávy. (RESLER, 1940, s. 1-2)

¹⁹⁴ Resler byl zástupcem Františka (Franka) Tetaura ve sporu s kritikem a divadelním teoretikem Jaroslavem Pokorným. Tetaurerovi bylo kvůli tomuto sporu na rok zakázáno publikovat očistnou komisí Syndikátu českých spisovatelů.

¹⁹⁵ Publikace vyšla v roce 1945 pod názvem K počtě zbraň praporu v grafické úpravě Cyrila Boudy u Václava Petra.

6.1.1.1.37 Karel Růžička (1894-1970)¹⁹⁶

Celkem šest dopisů psaných úhledným písmem zaslal Karel Růžička Černému v rozmezí let 1940-1965. Přestože první dopisy dokazují, že se s Černým důvěrně nestýkali (přestože Růžička pocházel z Náchoda), Růžička doslova píše, že poznal Černého „z dálky“, jsou dopisy plné upřímného obdivu a ocenění Černého práce. (RŮŽIČKA, 1964, s. 2)

První dopis začíná Růžičkovou omluvou, že se podle domluvy nedostavil k Černému. Zároveň se omlouvá za špatnou úpravu a absenci dopisního papíru, který nahradil linkovaný papír vytržený ze sešitu. Růžička chtěl na schůzce nabídnout k otištění svou esej o Rogerovi du Gard, Henry de Montherlantovi a o francouzském románu ve 20. století. Nebyl si však jistý, zda jsou příspěvky aktuální a čtenářsky zajímavé, chtěl se proto s Černým dohodnout, o jaké téma by v Kritickém měsíčníku stál. „1.) Mám napsati Montherlanta nebo du Garda? 2.) Mám usmoliti těch 40 let fran. románu asi na 30 str.? 3.) co jiného byste myslil, že bych mohl vyrobiti? 4.) Neměl bych vůbec seknout s těmi Francouzi a věnovat se Italům? 5.) Nebylo by lepší vrhnouti se na moderní německý román? Ovšem, nejsem germanista, ale na tom by nezáleželo. Stačí očíslovat odpověď 1.)-5.) se stručným ano-ne.“ (RŮŽIČKA, 1940, s. 1) Černému dále psal, že své příspěvky publikuje čistě pro radost z bádání „jako někdo hraje v kostky, sbírá známky nebo jezdí na koni“ a není proto důležité, které téma bude zpracovávat. (RŮŽIČKA, 1940, s. 2) Černému se Růžičkovy náměty z francouzské literatury zamlouvaly, nicméně je do KM zařadil až po válce. (KM, 1946, s. 287-296; KM, 1947, s. 72-81; KM, 1947, s. 355-362)

Druhý dopis je vyjádřením upřímné soustrasti nad smrtí Černého otce. Ačkoliv byl Černý st. nemocný, zpráva o úmrtí Černého st. Růžičku překvapila. Růžička kondoloval také Černého matce, bratrovi a ostatním členům rodiny a na závěr připojil slova útěchy: „Budiž Vám útěchou, že bohatě naplnil svůj pozemský úděl a že se aspoň dlouho před skonem netrápil.“ (RŮŽIČKA, 1941, s. 1)

Další dopis zaslal Růžička Černému až po válce v roce 1946 jako gratulaci, kdy se Černý stal řádným členem České akademie věd a umění, což Růžička označil za nejtrvalejší úspěch Černého kariéry. „Cítil jsem ve Vás nejsilnější talent nové generace ještě dřív, než jsem Vás poznal osobně, a nezklamal jsem se, i když jsem nepředvídal, že úspěchy budou tak neobyčejné.“ (RŮŽIČKA, 1946, s. 1)

Následující dopis si vyžádalo poděkování za Černého Knížku o Babičce. „Byl jsem opravdu mile překvapen, že jste si vzpomněl na starého penzistu, který tráví planě bídný život v trudné samotě.“ (RŮŽIČKA, 1964, s. 1) Černému za knihu nejen poděkoval, ale ocenil také

¹⁹⁶ Středoškolský profesor, překladatel z francouzštiny, odborný publicista.

přínos knihy a Černého práce vůbec. „Nevím, mám-li se podívat více mravenčí pílí, s jakou jste sledoval v otcových stopách celý rod Barunčin, nebo mistrnému spojení a interpretaci rozptýlených a nejasných fakt. Dedukce vysvětlují dokonale básnický typ B. Němcové. Marně se rozhlížím po současných učencích, z nichž ani jeden nevyrovná, ba ani neblíží pílí, přesnou metodou a světovým rozhledem Vám, který se vyznáte v španělském dramate, v provensálské poezii a vůbec ve všem, čeho se dotknete, s takovou suverénní jistotou a překvapující znalostí.“ (RŮŽIČKA, 1964, s. 1-2)

Pátý dopis je vlastně gratulací k šedesátým narozeninám „našeho jediného a jedinečného komparatisty.“ (RŮŽIČKA, 1965, s. 1) Slova chvály pokračovala uznáním kvality Černého publikovaných prací, které narostly „do překvapivých rozměrů.“ (RŮŽIČKA, 1965, s. 1) Růžička shrnul témata, kterým se Černý věnoval, uznal přínos Calderónovských objevů. Podotkl, že Černého práce dosáhla světového významu a věhlasu, a i nadále ji bude se zájmem sledovat. (RŮŽIČKA, 1965, s. 1)

Jako poslední je zařazen nejdelší nedatovaný dopis, kde Růžička upustil od formálního oslovení „Vážený a milý pane docente“ a Černého oslovuje „Dilectissime“. Dopis je psán v důvěrnějším duchu než dopisy předešlé, přestože si Růžička s Černým stále vyká. Černý Růžičkovi zaslal proslov o B. N. spolu s korekturami textu. Proslov se Růžičkovi líbil, cítí z něho „Vencův spár, který měl, ovšem poněkud jiný, u nás jenom Šalda, někdy Fischer a pak už nikdo, nebo jenom zřídka. Dnes, myslím, je to vzácné koření...“ (RŮŽIČKA, nedat., s. 1) Růžička považuje Černého text za důvod, proč se lidé budou k B. N. vracet, jen doporučuje ještě propracovat doslov a připojuje seznam vět s příslušnými stránkami, které by v textu upravil. (RŮŽIČKA, nedat., s. 2) Protože si je Růžička vědom svého důvěrnějšího, a podle něho troufalejšího, tónu, připojuje kromě obvyklých pochval Černého práce na závěr: „Podotýkám, že mám toto 'camrání' za důvěrné.“ (RŮŽIČKA, nedat., s. 3) Jako P. S. připojil Růžička pochvalné ocenění článku Navrátila, kterého „jindy nemá moc rád.“ (RŮŽIČKA, nedat., s. 3) Vzhledem k absenci datace není možné určit, který Navrátilův článek Růžičku zaujal. Přestože je dopis Růžičkou podepsán, Černý si na jeho konec připsal červenou pastelkou celé jméno odesílatele.

6.1.1.1.38 Erik A. Saudek (1904-1963)¹⁹⁷

Od počátku Kritického měsíčníku zasílal své příspěvky Černému také Erik A. Saudek. V prvním korespondenčním lístku se Černého dotazoval, kdy dorazí první „zásilka románských básníků“, aby mohl začít pracovat na jejich překladu. Saudek se obával, že pokud

¹⁹⁷ Redaktor, překladatel, žák Otokara Fischera, režisér, dramaturg Realistického divadla a Národního divadla, divadelní kritik Lidových novin, manžel neteře Franze Kafky Věry Saudkové (roz. Davidové).

Černý zaslání knih pozdrží, nebude mít na překládání dostatek času a nestihne uzávěrku Měsíčníku. (SAUDEK, 1938a, s. 1) Černý proto knihy obratem poslal a Saudek v korespondenčním lístku o deset dní později děkuje Černému za zasloupanou „francouzskou zásilku“. (SAUDEK, 1938b, s. 1) Zároveň Černému oznámil, že navrhl dr. Fučíkovi k vydání společnou antologii poezie. Fučík byl z nabídky nadšený, nabídl i slušné podmínky, kniha měla být zařazena do edice Poezie a mohla mít rozsah 250-350 stran. Nabídku však zatím nepřijal, neboť chtěl mít nejprve Černého souhlas. (SAUDEK, 1938b, s. 1) Vydání antologie francouzské, španělské a italské poezie 17. století se nakonec neuskutečnilo a v roce 1945 se Saudek Černého dotazuje, zda o vydání výboru ještě stojí.¹⁹⁸ (SAUDEK, 1945a, s. 2)

Kromě antologie poezie spolupracoval Saudek s Černým na poválečném výboru poezie Jiřího Ortena. Kvůli Saudkově dlouhodobé nemoci musel nakonec Černý pracovat s Ortenovým bratrem Otou Ornestem, který přislíbil pomoc s výběrem textů, uspořádáním výboru a se vším, co bude Černý k práci potřebovat. (SAUDEK, 1945a, s. 1) V důsledku nemoci Saudek přišel také o obnovení Kritického měsíčníku, do kterého chtěl začít znovu přispívat hned, jak to Saudkův zdravotní stav dovolí. Pro začátek nabízí alespoň starší článek o překladech ze Shakespeara a přeje si další práci k překládání. (SAUDEK, 1945a, s. 1-2) V poválečných vydáních KM se však Saudkovy příspěvky neobjevily.

V září 1945 pořádalo Realistické divadlo na uctění památky a připomínky Ortenova díla literární večer, jehož byl Saudek dramaturgem. S Černým se chtěl poradit o výběru básní k recitaci a požádal Černého o úvodní slovo. „Nedovedu si představit nikoho jiného, kdo by zrovna v této chvíli – kdy se Jirka stává v dosti nevymáchaných hubách jakýmsi bezděčným sloganem – dovedl a chtěl a troufal si ustálit ho v našem kulturním povědomí jako toho, kým skutečně byl.“ (SAUDEK, 1945b, s. 1)

V posledním dopise z roku 1945 informuje Saudek Černého o vyšetřování Franka Tetauera kvůli podezření z kolaborace. Saudek pokládal za svou povinnost svědčit v Tetauerův prospěch, protože byl přesvědčen, že díky Tetauerově přimluvě byly v Městských divadlech pražských hrány Saudkovy překlady Zkrocení zlé ženy, Hamleta a Děvče z Karlína a kryl Saudka před německými úřady. Případné vyšetřování Saudkovy osoby by ohrozilo také Aloyse Skoumala, Bohuše Stejskala, Františka Stalzera a Miloše Nedbala, u kterých si tyto skutečnosti mohl Černý ověřit. Spolu s tímto dopisem zaslal Saudek Černému také dopis Jaroslava Pokorného adresovaný závodní radě Městských divadel pražských o potvrzení

---

¹⁹⁸ Pravděpodobně se jedná o antologii Kéž hoří popel můj vydanou v roce 1967 v Mladé frontě.

Františka Haise na postu ředitele divadla. Část dopisu vypovídá také o Franku Tetauerovi jako o kolaborantovi, denunciantovi a zločinci. (POKORNÝ, 1945, s. 1-5)

6.1.1.1.39 Zdeněk Vančura (1903-1974)¹⁹⁹

Začátkem roku 1942 kontaktoval Václav Černý po delší době překladatele Zdeňka Vančuru. Vančura publikoval již v prvním čísle Kritického měsíčníku příspěvek Literární Anglie, v dalších číslech v ročnících 1939-1941 se však odmlčel. Černý proto Vančuru oslovil, aby pro Měsíčník napsal příspěvek o Andreji Chudobovi. Vančura nabídku rád přijal, považoval jej za svůj návrat na literární pole po delší nemoci, kvůli které byl nucen se odmlčet. Příspěvek zůstal neotištěn, Vančura však bral Černého pozvání do KM jako příležitost k osobnímu setkání. Ještě před schůzkou musel Černému v dopise pochválit studii o Lermontovovi, která Vančuru velmi zaujala. (VANČURA, 1942, s. 1; KM, 1938, s. 170-173) Spisovatelé spolu ale korespondovali již před tímto dopisem, což dokladuje nedatovaný Vančurův dopis Černému, ve kterém oznamuje zaslání příspěvku do Hosta. (VANČURA, nedat. a, s. 1)

Po tomto dopise nastala ve vzájemné korespondenci opět několikaletá pauza, ale oba autoři byli v osobním kontaktu, neboť Vančura v dalším dochovaném dopise z roku 1954 Černému oznamuje, že Československá akademie věd bohužel nemůže vydat Černého příspěvek o Madame de Staël, neboť má plný ediční plán až do roku 1956. Vančura proto Černému navrhl, aby článek otiskl na pokračování v Časopise pro moderní filologii. (VANČURA, 1954, s. 1) K vydání příspěvku se však Černý neodhodlal, o čemž svědčí dopis zasláný Vančurou v roce 1967. Do obálky přiložil Vančura Černého rukopis spolu s omluvou, že jej nevrátil již dříve. Protože Vančura psal pouze o rukopisu, Černý si slovo v textu podtrhl a do levého rohu připsal tužkou „Dopisy de Staëlové“. (VANČURA, 1967, s. 1) Podklady k tomuto článku – fragment francouzsky psané studie Freres Moraves des Mme Staël, Dopisy madame de Staël princí de Ligne, knížeti K. Schwarzenbergovi a ministru Metternichovi, pracovní poznámky k vydání edice, tisk Dixannées d'exil par Mme de Staël (Les belles lectures z r. 1948) a výstřižek článku o edici P. Bogatyreva s věnováním autora Černému Deux lettres inédites de Mme de Staël z revue L'Europe Centrale z roku 1938 - jsou součástí Černého pozůstalosti.

V roce 1959 se Vančura ocitl v nezáviděníhodné situaci, kdy příteli oznamoval, že byl nucen podepsat Černého výpověď z Kabinetu pro moderní filologii. Vančura nejspíš s Černým v den odeslání dopisu mluvil a na tuto možnost Černého připravoval. Doufal však, že

---

¹⁹⁹ Anglista a amerikanista, překladatel, profesor Univerzity Karlovy, člen Ústavu jazyků a literatury ČSAV.

bude moci Černého setrvání v zaměstnání obhájit. Vančurovi se podařilo alespoň oddálit Černého odchod na konec roku místo navrhovaného listopadu. (VANČURA, nedat. b, s. 1) S výpovědí Černý nesouhlasil a podal proto odvolání. Vančura Černému zaslal stručnou zprávu, že žádost byla projednána předsednictvem VIII. sekce a postoupena presidiu ČSAV, které odvolání projedná v lednu následujícího roku. Odvolání vedlo k Černého přeložení do Archivu ČSAV. (VANČURA, 1959, s. 1) Černý však na Vančuru nezanevřel a v knihovně dnes najdeme Vančurovy spisy George Bernard Shaw (1956) a Evropské literatury 1945-1948 (1959).

7 Závěr

Předkládaná rigorózní práce věnovaná literárnímu archivu Václava Černého se zaměřuje na korespondenci a dokumenty vztahující se k vydávání Kritického měsíčníku. Obsahově navazuje na diplomovou práci o Černého osobní knihovně, jejíž hlavní část byla soustředěna na vybranou oblast existenciální literatury.

V první části práce je představen literární archiv Václava Černého uložený v Památníku národního písemnictví, doplněný o sedm dokumentů uložených v Archivu Akademie věd. Fond byl do Památníku předán jako archiv Kritického měsíčníku, ačkoliv obsahoval dokumenty, které nebyly s Měsíčníkem přímo svázány.

V druhé části jsou analyticky zpracovány doklady k vydávání Kritického měsíčníku v letech 1938-1942 a obnovení Kritického měsíčníku v letech 1945-1948, než byl z politických důvodů opět zrušen. V Černého pozůstalosti se dochovaly dokumenty o předání archivu Měsíčníku Památníku národního písemnictví, Oběžný list přispěvatelům Kritického měsíčníku, rukopisy autorů, některé i s redakčními poznámkami (Ivan Blatný, František Nechvátal, Josef Palivec, Jindřich Pinkava, František Listopad, Oldřich Kryštofek), a především rozsáhlá korespondence mezi literáty z okruhu redakce a Václavem Černým. Právě korespondence doplnila a rozšířila informace o fungování redakce Měsíčníku (zasílání příspěvků, zpracování literárních témat) a dokreslila nejen osobnost Václava Černého, ale také jednotlivých autorů. Zatímco Černého Paměti obsahují četné zmínky o negativních vztazích Černého k řadě autorů (Marie Majerová, Josef Polišenský, E. A. Saudek, Zdeněk Vančura) či reflektuje spory Černého s řadou spisovatelů (František Halas, Gustav Bareš), korespondence autenticky zaznamenává počáteční kladné vztahy s těmito literárními osobnostmi. Dopisy, které Černý uvádí v Pamětech (A. M. Piša, Viktor Fischl, Frank Tetauer), mohly být díky bližšímu prozkoumání uvedeny do širšího kontextu. Dopisy také obsahují drsné kritické věty k osobě Černého (Jaromír John, Josef Bukáček), ale především obdiv a úctu adresátů vůči Černého osobě i Černého literární a literárně kritické činnosti.

Pokud se Černý s některým autorem sblížil, nesloužila korespondence pouze k vyřizování redakčních záležitostí, ale také jako určitá náhrada osobního kontaktu a jako prostor pro svěřování běžných radostí i starostí (Pavel Eisner, Josef Dostál, J. Š. Kvapil), někdy také jako možnost informovat jeden druhého o společných známých (Jaroslav Bednář, František Halas, Bohumil Novák, Josef Palivec, Ladislav Stehlík). Tyto dopisy tak ukazují Černého v „neformálnější“ podobě, neboť i společná korespondence s Černého manželkou a dcerou dokladuje spíše Černého kritický a výchovný postoj k adresátům. Početnou skupinu tvoří také gratulace k svátku, k narozeninám, k Vánocům či přání do nového roku (Jaroslav

Seiferta, Josef Hiršal, Miloslav Nesládek, Zdeněk Vančura), pozdravy z dovolené (Bohumil Mathesius, Jiří Pistorius) a kondolence k úmrtí Václava Černého st. (Josef Novotný, Arne Novák).

Řada autorů v Kritickém měsíčníku debutovala a Černému se proto představují (Vlastimil Kovařík, Jaroslav Kohout), jiní si u Černého chtěli ověřit kvalitu svých příspěvků. Často hodnotí zaslané příspěvky jako podprůměrné a autoři se proto nebudou divit, když je Černý neotiskne. „...tadyhle máte něco, co se, myslím, moc a moc podobá zmetku.“ (JIRÁT, nedat.g, s. 1) Spisovatelé a zvláště mladší generace si Černého odborného názoru vážila a považovala jej pro svou literární činnost za směrodatný (Marie Pujmanová, Pavel Eisner, Miroslav Novák). Řada autorů přispívala do Měsíčníku pouze příležitostně, časem se však kolem redakce vytvořil okruh stálých přispěvatelů (spisovatelů a kritiků).

Málokdy oslovoval Černý autory o příspěvky sám. Činil tak u autorů, které znal z redakcí jiných časopisů (Františka Kovárnu a A. M. Pišu z časopisu Host, Vladimíra Holana z časopisu Život, Josefa Brože a Josefa Čapka z Lidových novin, Josefa Bukáčka z časopisu Řád), či odboje (Lumíra Čivrného, Josefa Horu, Bedřicha Václavka) nebo byl detailně seznámen s publikovaným dílem (Josef Bukáček, Arne Novák). Do redakce Měsíčníku přicházela řada příspěvků k otištění začínajících autorů (Josef Hiršal, Josef Chudoba, Hana Janíčková, Ivan Jelínek, Josef Kainar, Oldřich Mikulášek), Černého studentů z fakulty (Jan Linhart, Gustav Franci, Jiří Pistorius) i studentů neznámých. Někteří spolupracovníci přicházeli s náměty ke zpracování (Michal Chorvát, Arne Novák, Antonín Hartl), někteří se inspirovali publikovanými články v KM k sepsání vlastních příspěvků. „...rád bych šel v těch řádkách mladých básníků, ke kterým se ve 2. čísle KM obracel Kamil Bednář.“ (SMETANA, 1940, s. 1) Někteří odesílatelé dopisů měli psaní příspěvků pro Měsíčník jako svůj koníček při civilním zaměstnání (Kamill Resler).

Dopisy z velké části obsahují pouze informaci o zaslání příspěvku. Některé z nich jsou uloženy v Černého pozůstalosti (Fedor Soldan recenze knihy Soudničky Františka Němce z r. 1937), obvykle své příspěvky autoři ale požadovali zpět (Josef Bukáček, Josef Čapek, Jaroslav Janů, Jiří Bělehrádek). Často jsou zmíněny plánované příspěvky (Kamil Bednář), práce, které nakonec nebyly v Měsíčníku otištěny (básně Jiřího Daniela, příspěvky Arne Nováka), případně se dočkaly otištění v jiných časopisech (Kamill Resler, Josef Čapek), nebo byly staženy samotnými autory kvůli neaktuálnosti příspěvku či z osobních důvodů (Pavel Eisner).

Ať už bylo podnětem ke spolupráci v Měsíčníku cokoli, autoři si byli vědomi Černého zaneprázdněnosti a nechuti ke korespondenci, a omlouvají se proto Černému, že

obtěžují. Často je proto připojena žádost o konzultaci, osobní schůzku či zvou Černého na návštěvu (Viktor Fischl, Emanuel Janský, Zdeněk Matouš). Někteří autoři konzultují svou i společnou práci přímo v dopise a často žádají o pomoc i mimo literární působení (Miloslav Nesládek, Jaroslav Kohout, Albert Pražák). Jako kompenzaci či pozornost získal Černý do své knihovny knihy od řady odesílatelů (Zdeněk Gabriel, Robert Konečný, Josef Bukáček obstarával knihy v Itálii). Vzhledem k rozsahu knihovny a Černého omezeným možnostem k nákupu knih tak korespondence okolo Měsíčníku dokládá řadu akvizic osobní knihovny. Korespondence také obsahuje četné doklady o zaslaných knihách Černému, které se však v knihovně nedochovaly (např. Zlomený kruh od Josefa Adamce, Segunda Antología Poética od Lumíra Čivrného, Básně Michelangela Buonarrotiho od Pavla Eisnera, Dořini milenci, Eskamotér Josef a Pampovánek od Jaromíra Johna, knihy Roberta Konečného, Staré Čechy od Františka Nechvátala).

Vybraný oddíl Černého rozsáhlé korespondence a dokumentů Měsíčníku dokresluje nejen fungování redakce (zasílání příspěvků, honoráře, výběr témat, spolupráci mezi jednotlivými autory, komunikaci s redaktorem), ale řada odesílatelů v dopisech vyjádřila, jak velký význam Kritický měsíčník pro autory a potažmo i čtenáře měl. Reflektován je ohlas jednotlivých příspěvků Černého v KM u čtenářů (Vojtěch Jirát, Kamil Bednář, Jiří Šotola) i recepce obsahu celého Měsíčníku (František Halas, Karel Polák). Opakovaně se pisatelé vyjadřují také např. k Černého textu o titanismus (Robert Konečný, Edvard Beneš, Pavel Eisner, Jaromír John). Korespondence je tak zdrojem jedinečných informací k výzkumu četby.

Významný byl Měsíčník především pro mladou generaci básníků, které Černý ovlivňoval nejen publikovanými příspěvky, ale také během svého univerzitního působení. Arne Novák, který Černému udělil řadu rad ohledně vydávání KM, vystihl ve svém dopise v roce 1938 postoj mladé generace „...ale i tam jsem se přesvědčil, jak je mocné Vaše slovo – příležitostně nemohl byste lepší čin udělat než obrátit se v Kr. m. přímo k mladým. Chytají se Vás jako trámu.“ (NOVÁK, 1938, s. 1) S odstupem času vnímala mladší generace Kritický měsíčník jako skvělou publikační příležitost v těžkých časech, možnost patřit do určitého literárního okruhu a k určitým hodnotám, někteří ovšem potřebovali konkrétnější nasměrování. „Nuže - Vaše vzdálené pozdravy i nepřímý vzkaz ohledně připojení se k nějaké skupině filosofické či umělecké nám byly tlumočeny. Ale chtěli jsme více. Ne recept na práci, kde a kdy; ale vytýčení směru, udání zeměpisné šířky a délky, určení souhvězdí: objevení, potvrzení smyslu. Protože my jej ztratili, někde dávno, nevíme, kde, nevíme, kdy, ale kdysi kdysi byla hodina zla, hodina uřknutí, kdy jsme sešli s cesty a nyní chodíme v nesmyslném

kruhu a zraňujeme se o prázdno. Někde něco vyje hrůzou, skála se sesouvá do noci, za níž s podivného, nedohledného břehu si k nám namáhavě klesí cesta hudba jednoho z největších českých básníků, ptáci jeho elegií krouží na dosah a my nedosaháme, my už ani nedosaháme...“ (MAŠEK, 1955, s. 1) Právě i negativní reakce Černého souputníků dokreslují dobový kontext a recepci Černého práce.

Poválečné obnovení Měsíčníku vyvolalo u autorů nadšení, jeho zrušení v roce 1948 a události v 50. letech donutilo řadu spisovatelů bilancovat a hodnotit předešlé události. Étos Černého a dalších (především Pavla Eisnera) – nadřazení vyššího mravního principu nad osobní prospěch – je opakovaně vyzdvihován v korespondenci jako významná opora a povzbuzení v časech beznaděje (Josef Dostál děkuje za mravní podporu, Bohumil Novák ocenil Černého postoj během druhé světové války, Jiří Šotola Černému napsal, že vnímá Černého slova jako rádce v krizích a pochybách).

Turbulentní doba – okupace a po válce Únor 1948 – vytyčuje hranice, v nichž bylo nutné naučit se pohybovat. Nejednalo se jen o vydávání KM, v korespondenci jsou informace o cenzurních opatřeních v době okupace (Bohumil Polan o vyřazování knih z knihoven) a také, jak cenzura fungovala v 50. letech (Bohumil Novák v nakladatelství Československý spisovatel). Korespondence obsahuje rovněž řadu informací týkající se ekonomické stránky nakladatelského podnikání – např. honorářovou praxi (Vojtěch Jirátko, Kamill Resler, F. K. Zeman)

Za nejvýznamnější celky okruhu Kritického měsíčníku lze považovat dva nejpočetnější soubory – korespondenci s Pavlem Eisnerem a Bohumilem Novákem. Eisnerova korespondence nejlépe dokladuje fungování Kritického měsíčníku, způsob Černého práce jako redaktora a přesah společné práce při vydávání odborných knih autorů Měsíčníku i Černého. Dopisy Bohumila Nováka pak odhalují přátelské vztahy a společně strávený volný čas Černého s přáteli a jejich rodinami. Nezanedbatelný význam mají rovněž přiložené dopisy a doklady autorů mimo Měsíčník či řešící literární spory a chování literátů za druhé světové války a po Únoru 1948 (E. A. Saudek, Kamil Resler, Karel Janský).

Cenná je korespondence také tím, že se dochovaly dopisy méně známých autorů (Jindřich Pinkava, Ota Jahoda), o nichž se Černý nezmiňuje ani ve svých Pamětech. Z hlediska literární historie jsou informace osvětlující neznámé osobnosti či popisující životní události osobností známých významné, zvláště jedná-li se o dopisy datované.

Autorský okruh KM se z pohledu korespondence jeví jako živé, inspirativní společenství více generací. Z dopisů vyplývá, jak významné byly osobní kontakty intelektuální elity (Václav Černý, Jan Patočka, Josef Palivec, Jaromír John aj.), odkrývá

seznámení jednotlivých literátů (seznámení Černého s Františkem Kovárnou při studiu na Univerzitě Karlově, doporučení do KM Ivana Diviše a Vlastimila Kovaříka od Kamila Bednáře, doporučení do časopisu Život Vladimíra Holana od Josefa Čapka, doporučení Roberta Konečného od Františka Kovárny, doporučení Karla Pracha, Ivana Bauše a Václava Macha od Alberta Pražáka), mezigenerační spolupráci spisovatelů (vydávání nového časopisu Kamila Bednáře a Jana Patočky) i osobní setkávání rodiny Václava Černého spolu s rodinami literátů (Bohumil Polan, Josef Dostál, Pavel Eisner, Bohumil Novák). Korespondence se pak okruhu KM stala počátkem a pokračováním osobních dialogů, mimopražským autorům pak nahrazovala osobní kontakt s Černým.

Literární archiv jako celek ukazuje pečlivost, s jakou byl svým majitelem uspořádán. Černý si schovával nejen dopisy doručené, ale také koncepty svých odpovědí. Řadu dopisů sám datoval, připojoval podpis, rozepisoval iniciály odesílatele (František Halas, A. M. Píša), připisoval, zda už na dopis odpověděl či nikoliv (Ivan Blatný), doplňoval data a čas schůzek (Vlastimil Kovařík), připisoval adresy korespondentů (Antonín Poláček). Uchoval si také rukopisné příspěvky do Měsíčníku, vlastní publikované články, přípravné poznámky a výpisky z četby k těmto příspěvkům, redakční poznámky (Posudek práce Gustava Francla Několik kapitol k problematice překladu) či zabavená čísla Kritického měsíčníku. Pro předání fondu do Památníku národního písemnictví připravil rukopisný i strojopisný soupis dokumentů.

Zpracovaná korespondence významně dokresluje nejen osobní knihovnu, ale také Černého osobnost a profesní zájmy. Kromě korespondence Alberta Pražáka, ve které není jediná zmínka o Kritickém měsíčníku, informují dopisy o veškerém dění okolo redakce revue. V korespondenci se vyskytují doplňující a mnohdy osvětlující poznámky k probíhajícím polemikám na stránkách Měsíčníku. Významným zdrojem informací, které by doplnily poznatky dokladované v Černého archivu, by mohly být pozůstalosti jednotlivých autorů Kritického měsíčníku a nakladatelů Václava Petra a Františka Borového, které se v Černého pozůstalosti nedochovaly.

8 Seznam literatury

BĚLIČ, Oldřich. Setkání s Václavem Černým nad španělskou literaturou. In: *Tvar*, 1999, Roč. 10, č. 15, s. 6-7. ISSN 0862-657X.

BĚLOHOUBEK, Antonín. *Rozmluvy s Václavem Černým*. Praha: Primus, 1998. 191 s. ISBN 80-85625-93-8.

BLECHA, Ivan. *Jan Patočka*. V Olomouci: Votobia, 1997. 241 s. ISBN 80-7198-287-3.

BRABEC, Jiří. Tvorba a osobnost Václava Černého. In: *Václav Černý 26. 3. 1905-2. 7. 1987 : sborník z konference konané 4. 11. 1993 na Dobříši*. Praha: Český spisovatel, 1994, s. 33-38.

BUGGE, Petr. Václav Černý aneb Západ a Východ. In: *Tvar*, 1995, Roč. 6, č. 8, s. 11-12. ISSN 0862-657X.

CATALANO, Alessandro. Václav Černý, italská literatura a Francesco De Sanctis. In: *Svět literatury*, 1999, Roč. 10, č. 18, s. 89-91. ISSN 0862-8440.

ČERMÁK, Josef. Hrst vzpomínek na profesora Václava Černého. In: *Václav Černý 26. 3. 1905-2. 7. 1987 : sborník z konference konané 4. 11. 1993 na Dobříši*. Praha: Český spisovatel, 1994, s. 89-96.

ČERNÝ, Václav. *Až do předsíně nebes: čtrnáct studií o baroku našem i cizím*. Vyd. 1. Praha: Mladá fronta, 1996. 457 s. ISBN 80-204-0588-7.

ČERNÝ, Václav. *Esej o básnickém baroku*. Praha: Orbis, 1937. 144 s. (Ars; sv. 18).

ČERNÝ, Václav. *Knížka o Babičce a její autorce*. 2. dopl. a opr. vyd. Toronto: Sixty-Eight Publishers, 1982. 254 s.

ČERNÝ, Václav. *Lid a literatura ve středověku, zvláště v románských zemích*. 1. vyd. Praha: Nakladatelství Československé akademie věd, 1958. 343 sv. (Studie a prameny).

ČERNÝ, Václav. *O povaze naší kultury*. 1. soubor. vyd. Brno: Atlantis, 1996. 42 s.

ČERNÝ, Václav. *Paměti I (1921-1938)*. 2. vyd. K vydání připravila a rejstříkem opatřila Hana Pospíšilová. Brno: Atlantis, 1994. 394 s. (Brno: Signet).

ČERNÝ, Václav. *Paměti II (1938-1945). Křik koruny české*. 3. vyd. K vydání připravila a rejstříkem opatřila Nora Obrtelová. Brno: Atlantis, 1992a. 438 s. ISBN 80-7108-059-4.

ČERNÝ, Václav. *Paměti III (1945-1972)*. 2. rozš. vyd. K vydání připravila, ediční poznámkou a vysvětlivkami opatřila Nora Obrtelová. Brno: Atlantis, 1992b. 671 s.

ČERNÝ, Václav. *Skutečnost svoboda*. Vyd. 1. uspořádali, k vydání připravili Jan Šulc a Jaroslav Kabíček. Praha: Český spisovatel, 1995. 465 s. (Orientace). ISBN 80-202-0529-2.

ČERNÝ, Václav. *Staročeský Mastickář*. Praha: ČSAV, 1955. 84 s.

ČERNÝ, Václav. *Studie a eseje z moderní světové literatury*. Praha: Československý spisovatel, c1969. 351 s.

- ČERNÝ, Václav. *Tvorba a osobnost I.* 1. vyd. Praha: Odeon, 1992. 908 s. ISBN 80-207-0411-6.
- ČERNÝ, Václav. *Tvorba a osobnost II.* Vyd. v tomto souboru 1. Praha: Odeon, 1993. 698 s., [32] s. obr. příl. ISBN 80-207-0437-X.
- ČERNÝ, Václav. *V zúženém prostoru: publicistika z let 1957-1981.* 1. vyd. Vybral a uspořádal Jan Šulc. Praha: Mladá fronta, 1994. 388 s. (Souvislosti; sv. 2). ISBN 80-204-0468-6.
- ČERNÝ, Václav. Zasvěcení do existencialismu. In: *Kritický měsíčník*, 1947, Roč. 8, č. 9-10, s. 249-251.
- FETTERS, Aleš. Na prof. Václava Černého vzpomínka povýtce osobní. In: *Tvar*, 2005, Roč. 16, č. 8, s. 7. ISSN 0862-657X.
- FETTERS, Aleš. Za universitním profesorem Václavem Černým: zprávy. In: *Orlické hory a Podorlicko: sborník vlastivědných prací*, 1996, č. 8, s. 181-183. ISBN 80-900902-4-9.
- FIRT, Julius. *Knihy a osudy.* Köln: Index, 1972. 294 s.
- FORMÁNEK, Jaroslav. Klidné století Václava Černého. In: *Respekt*, 2007, Roč. 18, č. 27, s. 31. ISSN 0862-6545.
- HAMAN, Aleš. Václav Černý a próza třicátých let. In: *Česká literární kritika 20. století: k 100. výročí narození Václava Černého.* Praha: Památník národního písemnictví, 2006, s. 9-13. ISBN 80-85085-72-0.
- HAMAN, Aleš. Zúžený prostor, široký rozhled. In: *Literární noviny*, 1995, Roč. 6, č. 4, s. 6. ISSN 1210-0021.
- HAMANOVÁ, Růžena. *František Hrubín, Václav Černý: vzájemná korespondence z let 1945-1953.* Vyd. 1. Praha: Torst, 2004. 276 s. ISBN 80-7215-222.
- HAMANOVÁ, Růžena. Jedenadvacet dopisů Egona Hostovského Václavu Černému z let 1929-1968 a tři dochované odpovědi Václava Černého z let 1966-1968 jako částečný doplněk. In: *Česká literární kritika 20. století: k 100. výročí narození Václava Černého.* Praha: Památník národního písemnictví, 2006, s. 205-232. ISBN 80-85085-72-0.
- HAMANOVÁ, Růžena. *Václav Černý (1905-1987) : inventář osobního fondu.* Praha: Literární archiv Památníku národního písemnictví, 2012. 39 s.
- HAMANOVÁ, Růžena. *Václav Černý (1905-1987) : soupis osobního fondu.* Praha: Literární archiv Památníku národního písemnictví, 1997. 77 s. (Edice inventářů; č. 490). ISBN 80-85085-23-2.
- HAMANOVÁ, Růžena. Václav Černý a „ortenovská“ generace: několik poznámek ke genezi vztahu Václava Černého a skupiny Kamila Bednáře. In: *Václav Černý: život a dílo.* Praha: Ústav pro českou literaturu AV ČR, 1996, s. 283-290. ISBN 80-85778-18-1.
- HIRŠAL, Josef. *Vínek vzpomínek.* Praha: Rozmluvy, 1991. 351 s.

- HRBATA, Zdeněk. Příroda a genius loci Václava Černého. In: *Václav Černý: život a dílo*. Praha: Ústav pro českou literaturu AV ČR, 1996, s. 14-20. ISBN 80-85778-18-1.
- CHALOUPKA, Rudolf. Devadesáté výročí narození Václava Černého. In: *Práce*, 1995, Roč. 51, č. 75, s. 11. ISSN 0231-6374.
- JAMEK, Václav. Velkolepá strategie osobnosti. In: *Literární noviny*, 1994, Roč. 5, č. 33, s. 6. ISSN 1210-0021.
Jarní almanach básnický 1940. V Praze: Fr. Borový, 1940. 149 s.
- JELÍNEK, Bedřich. Achillova pata Václava Černého. In: *Literární noviny*, 1993, Roč. 4, č. 3, s. 4. ISSN 1210-0021.
- JONÁKOVÁ, Anna. Hrst vzpomínek na Václava Černého. In: *Česká literární kritika 20. století: k 100. výročí narození Václava Černého*. Praha: Památník národního písemnictví, 2006, s. 57-64. ISBN 80-85085-72-0.
- JUNGMANN, Milan. *Cesty a rozcestí: kritické stati z let 1982-1987*. Londýn: Rozmluvy, 1988. 386 s. ISBN 0-946352-59-3.
- KANTŮRKOVÁ, Eva. *Řekni mi, kdo jsi!*. Vyd. 1. Praha: Torst, 2012. 333 s. ISBN 978-80-7215-436-4.
- KAPLAN, Karel. Opožděné zveřejnění dopisu Václava Černého. In: *Literární noviny*, 1998, Roč. 9, č. 14, s. 1, 4.
- KARFÍK, Vladimír. Jaká kritéria pro literární kritiku? In: *Václav Černý 26. 3. 1905-2. 7. 1987: sborník z konference konané 4. 11. 1993 na Dobříši*. Praha: Český spisovatel, 1994, s. 45-47.
- KOSATÍK, Pavel. *Česká inteligence od Jaroslava Golla po Magora*. Vyd. 1. Praha: Mladá fronta, 2011. 382 s. ISBN 978-80-204-2373-3.
- KOŽMÍN, Zdeněk. Václav Černý a interpretace. In: *Literární noviny*, 1993, Roč. 4, č. 48, s. 6. ISSN 1210-0021.
- KREUZIGEROVÁ, Pavla. Proč právě on? : Václavu Černém. In: *Tvar*, 2009a, Roč. 20, č. 6, s. 12-13. ISSN 0862-657X.
- KREUZIGEROVÁ, Pavla. Proč právě on? : Václavu Černém. In: *Tvar*, 2009b, Roč. 20, č. 13, s. 6-7. ISSN 0862-657X.
- KUČEROVÁ, Magdalena. Pohled Václava Černého na koncept „poésie pure“ v návaznosti na francouzský symbolismus. In: *Svět literatury*, 2008, č. 38, s. 105-111.
- KVAČEK, Robert. Úvod i dovršení. In: *Nové knihy*, 1994, č. 10, s. 1. ISSN 0322-922X.

- KYLOUŠEK, Petr. Václav Černý v Hostu. In: *Svět literatury*, 2008, č. 38, s. 93-104. ISSN 0862-8440.
- LANGEROVÁ, Marie. Václav Černý a Jiří Kolář. In: *Václav Černý: život a dílo*. Praha: Ústav pro českou literaturu AV ČR, 1996, s. 291-296. ISBN 80-85778-18-1.
- LUK. Václav Černý: portrét překladatele. In: *Plav*, 2007, Roč. 3, č. 3, s. 58 ISSN 1802-4734.
- LUKEŠ, Jan. Až do konce. In: *Lidové noviny*, 1992, Roč. 5, č. 207, s. 2.
- MACEK, Emanuel. Václav Černý a F. X. Šalda. In: *Václav Černý: život a dílo*. Praha: Ústav pro českou literaturu AV ČR, 1996, s. 258-269. ISBN 80-85778-18-1.
- MED, Jaroslav. *Literární život ve stínu Mnichova (1938-1939)*. Praha: Academia, 2010. 340 s. ISBN 978-80-200-1823-6.
- MED, Jaroslav. Pozoruhodný ediční projekt. In: *Česká literatura*, 2003, Roč. 51, č. 4, s. 504-508. ISSN 0009-0468.
- MED, Jaroslav. Václav Černý a personalismus. In: *Česká literární kritika 20. století: k 100. výročí narození Václava Černého*. Praha: Památník národního písemnictví, 2006, s. 64-69. ISBN 80-85085-72-0. (46-48, 1995)
- MOLDANOVÁ, Dobrava. Knížka o Babičce jako knížka o Václavu Černém. In: *Václav Černý: život a dílo*. Praha: Ústav pro českou literaturu AV ČR, 1996, s. 239-244. ISBN 80-85778-18-1.
- MONTAIGNE, Michel de. *Eseje*. Vyd. 2. Z francouzštiny vybral a přeložil Václav Černý. Praha: ERM. 382 s. (Eseje, korespondence, paměti. ISBN 80-85913-12-7.
- NOVOTNÝ, Vladimír. Jeden rusistický exkurs Václava Černého. In: *Česká literární kritika 20. století: k 100. výročí narození Václava Černého*. Praha: Památník národního písemnictví, 2006, s. 169-177. ISBN 80-85085-72-0.
- PAPOUŠEK, Vladimír. Václav Černý a existencialismus. In: *Česká literární kritika 20. století: k 100. výročí narození Václava Černého*. Praha: Památník národního písemnictví, 2006, s. 23-27. ISBN 80-85085-72-0.
- PATOČKA, Jan. Čas, věčnost a časovost v Máchově díle. In: *Realita slova Máchova*. Praha: Československý spisovatel, 1967, s. 181-207.
- PATOČKA, Jan. *Symbol země u K. H. Máchy*. Praha: Václav Petr, 1944. 28 s. (Svazky úvah a studií; č. 85)
- PAVLÍKOVÁ, Miloslava. Můj otec Václav Černý. In: *Václav Černý: 26.3.1905 - 2.7.1987*. Praha: Český spisovatel, 1994. s. 142-145.
- PECKA, Karel. Opožděné doznání. In: *Literární noviny*, 1992, Roč. 3, č. 42, s. 5. ISSN 1210-0021.
- PEČMAN, Rudolf. Inspirativní Václav Černý: glosy muzikologa o velké osobnosti. In: *Česká literární kritika 20. století: k 100. výročí narození Václava Černého*. Praha: Památník národního písemnictví, 2006, s. 41-45. ISBN 80-85085-72-0.

- PECHAR, Jiří. *Role kritika v české společnosti*. In: Václav Černý: život a dílo. Praha: Ústav pro českou literaturu AV ČR, 1996, s. 245-249. ISBN 80-85778-18-1.
- PECHAR, Jiří. Václav Černý a česká poezie: sto let od narození Václava Černého. In: *Host*, 2005, Roč. 21, č. 3, s. 46-49. ISSN 1211-9938.
- PETŘÍČEK, Miroslav. Nad knihou těžkého účtování. In: *Tvar*, 1992, Roč. 3, č. 44, s. 10-11. ISSN 0862-657X.
- PICHOVÁ, Dagmar. Václav Černý a francouzské baroko. In: *Svět literatury*, 2008, č. 38, s. 122-129. ISSN 0862-8440.
- PISTORIUS, Jiří. *André Gide*. Vyd. 1. Praha: Triáda, 2002. 399 s. (Paprsek; sv. 5). ISBN 80-86138-11-9.
- PISTORIUS, Jiří. Černého češství: poznámky a citáty. In: *Česká literární kritika 20. století: k 100. výročí narození Václava Černého*. Praha: Památník národního písemnictví, 2006, s. 29-40. ISBN 80-85085-72-0.
- PISTORIUS, Jiří. Nadevše drahý učitel. In: *Václav Černý: život a dílo*. Praha: Ústav pro českou literaturu AV ČR, 1996, s. 47-63. ISBN 80-85778-18-1.
- PITŘINEC, Aleš. Naše společné první kroky za vzděláním: vzpomínka na univ. prof. Václava Černého. In: *Rodným krajem*, 1995, č. 11, s. 28-29.
- POSPÍŠIL, Ivo. Václav Černý a ruská literatura. In: *Slavia*, Roč. 63, č. 3, s. 331-337. ISSN 0037-6736.
- PULEC, Jiří. Václav Černý a Host do domu. In: *Prostor Zlín: výtvarné umění – architektura – historie – poesie*. 2009, Roč. 16, č. 4, s. 52-55. ISSN 1212-1398.
- PUTNA, Martin C. Konference o nás a Václavu Černém: kritika, kompetence a Kazatel. In: *Tvar*, 1995, Roč. 6, č. 9, s. 11. ISSN 0862-675X.
- REHÁKOVÁ, Margita. *Soupis komunistického a dělnického tisku 1870 – 1938*. Praha: Ústav marxismu-leninismu ÚV KSČ, 1974. 240 s.
- SAINTE-BEUVE. *Augustin Charles. Podobizny a eseje: výbor z kritického díla*. Vyd. 1. Úvodní studii napsal a dílo přeložil Václav Černý. Praha: Odeon, 1969. 264 s. (Estetická knihovna; sv. 4)
- SKALICKÁ, V. Václav Černý a Henri Bergson. In: *Václav Černý – život a dílo*. In: *Václav Černý: život a dílo*. Praha: Ústav pro českou literaturu AV ČR, 1996, s. 76-84. ISBN 80-85778-18-1.
- SLOMEK, Jaromír. Václav Černý a editoři. In: *Lidové noviny*, 1992, Roč. 3, č. 42, s. 4.
- SUCHOMEL, Milan. Václav Černý a umění prózy. In: *Václav Černý: život a dílo*. Praha: Ústav pro českou literaturu AV ČR, 1996, s. 215-221. ISBN 80-85778-18-1.
- SUK, Jan. Korunní svědek české literatury. In: *Nové knihy*, 1992, č. 26, s. 8. ISSN 0322-922X.

ŠÁMAL, Petr. *Soustružníci lidských duší: lidové knihovny a jejich cenzura na počátku padesátých let 20. století*. Vyd. 1. Praha: Academia, 2009. 613 s. (Šťastné zítřky; sv. 2). ISBN 978-80-200-1709-3.

ŠPIRIT, Michael. „Šaldův následník“. In: *Česká literatura*, 2001, Roč. 49, č. 5, s. 451-482. ISSN 0009-0468.

ŠUMAN, Závaš. Černého pojetí klasicismu. In: *Svět literatury*, 2008, č. 38, s. 130-138.

TAINÉ, Hippolyte. *Studie o dějinách a umění*. Přeložil Vladimír Mikeš. Praha: Odeon, 1978. 388 s.

TOPOL, Jáchym. Vážený pane profesore. In: *K 75. narozeninám Prof. Dr. Václava Černého*. Praha: Eva Kantůrková, 1980. 127 s.

TRETERA, Ivo. *Vzpomínky na Bohumila Hrabala a na život vůbec*. Vyd. 1. Praha: Paseka, 2011. 464 s. ISBN 978-80-7432-107-8.

TYPLT, Jaromír. Václava Černého konkrétní existence realismu. In: *Literární noviny*, 1993, Roč. 4, č. 6, s. 7. ISSN 1210-0021.

Václav Černý: portrét překladatele. In: *Plav*, 2007, Roč. 3, č. 3, s. 58.

VANOVIČ, Július. *Osobnosť Václava Černého: personalistický portrét*. Bratislava: Kalligram, 1999. 302 s. ISBN 80-7149-278-7.

VÉVODA, Rudolf. Václav Černý jako nepřátelská osoba. In: *Tvar*, 1995, Roč. 6, č. 8, s. 12-14. ISSN 0862-675X.

VIKTORA, Viktor. Václav Černý – historik barokní literatury. In: *Česká literární kritika 20. století: k 100. výročí narození Václava Černého*. Praha: Památník národního písemnictví, 2006, s. 122-129. ISBN 80-85085-72-0.

VLADISLAV, Jan. *Tajný čtenář v Paříži 1983/1984*. Paříž : vl. n., 1983/1984. 181 s.

VLADISLAV, Jan, DRESLER, Jaroslav, ŠIMEČKA, Milan, STRNAD, Jaroslav, JUNGSMANN, Milan, BENEŠ, Jan, KALVODA, Josef, MACHONIN, Sergej, WELLEK, René. Paměti Václava Černého: v kritickém zrcadle exilu a disentu (1983-1989). In: *Tvar*, 1995, Roč. 6, č. 6. s. [32] s. ISSN 0862-657X.

VOJTĚCHOVSKÝ, Zdeněk. Vzpomínka. In: *Václav Černý v rodném kraji*. Náchod: Juko, 1994, s. 46-54.

VOLDŘICHOVÁ BERÁNKOVÁ, Eva. Václav Černý, vášnivý a zaujatý čtenář Dostojevského. In: *Svět literatury*, 2008, č. 38, s. 112-121. ISSN 0862-8440.

Vzdálený slavíkův zpěv: výbor z poezie trobadorů. Vybral a komentářem opanil Václav Černý. Přeložili Gustav Franci. Vyd. 1. Praha: Státní nakladatelství krásné literatury a umění, 1963. 289 s. (Živá díla minulosti; sv. 33)

WIENDL, Jan. Cesta truvérů. In: *Tvar*, 1994, Roč. 5, č. 10, s. 20.

WIENDL, Jan. Zúžený prostor Václava Černého. In: *Tvar*, 1995, Roč. 6, č. 6, s. 17.

ZOUHAR, Jan. Existencialismus a české myšlení 1945-1948. In: *Studia philosophica*, 2013, Roč. 60, č. 1, s. [37]-46.

Archivní prameny

dopis z 26. 5. 1941, podepsán Josef Adamec, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis z 6. 8. 1945, podepsán Josef Adamec, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopisnice z 26. 10. 1946, podepsán Gustav Bareš, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopisnice z 8. 1. 1947, podepsán Gustav Bareš, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
pohled z 10. 4. 1930, podepsán Jaroslav Bednář, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
pohled z 12. 7. 1930, podepsán Jaroslav Bednář, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
pohled z 8. 7. 1931, podepsán Jaroslav Bednář, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis z prosince 1947, podepsán Jaroslav Bednář, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopisnice z 25. 3. 1965, podepsán Jaroslav Bednář, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
pohled z 27. 12. 1966, podepsán Jaroslav Bednář, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis ze 7. 6. 1937, podepsán Kamil Bednář, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis ze 27. 9. 1939, podepsán Kamil Bednář, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis ze 30. 9. 1940, podepsán Kamil Bednář, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis ze 17. 10. 1940, podepsán Kamil Bednář, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis ze 19. 10. 1940, podepsán Kamil Bednář, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis ze 28. 1. 1941, podepsán Kamil Bednář, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis ze 18. 5. 1941, podepsán Kamil Bednář, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis z [1941], podepsán Kamil Bednář, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis ze 15. 9. 1942, podepsán Kamil Bednář, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis ze 11. 10. 1942, podepsán Kamil Bednář, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis ze 26. 10. 1942, podepsán Kamil Bednář, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis ze 15. 6. 1945, podepsán Kamil Bednář, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis ze 2. 11. 1945, podepsán Kamil Bednář, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis ze 4. 11. 1945, podepsán Kamil Bednář, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní

dopis ze 15. 3. 1946, podepsán Kamil Bednář, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis z 5. 4. 1946, podepsán Kamil Bednář, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis z 12. 6. 1946, podepsán Kamil Bednář, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis z 26. 3. 1947, podepsán Kamil Bednář, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis z 6. 1. 1948, podepsán Kamil Bednář, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis z 22. 12. 1948, podepsán Kamil Bednář, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis z 26. 3. 1965, podepsán Kamil Bednář, k LA PNP, t. korespondence přijatá, osobní
dopis nedat. a, podepsán Kamil Bednář, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis nedat. b, podepsán Kamil Bednář, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis nedat. c, podepsán Kamil Bednář, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis nedat. d, podepsán Kamil Bednář, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis nedat. e, podepsán Kamil Bednář, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis z 19. 12. 1941, podepsáni Kamil Bednář a Věra Bednářová, LA PNP, kt. korespondence
přijatá, osobní
dopis z 16. 2. 1947, podepsán Jiří Bělehrádek, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis z 28. 7. 1947, podepsán Jiří Bělehrádek, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopisnice z 5. 1. 1967, podepsán Jiří Bělehrádek, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis z 6. 8. [19--], podepsán Jiří Bělehrádek, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis z 10. 7. 1935, podepsán Edvard Beneš, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis z 27. 10. 1938, podepsán Oton Berkopec, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
pohled z 21. 11. 1938, podepsán Oton Berkopec, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis z 29. 4. 1937, podepsán Vladimír Bidlo, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis z 1. 3. 1938, podepsán Ivan Blatný, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis z 5. 10. 1938, podepsán Ivan Blatný, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
pohled z 25. 12. 1938, podepsán Ivan Blatný, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis z 29. 1. 1939, podepsán Ivan Blatný, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis z 12. 5. 1939, podepsán Ivan Blatný, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní

dopis z 30. 9. 1939, podepsán Ivan Blatný, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis z 26. 9. 1947, podepsán Ivan Blatný, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis z 15. 11. 1947, podepsán Ivan Blatný, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis z 31. 8. 1939, podepsán Klement Bochořák, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis z 7. 4. 1940, podepsán Klement Bochořák, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis z 19. 2. 1940, podepsán Klement Bochořák, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis z 6. 7. 1945, podepsán Klement Bochořák, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis z 14. 9. 1946, podepsán Klement Bochořák, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis z 17. 11. 1954, podepsán Klement Bochořák, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis z 24. 3. 1965, podepsán Klement Bochořák, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis z 1941, podepsán Bouša, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis z 1. 1. 1973, podepsán Bouša, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis z 22. 1. 1978, podepsán Bouša, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis z 9. 5. 1978, podepsán Bouša, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
pohled z 20. 9. 1986, podepsán Bouša, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis nedat., podepsán Bouša, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis z 21. 6. 1945, podepsán Josef Brambora, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis z 22. 1. 1947, podepsán Josef Brambora, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis z 4. 9. 1947, podepsán Josef Brambora, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis z 25. 1. 1948, podepsán Josef Brambora, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
pohled z 25. 3. 1965, podepsán Josef Brambora, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis z 21. 5. 1940, podepsán Josef Branžovský, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis z 4. 9. 1942, podepsán Josef Branžovský, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis z 7. 9. 1945, podepsán Josef Branžovský, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis z 19. 5. 1937, podepsán Josef Brož, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis z 19. 8. 1940, podepsán Josef Brož, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní

dopisnice z 27. 7. 1937, podepsán Josef Bukáček, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopisnice z 3. 8. 1940, podepsán Josef Bukáček, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopisnice z 20. 8. 1940, podepsán Josef Bukáček, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopisnice z 6. 12. 1940, podepsán Josef Bukáček, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis z 14. 12. 1940, podepsán Josef Bukáček, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopisnice z 31. 1. 1941, podepsán Josef Bukáček, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopisnice z 5. 2. 1941, podepsán Josef Bukáček, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis z 20. 3. 1941, podepsán Josef Bukáček, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis z 3. 3. 1943, podepsán Josef Bukáček, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis z 23. 3. 1943, podepsán Josef Bukáček, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
pohled z 19. 4. 1943, podepsán Josef Bukáček, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis z 24. 9. 1944, podepsán Josef Bukáček, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis z 27. 6. 1955, podepsán Josef Bukáček, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis z 4. 9. 1939, podepsán Josef Bureš, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis z 30. 5. 1945, podepsán Josef Bureš, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis z 7. 9. 1945, podepsán Josef Bureš, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
pohled z 12. 11. 1945, podepsán Josef Bureš, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
pohled z 20. 5. 1957, podepsán Josef Bureš, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis z 26. 3. 1965, podepsán Josef Bureš, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis nedat. a, podepsán Josef Bureš, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis nedat. b, podepsán Josef Bureš, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis z 17. 5. 1934, podepsán Josef Čapek, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis z [1938], podepsán Josef Čapek, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis nedat., podepsán Josef Čapek, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis z roku 1970, podepsán Vladimír Černý, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis z 21. 2. 1944, podepsán Lumír Čivrný, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní

dopis z 1946, podepsán Lumír Čivrný, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
pohled z 5. 2. 1949, podepsán Lumír Čivrný, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
navštívenka z 3. 11. 1969, podepsán Lumír Čivrný, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis z 15. 12. 1969, podepsán Lumír Čivrný, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis nedat. a, podepsán Lumír Čivrný, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis nedat. b, podepsán Lumír Čivrný, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis z 2. 11. 1940, podepsán Jiří Daniel, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis z 1. 5. 1941, podepsán Jiří Daniel, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis z 11. 2. [19--], podepsán Jiří Daniel, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis z 15. 5. [19--], podepsán Jiří Daniel, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis nedat., podepsán Jiří Daniel, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis z 2. 4. 1968, podepsán Ivan Diviš, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis z 13. 5. 1968, podepsán Ivan Diviš, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis z 15. 3. 1955, podepsán Karel Doskočil, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis z 30. 7. 1946, podepsán Josef Dostál, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis z 30. 12. 1946, podepsán Josef Dostál, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis z 8. 5. 1952, podepsán Josef Dostál, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis z 24. 3. 1954, podepsán Josef Dostál, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis z 1. 12. 1954, podepsán Josef Dostál, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis z 20. 12. 1954, podepsán Josef Dostál, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis z 9. 11. 1936, podepsán Pavel Eisner, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis z 8. 6. 1937, podepsán Pavel Eisner, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis z 17. 6. 1938, podepsán Pavel Eisner, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis z 10. 2. 1939, podepsán Pavel Eisner, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis z 14. 5. 1939, podepsán Pavel Eisner, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis z 6. 4. 1946, podepsán Pavel Eisner, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní

dopis z 5. 5. 1946, podepsán Pavel Eisner, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis z 22. 8. 1946, podepsán Pavel Eisner, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis z 20. 9. 1946, podepsán Pavel Eisner, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis z 1. 11. 1946, podepsán Pavel Eisner, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis z 1. 12. 1946, podepsán Pavel Eisner, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis z 7. 12. 1946, podepsán Pavel Eisner, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis z 9. 12. 1946, podepsán Pavel Eisner, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis z 13. 2. 1947, podepsán Pavel Eisner, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis z 26. 10. 1947, podepsán Pavel Eisner, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis z 3. 11. 1947, podepsán Pavel Eisner, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis z 13. 11. 1947, podepsán Pavel Eisner, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis z 28. 3. 1947, podepsán Pavel Eisner, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis z 22. 8. 1947, podepsán Pavel Eisner, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis z 26. 10. 1947, podepsán Pavel Eisner, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis z 1. 11. 1947, podepsán Pavel Eisner, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis z 22. 1. 1948, podepsán Pavel Eisner, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis z 18. 3. 1948, podepsán Pavel Eisner, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis z 26. 5. 1948, podepsán Pavel Eisner, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis z 4. 8. 1948, podepsán Pavel Eisner, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis z 11. 7. 1951, podepsán Pavel Eisner, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis z 30. 12. 1955, podepsán Pavel Eisner, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis z 12. 1. 1956, podepsán Pavel Eisner, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis z 2. 2. 1956, podepsán Pavel Eisner, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis z 14. 3. 1956, podepsán Pavel Eisner, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis nedat. b, podepsán Pavel Eisner, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis z 14. 4. 1941, podepsán Jindřich Fibich, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní

dopis z 1. 6. 1938, podepsán Ladislav Fikar, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis z 27. 3. 1940, podepsán Ladislav Fikar, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis z 14. 5. 1936, podepsán Otokar Fischer, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis z 6. 2. 1937, podepsán Otokar Fischer, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis z 18. 6. 1937, podepsán Otokar Fischer, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis z 28. 6. 1937, podepsán Otokar Fischer, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
pohled z 28. 11. 1937, podepsán Otokar Fischer, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis z 4. 11. 1947, podepsán Otokar Fischer, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis z 5. 6. 1938, podepsán Viktor Fischl, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis z 12. 9. 1946, podepsán Viktor Fischl, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis z 9. 10. 1947, podepsán Viktor Fischl, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis z 11. 2. 1949, podepsán Viktor Fischl, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis z 1. 11. 1963, podepsán Gustav Francl, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
pohled z 28. 8. 1965, podepsán Gustav Francl, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
pohled z 20. 6. 1965, podepsán Gustav Francl, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis z 3. 12. 1965, podepsán Gustav Francl, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
pohled z 28. 6. 1966, podepsán Gustav Francl, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis z 28. 7. 1967, podepsán Gustav Francl, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis z 26. 3. 1970, podepsán Gustav Francl, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis z 24. 3. 1965, podepsán Zdeněk Gabriel, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopisnice z 19. 11. 1970, podepsán Zdeněk Gabriel, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopisnice z 23. 3. 1970, podepsán Zdeněk Gabriel, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
pohled z 6. 1. 1942, podepsán František Halas, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis [1941], podepsán František Halas, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis nedat. a, podepsán František Halas, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis nedat. b, podepsán František Halas, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní

dopis nedat. c, podepsán František Halas, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní

dopis nedat. d, podepsán František Halas, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní

dopis nedat. e, podepsán František Halas, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní

dopis nedat. f, podepsán František Halas, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní

dopis nedat. g, podepsán František Halas, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní

dopis nedat. h, podepsán František Halas, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní

dopis nedat. i, podepsán František Halas, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní

dopisnice nedat. j, podepsán František Halas, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní

dopis nedat. k, podepsán František Halas, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní

dopis nedat. l, podepsán František Halas, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní

dopis nedat. m, podepsán František Halas, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní

dopis nedat. n, podepsán František Halas, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní

dopisnice nedat., podepsáni František Halas a Anna Masaryková, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní

dopisnice z 18. 11. 1938, podepsán Antonín Hartl, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní

dopis z 6. 12. 1938, podepsán Antonín Hartl, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní

dopisnice z 28. 1. 1940, podepsán Julius Heideich, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní

dopisnice z 20. 3. 1940, podepsán Julius Heideich, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní

dopisnice z 15. 4. 1940, podepsán Julius Heideich, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní

dopis z 18. 4. 1940, podepsán Julius Heideich, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní

dopisnice z 23. 4. 1940, podepsán Julius Heideich, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní

dopisnice z 27. 4. 1940, podepsán Julius Heideich, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní

dopisnice z 20. 11 1940, podepsán Julius Heideich, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní

dopisnice z 26. 3. 1965, podepsán Julius Heideich, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní

dopisnice z 26. 3. 1965, podepsán Vladimír Hellmuth-Brauner, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní

dopis z 2. 11. 1940, podepsán Josef Hiršal, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní

dopis z 25. 3. 1965, podepsán Josef Hiršal, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní

dopis z 1. 8. 1980, podepsán Josef Hiršal, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní

dopis z 30. 8. 1930, podepsán Vladimír Holan, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní

dopis z 7. 5. 1934, podepsán Vladimír Holan, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní

dopis z 22. 5. 1935, podepsán Vladimír Holan, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní

dopis z 10. 5. 1935, podepsán Vladimír Holan, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní

dopis z 27. 10. 1935, podepsán Vladimír Holan, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní

dopis z 28. 10. 1937, podepsán Vladimír Holan, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní

dopis z 28. 10. 1938, podepsán Vladimír Holan, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní

dopis z 24. 06. 1955, podepsán Vladimír Holan, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní

dopis z 3. 10. 1955, podepsán Vladimír Holan, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní

dopis z 2. 4. 1967, podepsán Vladimír Holan, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní

dopis z 9. 5. 1967, podepsán Vladimír Holan, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní

dopis nedat. a, podepsán Vladimír Holan, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní

dopisnice nedat. b, podepsán Vladimír Holan, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní

dopis nedat. c, podepsán Vladimír Holan, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní

pohled z 10. 10. 1950, podepsán Vladimír Holan, Bouša a Jaroslav Seifert LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní

pohled z 13. 10. 1950, podepsán Vladimír Holan, Bouša a Jaroslav Seifert LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní

dopis z 24. 12. 1938, podepsán Karel Honzík, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní

dopisnice z 24. 5. 1930, podepsán Josef Hora, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní

dopis z 4. 10. 1940, podepsán Josef Hora, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní

dopis z 30. 10. 1945, podepsán Michal Chorváth, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní

dopis z 30. 3. 1940, podepsán František Chudoba, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní

dopis z 23. 9. 1946, podepsán Ota Jahoda, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní

dopis z 23. 9. 1947, podepsán Ota Jahoda, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní

dopis z 25. 10. 1947, podepsán Ota Jahoda, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní

dopis z 26. 3. 1948, podepsán Ota Jahoda, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní

dopis z 3. 12. 1948, podepsán Ota Jahoda, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní

dopis z 9. 3. 1940, podepsána Hana Janíčková, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní

dopisnice z 12. 10. 1939, podepsán Karel Janský, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní

dopisnice z 7. 12. 1939, podepsán Karel Janský, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní

dopisnice z 7. 8. 1940, podepsán Karel Janský, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní

dopis z 23. 1. 1940, podepsán Karel Janský, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní

dopisnice z 15. 3. 1945, podepsán Karel Janský, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní

dopis z 30. 10. 1951, podepsán Karel Janský, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní

dopis z 26. 8. 1957, podepsán Karel Janský, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní

dopis nedat., podepsán Karel Janský, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní

dopis z 28. 8. 1946, podepsán Jaroslav Janů, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní

dopis z 25. 2. 1957, podepsán Jaroslav Janů, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní

dopis z 31. 8. 1957, podepsán Jaroslav Janů, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní

dopis z 30. 5. 1967, podepsán Jaroslav Janů, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní

dopis nedat., podepsán Jaroslav Janů, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní

dopis z 14. 4. 1939, podepsán Ivan Jelínek, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní

dopis z 19. 11. 1945, podepsán Ivan Jelínek, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní

dopis z 6. 5. 1946, podepsán Ivan Jelínek, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní

telegram z 20. 12. 1941, podepsán Vojtěch Jirát, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní

dopis nedat. a, podepsán Vojtěch Jirát, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní

dopis nedat. b, podepsán Vojtěch Jirát, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní

dopis nedat. c, podepsán Vojtěch Jirát, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní

dopis nedat. d, podepsán Vojtěch Jirát, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní

dopis nedat. e, podepsán Vojtěch Jirát, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní

dopis nedat. f, podepsán Vojtěch Jirát, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis nedat. g, podepsán Vojtěch Jirát, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis nedat. h, podepsán Vojtěch Jirát, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis nedat. i, podepsán Vojtěch Jirát, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis z 10. 2. 1939, podepsán Jaromír John, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis z 16. 2. 1939, podepsán Jaromír John, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis z 3. 3. 1939, podepsán Jaromír John, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis z 24. 3. 1939, podepsán Jaromír John, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis z 9. 10. 1939, podepsán Jaromír John, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis z 16. 10. 1939, podepsán Jaromír John, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
navštívenka z 17. 11. 1939, podepsán Jaromír John, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis z 28. 12. 1939, podepsán Jaromír John, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis z 8. 2. 1940, podepsán Jaromír John, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis z 27. 3. 1940, podepsán Jaromír John, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis z 14. 5. 1940, podepsán Jaromír John, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis z 30. 8. 1940, podepsán Jaromír John, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis z 4. 11. 1940, podepsán Jaromír John, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis z 13. 3. 1941, podepsán Jaromír John, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis z 6. 11. 1941, podepsán Jaromír John, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis z 13. 12. 1941, podepsán Jaromír John, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis z 24. 12. 1941, podepsán Jaromír John, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis z 8. 1. 1942a, podepsán Jaromír John, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis z 8. 1. 1942b, podepsán Jaromír John, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis z 2. 3. 1942, podepsán Jaromír John, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis z 13. 6. 1942, podepsán Jaromír John, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis z 9. 8. 1943, podepsán Jaromír John, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní

dopis z 10. 8. 1943, podepsán Jaromír John, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis z 30. 11. 1943, podepsán Jaromír John, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis z 4. 12. 1943, podepsán Jaromír John, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopisnice z 22. 8. 1945, podepsán Jaromír John, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopisnice z 25. 3. 1946, podepsán Jaromír John, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis z 6. 5. 1946, podepsán Jaromír John, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopisnice z 24. 6. 1946, podepsán Jaromír John, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis z 11. 1. 1947, podepsán Jaromír John, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis z 28. 12. 1947, podepsán Jaromír John, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis z 28. 11. 1949, podepsán Jaromír John, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis z 7. 12. 1949, podepsán Jaromír John, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis z 15. 12. 1949, podepsán Jaromír John, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis z [1938], podepsán Josef Kainar, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis z 12. 1. 1939, podepsán Karel Kapoun, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis z 16. 6. 1939, podepsán Karel Kapoun, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis z 30. 12. 1939, podepsán Karel Kapoun, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis z 15. 3. 1944, podepsán Jaroslav Kohout, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis z 23. 2. 1946, podepsán Jaroslav Kohout, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis z 1. 5. 1938, podepsán Robert Konečný, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis z 5. 5. 1938, podepsán Robert Konečný, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis z 10. 5. 1938, podepsán Robert Konečný, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis z 13. 4. 1939, podepsán Robert Konečný, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis z 10. 9. 1945, podepsán Robert Konečný, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis z 17. 5. 1948, podepsán Robert Konečný, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis z 28. 3. 1965, podepsán Robert Konečný, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis nedat. a, podepsán Robert Konečný, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní

dopis nedat. b, podepsán Robert Konečný, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní

dopis nedat. c, podepsán Robert Konečný, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní

dopis z 8. 10. 1946, podepsána Marie Korrelová-Hrubešová, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní

dopis z 10. 5. 1967, podepsán Josef Kostohryz, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní

dopis z 7. 6. 1967, podepsán Josef Kostohryz, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní

dopis z 23. 6. 1967, podepsán Josef Kostohryz, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní

dopis z 14. 12. 1986, podepsán Josef Kostohryz, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní

dopis z 1. 8. 1928, podepsán František Kovárna, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní

dopisnice z 20. 3. 1929, podepsán František Kovárna, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní

dopisnice z 13. 7. 1930, podepsán František Kovárna, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní

dopisnice z 12. 8. 1930, podepsán František Kovárna, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní

dopis z 5. 9. 1938, podepsán František Kovárna, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní

dopisnice z 5. 10. 1939, podepsán František Kovárna, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní

dopis z 21. 3. 1940, podepsán František Kovárna, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní

pohled z 7. 5. 1940, podepsán František Kovárna, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní

dopisnice z 8. 7. 1940, podepsán František Kovárna, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní

dopisnice z 21. 10. 1940, podepsán František Kovárna, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní

dopisnice z 1. 9. 1940, podepsán František Kovárna, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní

dopis z 12. 2. 1941, podepsán František Kovárna, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní

dopis z 19. 12. 1941, podepsán František Kovárna, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní

dopisnice z 10. 4. 1942, podepsán František Kovárna, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní

dopis z 21. 9. 1943, podepsán František Kovárna, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní

pohled z 22. 4. 1944, podepsán František Kovárna, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní

dopisnice z 27. 5. 1944, podepsán František Kovárna, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní

dopis z 3. 2. 1945, podepsán František Kovárna, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní

pohled z 24. 8. 1945, podepsán František Kovárna, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní

dopis z 19. 4. 1947, podepsán František Kovárna, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis nedat., podepsán František Kovárna, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopisnice nedat., podepsán František Kovárna, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis z 3. 3. 1961, podepsán Vlastimil Kovařík, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis z 14. 3. 1961, podepsán Vlastimil Kovařík, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis z 10. 8. 1968, podepsán Vlastimil Kovařík, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis z 16. 3. 1956, podepsán Karel Krejčí, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis z 23. 9. 1956, podepsán Karel Krejčí, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis z 8. 4. 1965, podepsán Karel Krejčí, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopisnice z 22. 3. 1970, podepsán Karel Krejčí, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
pohled z 2. 7. 1944, podepsán Adolf Kroupa, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis z 19. 5. 1948, podepsán Adolf Kroupa, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
pohled z 18. 8. 1950, podepsán Adolf Kroupa, František Hrubín, Bouša, J. Hrubínová, Otto von
salami, Ko... LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis z 1. 4. 1965, podepsán Adolf Kroupa, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis z 1. 5. 1969, podepsán J. Kučera, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopisnice z 5. 5. 1938, podepsán Josef Štěpán Kvapil, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis z 14. 5. 1945, podepsán Josef Štěpán Kvapil, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis z 3. 3. 1958, podepsán Josef Štěpán Kvapil, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis z 14. 5. 1940, podepsán Josef Lanta, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis z 7. 6. 1945, podepsán Josef Lanta, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis z 23. 6. 1963, podepsán Josef Lanta, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis z 18. 4. 1940, podepsán Jan Linhart, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis z 26. 9. 1941, podepsán František Listopad, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis z 11. 1. 1976, podepsán Sergej Machonin, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis z dubna 1955, podepsán Jiří Mašek, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní

dopis z 14. 2. 1929, podepsán Jiří Mašek, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
pohled z 12. 3. 1929, podepsán Jiří Mašek, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
pohled z 6. 7. 1929, podepsán Jiří Mašek, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis z 2. 1. 1930, podepsán Jiří Mašek, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis z 26. 7. 1930, podepsán Jiří Mašek, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
pohled z 12. 7. 1950, podepsán Jiří Mašek, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis z 22. 1. 1951, podepsán Jiří Mašek, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis z 18. 4. 1951, podepsán Jiří Mašek, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopisnice z 25. 4. 1936, podepsán Bohumil Mathesius, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis z 14. 6. 1971, podepsán Zdeněk Matouš, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis z 27. 4. 1938, podepsán Oldřich Mikulášek, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
telegram z 19. 12. 1941, podepsáni Navrátilovi, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis z 18. 7. 1940, podepsán Vladimír Neff, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis z [1941a], podepsán Vladimír Neff, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis z [1941b], podepsán Vladimír Neff, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis z 16. 3. 1967, podepsán Vladimír Neff, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis z 23. 5. 1967, podepsán Vladimír Neff, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis z 4. 3. 1968, podepsán Vladimír Neff, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis z 20. 11. 1938, podepsán František Nechvátal, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis z 20. 12. 1938, podepsán František Nechvátal, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis z 10. 5. 1939, podepsán František Nechvátal, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis z 18. 5. 1943, podepsán František Nechvátal, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis z 4. 6. 1967, podepsán František Nechvátal, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis z 31. 7. 1945, podepsán Miloslav Nesládek, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis z 18. 4. 1965, podepsán Miloslav Nesládek, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
pohled z 16. 7. 1950, podepsáni Jan Noha, Jan Alada, František Branislav, Vlastík Školaudy, Ivan
Skála, J. Otradovicová, Růžena a Otakar Žižkovi, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní

dopisnice z 16. 2. 1936, podepsán Arne Novák, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis z 23. 3. 1936, podepsán Arne Novák, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis z 10. 10. 1936, podepsán Arne Novák, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis z 14. 10. 1936, podepsán Arne Novák, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis z 20. 10. 1936, podepsán Arne Novák, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis z 223. 10. 1936, podepsán Arne Novák, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopisnice z 2. 11. 1936, podepsán Arne Novák, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopisnice z 19. 11. 1936, podepsán Arne Novák, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopisnice z 25. 11. 1936, podepsán Arne Novák, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis z 1. 12. 1936, podepsán Arne Novák, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis z 3. 12. 1936, podepsán Arne Novák, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopisnice z 30. 12. 1936, podepsán Arne Novák, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopisnice z 8. 1. 1937, podepsán Arne Novák, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopisnice z 2. 2. 1937, podepsán Arne Novák, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopisnice z 11. 2. 1937, podepsán Arne Novák, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopisnice z 12. 5. 1937, podepsán Arne Novák, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis z 22. 7. 1937, podepsán Arne Novák, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopisnice z 26. 7. 1937, podepsán Arne Novák, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopisnice z 7. 2. 1938, podepsán Arne Novák, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopisnice z 16. 2. 1938, podepsán Arne Novák, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis z 7. 3. 1938, podepsán Arne Novák, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopisnice z 19. 3. 1938, podepsán Arne Novák, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopisnice z 26. 3. 1938, podepsán Arne Novák, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopisnice z 29. 3. 1938, podepsán Arne Novák, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis z 31. 3. 1938, podepsán Arne Novák, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopisnice z 1. 4. 1938, podepsán Arne Novák, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní

dopis z 12. 4. 1938, podepsán Arne Novák, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopisnice z 4. 5. 1938, podepsán Arne Novák, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis z 2. 8. 1938, podepsán Arne Novák, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopisnice z 21. 10. 1938, podepsán Arne Novák, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis z 20. 6. 1950, podepsán Bohumil Novák, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
pohled z 4. 7. 1950, podepsán Bohumil Novák, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis z 4. 8. 1950, podepsán Bohumil Novák, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis z 21. 6. 1951, podepsán Bohumil Novák, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis z 23. 7. 1951, podepsán Bohumil Novák, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis z 25. 7. 1951, podepsán Bohumil Novák, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis z 3. 8. 1951, podepsán Bohumil Novák, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
pohled z 18. 12. 1951, podepsán Bohumil Novák, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis z 21. 7. 1952, podepsán Bohumil Novák, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis z 2. 8. 1952, podepsán Bohumil Novák, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
blahopřání z 21. 12. 1953, podepsán Bohumil Novák, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis z 27. 12. 1957, podepsán Bohumil Novák, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis z 15. 1. 1958, podepsán Bohumil Novák, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
pohled z 15. 3. 1958, podepsán Bohumil Novák, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis z 6. 12. 1958, podepsán Bohumil Novák, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis z 20. 1. 1959, podepsán Bohumil Novák, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis z 26. 5. 1959, podepsán Bohumil Novák, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis z 11. 1. 1960, podepsán Bohumil Novák, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
pohled z 6. 5. 1963, podepsán Bohumil Novák, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
pohled z 5. 7. 1964, podepsán Bohumil Novák, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis z 8. 6. 1967, podepsán Bohumil Novák, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
pohled z 21. 12. 1967, podepsán Bohumil Novák, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní

dopis z 20. 2. 1968, podepsán Bohumil Novák, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis z 20. 7. 1968, podepsán Bohumil Novák, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis z 31. 10. 1968, podepsán Bohumil Novák, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
pohled z 21. 12. 1968, podepsán Bohumil Novák, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
pohled z 26. 5. 1969, podepsán Bohumil Novák, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis z 10. 6. 1971, podepsán Bohumil Novák, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis z 10. 1. 1973, podepsán Bohumil Novák, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis z 6. 9. 1973, podepsán Bohumil Novák, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis z 15. 12. 1974, podepsán Bohumil Novák, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
pohled z 12. 12. 1985, podepsán Bohumil Novák, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
pohled z 16. 12. 1986, podepsán Bohumil Novák, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
pohled nedat. a, podepsán Bohumil Novák, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
pohled nedat. b, podepsán Bohumil Novák, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis z 22. 2. 1941, podepsán Miroslav Novák, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis z 14. 3. 1940, podepsán Josef Novotný, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis z 12. 1. 1941, podepsán Josef Novotný, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis z 9. 2. 1941, podepsán Josef Novotný, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis z 21. 12. 1941, podepsán Josef Novotný, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
telegram z 26. 3. 1965, podepsán Josef Novotný, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis z 1. 2. [19--], podepsán Mirko Očadlík, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis z 26. 7. 1939, podepsán Jan Ort, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis z 29. 12. 1939, podepsán Jan Ort, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis z 2. 1. 1940, podepsán Jan Ort, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis z 10. 5. 1940, podepsán Jan Ort, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis z 3. 10. 1940, podepsán Jan Ort, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis z 8. 4. 1941, podepsán Jan Ort, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní

dopis z 8. 4. 1938, podepsán Josef Palivec, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis z 12. 3. 1960, podepsán Josef Palivec, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis nedat., podepsán Vladimír Pazourek, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis z 30. 5. 1940, podepsána Věra Peková, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis z 19. 5. 1940, podepsán Jan Pilař, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis z 4. 5. 1945, podepsán Jan Pilař, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopisnice z 23. 9. 1946, podepsán Jan Pilař, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis z 11. 7. 1945, podepsán Jindřich Pinkava, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis z 3. 11. 1946, podepsán Jindřich Pinkava, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis z 9. 10. 1947, podepsán Jindřich Pinkava, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis z 13. 1. 1948, podepsán Jindřich Pinkava, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis z 17. 5. 1948, podepsán Jindřich Pinkava, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
pohled z 28. 7. 1946, podepsán Jiří Pistorius, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis z 30. 7. 1947, podepsán Jiří Pistorius, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopisnice z 9. 11. 1929, podepsán A. M. Piša, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis z 21. 7. 1945, podepsán A. M. Piša, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis z 2. 12. 1946, podepsán A. M. Piša, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis z 20. 10. 1960, podepsán A. M. Piša, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis nedat. a, podepsán A. M. Piša, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopisnice nedat. b, podepsán A. M. Piša, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis z 25. 3. 1965, podepsán Antonín Poláček, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis z 12. 2. 1939, podepsán Karel Polák, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis z 14. 5. 1939, podepsán Karel Polák, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis z 2. 9. 1939, podepsán Karel Polák, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis z 21. 9. 1939, podepsán Karel Polák, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopisnice z 28. 11. 1939, podepsán Karel Polák, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní

dopis z 12. 4. 1940, podepsán Karel Polák, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis z 2. 10. 1940, podepsán Karel Polák, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis z 3. 1. 1941, podepsán Karel Polák, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis z 6. 3. 1941, podepsán Karel Polák, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis z 16. 5. 1941, podepsán Karel Polák, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis z 4. 1. 1942, podepsán Karel Polák, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis z 14. 6. 1945, podepsán Karel Polák, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis z 6. 8. 1946, podepsán Karel Polák, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis nedat., podepsán Karel Polák, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis z 6. 1. 1938, podepsán Bohumil Polan, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis z 27. 1. 1938, podepsán Bohumil Polan, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis z 15. 9. 1938, podepsán Bohumil Polan, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis z 21. 12. 1938, podepsán Bohumil Polan, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis z 24. 2. 1939, podepsán Bohumil Polan, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis z 17. 9. 1939, podepsán Bohumil Polan, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis z 9. 1. 1940, podepsán Bohumil Polan, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis z 31. 1. 1940, podepsán Bohumil Polan, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis z 12. 2. 1940, podepsán Bohumil Polan, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis z 10. 4. 1940, podepsán Bohumil Polan, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis z 16. 4. 1940, podepsán Bohumil Polan, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopisnice z 27. 5. 1940, podepsán Bohumil Polan, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis z 17. 10. 1940, podepsán Bohumil Polan, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopisnice z 6. 11. 1940, podepsán Bohumil Polan, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis z 26. 11. 1940, podepsán Bohumil Polan, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis z 3. 12. 1940, podepsán Bohumil Polan, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis z 20. 2. 1941, podepsán Bohumil Polan, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní

dopis z 24. 4. 1941, podepsán Bohumil Polan, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis z 27. 5. 1941, podepsán Bohumil Polan, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis z 26. 12. 1942, podepsán Bohumil Polan, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis z 19. 2. 1942, podepsán Bohumil Polan, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis z 4. 7. 1942, podepsán Bohumil Polan, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis z 30. 1. 1944, podepsán Bohumil Polan, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis z 16. 8. 1945, podepsán Bohumil Polan, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis z 23. 9. 1946, podepsán Bohumil Polan, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis z 13. 4. 1946, podepsán Bohumil Polan, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis z 18. 11. 1947, podepsán Bohumil Polan, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis z 4. 12. 1948, podepsán Bohumil Polan, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis z 1. 3. 1948, podepsán Bohumil Polan, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis z 12. 5. 1940, podepsán Josef Polišenský, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
pohled z 8. 1. 1946, podepsán Josef Polišenský, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis z 10. 3. 1946, podepsán Josef Polišenský, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis z 28. 1. 1960, podepsán Josef Polišenský, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopisnice z 24. 8. 1937, podepsán Albert Pražák, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopisnice z 31. 1. 1941, podepsán Albert Pražák, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopisnice z 14. 9. 1941, podepsán Albert Pražák, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopisnice z 6. 6. 1945, podepsán Albert Pražák, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopisnice z 12. 6. 1945, podepsán Albert Pražák, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopisnice z 7. 8. 1945, podepsán Albert Pražák, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopisnice z 1946, podepsán Albert Pražák, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopisnice z 6. 6. 1946, podepsán Albert Pražák, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopisnice nedat., podepsán Albert Pražák, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopisnice z 25. 6. 1940, podepsána Marie Pujmanová, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní

dopisnice z 16. 2. 1941, podepsána Marie Pujmanová, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis z 6. 9. 1941, podepsána Marie Pujmanová, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis z 7. 12. 1941, podepsána Marie Pujmanová, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis z 11. 6. 1943, podepsána Marie Pujmanová, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis z 19. 7. 1945, podepsána Marie Pujmanová, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis z 23. 8. 1945, podepsána Marie Pujmanová, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis z 12. 2. 1940, podepsán Kamill Resler, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis z 23. 7. 1940, podepsán Kamill Resler, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis z 6. 8. 1940, podepsán Kamill Resler, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis z 20. 6. 1945, podepsán Kamill Resler, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis z 20. 8. 1946, podepsán Kamill Resler, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis nedat., podepsán Kamill Resler, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
PF na rok 1946, podepsáni Libuše a Kamill Reslerovi, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis z 19. 12. 1970, podepsán Rohan Vladimír, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
PF na rok 1970, podepsán Rohan Vladimír, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis z 5. 7. 1940, podepsán Karel Růžička, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis z 19. 12. 1941, podepsán Karel Růžička, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis z 18. 1. 1946, podepsán Karel Růžička, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis z 20. 1. 1964, podepsán Karel Růžička, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis z 15. 3. 1965, podepsán Karel Růžička, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis nedat., podepsán Karel Růžička, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopisnice z 12. 6. 1938, podepsán Erik A. Saudek, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopisnice z 2. 6. 1938, podepsán Erik A. Saudek, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopisnice z 12. 6. 1938, podepsán Erik A. Saudek, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis z 19. 5. 1945, podepsán Erik A. Saudek, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopisnice z 28. 5. 1945, podepsán Erik A. Saudek, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní

dopisnice z 6. 6. 1945, podepsán Erik A. Saudek, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis z 8. 8. 1945, podepsán Erik A. Saudek, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis z 18. 1. 1942, podepsán Zikmund Skyba, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis z 19. 3. 1940, podepsán Jaroslav Smetana, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis z 26. 3. 1940, podepsán Jaroslav Smetana, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis z 24. 4. 1940, podepsán Jaroslav Smetana, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis z 25. 8. 1940, podepsán Jaroslav Smetana, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis z 19. 6. 1945, podepsán Fedor Soldan, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis z 22. 5. 1945, podepsán Fedor Soldan, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis nedat. a, podepsán Ladislav Stehlík, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis nedat. b, podepsán Ladislav Stehlík, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis nedat. c, podepsán Ladislav Stehlík, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis z 8. 5. 1940, podepsán Ludvík Svoboda, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopisnice z 20. 5. 1940, podepsán Ludvík Svoboda, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis z 22. 5. 1940, podepsán Ludvík Svoboda, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis z 3. 8. 1938, podepsán Donát Šajner, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis z 28. 1. 1942, podepsán Jiří Šotola, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis z 4. 2. 1948, podepsán Jiří Šotola, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis z 4. 1. 1967, podepsán Jiří Šotola, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis z 16. 2. 1967, podepsán Jiří Šotola, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis z 28. 12. 1938, podepsán Jiří Taufer, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopisnice z 10. 2. 1939, podepsán Jiří Taufer, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis z 1940, podepsán Jan M. Tomeš, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis z 22. 1. 1940, podepsán Jiří Valja, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
pohled 1947a, podepsán Jiří Valja, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
pohled 1947b, podepsán Jiří Valja, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní

dopis z 20. 1. 1942, podepsán Zdeněk Vančura, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis z 2. 4. 1954, podepsán Zdeněk Vančura, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis z 24. 12. 1959, podepsán Zdeněk Vančura, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis z 26. 3. 1965, podepsán Zdeněk Vančura, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis z 10. 10. 1967, podepsán Zdeněk Vančura, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis z 12. 9. [19--], podepsán Zdeněk Vančura, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis nedat., podepsán Zdeněk Vančura, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis z 3. 6. 1941, podepsán František Vrba, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis z 6. 3. 1942, podepsán Jaroslav Zich, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis z 4. 8. 1941, podepsána D. W., LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis z 5. 8. 1941, podepsána D. W., LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis z 6. 8. 1941, podepsána D. W., LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis z 12. 8. 1941, podepsána D. W., LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis z 2. 9. 1941, podepsána D. W., LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis z 18. 3. 1942, podepsána Dagmar Wágnerová, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis nedat. a, podepsána D. W., LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis z [1938], podepsán Jaroslav Závada, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis z 26. 1. 1939, podepsán Jaroslav Závada, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis z [1946], podepsán Jaroslav Závada, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis z 3. 9. 1947, podepsán Jaroslav Závada, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis z 6. 2. 1938, podepsán F. K. Zeman, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis z 15. 3. 1938, podepsán F. K. Zeman, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis z 24. 10. 1945, podepsán F. K. Zeman, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní
dopis z 3. 11. 1921 bratrovi Vladimírovi, podepsán Václav Černý, LA PNP, kt. korespondence odeslaná, osobní
dopis z 3. 1. 1922 bratrovi Vladimírovi, podepsán Václav Černý, LA PNP, kt. korespondence odeslaná, osobní

dopis z 29. 10. 1922 bratrovi Vladimírovi, podepsán Václav Černý, LA PNP, kt. korespondence odeslaná, osobní

dopis z 6. 5. 1922 bratrovi Vladimírovi, podepsán Václav Černý, LA PNP, kt. korespondence odeslaná, osobní

dopis ze 4. 9. 1921 rodičům, podepsán Václav Černý, LA PNP, kt. korespondence odeslaná, osobní

dopis z 21. 10. 1921 rodičům, podepsán Václav Černý, LA PNP, kt. korespondence odeslaná, osobní

dopis z 3. 3. 1955 Josefu Dostálovi, podepsán Václav Černý, LA PNP, kt. korespondence odeslaná, osobní

dopis z 2. 10. 1960 A. M. Píšovi, podepsán Václav Černý, LA PNP, kt. korespondence odeslaná, osobní

dopis z 19. 11. 1921 rodičům, podepsán Václav Černý, LA PNP, kt. korespondence odeslaná, osobní

dopis z 2. 1. 1922 rodičům, podepsán Václav Černý, LA PNP, kt. korespondence odeslaná, osobní

dopis z 15. 1. 1922 rodičům, podepsán Václav Černý, LA PNP, kt. korespondence odeslaná, osobní

dopis ze 4. 3. 1922 rodičům, podepsán Václav Černý, LA PNP, kt. korespondence odeslaná, osobní

dopis z 19. 3. 1922 rodičům, podepsán Václav Černý, LA PNP, kt. korespondence odeslaná, osobní

dopis ze 4. 6. 1922 rodičům, podepsán Václav Černý, LA PNP, kt. korespondence odeslaná, osobní

dopis z 9. 6. 1922 rodičům, podepsán Václav Černý, LA PNP, kt. korespondence odeslaná, osobní

dopis z 2. 7. 1922 rodičům, podepsán Václav Černý, LA PNP, kt. korespondence odeslaná, osobní

dopis z 3. 10. 1922 rodičům, podepsán Václav Černý, LA PNP, kt. korespondence odeslaná, osobní

dopis z 15. 10. 1922 rodičům, podepsán Václav Černý, LA PNP, kt. korespondence odeslaná, osobní

dopis z 3. 12. 1922 rodičům, podepsán Václav Černý, LA PNP, kt. korespondence odeslaná, osobní

dopis z 25. 1. 1923 rodičům, podepsán Václav Černý, LA PNP, kt. korespondence odeslaná, osobní

dopis z 26. 5. 1923 rodičům, podepsán Václav Černý, LA PNP, kt. korespondence odeslaná, osobní

dopis ze 4. 10. 1923 rodičům, podepsán Václav Černý, LA PNP, kt. korespondence odeslaná, osobní

dopis z 14. 10. 1923 rodičům, podepsán Václav Černý, LA PNP, kt. korespondence odeslaná, osobní

dopis ze 7. 11. 1923 rodičům, podepsán Václav Černý, LA PNP, kt. korespondence odeslaná, osobní

dopis z 2. 11. 1923 rodičům, podepsán Václav Černý, LA PNP, kt. korespondence odeslaná, osobní

dopis z 18. 11. 1923 rodičům, podepsán Václav Černý, LA PNP, kt. korespondence odeslaná, osobní

dopis z 23. 3. 1924 rodičům, podepsán Václav Černý, LA PNP, kt. korespondence odeslaná, osobní

dopis z 22. 6. 1924 rodičům, podepsán Václav Černý, LA PNP, kt. korespondence odeslaná, osobní

dopis z 15. 5. 1948 ženě, podepsán Václav Černý, LA PNP, kt. korespondence odeslaná, osobní

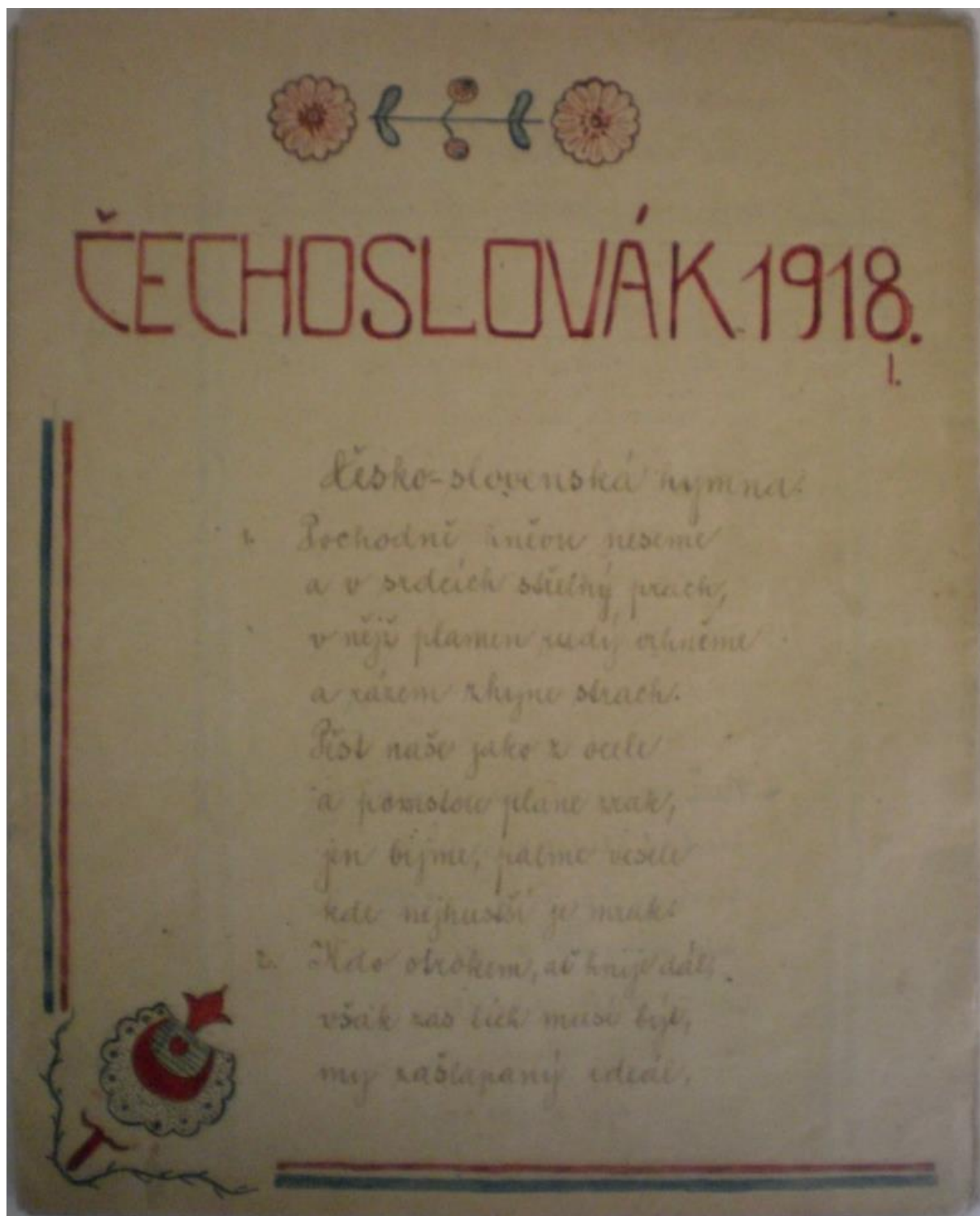
dopis z 18. 6. 1969 ženě, podepsán Václav Černý, LA PNP, kt. korespondence odeslaná, osobní

dopis z 10. 6. 1970 ženě, podepsán Václav Černý, LA PNP, kt. korespondence odeslaná, osobní

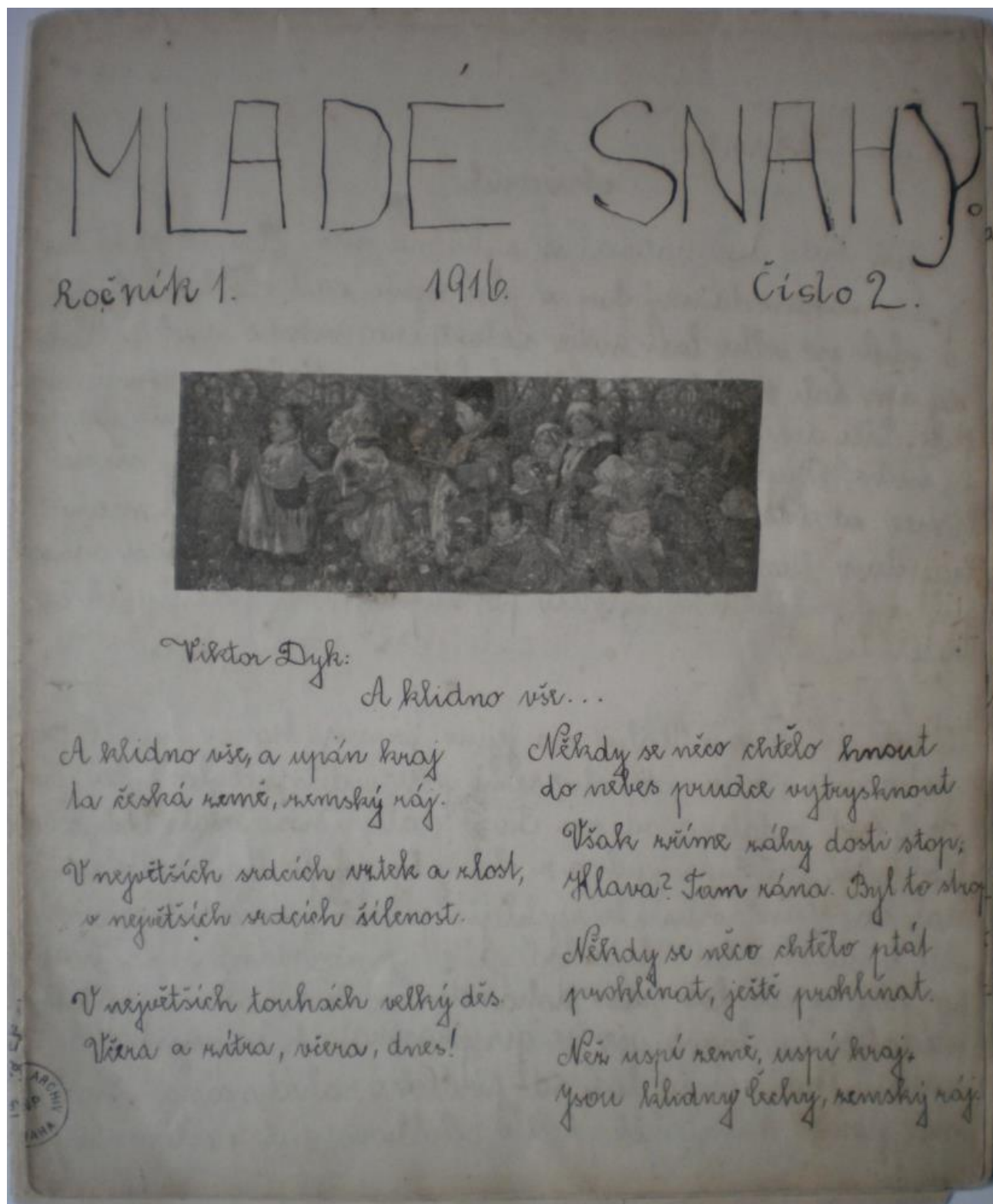

9 Obrazová příloha

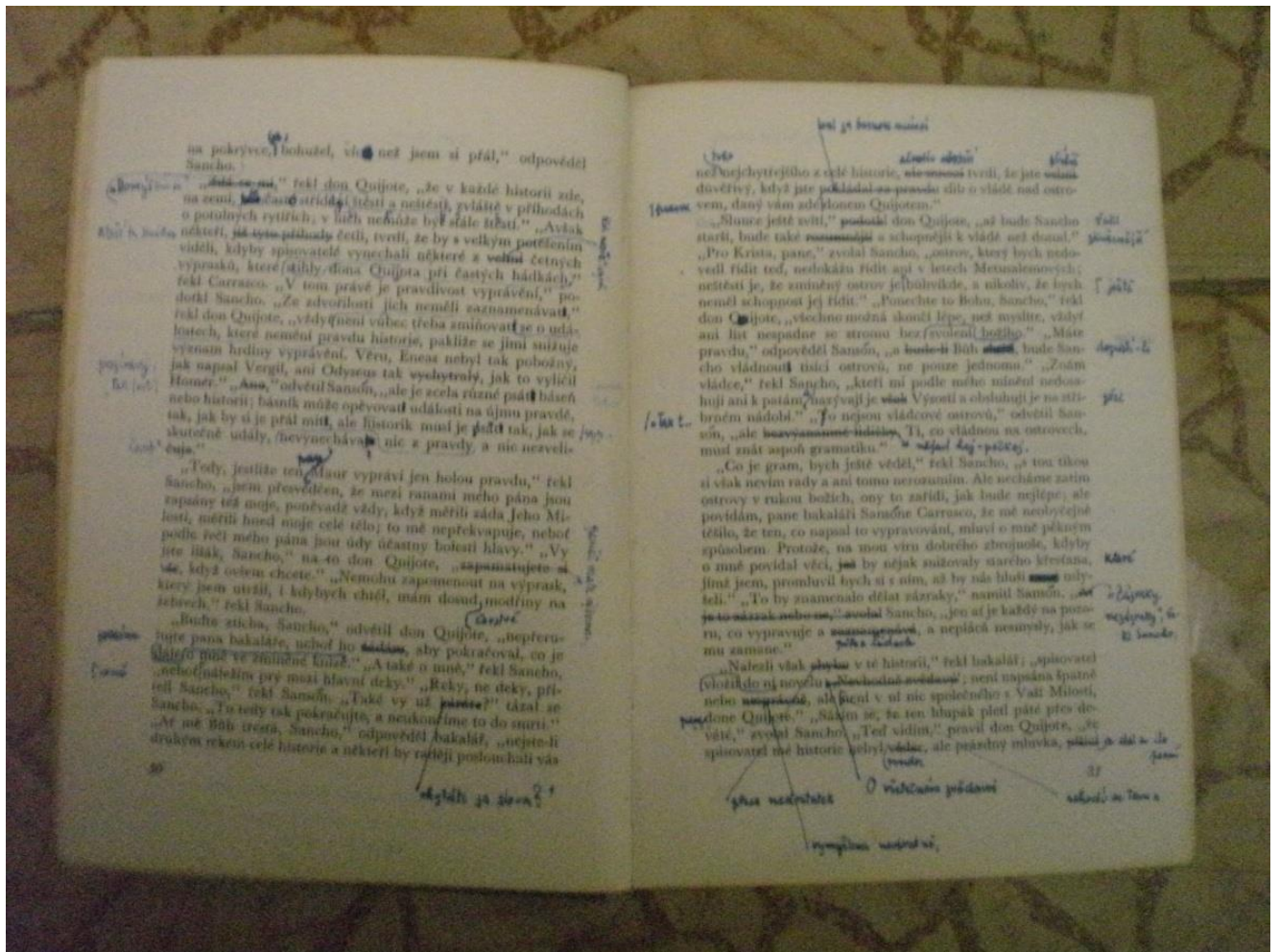
obr. 1 časopis Čechoslovák

obr. 2 časopis Mladé snahy

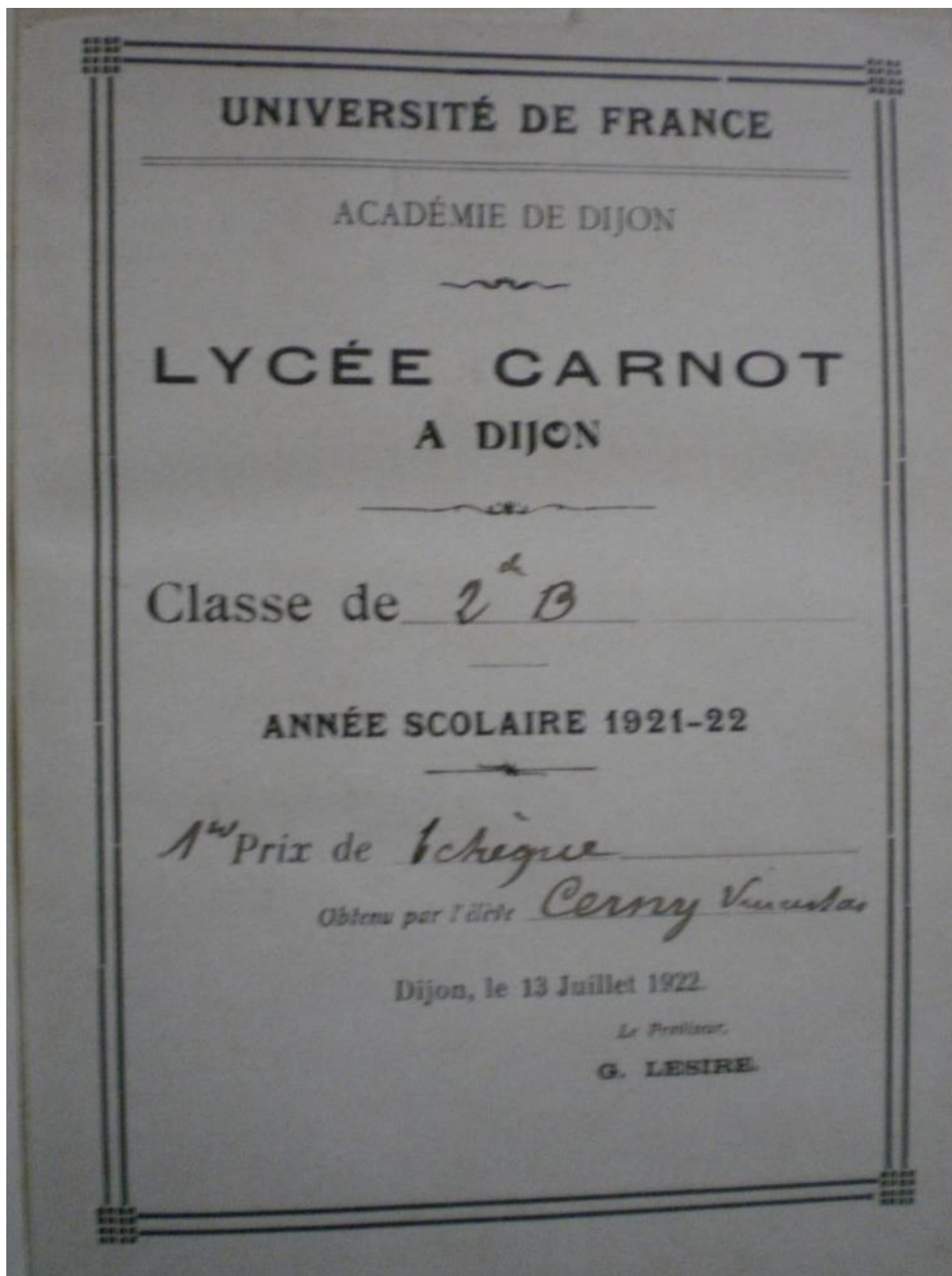

obr. 3 Don Quijote poznámky v knize

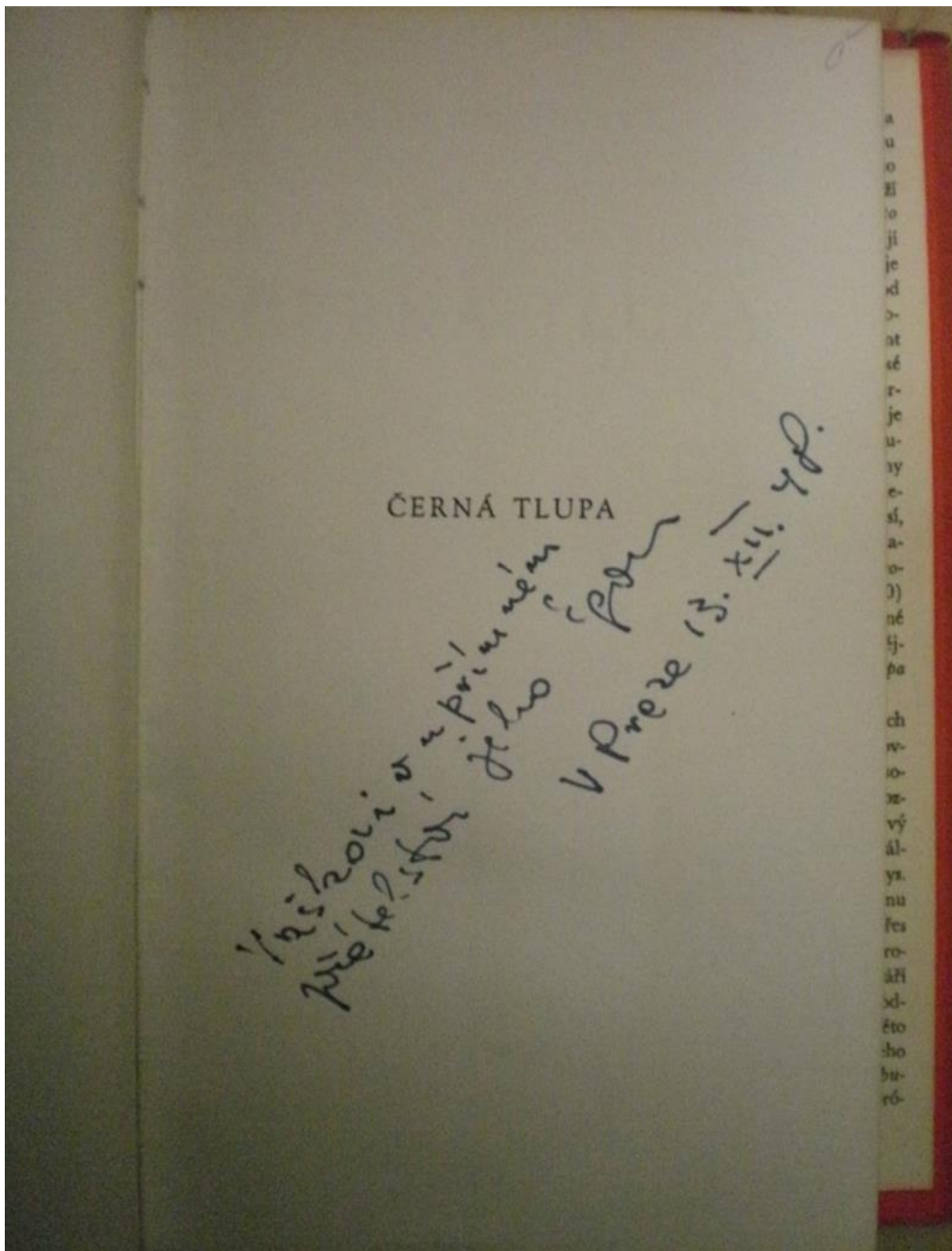

obr. 4 kniha od Lycée Carnot a Dijon

obr. 5 dedikace v knize

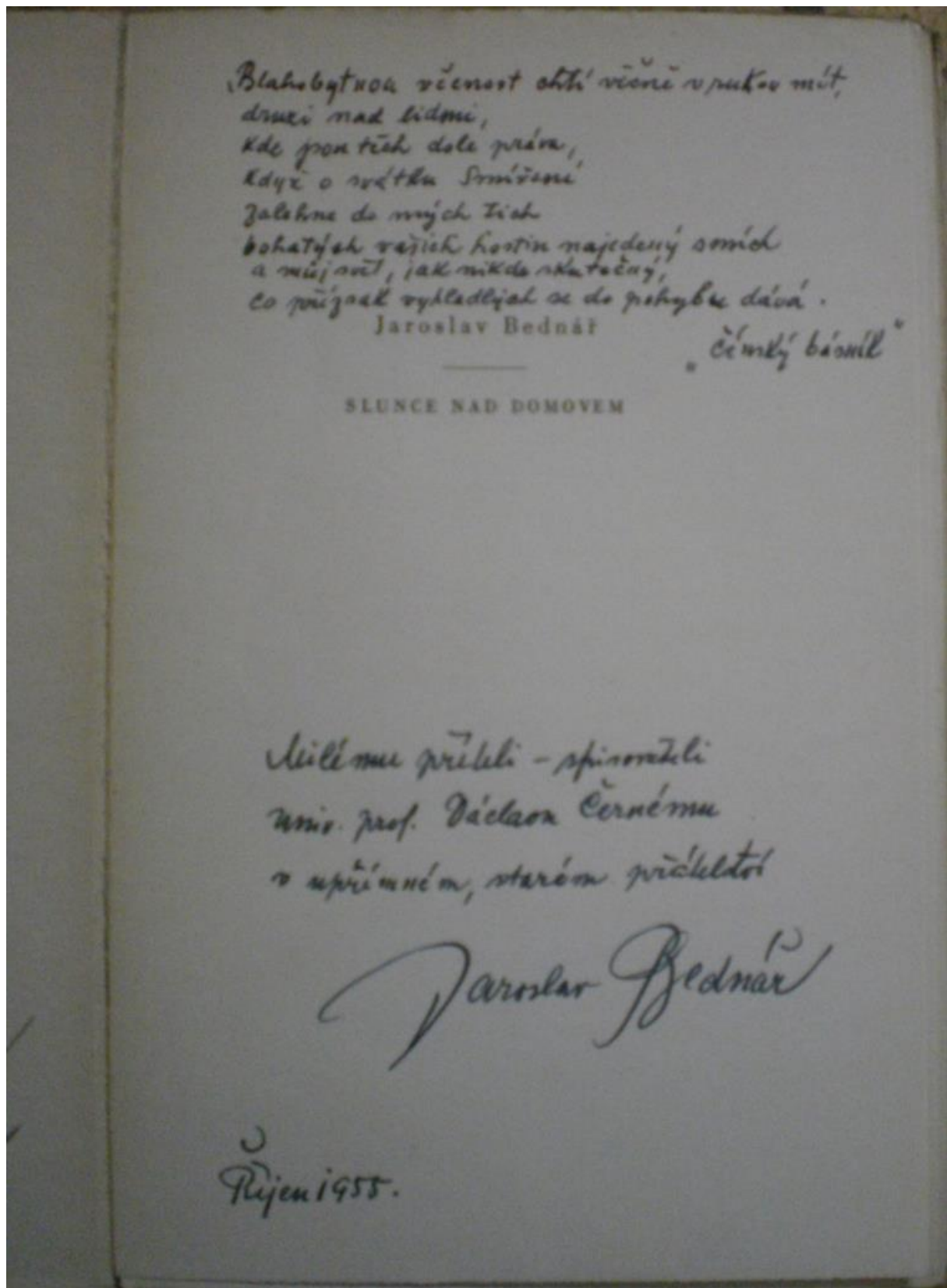
obr. 6 dedikace v knize

Chléb s ocelí

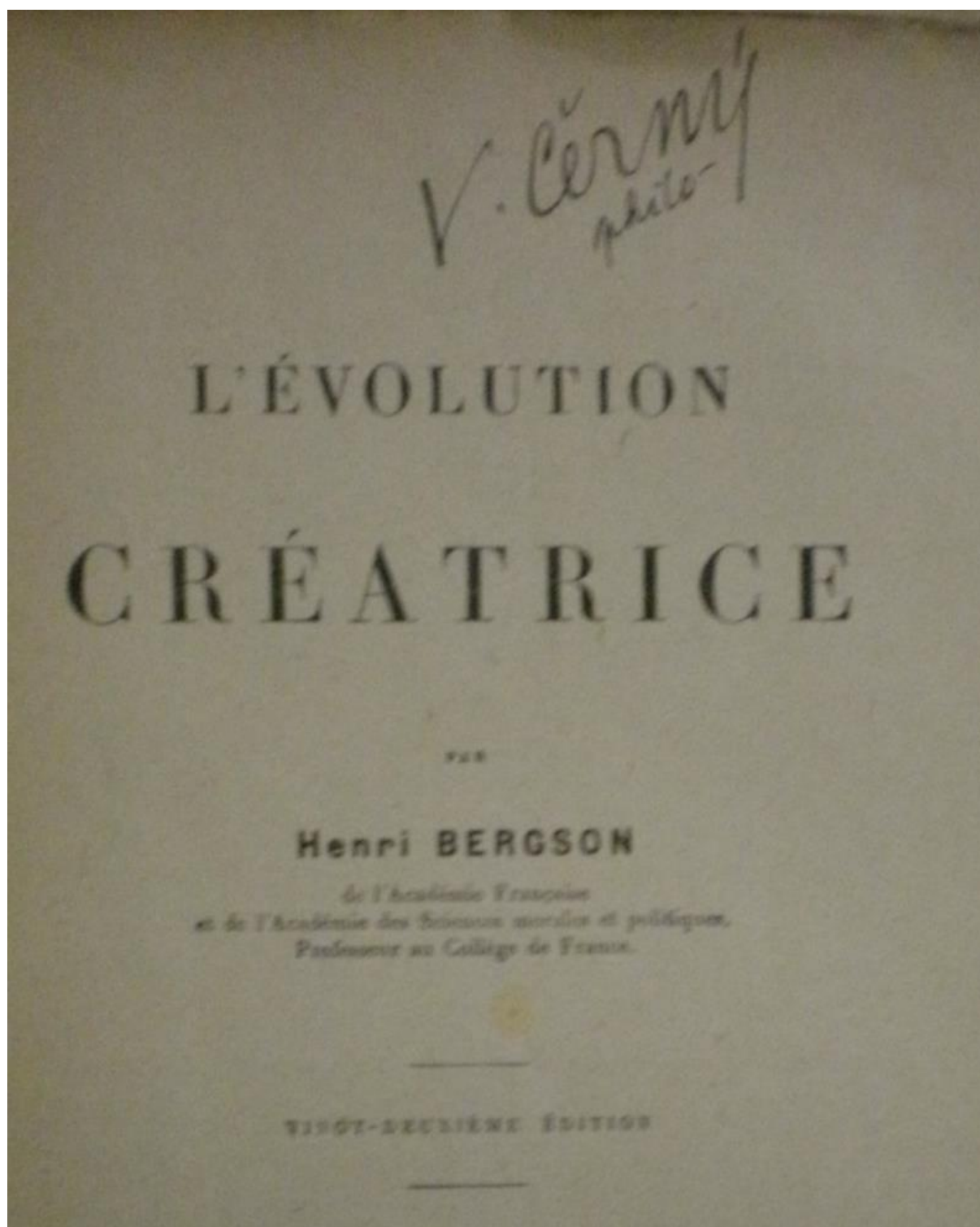
Milému příteli
Dr. Václavu Černému
dnes s díky za referát
v KM o žemí po polednách,
který mě ztraceně mazel,
ale byl přece jen britkou
ostruhou, které mi někdy
bylo tak třeba -
jeho František Toubin
Praha, v červnu 1945

obr. 7 dedikace v knize

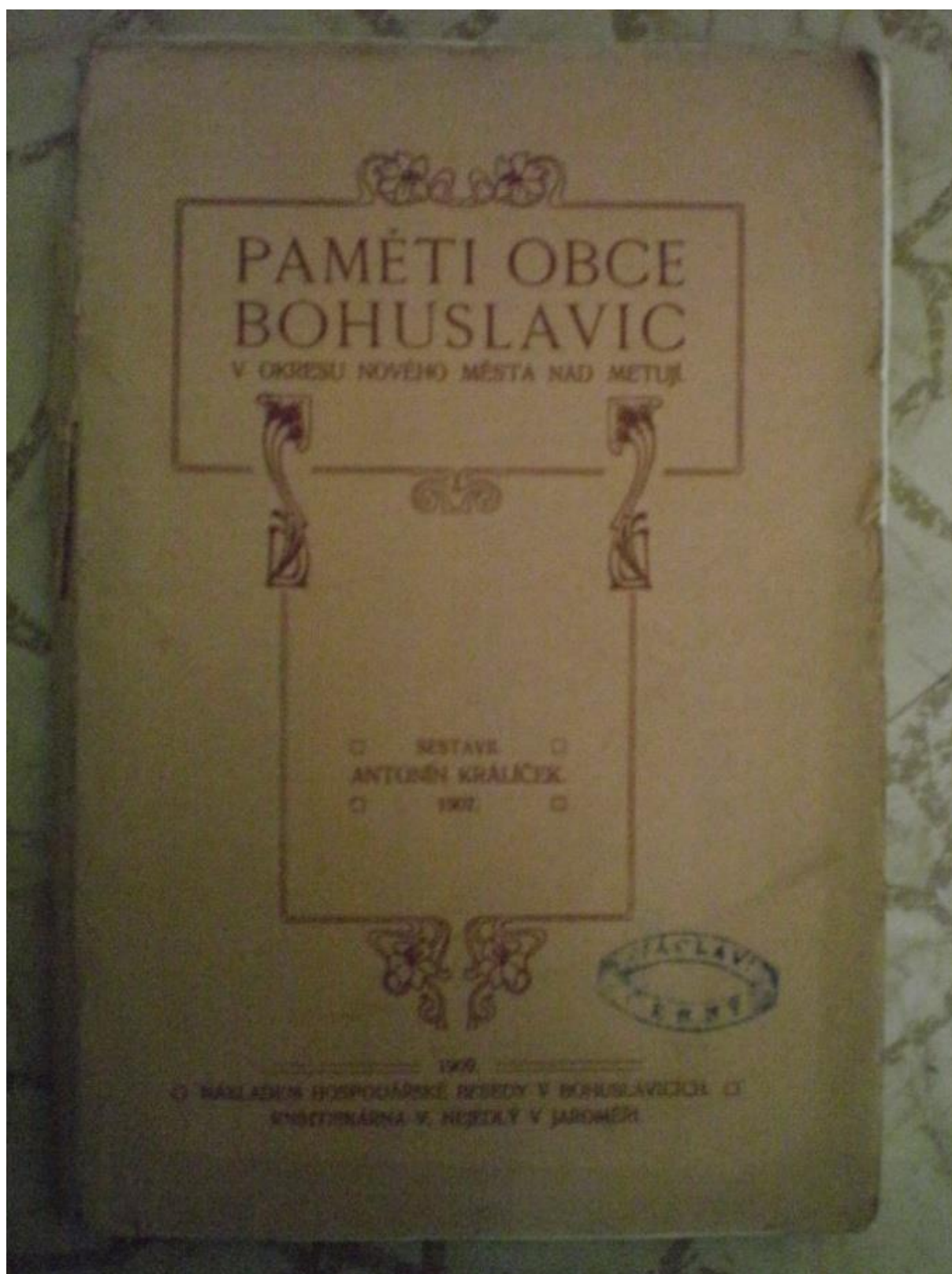

obr. 8 podpis V. Černého

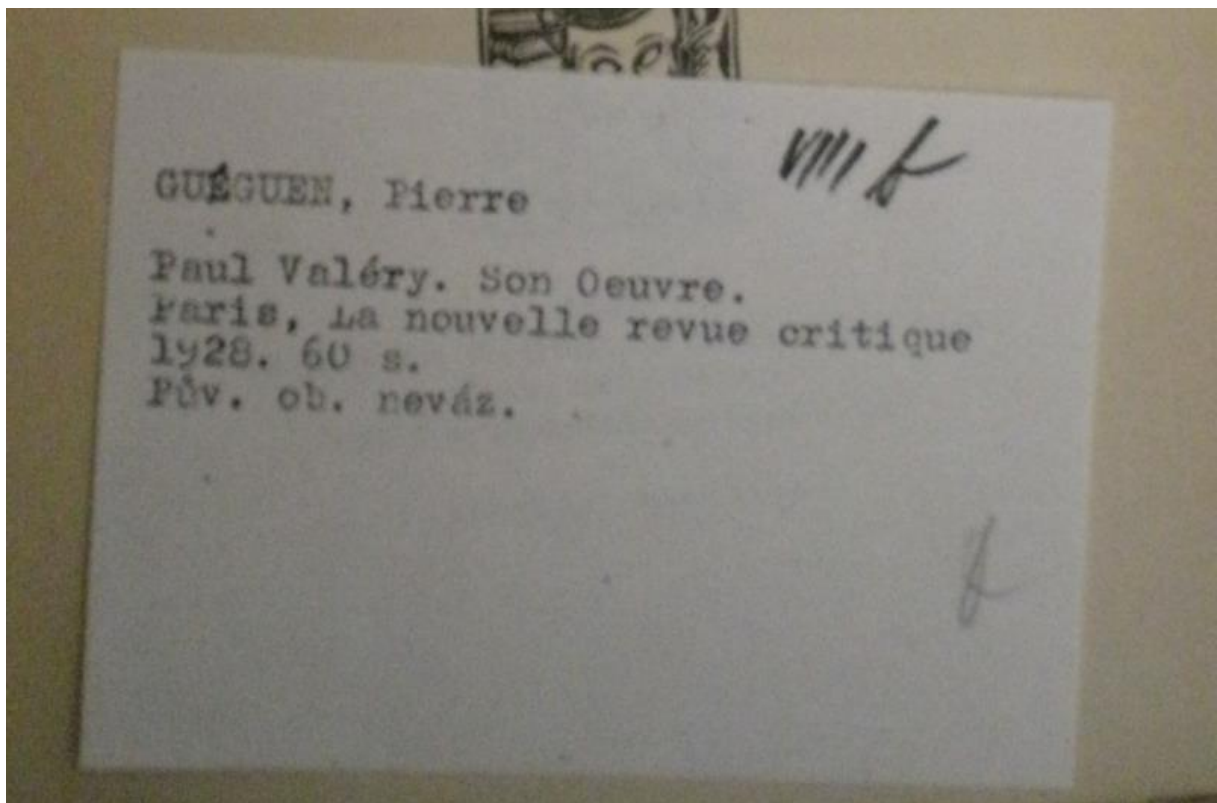

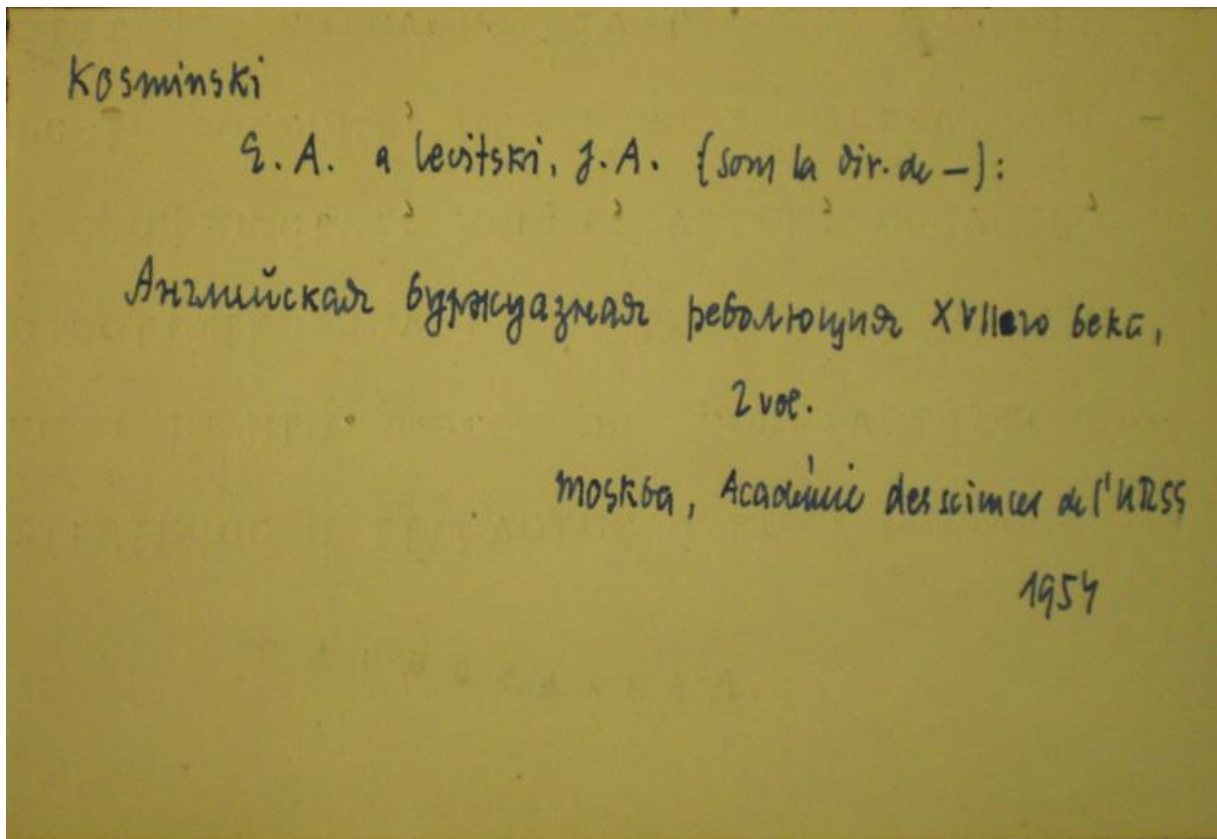
obr. 9 razítko Václav Černý

obr. 10 katalogizační lístek v knize

obr. 11 katalogizační lístek v knize

obr. 12 soupis knihovny Václava Černého

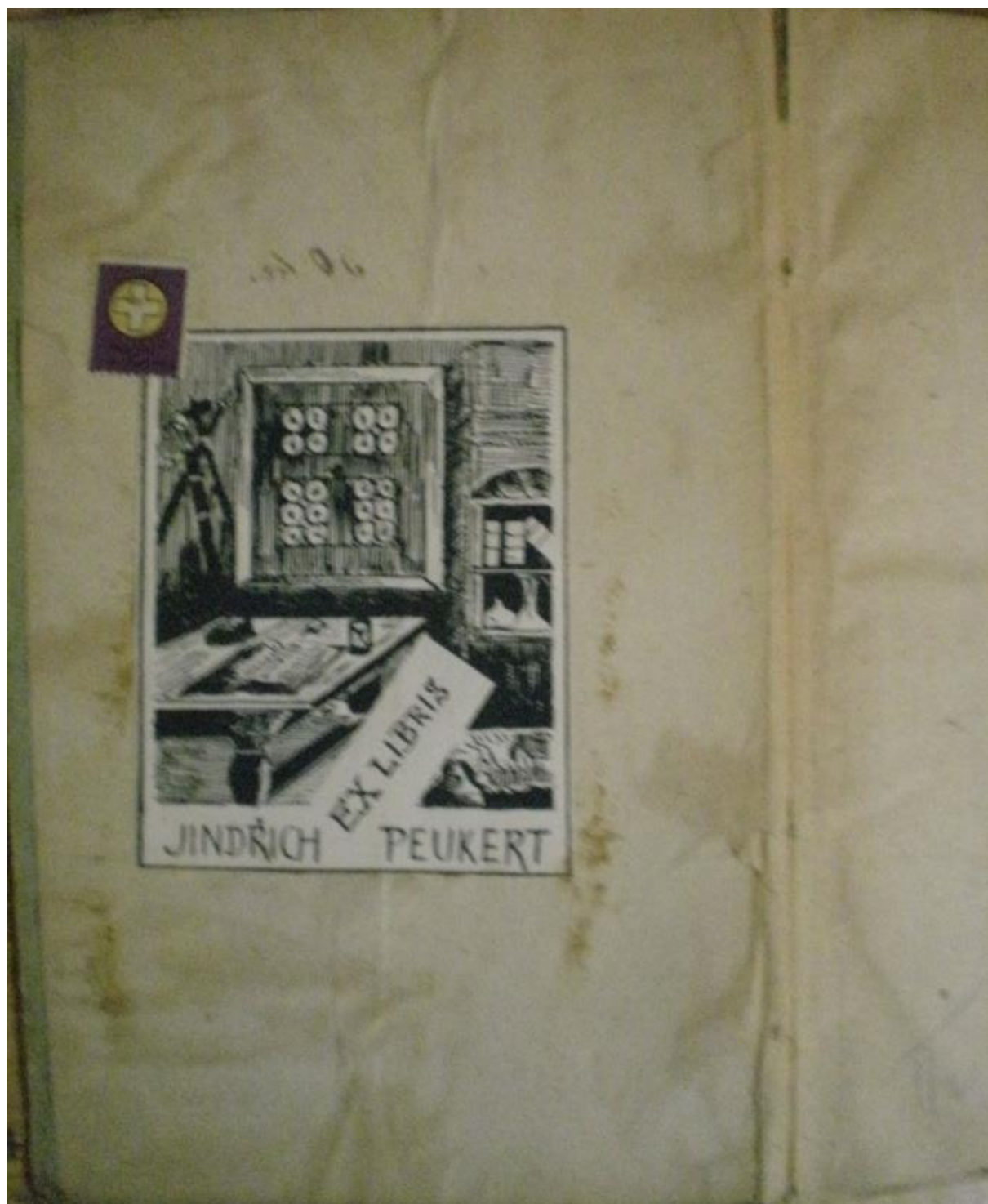
Knihovna II.	
Poesie barevná	Šarší tance
uprav. Dr. V. Jiráček	Lyrika českého eposu
Jan Prov. Keubek	Rakoko
Výber lid. poesie	Láska a smrt - upoř. F. Galas-V. Hejlich
Václav Černý	Staročeská milostná lyrika
Albert Pražák	" básně o Alexandru Velikém
Jan Vilikevský	" Lyrika
" Ant. Šarka	Nejstarší české duchovní lyrika
Jan Edlhal	Pečátky staročeské mystiky
" Emerich Čech	Báje slované
Vincenc Zahradník	Výber českoslovanské poesie lidové
J. B. Vesel	Báje a básně
Sigrid Kapper	Labyrint slávy
Václav Belcmír Habeský	České lidy
Vítězslav Hálka	básně
"	V přírodě
"	Alfred
"	Večerní písně
Karel Jaromír Erben	Balady a vesnice
Boleslav Jablonský	Přesky k naší vesnici
Adolf Heyduk	Balady ----- spíštěly k nebesu stádnictva
Vincenc Pouch	Vybrané básně a pověsti národní bály
Václav Štula	Kytice
Milota Edirná Pelák	Vybrané básně
Josef Jaroslav Langer	Kytice lyriky
Jan Praveoslav Keubek	Básně
Čestmír Hněvkovský	"
Gustav Pfejgr Moravský	báseňické spisy
"	Dea v Keckurkové
"	Beslačí a růže
"	báseňická cesta do pekla
"	Šovin
"	Jan Vyšínský
"	Rukopisové Belcmířský a Křídlovský
"	Stráčené valčíky
"	Básně
"	Díle
"	Díle
"	Kronika o svatém brandenu
"	Čestmírův návrat a jiné básně
"	Z letopisů lidky
"	Slovenské národní písně
"	Mladoslavův národně slovenské ve přílohu
"	Báseňické spisy
"	Spisy K. H. Šarka, 1876
"	Z literárního světa
"	Komedy a povídky
"	Básně romantické - báje a jiné
"	Báje - básně - romantické písně
"	Album - x 100 výřezů šarší
"	Díle K. H. Šarka bály
"	Básně
"	Lyrika
"	Díle
"	Básně bály
"	Prosté motivy
"	Církevní cherubín - Jan Sarkander
"	Co Bůh člověku
"	Píseň o kněžství
"	Nejvyšší a neví v neví na jiných věř. nřez.
"	Píseň veselá chudiny
"	Staročeská básně

obr. 13 ex libris Prof. Dr. Jaroslav Hruška

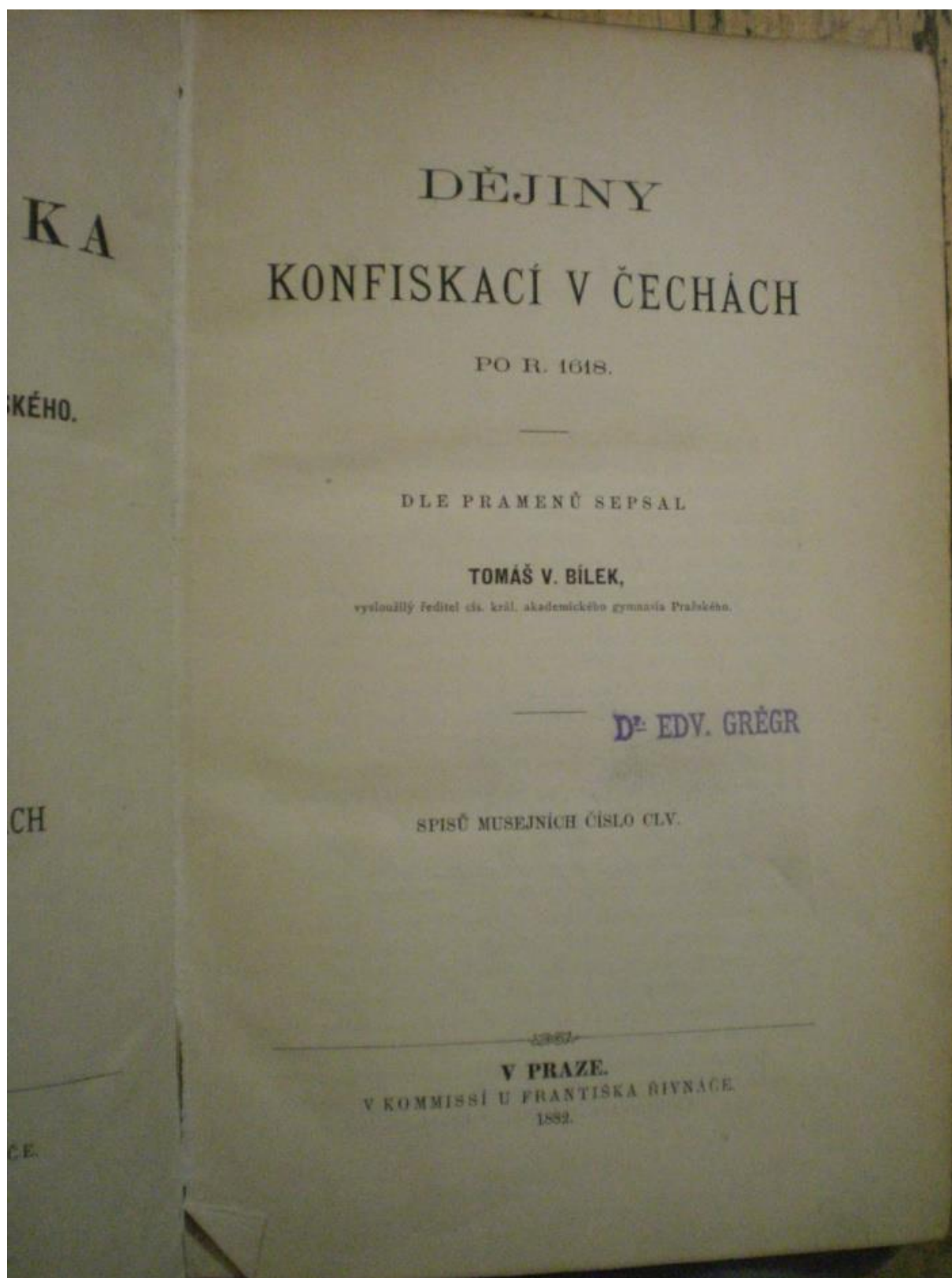

obr. 14 ex libris Jindřich Peukert

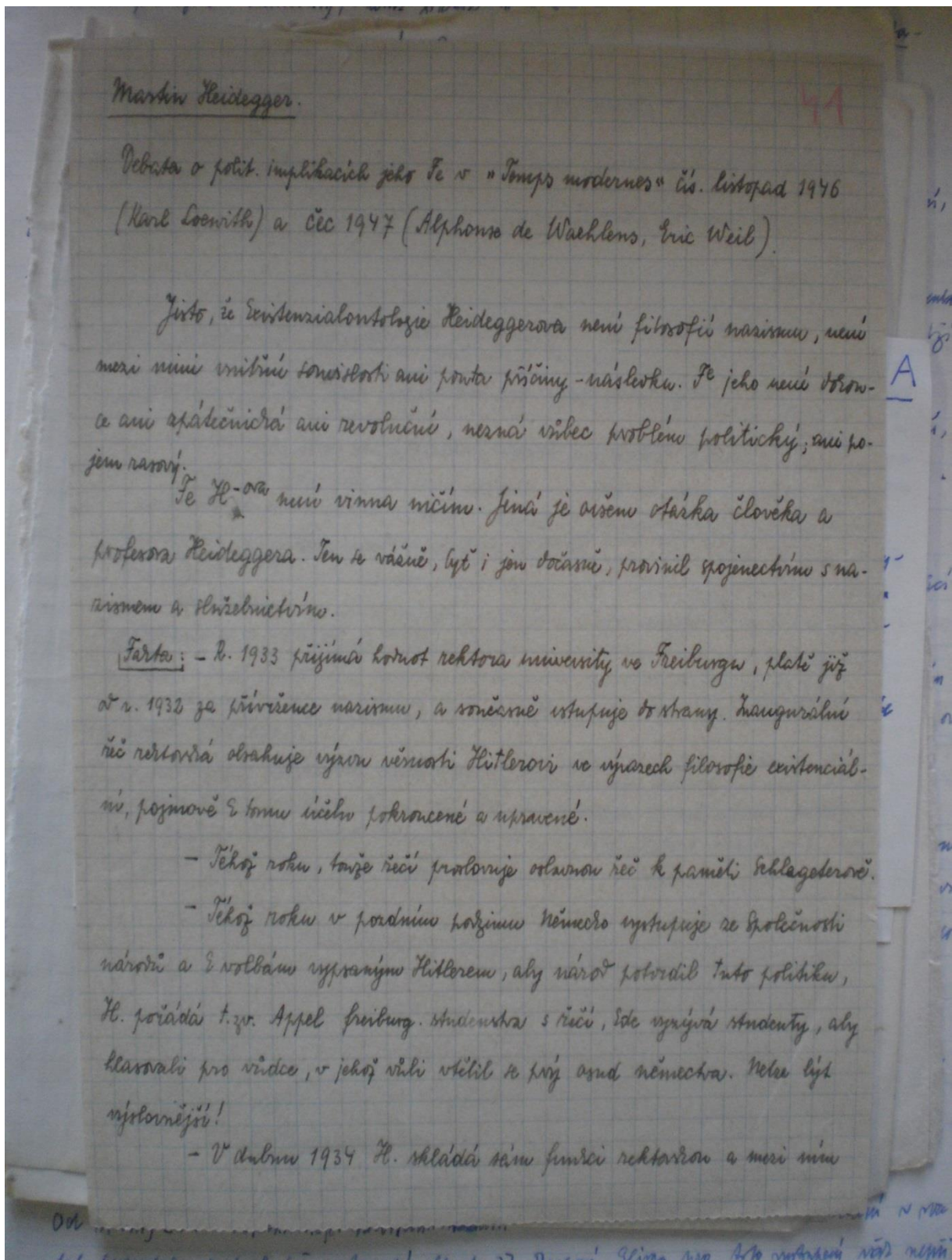
obr. 15 razítko Dr. Edv. Grégr

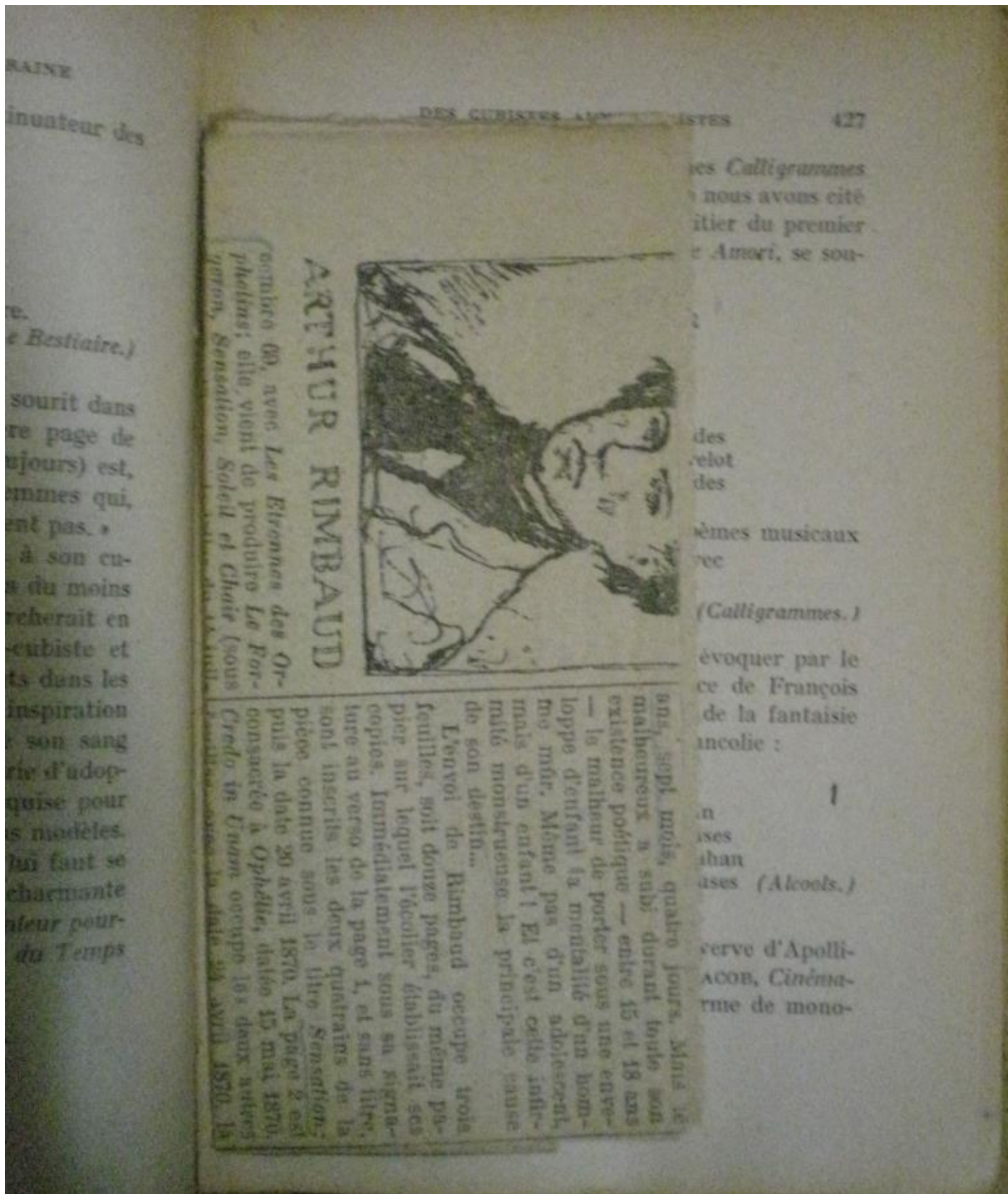

obr. 17 list s poznámkami ke knize

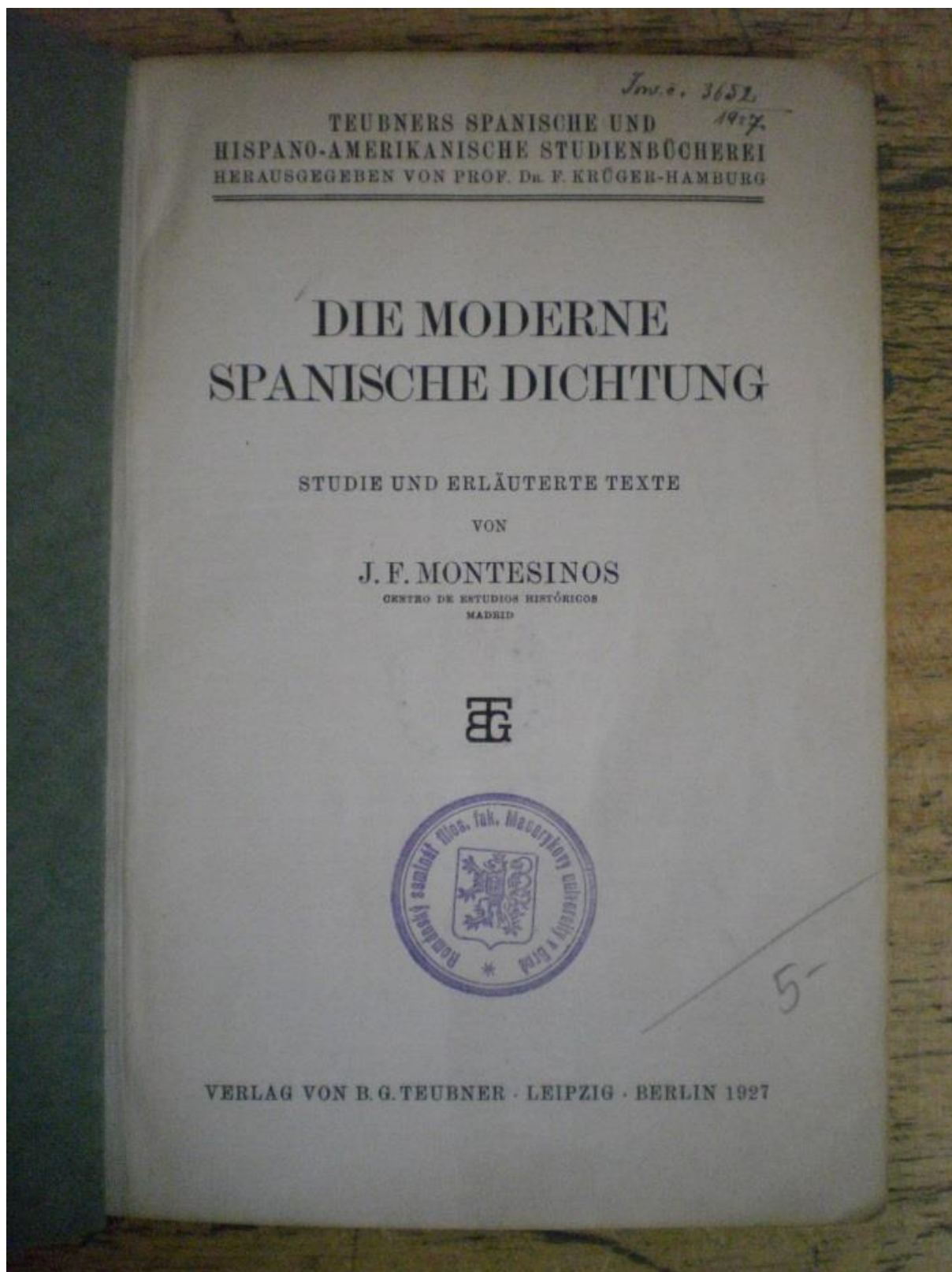
obr. 18 vložený novinový článek v knize

obr. 19 záložka v knize s iniciálami V. Č.

obr. 20 razítko v knize Románský seminář Filosofické fakulty Masarykovy univerzity

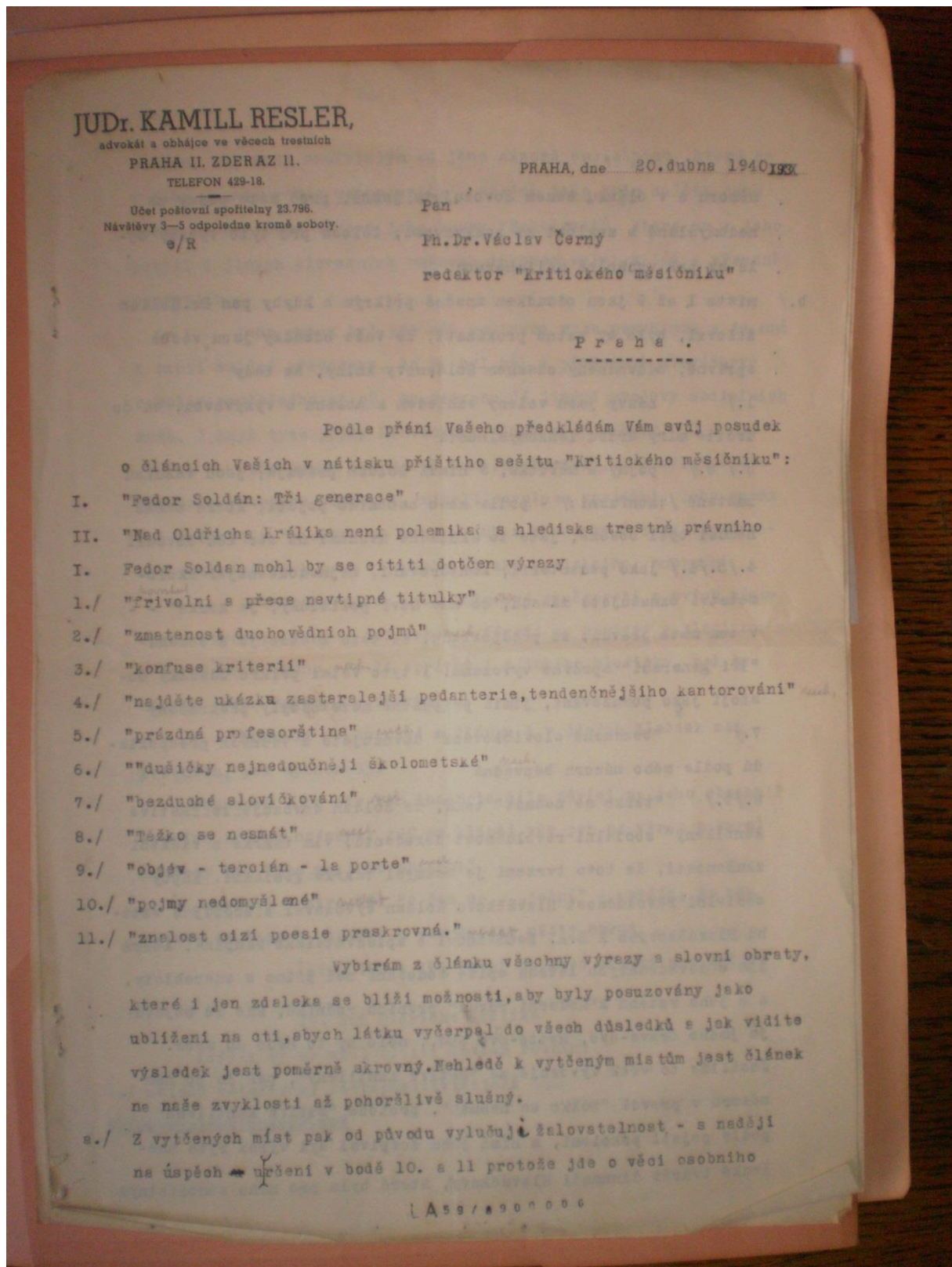

obr. 21 vlastní podobizna Václava Černého

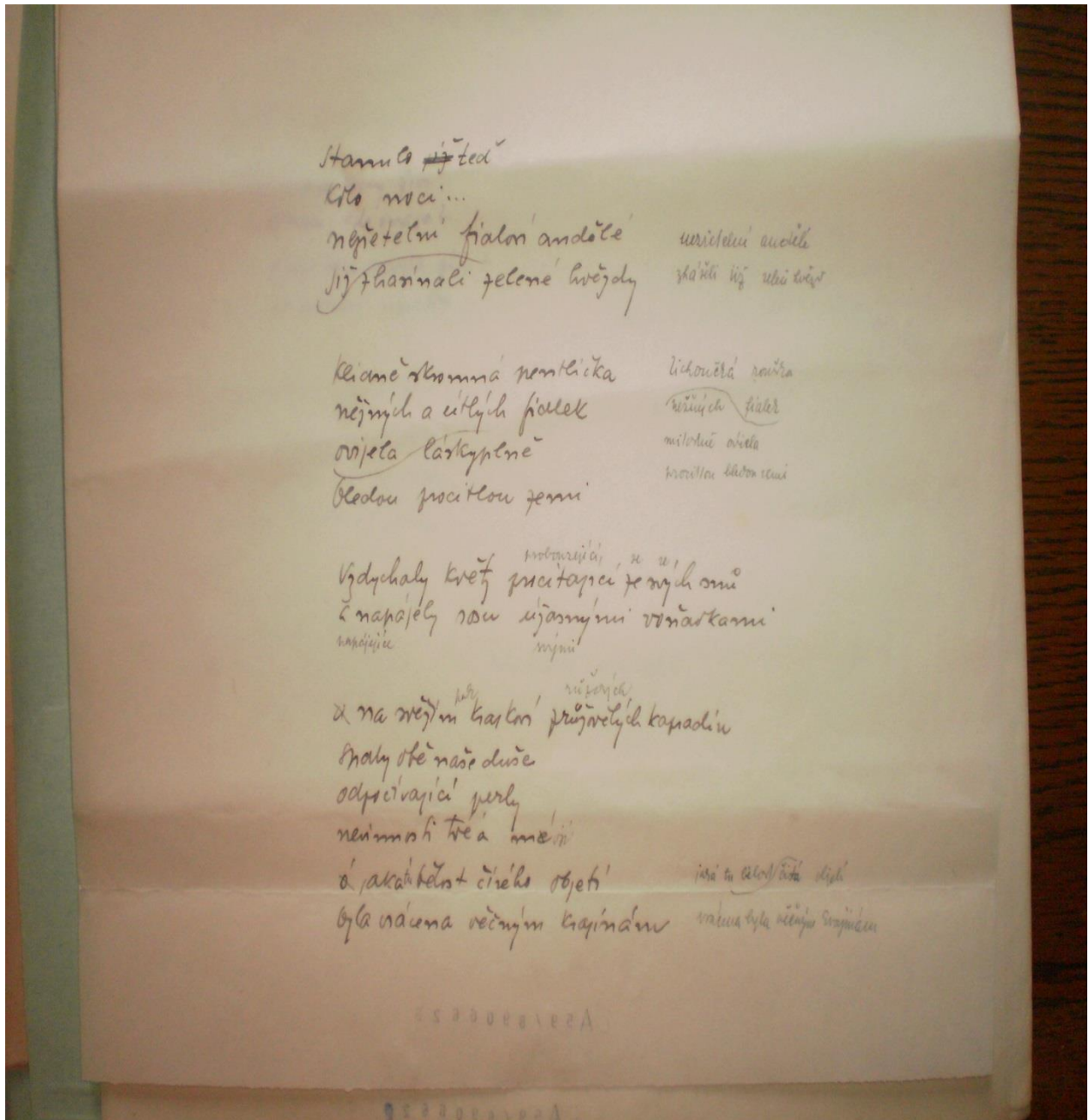

obr. 22 právní posudek Kamilla Reslera

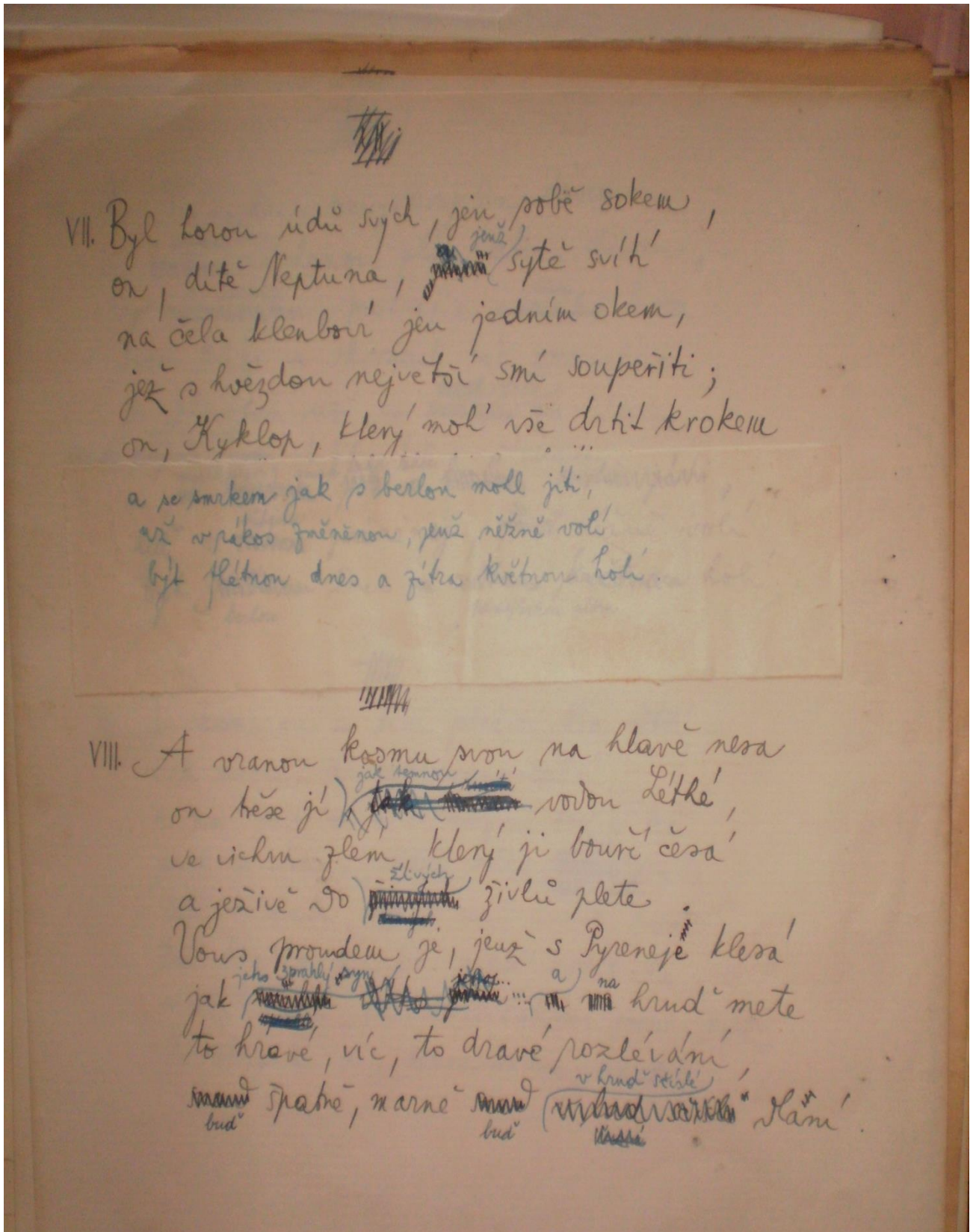

obr. 23 Halasovy básně s rukopisnými poznámkami redakce Kritického měsíčníku

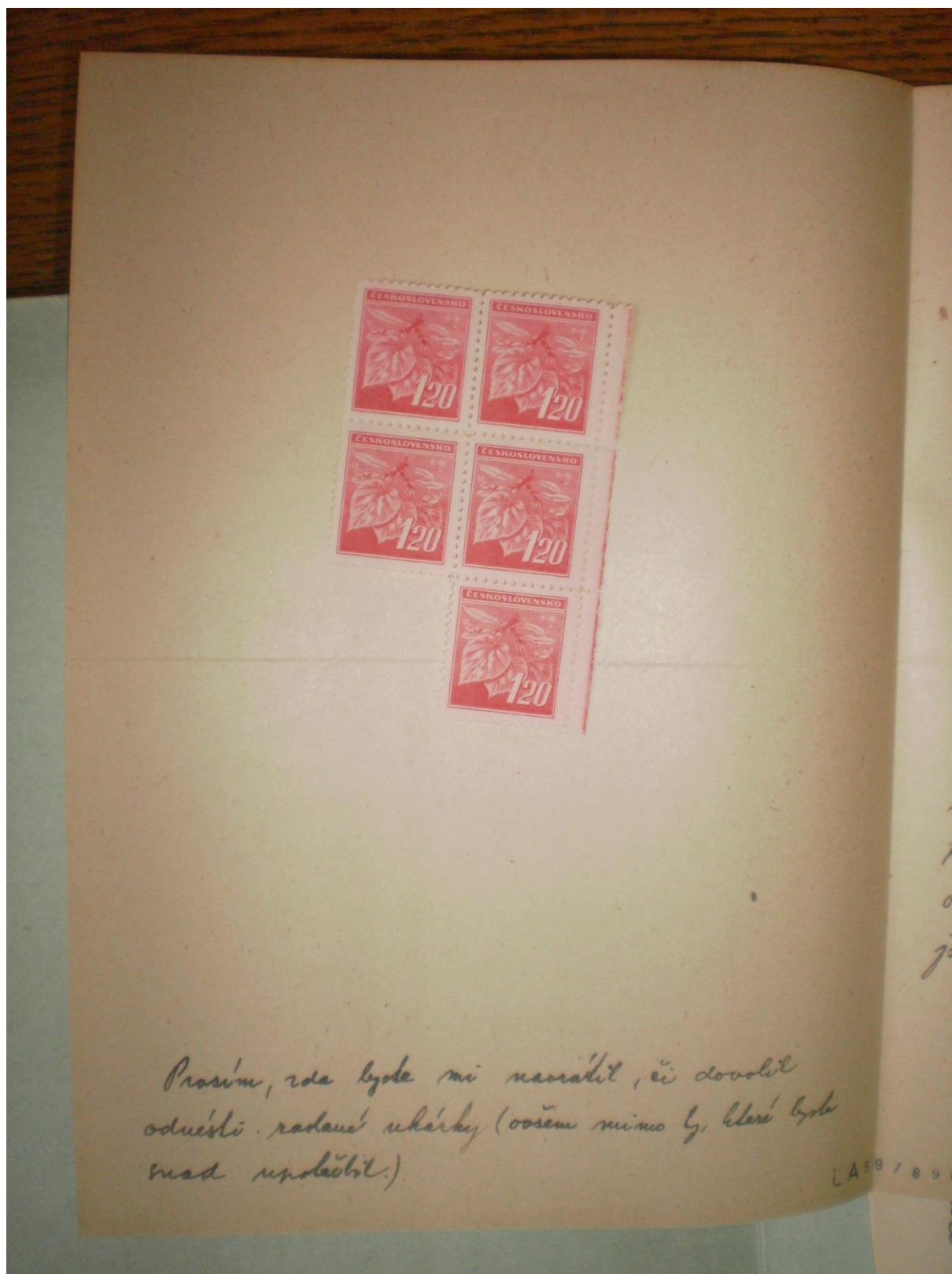

obr. 24 Holanova báseň Vábení s rukopisnými poznámkami redakce Kritického měsíčníku

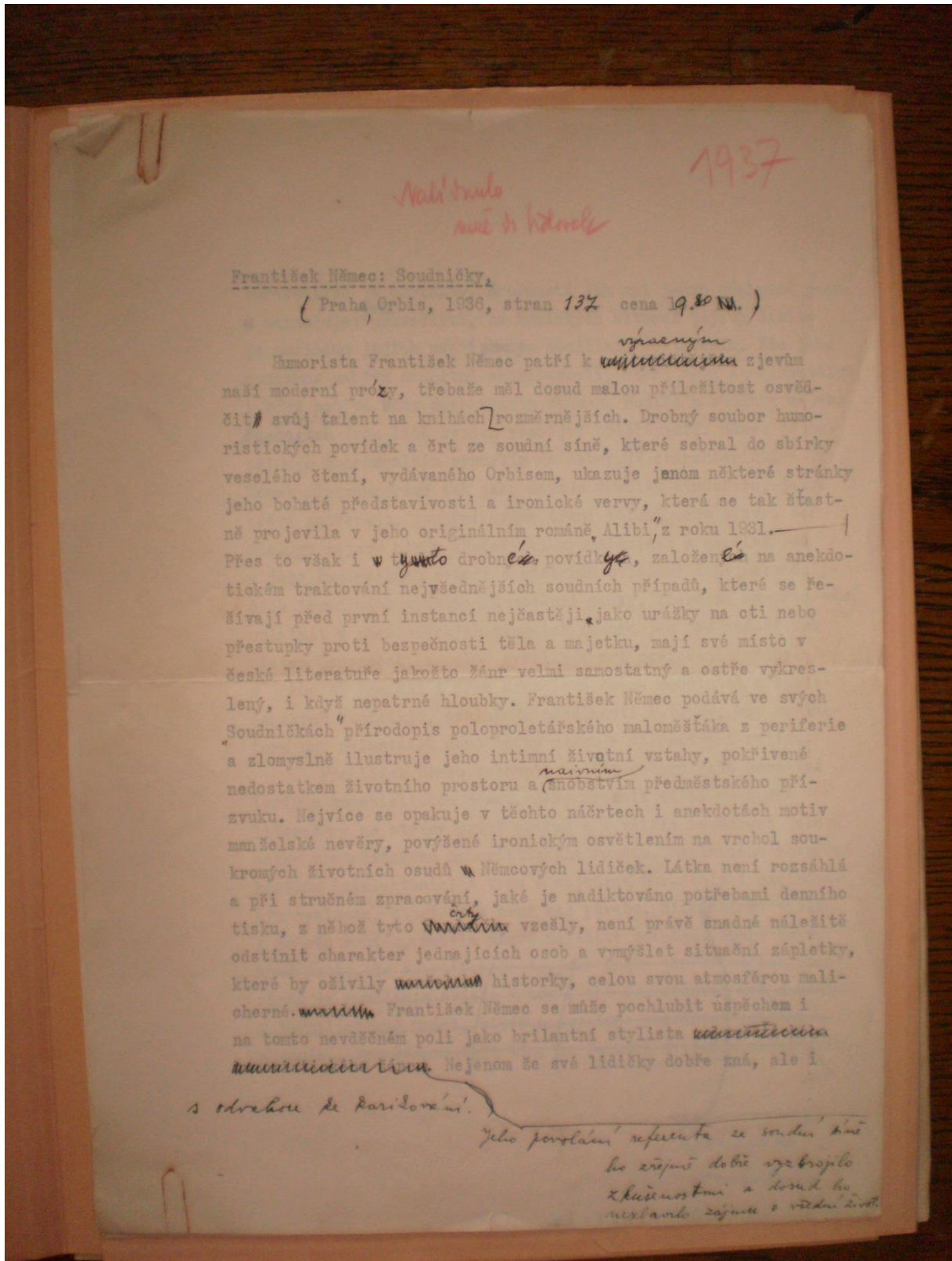

obr. 25 známky přiložené k dopisu Jindřicha Pinkavy

obr. 26 Próza Soudničky Františka Němce s rukopisnými poznámkami Fedora Soldana

František Němec: Soudničky.

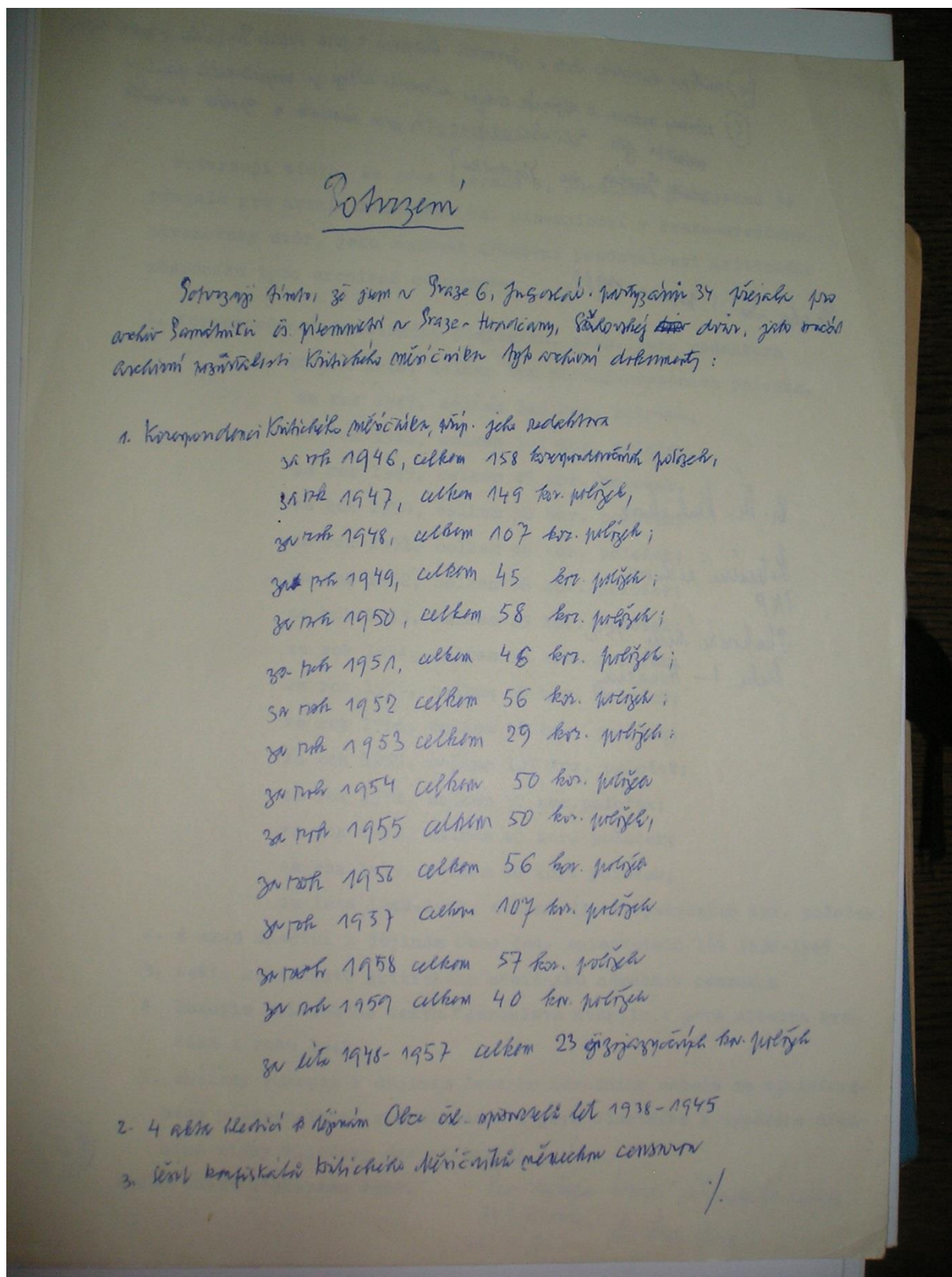
(Praha, Orbis, 1936, stran 132 cena 19.80 Ns.)

Humorista František Němec patří k ^{vzájemným} ~~vzájemným~~ zjevům naší moderní prózy, třebaže měl dosud malou příležitost osvědčit svůj talent na knihách ^{rozměrnějších} [rozměrnějších]. Drobný soubor humo-ristických povídek a črt ze soudní síně, které sebral do sbírky veselého čtení, vydávaného Orbisem, ukazuje jenom některé stránky jeho bohaté představivosti a ironické vervy, která se tak šťastně projevila v jeho originálním románě „Alibi“ z roku 1931. Přes to však i v ^{tychto} ~~tychto~~ drobných povídkách, založených na anekdotickém traktování nejvšednějších soudních případů, které se řešívají před první instancí nejčastěji jako urážky na cti nebo přestupky proti bezpečnosti těla a majetku, mají své místo v české literatuře jakožto žánr velmi samostatný a ostře vykreslený, i když nepatrně hloubky. František Němec podává ve svých „Soudničkách“ přírodopis poloproletářského maloměšťáka z periferie a zlomyslně ilustruje jeho intimní životní vztahy, pokřivené nedostatkem životního prostoru a ^{manirism} ~~snobstvím~~ předměstského přízvuku. Nejvíce se opakuje v těchto nářtech i anekdotách motiv manželské nevěry, povýšené ironickým osvětlením na vrchol soukromých životních osudů Němcových lidiček. Látka není rozsáhlá a při stručném zpracování, jaké je nadiktováno potřebami denního tisku, z něhož tyto ^{ovzduš} ~~ovzduš~~ vzešly, není právě snadné náležitě odstínit charakter jednajících osob a vymýšlet situační zápletky, které by ošivily ~~historiky~~ ^{historiky} historiky, celou svou atmosférou maličerná. František Němec se může pochlubit úspěchem i na tomto nevděčném poli jako brilantní stylist ~~historiky~~ ^{historiky}. Nejenom že své lidičky dobře zná, ale i

s odvahou se karikoval.

Jeho povídky referenta ze soudní síně
ho zájmu dobře vyobrazilo
zkušenostmi a domáhl ho
místem zájmu s vědomím život.

obr. 27 potvrzení o převzetí archivu PNP psané Václavem Černým

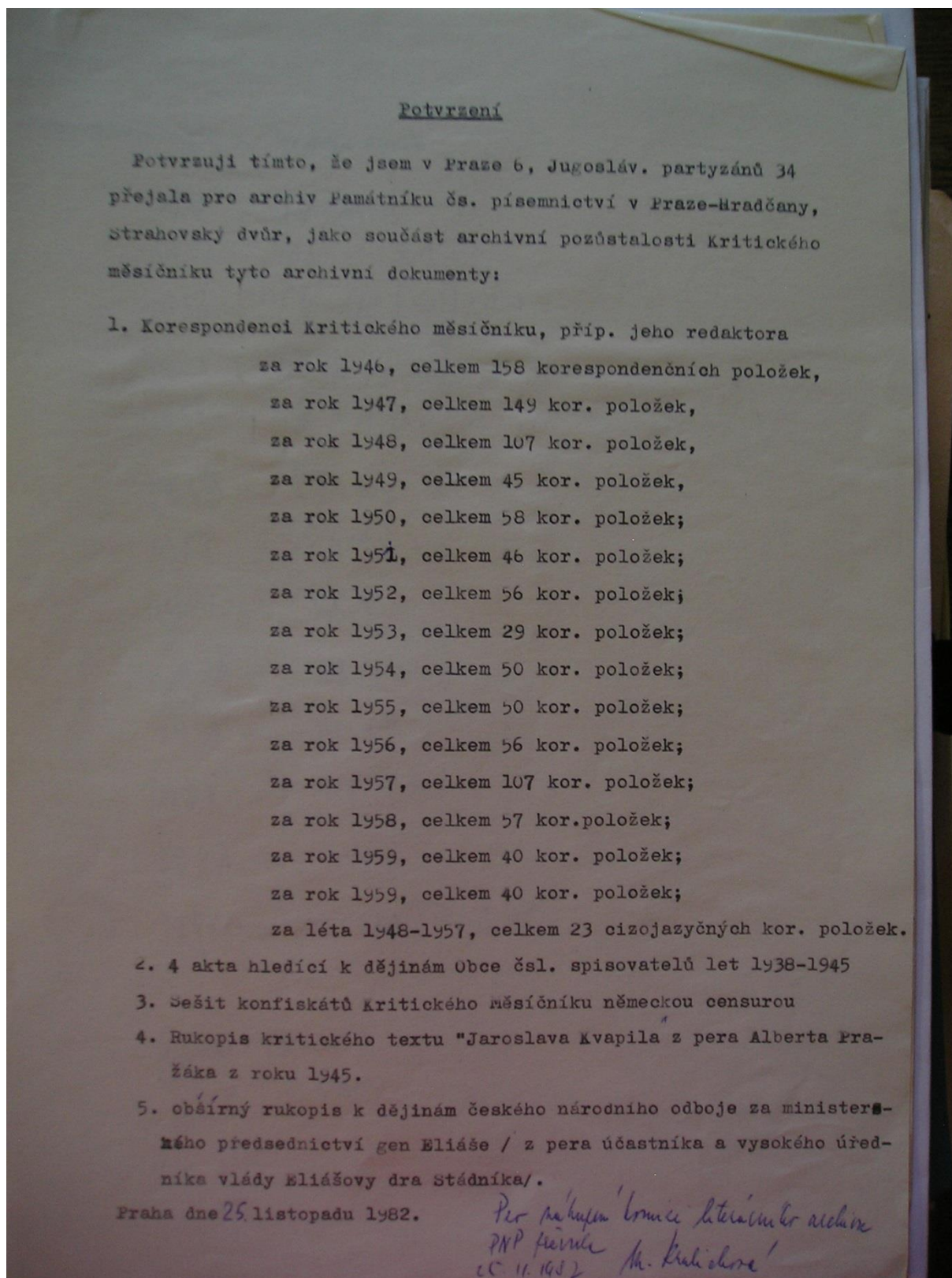
- (4) podpora britského vojska v Jarmaru Královci a pana Alberta Pražského z srpna 1945
- (5) obřadní návrhy k dějovinám českého ačimovského ústředí se ministerstva před-
 avězí gen. Eliáše [s paní manželkou a společně s manželkou
 vdovou Eliášovou na Strádníku].

Praha dne 25. srpna 1952.

Dr. M. Kulišová
 Litvínov ačimov
 PNP
 Stránský nádr. 152
 Půha 1 - Hradčany

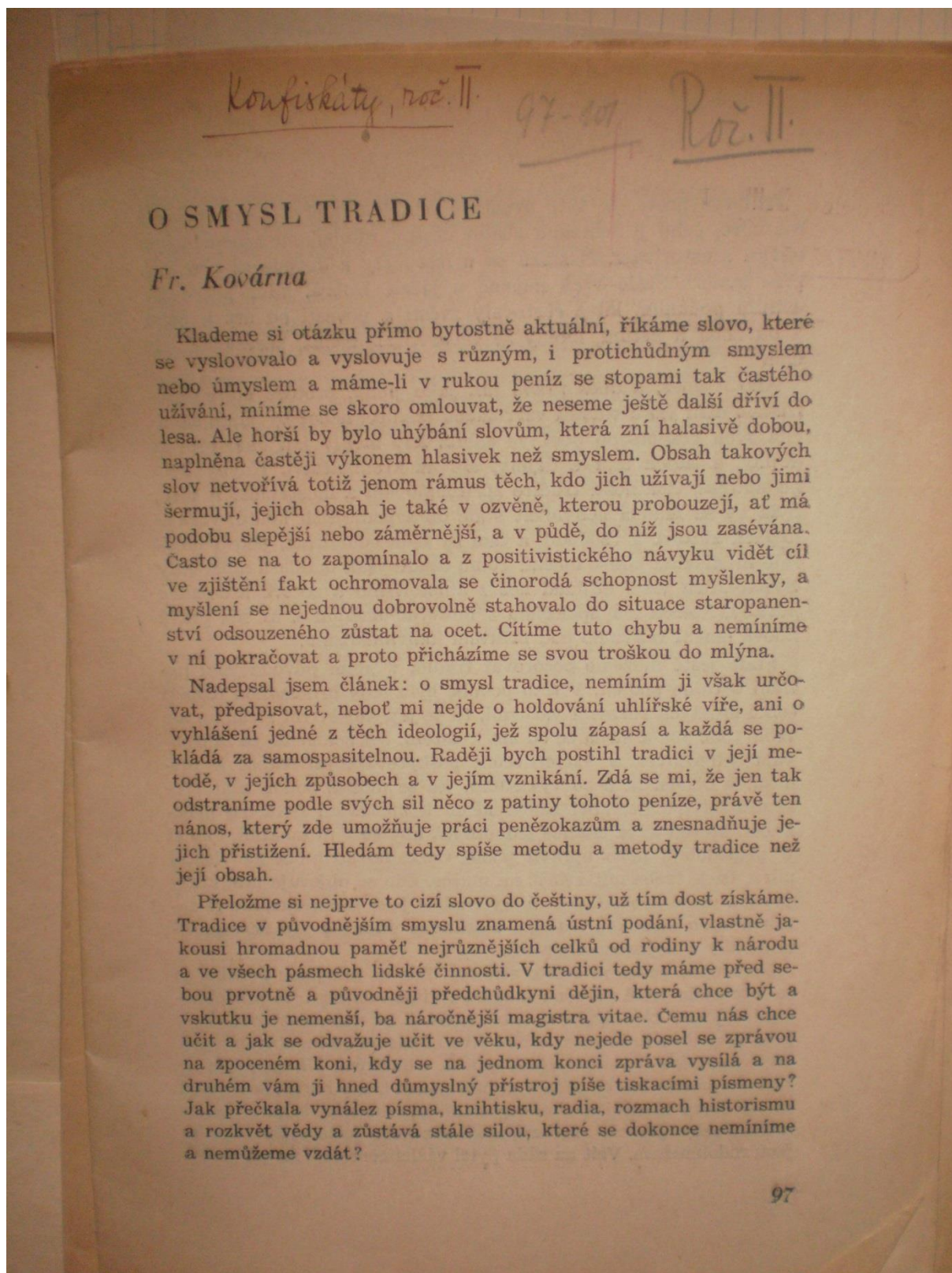

obr. 28 potvrzení o převzetí archivu PNP psané na stroji

obr. 29 konfiskáty Kritického měsíčníku

O české dějinné trpělivosti. Škoda, že nemáme autora vicesvazkového románového díla, tváře národní eposy od roku 1870 do dneška, muže, který, máje duši nezaujatou pouhou jednou, svou, generaci, vytvořil by živou syntesu toho všeho, co se s námi, jako národem, událo za dobu posledních sedmi desetiletí. Ze nemáme literární dílo zaplněné takovými zkušenostmi a tolíkerou moudrostí, Sion, který by obzírál český život počínajíc lety sedmdesátými, dobou, kdy jeden rolník pravil: „No, když už páni v Hradci Králové české knihy tlači, snad tedy česky mluvit také už není žádná hanba.“ Dílo, románový sklad s titulem 1870—1939, jehož svazky obsahovaly by pohnuté dramatické děje, zápasy o holé žiti a svobodu ducha, zklamání a naděje. Sedmidílné plastické dějinné panorama vyprávěné jazykem, kulisami a dobovým inventářem jednotlivých desetiletí za sebou, zhodnocující zázrak zmnožení, rozpětí, vyzrání národa za dobu, která jest dobou krátkou, životem jediného člověka.

1/1
Tou Fu...

jednoho

7/1

Vždyt příkladně ukázání

takové žive

na
že v

způsobilo by

Zda by takový monumentální obraz nedal nám všem, dnes, viru v dobrou budoucnost? ~~Je příkladně ukazav~~ na osudech přemnoha jednotlivců ~~na~~ peripetii národního kolektiva v sedmi desetiletích — z nichž pět prvních bylo, každé zvlášť, mírnější či neohledný duchovní hekatombeus — ~~je v předvedení~~ tolíkerých své úzkosti či strachu, s nimiž se procházelo uličkou ponižování, ať to byl tlak germanisace v letech tuhého, policejního absolutismu, ať to bylo martyrium českého divadla a praxe v novinářství a písemnictví, necht to bylo žalobování prvních hlasatelů sociální spravedlnosti, vítězná válka pruská, úteky do lesů, kontribuce a vykořisťování krajů, porážka Francie, boje o vyšší české vzdělání, střední školy a university, o svobodnější společenské slovo, necht to byla tělesná a duševní muka za světové války se sta tisíci českými mrtvými, muži, ženami a nedoživými dětmi, ať to byl, kontrastem, tím radostnější, horčičnější budovatelský chvat v posledním dvacetiletí 1918—1938 — ~~je tedy po takovém živém předvedení života, práce, utrpení i radosti národa,~~ které zažil jeden jediný člověk, svědek, účastník, tvůrce románu národa, zhodnotitel jeho života názorným a duchovním slovem, ~~kládá by~~ v našich srdcích dobré přesvědčení, že není na světě organisované síly schopné rozložit, zničit tento náš národ, že jí nebylo v dějinách ani tehdy, kdy jsme byli odsouzeni k naprostému mlčení — a bylo už těch mlčení! — v časech, kdy jsme živořili, jsouce bez ochrany nad všechno naše dnešní pomýšlení, jsouce chudí, zedraní, poniženi tělem i bázlivou duší.

Není od místa citovat slova Stefana Zweiga o Francii po porážce u Sedanu 1870: Byla to země duševně vyčerpaná, resignovaná a bez vůdce. Její nejlepší lidé nemohou jí pomoci. Sami se potácejí jako omráčení prudkou ranou katastrofální události. Ti, kdo se vzchopí, kráčí starou cestou a stojí stranou osudu svého národa. Zola, Flaubert, Anatol France, Maupassant nemohou, neumějí dát lidu novou víru. A mladi umělci? Nevidí zpět a popírají vášnivě všechno, co bylo velkého a slavného v historii francouzského ducha. Vidí jen a jen ponižující porážku, vidí jen duchovní hřbitov a zmatenou, bezradnou duši lidu. Nelze však žít bez víry, nelze dýchat v mravně dusném ovzduší, které odporuje všemu, čím po staletí francouzské srdce bilo. Nelze žít v ovzduší beznaděje. Nelze se smířit s přítomností. Žít a tvořit jest záležnout novým plamenem důvěry, oné mysticky žhavé důvěry, která hořela povždy, nezničitelně v každé generaci Francie, po staletí, navzdor bouřím, navzdor porážkám a na vzdory sebedrásání a sebeničení. Nelze být bez důvěry, která sílí, byť se živila jen pohledy na hroby otců a bratrů. Tehdy básníci, umělci Francie cítili, že budou zohla ničím, nedovedou-li podeprít zkravenou

1

Priloha
(Konfiskáty K. M. no. II - V.)

2

Publikujeme většinu konfiskátů K. M., a to - rozumí se - v chronologickém pořádku. Otišujeme si řadu drobných, řádkových, konfiskací, poněvadž jsou často k těm nejvýznamnějším a udávají nejčastěji »vímni doby« a nás tiskové persekuce; jsou ovšem často křehčí rozumitelné bez souvislosti: čtenář mající po ruce ročníky K. M., snadno se orientuje podle našich odkazů.

Ročník II. (1939).

Str. 108 v básni »Počasy« od Františka Halasa ~~do~~ místo verše »Proč bylas luna jindy na nás tak alobivá« či »Proč bylas luna v září na nás tak alobivá«; na str. 109 místo »O stíny a minula krahujec nase klorá« či »O stíny nad zářím krahujec nase klorá«; tamže, místo »Je jistě dny na cestu jme si vzali« či »Je sebe září na cestu jme si vzali«.

Str. 110-111 v básni »Uprostřed věčnosti« od Josefa Kohouta (= Kamruše Šonma) či v celé básni nabavenou strofu:

»Helmicce

na obřících hvězdových křiží posazená!

« Ale život náš

pod kopytky trýzně drolí se a stoná... ».

První verše píle strofy znějí:

« A s puškou na lůci

v hradě cířím ramírím-li .... »

Na konci básně konfiskována znova dvojnásob, tvůrčí druhou píli
strofy první:

« Ale život náš

pod kopytky trýzně drolí se a stoná... ».^{x)}

Na str. 139 v Sontě, básni (březnovém) čísle nabaven celý in-
vik rubriky « Pohnámek » od Jaromíra Johna:

*) Číslo, v němž vyšly Kalarovy « Počiny » a básně Sontova a v němž měla
vyšít i další básně Johnova poznámka, « O české dějinné trýlnosti, je třetí t. j.
březnové číslo roku 1939; je to poslední číslo dílání za druhé republiky, za ní i
cenzurování, vyšly ovšem až v prvních dnech Protektorátu. Druhá republika, jak
patrně, nedovolovala vůbec nahonec vzpomínat na říši 1938, nepřipouštěla, že bychom
trýlili, postlacovala představn, že by naše puška mohla mířit na cířím hradě, a ra-
hozvala české trýlnosti chovat jakéholiv, a básně i jin dlouhodobě naděje.